

İL SINIRINDA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MODELİ

Prof. Dr. Yılmaz BİNGÖL / Ersin YAZICI / Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

KOCAELİ DENEYİMİ

Çalışınca
oluyor.

İL SINIRINDA
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MODELİ
KOCAELİ DENEYİMİ

Prof. Dr. Yılmaz BİNGÖL / Ersin YAZICI / Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları
Yayın No: 38
1. Baskı*

Nisan 2013

İL SINIRINDA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MODELİ
KOCAELİ DENEYİMİ

Yazarlar : Prof. Dr. Yılmaz BİNGÖL
Ersin YAZICI
Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

Baskı Hazırlık : RNA

Kapak & Sayfa Tasarımı : Osman Anzaflıoğlu

Fotoğraflar: Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı

ISBN: 978-605-5116-00-2

Bu kitabın bütün hakları Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne aittir.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının
elektronik, mekanik, fotokopi veya başka herhangi bir yolla basımı,
oğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

İL SINIRINDA
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MODELİ
KOCAELİ DENEYİMİ

Prof. Dr. Yılmaz BİNGÖL / Ersin YAZICI / Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

KOCAELİ, 2013

SUNUŞ / İbrahim KARAOSMANOĞLU	12
ÖNSÖZ	14
GİRİŞ	16

BİR DÖNÜŞÜM SÜRECİ OLARAK İL SINIRINDA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MODELİ **27**

1. Değişim Olgusu ve Yeni Değişim Dalgası	28
2. Yönetim Anlayışında Değişim ve Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi	31
3. Türkiye’de Yönetim Sistemini Yeniden Yapılandırma Çalışmalarının Tarihçesi	34
4. Büyükşehir Belediyesinden İl Sınırında Büyükşehir Belediyesine	39
5. İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli	42
5.1. İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modelinin Rasyonelleri	43
5.2. İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modelinin Getirdiği Değişiklikler	45
5.2.1. İdari Açıdan Ortaya Çıkan Değişiklikler	45
5.2.2. Hukuki Açıdan Ortaya Çıkan Değişiklikler	50
5.2.3. Mali Açıdan Ortaya Çıkan Değişiklikler	59

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ DENEYİMİ **65**

1. Kurumsal Kapasitenin Gelişmesi	67
1.1. Stratejik Plan	67
1.2. İnsan Kaynakları ve Planlaması	70
1.2.1. İş Bölümü ve Uzmanlaşma	70
1.2.2. Personel Devir İşlemleri ve Norm Kadro Uygulaması	72
1.2.3. Personel Devir İşlemlerine Yönelik Bazı Öneriler	73
1.3. Satın Alma ve İhale İşlemleri	77
1.4. Halkla İlişkiler ve Tanıtım	79
1.5. Kentlilik Bilinci ve Kente Aidiyet	82
2. Kentsel Koordinasyon ve Bilgi Sistemleri	87
2.1. Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME)	87
2.2. Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME)	89
2.3. Bilgi Sistemleri	92
2.3.1. Bilgi Teknolojileri ve Bilişim Altyapısı	93
2.3.2. Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ve Kent Bilgi Sistemleri (KBS)	95
2.3.2.1. Alt Yapı Bilgi Sistemi (ABİS)	96
2.3.2.2. Tapu Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS)	98
2.3.2.3. Hafriyat Takip Sistemi	98
2.3.2.4. Mekânsal Adres Kayıt Sistemi (MAKS)	99
2.3.2.5. Şehir Rehberi	100

3. İmar, Emlak ve İstimlak Hizmetleri	101
3.1. İmar Planlama	101
3.1.1. Çevre Düzeni Planı	101
3.1.2. Nazım ve Uygulama İmar Planları	103
3.2. Halihazır Haritalar	106
3.3. Ruhsat ve Denetim	107
3.4. Kentsel Dönüşüm ve Gelişim	108
3.5. Tarihi Mekânlar ve Şehir Estetiği	109
3.6. Hafriyat ve Rehabilitasyon	110
3.7. Numarataj Çalışmaları	111
3.8. Emlak ve İstimlak Hizmetleri	113
4. Ulaşım ve Toplu Taşıma Hizmetleri	119
4.1. Toplu Taşıma Hizmetleri	119
4.2. Deniz Ulaşımı	124
4.3. Ulaşım Planlanma	125
4.3.1. Ulaşım Ana Planı	125
4.3.2. Lojistik Ana Planı	126
4.4. Ulaşım Koordinasyon ve Denetim	127
4.5. Ulaşım Üstyapısı	129
4.6. Şehir Aydınlatma Hizmetleri	131
4.7. Trafik ve Sinyalizasyon	133
4.7.1. Trafik İşaretleme Çalışmaları	133
4.7.2. Sinyalizasyon Çalışmaları	134
4.7.3. Trafik Eğitim Çalışmaları	135
4.8. Açık ve Kapalı Otoparklar	136
4.9. Terminaller	137
5. Su ve Kanalizasyon Hizmetleri	139
5.1. Havza Koruma	142
5.2. İçmesuyu Temini, Arıtılması ve Baraj Yapımı	143
5.3. Kanalizasyon, Yağmursuyu Şebekesi ve Dere Islahları	146
5.4. Arıtmalar	147
5.5. Emlak ve Kamulaştırma	148
5.6. Abone Hizmetleri	149
5.7. Mali Hizmetler	149
5.8. Su ve Kanalizasyon Devir İşlemleri ve Bazı Öneriler	150

6. Çevre Hizmetleri	155
6.1. Atık Yönetimi.....	155
6.2. Ruhsat ve Denetim.....	158
6.3. Çevre Koruma.....	160
6.4. Park, Bahçe ve Yeşil Alanlar.....	163
6.5. Rekreasyon.....	165
7. Köy Hizmetleri	169
7.1. İmar Planlaması.....	169
7.2. Grup Köy Yolları.....	170
7.3. Donatılar.....	171
7.4. Temizlik ve Atık Yönetim.....	173
7.5. Gıda, Tarım ve Hayvancılık.....	174
7.5.1. Eğitim Hizmetleri.....	177
7.5.2. Veteriner Hekimlik Hizmetleri.....	178
7.5.3. Ziraat Mühendisliği Hizmetleri.....	179
7.5.4. Tarımsal Sulama Hizmetleri.....	181
7.6. Köye Hizmet Çalışmalarına Yönelik Bazı Öneriler.....	182
8. İtfaiye, Zabıta ve Güvenlik Hizmetleri	185
8.1. İtfaiye.....	185
8.2. Afet Yönetimi.....	188
8.3. Zabıta.....	190
8.4. Güvenlik.....	191
9. Sağlık ve Sosyal Hizmetler	193
9.1. Sağlık Hizmetleri.....	193
9.2. İşçi Sağlığı ve Güvenliği.....	195
9.3. İlaçlama.....	196
9.4. Sokak Hayvanları.....	198
9.5. Haller.....	200
9.6. Mezbahaneler.....	201
9.7. Sosyal Hizmetler.....	202
10. Eğitim, Kültür-Sanat ve Spor Hizmetleri	209
10.1. Eğitim Hizmetleri.....	209
10.2. Kültür ve Sanat Hizmetleri.....	212
10.3. Gençlik ve Spor Hizmetleri.....	215

GENEL DEĞERLENDİRME ve SONUÇ	217
YARARLANILAN KAYNAKLAR	240
Makale ve Kitaplar	240
Kanunlar	241
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yönetmelikleri	242
İnternet Siteleri	242
EKLER	244
EK-1 - Çalışma Formu	244
EK-2 - Personel Devir Örnek Protokol	245
YAZARLAR HAKKINDA	246

Yeni Yerel Yönetim Reformu

Türkiye'deki yerel yönetim reformunun, büyükşehir düzeyindeki ilk adımı, İstanbul'la birlikte Kocaeli'de atıldı. 2004 yılında yapılan düzenlemeyle Büyükşehir Belediyesi hizmet sınırlarımız, köyler dahil mücavir alanların tamamına genişletildi.

2004'ten önce Kocaeli'de; sınırları 32 km² olan İzmit Büyükşehir Belediyesi; 37 belde ve 6 ilçe belediyesi şehre hizmet vermeye çalışıyordu.

Türkiye'nin sanayi başkentinde, şehrin tamamını kuşatan bütüncül bir hizmet yoktu, olamıyordu. Dağınık belediyeler, şehrin en önemli sorunlarından biri haline gelmişti. Yerel irade ile yapılması gereken hizmet ve eserler yapılamıyor, şehir tükeniyordu.

Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve 58. Hükümet; Türkiye'deki yerel yönetim reformunu, yerel dağınıklığın taşınamaz hale geldiği İstanbul ve Kocaeli'den başlatma kararı aldılar.

Bu süreçte, Kocaeli'yi İstanbul'dan ayıran en temel fark; mevcut İzmit ilçe belediyesinden daha küçük sınırlarda faaliyet gösteren İzmit Büyükşehir Belediyesi'nin ismi dahil bütünüyle tedavülden kaldırılmış olmasıdır.

Bu anlamda Kocaeli Büyükşehir Belediyesi yalnızca sınırları genişletilmiş bir belediye değil, aynı zamanda yeni kurulmuş bir belediyedir. 2004'te çıkarılan 5216 sayılı yasa ile büyükşehir belediyemizin görev alanı 110 kat büyümüş, 32 km²'den; 3505 km²'ye çıkmıştır. Hizmet verdiğimiz kişi sayısı %800 artarak 202.000'den; 1.635.000 kişiye yükselmiştir.

Kocaeli, Türkiye'ye model olmak üzere seçilmiştir. Reformun laboratuvarı olmuştur. Türkiye yerel yönetim anlayışındaki önemli değişimler, 8 yıl boyunca yaşadığımız tecrübelerden ilham almıştır. Bu kapsamda değerlendirilebilecek en önemli değişiklik, nüfusu 2000'den az olan belde belediyelerinin kapatılması kararıdır.

Belde belediyelerinin kapatılması, Türkiye'de hizmet ve eser siyasetinin kökleştiğinin en açık göstergesidir. Zira kapatılan belde belediyelerinin büyük çoğunluğu İktidar Partisinden seçilmiş siyasetçiler tarafından yönetilmekteydi. Personel maaşı ödeyemeyen, iş makinası alamayan, hizmet üretemeyen bu belediyeler yerine, beldelerin katılımıyla ilçe belediyeleri çok daha güçlü hale getirilmiş, ya da beldeler birleştirilerek güçlü yeni ilçe belediyeleri kurulmuştur.

Hizmet ve eser siyasetinin yaptığı yeni düzenleme Kocaeli'nin çehresini değiştirmiş, şehrin sadece sanayisiyle değil, çevresi, altyapısı, ulaşımı, turizmi, kültürü, sanatıyla öne çıkmasına imkan vermiştir. Büyükşehir imkanlarıyla gerçekleşen hizmet ve eserler vatandaşlarımızı memnun etmiş, Kocaeli'nin yaşam kalitesi yükselmiştir.

Büyükşehir düzenlemesinin yaptığı pozitif etki, hizmet ve yatırım kabiliyet ve kalitesindeki artış, şehrin geleceğini planlama ve programlama imkanlarının beklendiği gibi hayata geçmesi, Türkiye'deki bütün diğer büyükşehirlerde aynı sistemin uygulanması sonucunu doğurmuştur. Buna ek olarak yeni kurulacak Büyükşehirlerin de Kocaeli Büyükşehir Modeli esas alınarak kurulması benimsenmiştir.

Eski ve yeni kurulan büyükşehirlerde, büyükşehir hizmet sınırını, ilin tamamına genişleten 6360 sayılı Kanun, 06 Aralık 2012'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Bu yasayla Kocaeli Büyükşehir tecrübesi, bütün büyükşehirlerin modeli olacak. Model olmanın bir gereği olarak, tecrübelerimizi bütün yerel yöneticiler ve siyasetçilerle paylaşıyoruz. Çevreden İmara, Sağlık Hizmetlerinden Halkla İlişkilere, Stratejik Planlama'dan Altyapı Yatırımlarına tecrübe edilmiş bilgiyi kendilerine sunuyoruz.

İl Sınırlarında Büyükşehir Belediye Modeli Kocaeli Deneyimi, tecrübemizin ana hatlarını teşkil eden konulardan oluşuyor. İl sınırında büyükşehir uygulamaları hakkında en yetkin arkadaşlarımızın çıkardığı bir özet niteliğinde.

Yeni eski bütün büyükşehirlerimizde, 2004 yılı itibarıyla uygulanacak İl Sınırlarında Büyükşehir Belediyesi modelinin, ülkemiz ve vatandaşlarımıza hayır ve mutluluk getirmesini diliyorum.

Bize, Türkiye'ye model olma imkanı veren başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve hükümetlerimize, şehrimizin ve ülkemizin beklentilerini başarıyla gerçekleştiren çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

İbrahim KARAOSMANOĞLU
Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı

ÖNSÖZ

12 Kasım 2012 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen ve 6 Aralık 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6360 sayılı Kanun'la 13 yeni büyükşehir belediyesi kurulmuş ve toplam büyükşehir sayısı 29'a çıkarılmıştır. Bu Kanun'la getirilen en önemli değişikliklerden bir tanesi, 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'yla sadece İstanbul ve Kocaeli'nde yürürlüğe konulan belediye sınırlarının il mülki sınırı olarak kabul edilmesi uygulamasının, bu iki şehir dışındaki diğer tüm büyükşehirlere de yaygınlaştırılmasıdır.

Yapılan bu değişiklik, 29 ildeki büyükşehir belediye sınırları içerisinde yaşayan 56 milyon kişiyi ilgilendirmektedir. Başka bir ifadeyle, Türkiye'de yaşayan her 4 kişiden 3'ünü ilgilendirmektedir. Diğer taraftan; bu değişiklik, 2004 yılından beri il sınırında büyükşehir belediye modeli olarak hizmet üreten Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ni yönetim, planlama ve koordinasyon açısından en uygun ölçekte hizmet üreten bir model olarak oldukça önemli bir konuma getirmiştir.

Bu bakımdan, İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli: Kocaeli Deneyimi çalışması, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin bu süreçte yaşadığı tüm deneyimleri merkezi yönetime, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek

27 yerel yönetim birimine ve akademik camiaya aktarmak amacıyla hazırlandı.

Bu çalışma, gerçek anlamda bir ekip çalışması ürünü olup, çok sayıda kişinin katkılarıyla ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan çalışmaya katkısı olan herkes ayrı ayrı teşekkürü hak etmektedir.

Teşekkürün en büyüğünü elbette ki il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildiği 2004 yılından bugüne kadar Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı olarak görev yapan Sayın İbrahim KARAOŞMANOĞLU hak etmektedir. Siyasette ve yerel yönetimlerde uzun yıllara dayanan engin tecrübesi; babacan, mütevazı ve uyumlu kişiliği; hiçbir ayırım gözetmeden tüm Kocaeli halkını kapsayan şefkatli tavrı ve tüm ilçe belediye başkanları ve mahiyetindeki personelle uyumlu çalışmaları ile modern Kocaeli'nin mimarı ve dolayısıyla bu çalışmanın da asıl yazarı Sayın Başkanımızdır. Kendisine ne kadar teşekkür etsek azdır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin kurumsallaşması ve il sınırında büyükşehir belediye modeline dönüşmesinde, 2004-2011 yılları arasında KBB Başkan Vekili olarak görev yapan ve halihazırda Kocaeli Milletvekilimiz Sayın İlyas ŞEKER ile 2004-2009 yılları arasında KBB Genel Sekreteri olarak görev yapan

ve halihazırda Van Valimiz Sayın Münir KARALOĞLU'nun ciddi katkı ve emekleri oldu. Kendilerine minnet ve şükranlarımızı sunarız.

Çalışma fikrinin oluşması ve olgunlaşmasında, bu kitabın yazarlarıyla birlikte KBB Genel Sekreter Yardımcıları Sayın Dr. Mustafa ÇÖPOĞLU ve Sayın Ercan YAZICI ile RNA İletişim Genel Müdürü Sayın İshak BAYDAROĞLU'nun çok önemli ve değerli katkıları oldu. Kendilerine özellikle teşekkür ederiz.

Çalışma için gerekli bilgi ve verilerin derlenmesinde KBB Hukuk Müşaviri Av. Kadir EROL ile İmar ve Şehircilik Daire Başkanı Gökmen MENGÜÇ'ün önemli katkıları oldu. Kendilerine teşekkür ederiz.

Çalışmanın araştırma tasarımı çerçevesinde hazırlanan formları doldurarak ve/veya yüz yüze görüşmelerde sağladıkları bilgi ve verilerle bu çalışmaya katkı sunan İSU Genel Müdürü İlhan BAYRAM'a, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanı Raşit FİDAN'a, Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanı Necmi KAHRAMAN'a, Destek Hizmetleri Daire Başkanı Doğan EROL'a, Emlak ve İstimlak Daire Başkanı Yalçın ÖZÖN'e, Fen İşleri Daire Başkanı Mustafa ALTAY'a, İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanı Osman AYVAZOĞLU'na, İtfaiye Daire Başkanı Doğan KARA'ya, Kaynak Geliştirme ve

İştirakler Daire Başkanı Kemal ALTUNEL'e, Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı Ali YEŞİLDAL'a, Mali Hizmetler Daire Başkanı Seyit Battal BULDUK'a, Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanı Cenan TURAN'a, Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanı Dr. Osman POYRAZ'a, Strateji Geliştirme Daire Başkanı Dr. Bayram ÇOLAKOĞLU'na, Ulaşım Daire Başkanı Abdulmutalip DEMİREL'e, Yazı İşleri ve Kararlar Daire Başkanı İsmail CİVELEK'e, Zabıta Daire Başkanı Sadettin ÖZALAY'a ve ilgili dairelerdeki tüm şube müdürlerine, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı çalışanlarından Menekşe EKŞİ ve Murat SANDALCI'ya ayrı ayrı teşekkür ederiz.

Kitabın kapak ve iç sayfa tasarımını gerçekleştiren RNA İletişim ve Osman ANZAFLIOĞLU'na teşekkür ederiz.

Çalışmanın merkezi yönetimde ve özellikle il sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek olan yerel yönetim birimlerindeki siyasetçi, bürokrat ve uygulayıcılar ile üniversitelerimizin ilgili birimlerindeki akademisyenlere ve öğrencilerimize faydalı olmasını umuyoruz.

11 Mart 2013, Kocaeli

Prof. Dr. Yılmaz BİNGÖL
Ersin YAZICI
Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

İL SINIRINDA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MODELİ KOCAELİ DENEYİMİ

Seka Park

GİRİŞ

Dünya'daki gelişmelere paralel bir şekilde, Türkiye'de de yönetim paradigması değişmektedir. Bu değişim, yeni değerleri ve yönetim modellerini beraberinde getirmiştir. Etkin, verimli, vatandaş odaklı, hesap verebilen, katılımcı, şeffaf ve yerinden yönetim anlayışı pek çok gelişmiş ülke gibi, Türkiye'de de kamu yönetimi reformları için temel ilke ve değerler olarak ön plana çıkmıştır.

Bu ilke ve değerler bir taraftan hizmet kalitesini geliştirerek vatandaş memnuniyetini arttırmayı ve vatandaşların kamu yönetimine daha fazla katılımını sağlamayı amaçlarken, diğer taraftan etkinliği, verimliliği ve vatandaşın artan hizmet beklentilerini en uygun ölçekte karşılayabilecek yeni yönetim modellerini zorunlu hale getirmiştir.

Türkiye'de yönetim sistemi, merkezi ve yerel yönetim olmak üzere iki ana kademeden oluşturulmuştur. Yerel yönetimler, mahalli müşterek nitelikteki kamu hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu anayasal kurumlar olup, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak oluşturulmuştur. Yerel yönetimler tarafından sunulan kamu hizmetleri, doğası gereği, vatandaşların günlük yaşantısını doğrudan etkileyen bir nitelikte olup halkın refahının artırılması, hayatının kolaylaştırılması ve demokratik hayata katılımının sağlanması ile doğrudan ilgilidir.

Türkiye’de büyükşehirleri zorunlu kılan temel sebeplerden bir tanesi, belli bir coğrafi alanda çok sayıda yerel yönetimin yetkili olması halinde planlama ve koordinasyonun sağlanamayışı ve optimum ölçek ekonomisinden yeterince yararlanılmaması nedeniyle kaynak israfının ortaya çıkmasıdır. Benzer şekilde, sanayileşme, ulaşım ve çevre gibi artan sorunların hizmet üretme kapasitesi ve yeterli mali kaynaktan yoksun küçük ölçekli yerel yönetimlerce çözülememesi de büyükşehir modelini zorunlu hale getirmiştir.

Uygun büyüklükte hizmet üretecek güçlü yerel yönetimlerin olmayışı, halkın yerel yönetimlerden beklediği kamu hizmetlerinin kaliteli biçimde karşılanamaması ve kamu hizmetlerinin sunumunda koordinasyon eksikliği sorunlarının ortaya çıkması; yönetim, planlama ve koordinasyon açısından belediye sınırı mülki sınır olacak biçimde optimal ölçekte hizmet üretebilecek güçlü yerel yönetim yapılarını zorunlu hale getirmiştir.

Bu çerçevede, TBMM Genel Kurulu’nda 12 Kasım 2012 tarihinde kabul edilen ve 6 Aralık 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 6360 sayılı **Onüç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmialtı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde** Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’la Türkiye’deki toplam büyükşehir sayısı 29’a çıkarılmıştır.

Bu Kanun’la getirilen en önemli değişikliklerden bir tanesi de, büyükşehir belediyesi yönetiminin “hukukî statülerinin düzenlenmesi ve buralardaki hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesi” amacıyla 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Kanunu**’yla sadece İstanbul ve Kocaeli’nde uygulamaya sokulan il sınırlarında büyükşehir belediye modelinin, bu iki büyükşehir dışındaki diğer büyükşehirlerle de yaygınlaştırılmasıdır.

Yapılan bu değişiklik, oldukça önemli ve kapsamlı olup bundan sonra büyükşehir sınırları içerisinde yaşayacak 56 milyon kişiyi ilgilendirmektedir. Bu da Türkiye’de yaşayan her 4 kişiden 3’ü anlamına gelmektedir.

Türkiye’de büyükşehir yönetimleriyle ilgili ilk düzenleme, 1984 yılında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname ve aynı yıl çıkarılan, 3030 sayılı **Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun** ile yapılmış ve Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Daha sonraki yıllarda, 1986’da Adana; 1987’de Bursa, Gaziantep ve Konya; 1988’de Kayseri; 1993’te Antalya, Diyarbakır,

Erzurum, Eskişehir, İzmit, Mersin ve Samsun ve 2000’de de Sakarya illerinde büyükşehir belediyesi kurulmuştur.

2004 yılında büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statülerinin düzenlenmesi ve buralardaki hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesi amacıyla 5216 sayılı Kanun çıkarılmış, bu Kanun ile aynı zamanda İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediye sınırları, il mülki sınırı olarak kabul edilmiştir.

Resmi Gazete’de 6 Aralık 2012 tarihinde yayımlanan 6360 sayılı Kanun’la Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş ve İstanbul ile Kocaeli’ne benzer biçimde bu illere ek olarak Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun illerindeki büyükşehir belediyeleri de il sınırında büyükşehir belediye modeline dönüştürülmüştür.

Bu Kanun’la, büyükşehir sınırları içindeki belde belediyeleri ve orman köyleri de dahil köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmış; büyükşehire dönüştürülecek illerde en az bir ilçe kurulmuş; 29 il özel idaresi, 1591 belde belediyesi ile 16.082 köyün tüzel kişiliği sona erdirilmiş; büyükşehir sınırlarındaki beldeler mahalleleri ile, köyler ise mahalle olarak ilçe belediyelerine katılmıştır. Bu Kanun’la ayrıca hem yeni büyükşehir belediyelerinin hem de sınırları genişleyen büyükşehir ve ilçe belediyelerinin daha etkin hizmet sunmalarını sağlamak amacıyla bu yönetimlere gönderilen ödeneklerde artış sağlanmıştır.

6360 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde belirtilen hususları da dikkate alarak, ölçek optimasyonu sayesinde il sınırında büyükşehir belediye modelinin aşağıda belirtilen olumlu gelişmeleri ortaya çıkaracağını öngörmek mümkündür:

1. *Hizmet sunum kapasitesi büyürken, birim başına hizmet maliyetleri azalacak ve kaynaklar daha etkin kullanılacaktır.*
2. *İnsan kaynakları kapasitesi niteliksel ve niceliksel olarak artacaktır.*
3. *Karar organlarında görev alan seçilmiş temsilcilerin çeşitliliği artacak, daha uzmanlaşmış komisyonlar kurulabilecektir.*
4. *Araç, gereç ve ekipman parkı niceliksel ve niteliksel yönden gelişecek, verimlilik artacak ve israf azalacaktır.*
5. *Hizmetlerin sunumunda daha ileri teknolojilerden yararlanma mümkün olacaktır.*
6. *İşbölümü ve uzmanlaşma artacak; verimlilik yükselirken maliyetler düşecek ve kaynaklar daha etkin kullanılacaktır.*
7. *Kentin bütününe kapsayan imar planlarının yapılması mümkün hale gelecektir.*
8. *Daha büyük ölçekli projelerin hayata geçirilmesi mümkün olacaktır.*
9. *Koordinasyon eksiklikleri ortadan kalkacak; hizmetler daha hızlı ve etkili bir şekilde sunulacaktır.*
10. *Kaynakların kullanımında il genelinde daha adil bir dağılım olacaktır.*
11. *Hizmetlerden yararlanan halkın memnuniyeti artacaktır.*

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Önemi

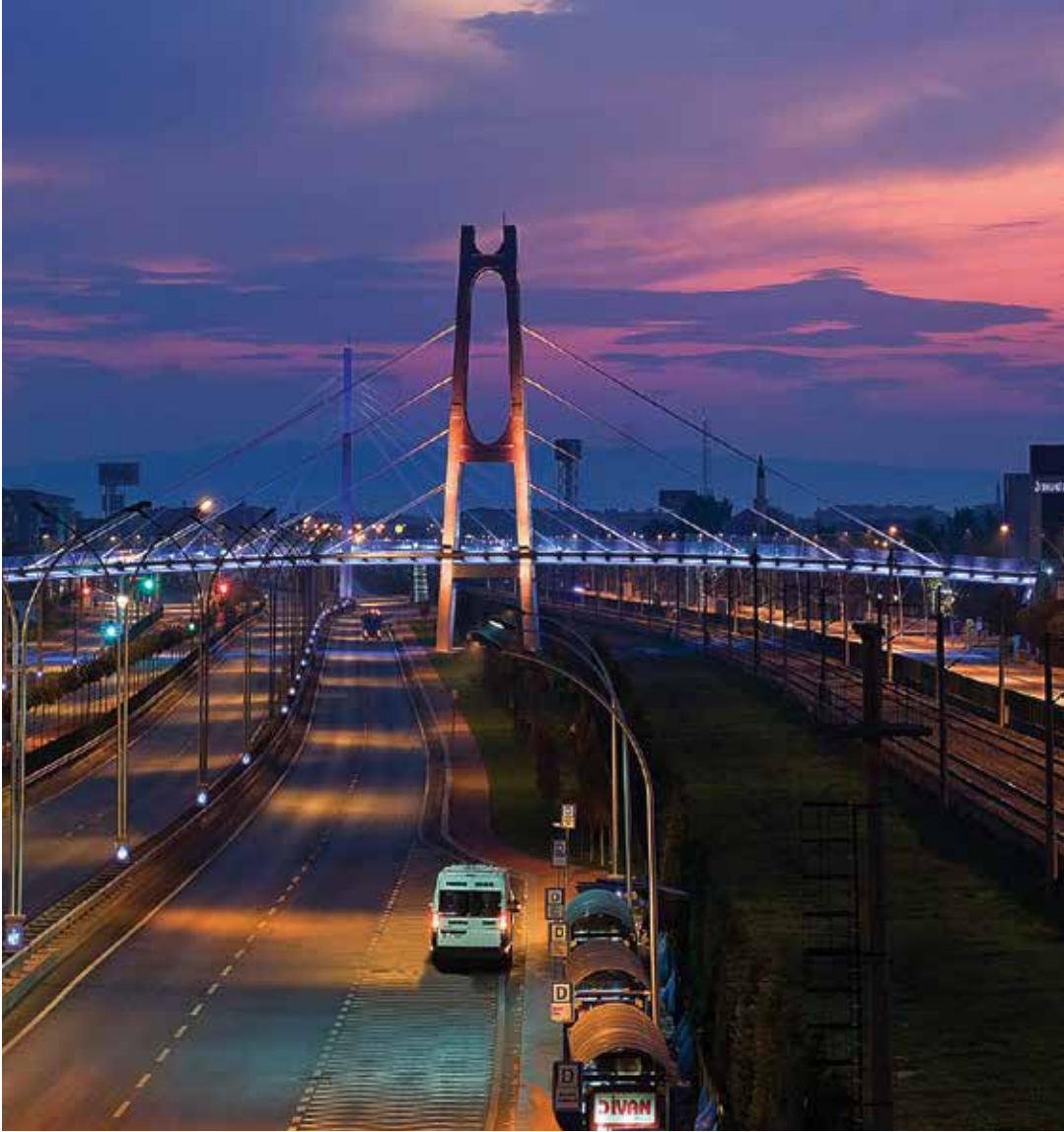
1993 yılından itibaren büyükşehir belediyesi olarak faaliyet gösteren İzmit Büyükşehir Belediyesi'nin ismi, 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Kanun ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak değiştirilmiş ve aynı Kanun ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları il mülki sınırı olarak kabul edilmiştir. Yapılan bu değişiklik ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet alanı 32 km²'den 3505 km²'ye çıkarak, yaklaşık 110 kat genişlemiş; hizmet verdiği kişi sayısı ise 202.000'den, bugün itibarıyla 1.635.000'e çıkarak yaklaşık %800 oranında artmıştır.

22 Mart 2008 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 5747 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun** ile Kocaeli'nde belde ve alt kademe belediyeleri kapatılarak, belediyelerin birleşmesi ve bütünleşmesi sağlanmıştır. Yapılan bu düzenleme ile 44 olan belediye sayısı 13'e düşürülmüş; Derince, Gebze, Gölcük, Kandıra, Karamürsel ve Körfez olmak üzere 6 olan ilçe belediyesi sayısı, belde ve alt kademe belediyelerinin kapatılması ve/veya birleştirilmesiyle oluşturulan Başiskele, Çayırova, Darıca, Dilovası, İzmit ve Kartepe ilçelerinin eklenmesiyle 12'ye çıkarılmıştır. Kocaeli'nde yerel yönetimler halihazırda bir büyükşehir ve 12 ilçe belediyesiyle hizmet vermektedir.

6360 sayılı Kanun'la tüm büyükşehir belediyelerinin daha önce sadece İstanbul ve Kocaeli'nde uygulandığı şekliyle il sınırında büyükşehir haline getirilmesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ni yönetim, planlama ve koordinasyon açısından en uygun ölçekte hizmet üreten güçlü bir yerel yönetim modeli olarak ön plana çıkartmış ve oldukça önemli bir konuma getirmiştir.

Nitekim, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen ve Resmi Gazete'de yayımlanarak yasalaşan 6360 sayılı Kanun'un Genel Gereğesi'nde Kocaeli'ne özel olarak atıfta bulunulmakta; Kocaeli deneyimi, etkin yönetimin başarılı bir örneği olarak vurgulanmakta ve 2004 yılından itibaren İstanbul ve Kocaeli illerinde yürürlükte olan modelin "imar, planlama, ulaşım, itfaiye gibi geniş çerçevede eşgüdüm ve bütünlük içerisinde yürütülmesi gereken mahalli müşterek nitelikteki kamu hizmetlerinin sunumunda etkinlik sağladığı görülmüştür" denilmektedir.

Kanun'un genel gerekçesinde de işaret edildiği gibi 2004 yılından bu yana ortaya koyduğu hizmet, uygulama ve deneyimlerle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, hem merkezi yönetim açısından, hem de il sınırında büyükşehir belediye modeline dönüşecek 27 yerel yönetim açısından, oldukça önemli bir konuma gelmiş ve Büyükşehir Belediyesi'nin yaşadığı bu deneyimlerin ilgili kesim ve birimlere aktarılması ihtiyacı hasıl olmuştur.

D-100 ve Modern Üstgeçitler

Çalışmanın Amacı, Yöntemi ve Kapsamı

İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli: Kocaeli Deneyimi çalışması, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçtiği 2004 yılından bugüne kadar ortaya koyduğu hizmet ve uygulamalar ile bu süreçte yaşadığı deneyimleri akademik camiayla, merkezi yönetimle ve il sınırında büyükşehir belediye modeline yeni geçecek olan yerel yönetim birimleriyle paylaşma amacına yönelik olarak hazırlandı.

Bu çalışmada kullanılan "il sınırında büyükşehir belediye modeli" kavramını, belediye sınırları il mülki sınırı olan ve 5216 ile 6360 sayılı Kanunlarda belirtilen amaç, görev ve yetkiler çerçevesinde kamu hizmeti veren yerel yönetim sistemi olarak tanımlamamız mümkündür.

İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli: Kocaeli Deneyimi çalışmasının merkezi yönetim ve il sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek olan 27 ildeki siyasetçi, bürokrat ve uygulayıcılar ile üniversitelerdeki akademisyen ve öğrencilere hitap edecek şekilde birbiriyle ilişkili üç temel amaca hizmet etmesi öngörülmektedir:

1. *Akademik camiaya yönelik olarak, il sınırında büyükşehir belediye modelini tanıtmak ve kavramsallaştırmak; bu modelin yukarıda belirtilen olumlu etkilerini ve/veya rasyonellerini birer varsayım kabul ederek, bunların Kocaeli örneğindeki hizmet ve uygulamalarda gerçekleşip gerçekleşmediğini test etmek,*
2. *Merkezi yönetime yönelik olarak, Kanun'un amacı ve genel gerekçelerine yansıyan il sınırında hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde sunulması ve bu hizmetleri alan vatandaşın beklentilerini karşılayabilecek nitelik ve kabiliyetle donatılmış, ideal ölçekte etkin hizmet sunma potansiyeline sahip yerel yönetimlerce sağlanıp sağlanmadığını Kocaeli örneğindeki uygulamalarla göstermek,*
3. *İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek olan yerel yönetim birimlerine yönelik olarak, yukarıda dile getirilen rasyoneller ışığında Kocaeli'ndeki örnek uygulamaları ortaya koymak; 27 yeni il sınırında büyükşehir belediyesinin geçiş sürecinde yaşayabilecekleri muhtemel sorunlar ile bu sorunların aşılmasına yönelik Kocaeli'nin yaşadığı deneyimleri paylaşmak.*

Bu çalışma, geniş bir ekip çalışması sonucu ortaya çıktı. Çalışma ilk olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Ersin YAZICI'nın başkanlığında, Genel Sekreter Yardımcıları Dr. Tahir BÜYÜKAKIN, Dr. Mustafa ÇÖPOĞLU, Ercan YAZICI, Hukuk Müşaviri Av. Kadir EROL, İmar ve Şehircilik Daire Başkanı Gökmen MENGÜÇ ile Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yılmaz BİNGÖL ve RNA İletişim'den İshak BAYDAROĞLU'nun katılımlarıyla 2012 yılının Kasım ayı içerisinde gerçekleştirilen bir dizi beyin fırtınası toplantısıyla olgunlaştı.

Çalışmanın araştırma tasarımı ve genel çerçevesi Prof. Dr. Yılmaz BİNGÖL, Ersin YAZICI ve Dr. Tahir BÜYÜKAKIN tarafından oluşturuldu. Çalışma, bir örnek vaka incelemesi (case study) olarak tasarlandı. Bu bağlamda; çalışmanın temel amacı, il sınırında büyükşehir belediye modeli olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin bu modele geçtiği 2004 yılından bu yana gerçekleştirdiği hizmet, uygulama ve deneyimlerin ortaya konulması olarak belirlendi. Ancak karşılaştırmalı yöntemden de yararlanılarak, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet uygulama ve deneyimlerinin 2004 öncesiyle karşılaştırmalı bir şekilde ele alınması öngörüldü.

Bu çerçevede öncelikle 5216, 5393, 5747 ve 6360 sayılı Kanunlar olmak üzere konuyla ilgili mevzuat ve akademik literatür taranarak incelendi. İkinci olarak, büyükşehir belediyelerinin hizmet alanları belirlenerek temel başlıklar oluşturuldu. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet, uygulama ve deneyimleriyle ilgili bilgi ve veri toplama amacına yönelik olarak, 1-15 Aralık 2012 tarihleri arasında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde açık uçlu sorulardan oluşan bir çalışma uygulandı.* Büyükşehir Belediyesi'nin bağlı kuruluşu, tüm daire başkanlıkları ve ilgili şube müdürlüklerinde yapılan bu saha araştırmasında temel olarak;

1. *İlgili daire başkanlığı/şube müdürlüğü bünyesinde eskiden yapılamayıp, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra yapılabilen hizmetlerin neler olduğu,*
2. *Bu hizmetlerle ilgili Kocaeli'nde gerçekleştirilen örnek uygulamaların neler olduğu,*
3. *İlgili hizmet alanında, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçiş sürecinde yaşanması muhtemel sorunların ve bu sorunların aşılmasına yönelik pratik önerilerin neler olduğu ve*
4. *İlgili daire başkanlığı/şube müdürlüğündeki hizmet, uygulama ve deneyimlerin, il sınırında büyükşehir belediye modelinin yukarıda belirtilen olumlu etkilerini ve/veya rasyonellerini destekleyip desteklemediği, hususlarında yazılı bilgi ve veriler derlendi.*

* İlgili birimlerde bilgi ve veri toplamaya yönelik hazırlanan Çalışma Formu, kitabın ekinde (EK-1) görülebilir.

Bu çalışmada elde edilen bilgi ve veriler çerçevesinde, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin ilgili daire başkanları ve şube müdürleriyle Aralık 2012 ve Ocak 2013 aylarında yüz yüze derinlemesine görüşmeler yapıldı. Yazılı olarak ve ardından yüz yüze derinlemesine görüşmelerden elde edilen bilgi ve veriler ışığında yazım aşamasına geçildi.

İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli: Kocaeli Deneyimi çalışması, iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, il sınırında büyükşehir belediyesine gelen sürecin tarihsel arka planı irdelenerek, öncelikle değişim olgusu ve yeni değişim dalgası ve bu çerçevede yönetim anlayışında değişim ve yerel yönetimlerin güçlendirilme süreci ele alınacaktır. Bu bölümde, ayrıca il sınırında büyükşehir belediye modelinin rasyonelleri ile bu modelin yerel yönetimlerde idari, hukuki ve mali açıdan getirdiği farklılık ve yenilikler ortaya konulacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, 2004 yılından bugüne il sınırında büyükşehir belediye modeli olarak hizmet veren Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin ortaya koyduğu hizmet, uygulama ve deneyimler ele alınacak; modele geçiş sürecinde yaşanması muhtemel sorunlar ve bu sorunların aşılması için pratik öneriler yansıtılacak ve Kocaeli'ndeki hizmet ve uygulamaların il sınırında büyükşehir belediye modelinin rasyonellerini destekleyip desteklemediği tartışılacaktır. Çalışma genel bir değerlendirme ve Kocaeli deneyiminden çıkarılacak temel derslerle sonlanacaktır.

Çalışmanın merkezi ve özellikle il sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek olan yerel yönetim birimlerindeki siyasetçi, bürokrat ve uygulayıcılar ile üniversitelerimizdeki akademisyen ve öğrencilere faydalı olması öngörülmektedir.

Seka Park

BİR DÖNÜŞÜM SÜRECİ OLARAK İL SINIRINDA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MODELİ

Dünya'daki gelişmelere paralel bir şekilde, Türkiye'de de yönetim paradigması değişmektedir. Bu değişim, yeni değerleri ve yönetim modellerini beraberinde getirmiştir. Etkin, verimli, vatandaş odaklı, hesap verebilen, katılımcı, şeffaf ve yerinden yönetim anlayışı pek çok gelişmiş ülke gibi, Türkiye'de de kamu yönetimi reformları için temel ilke ve değerler olarak ön plana çıkmıştır.

Bu ilke ve değerler bir taraftan hizmet kalitesini geliştirerek vatandaş memnuniyetini arttırmayı ve vatandaşların kamu yönetimine daha fazla katılımını sağlamayı amaçlarken, diğer taraftan etkinliği, verimliliği ve vatandaşın artan hizmet beklentilerini en uygun ölçekte karşılayabilecek yeni yönetim modellerini zorunlu hale getirmiştir.

6 Aralık 2012'de çıkarılan 6360 sayılı Kanun'la daha önce sadece Kocaeli ve İstanbul'da uygulanan il sınırında büyükşehir belediye modelinin tüm büyükşehir belediyelerine yaygınlaştırılması, Türkiye özelinde bu değişim dalgasının son halkası olarak değerlendirilebilir.

İl sınırında büyükşehir belediye modelini değerlendirebilmek için öncelikle dünya ölçeğinde yaşanan değişim trendini incelemek; bu trendin özellikle yönetime dair etkilerini ve ortaya çıkardığı değişim ihtiyacını açık bir şekilde ortaya koymak ve son olarak il sınırında büyükşehir belediye modelinin getirdiği yenilikleri değişim ihtiyacı çerçevesinde karşılaştırmalı olarak ele almak gerekir.

Bu çerçevede, bu bölümde öncelikle değişim olgusu ve yeni değişim dalgasından bahsedilecek; yönetim anlayışında değişim ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi konusu ele alınacak; daha sonra da yönetimde yeniden yapılanma çabalarının sonuncu değil ama en yeni versiyonu olan il sınırında büyükşehir belediye modelinin rasyonelleri ile idari, hukuki ve mali açıdan getirdiği farklılık ve yeniliklere yer verilecektir.

1. Değişim Olgusu ve Yeni Değişim Dalgası

Dünyada değişmeyen tek şey değişimdir. Bu sebeple, değişen koşullara uyum sağlama ve yeniden yapılanma ihtiyacı kaçınılmazdır. Bu ihtiyacın aciliyeti, yani belirli bir zamana yayılarak, aşamalı bir şekilde mi ortaya çıkacağı, yoksa bir şok şeklinde mi gerçekleşeceği, değişimin gücüne göre farklılaşacaktır. Şöyle ki, bazı değişimler bir kent ya da bir ülke gibi sadece belirli bir ölçekte sınırlı kalırken, bazı değişimler bölgesel ya da küresel ölçekte ortaya çıkabilmektedir. Benzer bir şekilde, bazı değişimler belirli bir ya da bir kaç sektörü etkilerden; bazıları ekonomiden siyasete, eğitimden kültüre topyekun etkiler doğurabilmektedir.

Değişimler; değişiminin ortaya çıktığı ölçek, değişimin etkisi altında kalan sektörler ve boyutlar ile değişim ihtiyacının gücü dikkate alınarak, normal değişimler ve değişim dalgaları veya devrimler şeklinde sınıflandırılabilir. Örneğin, 1750'lerde İngiltere'de başlayan Aydınlanma ve Sanayi Devrimi, önce Avrupa'ya oradan da tüm dünyaya yayılarak, önce iktisadi ardından da idari, siyasi, toplumsal ve kültürel tüm boyutlarda etkisi görülen bir değişim dalgası yaratmıştır.

Son değişim dalgasına yön veren en önemli etkenlerin başında bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yaşanan devrimi saymak gerekir. 1950'lerde başlayan, 1970'lerde iyice güçlenen ve günümüzde daha önce benzeri görülmemiş bir hızla gelişmekte olan bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yaşanan devrim, bilgi toplumu adı verilen bir dönüşüm yaratmaktadır. Sanayi devrimi olgusu; nasıl ekonomik, idari, siyasi, toplumsal ve kültürel tüm yapıyı etkisi altına alarak değiştirip bugün sanayi toplumu adını verdiğimiz yeni yapıyı ortaya çıkardıysa, bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişim dalgasının da topyekun bir değişime yol açması kaçınılmazdır.

Değişim dalgalarının etkisini son derece güçlü bir şekilde hissettirdiği alanların başında idari ve siyasi yapılar gelmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin, ilk olarak ekonomik alanda hissedilen etkileri, son dönemde idari ve siyasi yapılar üzerinde de güçlü bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Sosyal medyanın sağladığı imkanları etkili bir şekilde kullanan değişim taraftarı unsurların, Tunus'tan Libya'ya, Mısır'dan Suriye'ye bir değişim dalgasını tetiklediğini ve geri dönülmez bir değişimi başlattıkları açıkça görülmektedir.

Son dönemlerde yaşanmakta olan değişim sürecine yön veren en önemli etkenlerden biri küreselleşme sürecidir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki devrim ile küreselleşme süreci arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Bu etkileşim süreci ile birlikte, ulus devletler tarafından mal ve hizmetler, sermaye, teknoloji ve işgücünün dolaşımına getirilmiş olan kısıtlamalar da zaman içinde giderek azalmaya başlamıştır.

Küresel piyasaların yükselişi ve küresel aktörlerin artan önemi ile birlikte, bir taraftan özel sektör kuruluşları rekabetçi üstünlüklerine ilişkin durumlarını gözden geçirip yeni stratejiler belirlerken; diğer taraftan devletin rolü, yönetim anlayışı ve yönetim modeli tekrar mercek altına alınmıştır. Küreselleşme olgusu sadece ekonomik ve idari yapıları dönüşüme zorlamakla kalmamış; toplumsal yapıdan kültüre, eğitimden eğlenceye topyekun bir değişimi beraberinde getirmiştir. Bu açıdan bakıldığında, küreselleşme ve bilgi devriminin de tıpkı sanayi devrimi gibi, bir değişim dalgası yarattığı açıkça görülmektedir.

Sanayi Devrimi'nin ortaya çıkarttığı değişim dalgaları karşısında imparatorluklar nasıl direnemedi ise küreselleşme ile bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişim dalgasına da otoriter yapıya sahip ulus devletlerin direnemeyeceği ortadadır. Benzer şekilde, Sanayi Devrimi'nin yarattığı değişim dalgasına uyum sağlayabilen ve kendisini dönüştürebilen uluslar ve yönetimler nasıl varlığını devam ettirdi ise bilgi ve iletişim teknolojilerindeki devrime ve küreselleşme sürecine uyum sağlayabilen ve kendisini dönüştürebilen uluslar ve yönetimler varlığını devam ettirebilecek; uyum sağlayamayanlar ise önemli ölçüde güç kaybına uğrayarak belki de tarih sahnesinden silinecektir.

Türkiye'nin geleceğin dünyasında çok daha güçlü bir konuma kavuşması için, söz konusu değişim trendlerini doğru okuyarak kaçırmaması, doğru ve zamanında karar ve uygulamalarla değişime uyum sağlama niteliği yüksek bir kurumsal yapı oluşturması; böylelikle bireyden topluma, özel sektörden devlete ve sivil toplum örgütlerine kadar tüm katmanlarıyla değişim sürecinin ortaya çıkarttığı ve/veya çıkartacağı tehditleri fırsata çevirme yeteneğini geliştirerek rekabetçi ve sürdürülebilir bir üstünlük sağlaması gerekmektedir.

2. Yönetim Anlayışında Değişim ve Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi

Küreselleşme ile bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişim dalgasının doğurduğu ve/veya doğuracağı etkilerin en güçlü şekilde görüldüğü alanların başında kamu yönetimi sistemi gelmektedir. Söz konusu değişim dalgası; kurumsal yapısı, hizmet anlayışı ve iş yapış biçimiyle kamu yönetiminde topyekun bir değişim ihtiyacı doğurmuş ve gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde yeniden bir yapılanma süreci başlatmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında gelişen ve yaygınlaşan kamu kurum ve kuruluşlarının merkeziyetçi, aşırı hiyerarşik ve hantal yapısı; bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki devrim ve küreselleşme olgusunun oluşturduğu değişim ihtiyacına ayak uyduramamıştır. Bu nedenle, 1970'lerden itibaren değişim ihtiyacına cevap verebilecek yeni bir kamu yönetimi sistemi arayışı başlamıştır. Bu arayış; devletin rolünden yönetimin yapısına, sunulan kamu hizmetlerinin çeşitliliğinden hizmet standartlarına ve hizmetlerin finansman biçiminden performansının ölçümüne kadar tüm kurumsal yapıyı kapsayan bir arayış olmuştur.

Bu arayışlar ekseninde ABD, İngiltere, Kanada ve Yeni Zelanda başta olmak üzere gelişmiş ülkelerin hemen hemen tamamında ve gelişmekte olan ülkelerin de çoğunda yeni kamu yönetimi anlayışı büyük ölçüde kabul görmüş ve bu doğrultuda uygulamalar hayata geçirilmiştir.

Geleneksel yönetim anlayışının kuralcı, şekilci, aşırı hiyerarşik, merkeziyetçi ve hantal yapısına bir alternatif olarak sunulan yeni kamu yönetimi anlayışı, devletin rolü; hükümet, bürokrasi ve vatandaşlar arasındaki ilişkiler; hizmet sunum ve değerlendirme standartları ve hizmetlerin finansmanına dair yeni bir yaklaşım getirmektedir. Bu yeni yaklaşım çerçevesinde, nicel olarak küçük fakat nitel olarak etkin ve verimli bir devlet; hizmetlerde etkinlik, ekonomiklik ve verimlilik; yönetim değil yönetişim; katılımcı, şeffaf ve hesap veren bir yönetim anlayışı gibi temel vurgular öne çıkmıştır.

Yeni kamu yönetimi anlayışı ile birlikte devletçi, bürokratik, hantal, zorlayıcı, tek-düze, merkeziyetçi ve aşırı hiyerarşik özellikler taşıyan kamu yönetimi modeli; işletme mantığına benzer bir şekilde yönetilen, daha az bürokratik, esnek, katılımcı, ademi merkeziyetçi, dikey değil yatay olarak örgütlenmiş, girişimci ve yenilikçi bir modele dönüştürülmektedir. Gelişmiş ülkelerin tamamında ve birçok gelişmekte olan ülkede yaşanan deneyimler bu yeni modelin değişim dalgasının hızlı ve artan ihtiyaçlara cevap vermede daha etkili olduğunu göstermektedir.

Yeni kamu yönetimi anlayışının temel ilkeleri dört ana noktada toplanmaktadır. Birincisi, kamu yönetiminin organizasyon yapısıyla ilgilidir. Buna göre; kamu yönetimi esnek, aşırı hiyerarşik olmayan, dar ve az elemanlı bir merkez; geniş-yatay çevre ve ademi merkeziyetçi bir şekilde örgütlenmelidir. İkincisi, devletin faaliyet alanına ilişkindir. Buna göre; devletin faaliyet alanı küçültülerek rekabet ortamı oluşturulmalı, girdiler yerine çıktılar esas alan bir performans ölçüm sistemi kurulmalı ve bürokratik mekanizmalar yerine piyasa mekanizmaları tercih edilmelidir.

Yeni kamu yönetimi anlayışında üçüncü ana nokta; hizmet sunumundaki kalite, etkinlik ve verimlilik; vatandaş odaklı hizmet anlayışı ve piyasa sisteminin önemi ile ilgilidir. Dördüncü ve son nokta ise; katılımcılık, şeffaflık ve hesap verme ile ilgilidir. Bu çerçevede, vatandaşların kamusal karar alma süreçlerine katılımının artırılması; kamuoyunu bilgilendirme, bilgiye erişebilirlik, açıklık ve sadece seçim dönemleriyle sınırlı kalmayan, kapsamı ve niteliği genişletilmiş bir hesap verme sorumluluğu ilkeleri önemle vurgulanmaktadır.

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi hususu, yeni kamu yönetimi anlayışının getirdiği yeni yönetim modelinin başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi açısından son derece hayati bir önem arz etmektedir. Yeni kamu yönetimi anlayışı, ademi merkeziyetçi bir yapıyı öngörmekte olup, yerel yönetimlerin gerekli ve yeterli yetkiler ve kaynaklarla donatılarak güçlendirilememesi durumunda başarıya ulaşması mümkün değildir. Merkezin yetkilerinin yerele devredilmesi suretiyle, bir taraftan merkezin yükü hafifletilirken, diğer taraftan hizmet sunumunda kalite, hız, ekonomiklik ve verimlilik artışı sağlanabilecektir. Ayrıca bu sayede; aşırı hiyerarşik, bürokratik ve hantal yapılarda dönüşüm meydana gelecek; hızlı karar verebilen, esneklik, katılımcılık, şeffaflık ve hesap verme kabiliyeti yüksek yapılar oluşacaktır.

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesine ilişkin olarak yeni kamu yönetimi yaklaşımının ortaya koyduğu esaslar, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı (European Charter of Local Self-Government) tarafından da vurgulanmaktadır. Nitekim Şart'a göre; yerel yönetimler, demokratik rejimin temel kuruluşlarından biri olup; vatandaşların kamusal işlere katılma hakkı üye devletlerce paylaşılan demokratik ilkelerden biri olarak kabul edilmektedir. Özerklik Şartı'nın "Özerk Yerel Yönetimin Kapsamı" başlığını taşıyan 4. maddesinin 3. fıkrasına göre; "Kamusal sorumluluklar genellikle ve tercihen, yurttaşa en yakın olan yönetimlerce yerine getirilir. Sorumluluğun bir başka yönetime bırakılmasında, görevin kapsamı ve niteliği ile etkinlik ve ekonomi ilkelerinin gerekleri göz önünde bulundurulmalıdır."

Dolayısıyla, yeterli ve gerekli yetki ile donatılmış ve güçlü yerel yönetimler oluşturularak, kamu hizmetlerinin vatandaşa en yakın yerde sunulmasının esas olduğunu söyleyebiliriz. Dahası bu yaklaşım, demokrasi bilincinin yerleşmesi ve demokrasi anlayışının yaygınlaşmasına paralel bir şekilde artan demokrasi taleplerine cevap verilebilmesi açısından da son derece önemlidir.

3. Türkiye’de Yönetim Sistemini Yeniden Yapılandırma Çalışmalarının Tarihçesi

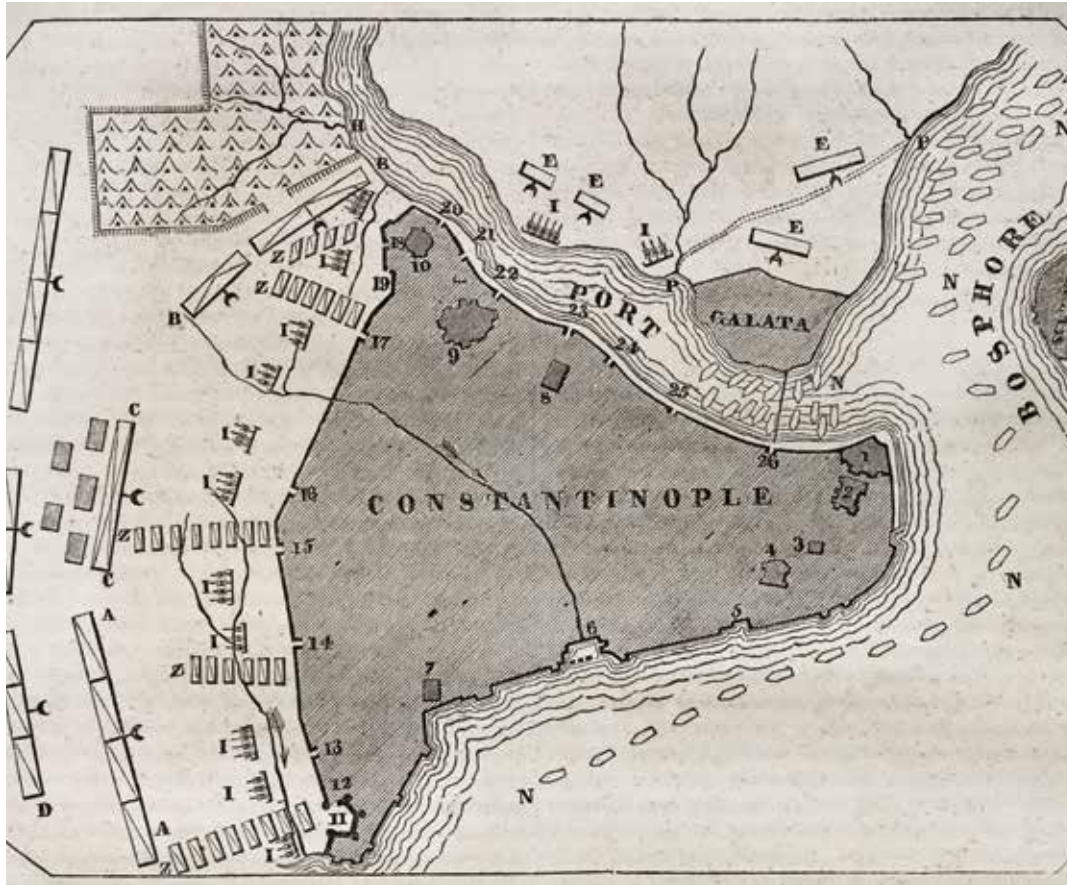
Gerek Osmanlı İmparatorluğu gerekse Türkiye Cumhuriyeti tarihi, genelde tüm yapının özelde ise yönetim yapısının değişen koşulların ortaya çıkardığı ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde yeniden yapılandırılmasına yönelik çok sayıda girişime sahne olmuştur.

Yönetim sisteminin yeniden yapılandırılmasına yönelik çalışmaların geçmişi Kanuni Sultan Süleyman dönemine kadar uzanmaktadır. Bu dönemde yapılan çalışmalar devlet adamları tarafından kaleme alınan ve devletin içene düştüğü bozulma sürecini durdurmaya yönelik çözüm önerilerini içeren risaleler şeklindedir. **Koçi Bey Risalesi**, Katip Çelebi’nin **Bozuklukların Düzeltmesinde Tutulacak Yollar** (*Düstûr el-Amel li-İslâh el-Halel*) başlıklı kitapçığı ve Defterdar Sarı Mehmet Paşa tarafından kaleme alınan **Devlet Adamlarına Öğütler** (*Nesâyih’ül- Vüzerâ V’el-Ümerâ*) gibi bu eserlerde; eski düzene dönüş, yönetim sistemindeki bozulmaların çaresi olarak gösterilmektedir.

III. Selim ile birlikte çıkış yolunun eski düzene dönüşte olacağına dair kabulden vazgeçilmiş, başta ordu olmak üzere yönetim sistemi ve diğer alanlardaki bozulmalara çare olarak Yeni Düzen (Nizam-ı Cedit) oluşturulmaya çalışılmıştır. Yeni Düzen; sadece orduyla ilgili düzenlemeleri değil, aynı zamanda eğitim sisteminin düzenlenmesinden yeni sağlık teşkilatlarının kurulmasına, merkezi teşkilatın güçlendirilmesinden taşra teşkilatını yeniden yapılandırmaya kadar bir çok yenilenme girişimini içermektedir. Yeni düzen kurma yolundaki girişim, ayaklanan yeniçerilerin III. Selim’i tahttan indirmesi ile son bulmuştur.

II. Mahmut dönemi de yeniden yapılanma çalışmaları açısından öne çıkan bir dönemdir. II. Mahmut, Osmanlı Devleti’nin Batı karşısında yaşadığı gerilemeyi durdurabilmek için bir yandan yeniçeri ocağını kaldırıp modern bir ordu kurmuş, diğer yandan da Batı modeline uygun yeni kurumsal ve yasal düzenlemelerle merkez teşkilatını güçlendirmeye çalışmıştır.

Osmanlı Devleti'nin Batı karşısında yaşadığı gerileme durdurulamayınca, birbiri ardı sıra yeniden yapılanma çalışmaları başlamıştır. 1839 Tanzimat Fermanı ve 1856 Islahat Fermanı yeniden nizam verme ve ıslah etmeye dönük çabaların tarihi açısından önemli kilometre taşları olmuştur. Osmanlı Devleti yapılanmasında ilk belediye örgütünün kurulması, 1855'te İstanbul'da Şehremaneti kurulmasıyla gerçekleşmiştir. Genel olarak bu dönemdeki yeniden yapılandırma çalışmaları, Osmanlı Devleti'nin Batı karşısında gerilemesini durdurmada başarıya ulaşamamıştır.

Istanbul Eski Planı, Magasin Pittoresque - Paris / 1840

Tanzimat ve Islahat Fermanlarını, 1876'da Meşrutiyet'in ilanı ve Kanun-i Esasi'nin kabulü izlemiştir; böylece, hem önemli anayasal ve siyasal değişiklikler yapılmış hem de yönetsel yapıda reformlar devam etmiştir. Merkezi yönetim teşkilatı açısından Tanzimat'taki yapının muhafaza edildiği bu dönemde, yönetsel değişiklikler esas olarak yerel yönetimlerle ilgili olmuştur. Kanun-i Esasi'de vilayet yönetimiyle ilgili düzenlemelere de yer verilerek, yetki genişliği ve işbölümü ve görevlerin ayrılığı ilkeleri benimsenmiş olmakla birlikte, ademi merkezîyet ilkesiyle ilgili bir ifadeye yer verilmemiştir. 1877 yılında çıkarılan ve 1930 yılına kadar yürürlükte kalan **Vilayet Belediye Kanunu** ile de belediye örgütlenmesinin ülke geneline yayılması amaçlanmıştır.

Kanun-i Esasi'de benimsenen ilkelere uyumlu bir vilayet kanunu yapılması, meclisin feshedilmesi ve savaşlar gibi bazı nedenlerle gecikmiş; **İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanun-u Muvakkatı** isimli geçici kanunun çıkarılabilmesi ancak 1913 yılında mümkün olmuştur. Söz konusu yasa ile valiler güçlendirilmiş; Vilayet Genel Meclisi varlığını korurken, seçilmiş ve doğal üyelerden müteşekkil Vilayet İdare Meclisleri kurulmuştur. Kanun, illerin genel yönetimi açısından 1864 yılında oluşturulan vilayet yönetiminin genel esaslarını korurken; ilin özel yönetimiyle ilgili olarak önemli yenilikler getirmiştir. Buna göre, illerdeki yerel hizmetler, il özel yönetiminin yetkisine bırakılmış; illere tüzel kişilik ve kendine has gelir kaynakları verilmiştir. Merkez ilçe uygulaması da bu yasa ile birlikte başlatılmıştır.

1923'te Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte hukuk sisteminden yönetim sistemine, eğitim sisteminden toplumsal yaşama kadar topyekun bir yeniden yapılanma sürecine girilmiştir. Bu dönemde, yeniden yapılanma sürecinin yönetsel yapılanmaya ilişkin kısmında büyük ölçüde Tanzimat sonrası dönemde şekillendirilmiş olan kurumsal yapının (il sistemi, il özel idaresi, köyler, 389 belediye, memurlar) dönüştürülmesi amacıyla çeşitli kanunlar çıkarılmıştır. Bunlar; **Köy Kanunu (1924)**, **Memurin Kanunu (1926)**, **Maaş Kanunu (1927)**, **Vilayet İdaresi Kanunu (1929)**, **Devlet Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülüne Dair Kanun**

(1929) ve Belediye Kanunu (1930)'dur. Uzunca bir süre yürürlükte kalan bu kanunların bir kısmı çok kısa bir zaman önce değiştirilmiş olup; bir çok değişiklik yapılmış olsa da 1924 tarihli Köy Kanunu hala yürürlüktedir.

1940'ların sonu ve 1950'li yılların başlarında raporlar dönemi olarak isimlendirilebileceğimiz bir dönem yaşanmıştır. Bu raporlarda kamu yönetimi sisteminin örgütlenme, işleyiş ve denetim mekanizmalarındaki eksiklikler; personel ve maaş sisteminin iyileştirilmesi; nitelikli eleman ihtiyacını karşılamaya yönelik eğitimlere dair öneriler gibi bazı değerlendirmeler yer almaktadır. Fritz Neumark'ın hazırladığı "Devlet Daire ve Müesseselerinde Rasyonel Çalışma Esasları Hakkında Rapor" (1949), J. M. Barker Raporu (1951) ve J. W. Martin ve F. C. E. Cush Raporu (1951) bu dönemde hazırlanan raporlar arasında sayılabilir.

1960'tan sonra Türkiye'de Beş Yıllık Kalkınma Planları uygulanmaya başlamış, kalkınma planları kapsamında kamu yönetiminde reform konusuna da ağırlık verilmiştir. 1960'ların ilk yılları, yönetimde yeniden yapılanma açısından bir arayış, hazırlık ve örgütlenme dönemi olarak değerlendirilebilir. Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), Devlet Personel Dairesi ve Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) ile reform çalışmalarının kurumsal zeminleri hazırlanmıştır. 1961 yılında TODAİE tarafından hazırlanan "İdari Reform ve Reorganizasyon Hakkında Ön Rapor" isimli çalışma ilk adım niteliğindedir.

DPT ve TODAİE tarafından 1962 yılında başlatılan Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP), kamu yönetimi sisteminin yeniden yapılandırılmasına ilişkin en kapsamlı çalışmadır. 1963 yılında hükümete sunulan MEHTAP Raporu'nda; mali imkânların yetersizliği, personel aksaklıkları, yön gösterme ve gözetim yokluğu, teşkilat bozuklukları, kırtasiyecilik, iyi düzenlenmemiş merkeziyetçilik ile eksiklikleri gidermeyi ve aksaklıkları düzeltmeyi yönetimin kendi görevleri arasında görmemesi gibi sorunlara dikkat çekilmektedir. Söz konusu sorunların çözümüne yönelik olarak, raporda öngörülen çözüm önerisi ile tam uyuşmasa da, 1964 yılında DPT bünyesinde İdareyi ve İdari Metotları Yeniden Düzenleme Komisyonu oluşturulmuştur.

Bir başka reform süreci ise 1971 askeri müdahalesinin ardından başlatılmıştır. Bu dönemde merkezi idare, merkezi idarenin taşra teşkilatı, mahalli idareler, personel yönetimi, mali yönetim ve kamu iktisadi teşebbüsleri hızla gözden geçirilmiş ve bu alanlarda uygulanacak reform stratejisi belirlenmiştir. İdari Reform Danışma Kurulu tarafından hazırlanan, “İdarenin Yeniden Düzenlenmesi İlkeler ve Öneriler” başlıklı rapor, bu çalışmalar arasında en başta gelenidir.

Kamu yönetimi sisteminin yeniden yapılandırılması ekseninde yapılan kapsamlı çalışmalardan biri de 1988 yılında başlatılan Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA)’dır. 1991 yılında tamamlanan projenin Raporu’nda KAYA’nın amacı, “Kamu hizmeti gören merkezi yönetimin merkez ve taşra örgütü ile yerel yönetimleri süratli, ekonomik, verimli ve nitelikli hizmet göreceği bir düzene kavuşturmak; kamu yönetiminin gelişen çağdaş koşullara uyumunu sağlamak; kamu kuruluşlarının amaçlarında, görev, yetki ve sorumluluklarında ve bunların bölünüşünde, örgüt yapılarında, personel sistemlerinde, kaynaklarında ve bu kaynakların kullanılış biçimlerinde, yöntemlerinde, mevzuatında, haberleşme ve halkla ilişkiler sistemlerinde var olan aksaklıkları, bozuklukları ve eksiklikleri saptamak ve bu konularda yapılması gerekenleri incelemek ve önermek” olarak belirlenmiştir.

Tüm bu girişimlerden anlaşılacağı üzere, yeniden yapılandırma çalışmaları esasen bir süreçtir. Mevcut yapının değişen koşullara cevap vermede yetersiz kalması, bozulması veya ortaya çıkan yepyeni koşulların yepyeni yapılara ihtiyaç yaratması gibi nedenlerle, yönetim yapısında da sürekli olarak bir yeniden yapılanma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu noktadan bakıldığında, kamu yönetimi reformuna yönelik olarak son dönemde yapılan düzenlemeler de kendini sürekli yenilemek zorunda olan yönetim sistemini değişen koşullara uydurma çabaları olarak görülmelidir.

2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun’la yapılan düzenlemelerin de, reform çalışmalarının en yeni versiyonu olmakla birlikte, en sonuncusu olmayacağını ve yönetim sistemlerinin yeni gelişme ve ihtiyaçlar çerçevesinde kendini sürekli olarak yenileyeceğini söylemek mümkündür.

4. Büyükşehir Belediyesinden İl Sınırında Büyükşehir Belediyesine

Büyükşehir belediye modeli belediyecilik tarihimiz açısından son derece yeni bir olgudur. Türkiye’de bir kamu yönetimi organı olarak belediyeler bir asırdan daha eski bir geçmişe sahipken büyükşehir belediyelerinin kurulması son 30 yılda gerçekleşmiştir. Aşağıda kısaca değinileceği üzere yerel yönetimler yapılanması içerisinde büyükşehir belediyelerine yer verilmesi de esasen değişen koşulların doğurduğu ihtiyaçlara cevap vermeye yönelik çabaların bir ürünüdür.

1960’lardan sonra giderek artan bir hızda yaşanmaya başlayan sanayileşme ve bunun beraberinde getirdiği kırdan kente göç, konut sıkıntısı ve hızlı kentleşme olgusu; yetki ve sorumluluk alanları, kaliteli personel, yeterli kaynak ve uygun ekipman açısından tam donatılmış olmayan belediyelerin kaliteli, hızlı ve ekonomik hizmet ihtiyacını karşılamada başarısız olmalarına yol açmıştır.

Bu eksiklikler, özellikle kentin bütününe yönelik planlanma ve koordinasyon gerektiren hizmetler söz konusu olduğunda çok daha belirgin bir hale gelmektedir. Nitekim, İstanbul, İzmir ve Ankara gibi büyük şehirlerde oluşturulan nazım imar büroları; 1966 yılında İmar ve Şehircilik Bakanlığı’na belediye ve bağımsız imar müdürlüklerinin yönetici ve teknik personelini atama, fen ve imar işlerini denetleme yetkisinin verilmesi; 1972 yılında yine aynı bakanlığa nazım imar planı yapma yetkisi verilmesi bu hususu açıkça ortaya koymaktadır.

Büyük kentsel alanların yönetim modeline dair yapılandırma girişimleri 1970’ler boyunca devam etmiş, bununla birlikte Metropolitan Hizmet Birliği Yasa Tasarısı (1972), İstanbul Metropolitan Hizmet Birliği Yasa Tasarısı (1975), Metropolitan Hizmet Birliği Kanun Teklifi (1976), Büyük Kent Birliği Yasa Tasarısı (1978-1980) girişimlerinden bir sonuç alınamamıştır. 1978 yılında kurulan Yerel Yönetim Bakanlığı da yerel yönetim sisteminin değişen ihtiyaçlara cevap verebilir hale getirilmesine yönelik bir başka önemli girişim olmuştur. Büyük kentsel alanlarda bütüncül planlar yapmaya, koordinasyon sağlamaya ve kentin bütününe yönelik hizmetler üretme kapasitesini artırmaya yönelik bir başka girişim ise 1980 yılında İçişleri Bakanlığı ile İmar ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan Büyük Kent Birliği Yasa Tasarısı’dır. Ne var ki bu tasarı da yasalaşma imkanı bulamamıştır.

Görüldüğü üzere, 1980'lerin başlarına kadar atılan adımlar parçacıl olmanın ötesine geçememiş; yetki, kaynak, personel ve ekipman açısından büyük kentsel alanların ihtiyaçlarına cevap verebilme kapasitesine sahip, kentin bütününe hizmet sunabilecek ölçekte yerel yönetim birimleri oluşturulamamıştır. 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun amaç maddesinde ifade edildiği haliyle, "hizmetlerin planlı, programlı, etkin ve uyum içinde yürütülmesini sağlayacak bir şekilde büyükşehir belediyeleri yönetiminin hukuki statüsünü düzenlemek", bir başka ifadeyle büyükşehir belediyesi modeline geçmek için 1984 yılını beklemek gerekmiştir.

Türkiye'de ilk büyükşehir belediyeleri, 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı Kanunla Ankara, İstanbul ve İzmir'de kurulmuştur. Bu illeri, 1986'da 3306 sayılı Kanunla kurulan Adana; 1987'de 3391 sayılı Kanunla kurulan Bursa, 3398 sayılı Kanunla kurulan Gaziantep ve 3399 sayılı Kanunla kurulan Konya; 1988'de 3508 sayılı Kanunla kurulan Kayseri ve 1993'te 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle kurulan Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit, Mersin ve Samsun büyükşehir belediyeleri izlemiştir. 1999 depreminde ciddi zarar gören Adapazarı'nın 2000 yılında çıkarılan 593 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle büyükşehir belediyeleri arasına katılması ile toplam büyükşehir sayısı 16'ya ulaşmıştır. Bu döneme kadar kurulan Büyükşehir Belediyeleri'nin yarısı kanunlarla, diğer yarısı da kanun hükmünde kararnamelerle kurulmuştur.

Yerel yönetim sisteminin yeniden yapılanmasına ilişkin bir sonraki değişim, 2004 yılında 5216 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Kanunu** ile 2005 yılında 5393 sayılı **Belediye Kanunu**'nun çıkarılmasıyla yapılmıştır. Bu değişiklikte birlikte büyükşehir belediyelerinin ölçeği büyütülmüş; büyükşehir sınırları içinde yaşayan nüfus, ülke nüfusunun %46'sına ulaşmıştır. Bu kanunlarla birlikte; yerel yönetim sistemi, yeni kamu yönetimi anlayışında var olan stratejik planlama ve performans programı gibi yeni araçlarla tanışmıştır. 5216 sayılı Kanunla gelen bir başka yenilik ise İstanbul ve Kocaeli'nde büyükşehir belediye sınırlarının il mülki sınırlarına genişletilmesidir.

TEMİM

İl sınırında büyükşehir belediye modeline giden bir sonraki önemli adım ise 2008 yılında atılmış, 5747 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun** ile büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Bu kapsamda alt kademe belediyeleri ya var olan ilçe belediyeleri ya da yeni kurulan ilçe belediyelerinin içine dahil edilmiştir. Bu düzenleme, belediyelerin daha ekonomik, etkili ve verimli çalışabilmeleri için bir ölçek düzenlemesi olarak görülmelidir. Bir başka ifadeyle yapılmak istenen esasen büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyelerini optimal ölçüğe göre yeniden yapılandırmaktır.

İl sınırında büyükşehir belediyesi modeli ile ilgili olarak İstanbul ve Kocaeli’nde yaşanan tecrübe de bir sonraki yeniden yapılandırma dalgasına yön vermiştir. Bu amaca yönelik olarak, 6 Aralık 2012’de 6360 sayılı **On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun** çıkarılmış; böylece mevcut büyükşehir belediyelerinin hizmet alanı, il sınırına genişletilmiş; on üç il belediyesi il sınırında büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş; il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış ve ilk kademe belediyeleri kapatılarak yirmi altı yeni ilçe kurulmuştur.

6360 sayılı Kanun kapsamında; Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van’ın il belediyeleri, büyükşehir belediyelerine dönüştürülmüş ve bu iller il sınırında büyükşehir modeline geçirilmiştir. 2014’te yapılacak yerel seçimlerle yürürlüğe girecek bu uygulamayla Türkiye’de büyükşehirlerin sayısı 29’u bulacak ve tüm büyükşehir belediyeleri il sınırında büyükşehir belediye modeline geçecektir.

5. İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli

İhtiyaçların sürekli artan ve değişen doğası ihtiyaçlara cevap vermek için oluşturulan mekanizmaların da dönüşümünü zorunlu kılmaktadır. Söz konusu zorunluluk kamu yönetimi alanında kendini çok daha güçlü bir şekilde hissettirmektedir. Gerek Osmanlı İmparatorluğu gerekse Türkiye Cumhuriyeti'ndeki yönetimi yeniden yapılandırma girişimlerinin kısa tarihine dair son derece özet bir şekilde yer verilen bilgilerden de görüleceği üzere içsel ve dışsal koşullardaki değişimlere paralel olarak yönetim modelinin de yeniden gözden geçirilmesi ya da yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Zira, her zaman ve mekanda geçerli olacak mükemmel bir modelden bahsetmek mümkün değildir. Esasen bir yönetim modelinin değişen koşullara uyum sağlama kapasitesi arttıkça, bu model daha az kusurlu ve mükemmel daha yakın bir model olacaktır.

Bu açıdan bakıldığında, il sınırında büyükşehir belediye modeli, değişime ve değişimin doğurduğu yeni ihtiyaçlara en etkili şekilde cevap verme zorunluluğu çerçevesindeki arayışların en yenisidir, fakat sonuncusu olduğunu söylemek mümkün değildir.

Bu modelin de eksikliklerinin olduğu ve sonraki yıllarda bu eksikliklere yönelik revizyonlar yapılacağı, kanunlarda yapılan revizyonlar dikkate alındığında muhakkaktır. Örneğin, 2004 yılında yapılan değişiklikle il sınırında büyükşehir modeli Kocaeli'nde pilot olarak uygulanmaya başladığında ilk kademe belediyeleri ve il özel idaresinin tüzel kişilikleri devam ettirilmişti. Uygulamaya ilişkin deneyimler, gerek kaynakların etkin kullanımı gerekse hizmetin gereği açısından il sınırında büyükşehir belediye modelinde ilk kademe belediyeleri ölçeğinde örgütlenmenin rasyonel olmadığını gösterdiğinden, 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı Kanunla bir revizyona gidilmiş ve ilk kademe belediyeleri büyükşehir ilçe belediyelerine bağlanmış veya dönüştürülmüştür.

Bir başka örnek ise, 6360 sayılı Kanunla yapılan son değişiklikle il sınırında büyükşehir modeline geçilen illerde, il özel idarelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılmasına ilişkindir ki, bu revizyon da İstanbul ve Kocaeli deneyimleri ışığında atılan bir adımdır.

Bu çerçevede aşağıda ilk olarak il sınırında büyükşehir belediye modelinin rasyonellerine değinilecek; ardından yeni modelin idari, hukuki ve mali açıdan getirdiği yenilik ve farklılıklar incelenecektir.

5.1. İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modelinin Rasyonelleri

İl sınırında büyükşehir modeli esasen yerel yönetim sisteminde ölçek optimizasyonuna yönelik bir yeniden yapılandırma girişimidir. Pilot uygulamanın İstanbul ve Kocaeli’nde tecrübe edildiği bu model, yapılan son değişikliklerle hem diğer on dört büyükşehir belediyesine yaygınlaştırılmış, hem de yeni kurulan on üç büyükşehirde de bu modelin uygulanmasına geçilmesine karar verilmiştir.

Bir kamu hizmeti hangi ölçekte üretildiğinde daha hızlı, daha kaliteli ve daha düşük maliyetle sunulur ve kamu kaynakları daha etkin bir şekilde kullanılırsa, o ölçek optimal ölçektir. Bu çerçevede son yapılan değişikliklerle, bir yandan merkezden sunulması optimal olmayan kamu hizmetleri yerel yönetimlere devredilirken, diğer yandan da optimal ölçeğin altında olmaları nedeniyle bazı yerel yönetim birimleri kapatılarak ve/veya birleştirilerek yerel yönetimlerde optimal ölçek düzeyine ulaşılması hedeflenmektedir.

Türkiye’de merkezi yönetimin yetkilerinin yerel yönetime devredilmesinin rasyonelleri konusunda genel bir aşinalık olmakla birlikte, yerel yönetim birimlerinin daha optimal bir ölçeğe göre yeniden düzenlenmesinin rasyonelleri konusunda aynı tespitin yapılması o kadar kolay değildir. Bu nedenle, çok küçük ölçekli yerel yönetim birimlerinin kapatılması ve/veya birleştirilmesi ve büyükşehir belediyelerinin hizmet sınırlarının genişletilerek sayıca da artırılması yoluyla yerel yönetimlerde optimal hizmet ölçeğine ulaşma hedefinin rasyonellerine değinmekte yarar vardır. Ölçek optimizasyonun yararları şöyle sıralanabilir:

1. *Ölçek büyümesi hizmet sunum kapasitesini büyütürken, birim başına hizmet maliyetlerini azaltacak ve kaynakların daha etkin kullanımını sağlayacaktır.*
2. *Ölçek büyümesi ile birlikte insan kaynakları kapasitesi gerek niteliksel gerekse niceliksel olarak artacaktır.*
3. *Seçmenlerin daha büyük bir ölçekte seçim yapma imkanı, karar organlarında görev*

alan seçilmiş temsilcilerin çeşitliliği ve sofistikasyonu açısından yararlar sağlayacak, daha uzmanlaşmış komisyonlar kurulabilecektir.

4. *Araç, gereç ve ekipman parkı gerek niceliksel gerekse niteliksel olarak artış gösterecek; aynı havuzdan kullanım imkanı ise verimliliği artıracak ve israfı azaltacaktır.*
5. *Ölçek büyümesi ile sağlanan kaynak artışı ve nitelikli personel istihdamı hizmetlerin sunumunda daha ileri teknolojilerden yararlanmayı da mümkün kılacaktır.*
6. *İşbölümü ve uzmanlaşma artacak; böylece bir yandan verimlilik yükselirken diğer yandan maliyetler düşecek ve kaynaklar daha etkin kullanılacaktır.*
7. *Kentin bütününe kapsayan imar planlarının yapılması mümkün hale gelecek; parçacıl, birbiriyle çelişen planların uygulamada doğurduğu sıkıntılar ortadan kalkacaktır.*
8. *Birden fazla belde ve/veya ilçeyi sınırları içine alan daha büyük ölçekli projeleri hayata geçirmek kolaylaşacaktır.*
9. *İl genelinde koordinasyon gerektiren hizmetlerin sunulmasında yaşanan koordinasyon eksiklikleri ortadan kalkacak; böylece hizmetler daha hızlı ve etkili bir şekilde sunulabilir hale gelecektir.*
10. *Kentin bütününe ilgilendiren hizmetlerin tek noktadan yönetilmesi kaynakların kullanımı ve sahip olunacak imkanlar açısından daha adil bir dağılıma imkan verecektir.*
11. *Tüm bu avantajların bir sonucu olarak, hizmetlerin sunumunda kalite, hız, ekonomiklik ve verimlilik artacağından; nihai olarak hizmetlerden yararlanan halkın memnuniyeti de artacaktır.*

5.2. İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modelinin Getirdiği Değişiklikler

İl sınırında büyükşehir belediye modelinin yerel yönetim sisteminde ortaya çıkardığı değişiklikleri; idari, hukuki ve mali olmak üzere üç ana başlık altında incelemek mümkündür.

5.2.1. İdari Açından Ortaya Çıkan Değişiklikler

İl sınırında büyükşehir belediye modeli, esasen üç aşamadan geçerek bugünkü halini almıştır. İlk uygulama İstanbul ve Kocaeli illerinde 2004 yılında başlatılmıştır. 2008 yılında yapılan yeni değişikliklerle sistem revize edilmiş ve son olarak 2012’de yapılan değişikliklerle bugünkü halini almıştır.

2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun Geçici 2/1. maddesinde; “Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte; büyükşehir belediye sınırları, İstanbul ve Kocaeli illerinde, il mülki sınırırır. Diğer büyükşehir belediyelerinde, mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülki sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu bir milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı yirmi kilometre, nüfusu bir milyondan iki milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı otuz kilometre, nüfusu iki milyondan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı elli kilometre olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırını oluşturur,” hükmü getirilmiş; böylelikle İstanbul ve Kocaeli’nde büyükşehir belediyesinin sınırları, il mülki sınırı olarak belirlenmiştir.

Bu düzenleme öncesinde; Kocaeli il sınırları içinde, sorumluluk alanı bugünkü İzmit İlçe Belediyesi sorumluluk alanlarından 15 kat daha küçük olan bir İzmit Büyükşehir Belediyesi, 6 ilçe belediyesi, 37 belde belediyesi bulunmaktaydı. 5216 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesinin hizmet alanı il mülki sınırlarına genişle-

5216 (2004) ve 5747 (2008) Sayılı Kanunlar Öncesi Kocaeli

5216 (2004) ve 5747 (2008) Sayılı Kanunlar Sonrası Kocaeli

tilerek Kocaeli Büyükşehir Belediyesi kurulmuş; tüm ilçe belediyeleri büyükşehir sınırları içine alınarak büyükşehir ilçe belediyesine dönüştürülmüş ve tüm belde belediyeleri de büyükşehir sınırları içine alınarak ilk kademe belediyesine dönüştürülmüştür. Böylece, Kocaeli mülki sınırları içinde toplam 44 belediye ile hizmet vermeye başlanılmıştır.

2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Kanununun Geçici 2/3. maddesi; “Bu sınırlar içinde kalan köylerin tüzel kişiliği sona ererek mahalleye dönüşür. Bu şekilde oluşan mahallelerin katılacağı ilçe veya ilk kademe belediyesi, büyükşehir belediye meclisince belirlenir. Orman köylerinin tüzel kişiliği devam eder. Ancak ormanlarla ilgili diğer kanun hükümleri saklı kalmak üzere bu köyler imar bakımından büyükşehir belediyesinin mücavir alanı sayılırlar. Bu köylerde su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütme görev ve yetkisi ilgili büyükşehir belediyesine bağlı su ve kanalizasyon idaresine aittir” şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre, İstanbul ve Kocaeli’nde köylerin tüzel kişiliği kaldırılmış, orman köylerinin tüzel kişiliği ise korunmuştur. Orman köyleri büyükşehir sınırları içinde olmakla birlikte buldukları ilçenin ilçe belediyesi sınırları dışında tutulmuşlardır.

İl sınırında büyükşehir modelinde ikinci önemli kilometre taşı 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı Kanundur. Bu Kanunun ilçe kurulması başlıklı 1. maddesinin 1. fıkrasının 27, 28, 29, 30, 31 ve 32. bentleri ile Kocaeli’nde Başiskele, Çayırova, Darıca, Dilovası, İzmit ve Kartepe olmak üzere 6 yeni ilçe kurulmuştur. Böylece, daha önceden mevcut olan Gebze, Körfez, Derince, Kandıra, Gölcük ve Karamürsel’den oluşan 6 ilçe ile birlikte Kocaeli’nin toplam ilçe sayısı 12 olmuştur. Yine aynı Kanunla mevcut 37 ilk kademe belediyesinin tüzel kişilikleri kaldırılmış ve ilçe belediyelerinin sınırları içine dahil edilmiştir. Böylece, Kocaeli il sınırlarında hizmet veren belediye sayısı; 1 büyükşehir, 6 ilçe ve 37 ilk kademe belediyesi olmak üzere toplam 44’ten; 1 büyükşehir ve 12 ilçe belediyesi olmak üzere toplam 13’e indirilmiştir.

İl sınırında büyükşehir modeline ilişkin olarak İstanbul ve Kocaeli’nde yaşanan deneyimlerin ortaya koyduğu olumlu sonuçlar bu uygulamanın genişletilmesine hususunda cesaret verici olmuştur. Bu çerçevede, 06 Aralık 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 6360 sayılı Kanun’la mevcut büyükşehir belediyelerinin hizmet alanı il sınırına genişletilmiş, on üç il belediyesi il sınırında büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş, il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış ve ilk kademe belediyeleri kapatılarak yirmi altı yeni ilçe kurulmuştur. Bu düzenlemeye göre, yapılacak ilk yerel seçimlerin ardından Türkiye’deki tüm büyükşehir belediyeleri il sınırında büyükşehir belediye modeline dönüşecektir. Bu dönüşüm, Türkiye yönetim tarihi açısından devrim niteliğinde bir değişikliktir.

6360 sayılı Kanun kapsamında büyükşehir belediyesi kurulan illerde, il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmaktadır. Bu uygulama, köylerin de tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalleye çevrilmesiyle birlikte değerlendirildiğinde, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçen illerde, yerel yönetimler tek elden yürütülmeye başlanacaktır. Başka bir ifadeyle, yeni düzenleme ile birlikte artık büyükşehir kurulan illerde köy idaresi ve il özel idaresi kalmamakta; tek yerel yönetim birimi belediyeler olmaktadır.

İlçe belediyesinin varlığını devam ettirmesi, bir mükerrerlik olmayıp bir ölçek optimizasyonu meselesi olarak görülmelidir. Başka bir ifadeyle, sunulacak olan kamu hizmetinin niteliğine bağlı olarak, o hizmet hangi ölçekteki yerel yönetim biriminde sunulması daha optimal ise o ölçekteki yerel yönetimin yetkisine verilmektedir. İl sınırında büyükşehir belediye modelinde; rutin, küçük ölçekli ve günlük ihtiyaçlara dönük kamu hizmetleri ilçe belediyeleri tarafından karşılanırken; daha üst ölçekli, il bazında planlama ve koordinasyon gerektiren ve büyük çaplı hizmetlerin ise büyükşehir belediyeleri tarafından verilmesi sağlanmaktadır.

İl sınırında büyükşehir belediye modelinde, büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlama konusunda büyükşehir belediye meclisi yetkili kılınmıştır. 5216 sayılı Kanunun 6360 sayılı Kanun’la değişik 27/1. madde-

sinde “Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyon, büyükşehir belediyesi tarafından sağlanır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir” denilerek, ilçe belediyeleri arasında veya ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasındaki ihtilafların çözümünde, büyükşehir belediye meclisi yetkili kılınmıştır.

Yapılan son düzenleme ile köylerin tüzel kişiliği kaldırılırken, orman köyleri konusuna da netlik kazandırılmıştır. 2004-2012 yılları arasında Kocaeli’nde orman köyleri büyükşehir belediyesi sınırları içinde olmakla birlikte, ilgili ilçe belediyesinin sınırları dışında kalmaktaydı. Bu durum ise söz konusu köylerin imar ve altyapısı hakkında karar veren büyükşehir belediye meclisinde bir temsil sorunu yaratmaktaydı. Çünkü büyükşehir belediye meclisleri, ilçe belediye meclis üyelerinden ve belediye başkanlarından oluşmakta, ilçe belediye meclisinde temsilcisi bulunmayan orman köylerinin büyükşehir meclisinde temsilcisi bulunmamaktaydı. Yapılacak olan ilk yerel seçimlerde orman köyleri de ilçe belediye seçimlerinde oy kullanacakları için köylerin temsil sorunu ortadan kalkacak ve bu sayede katılımcı demokrasi açısından son derece önemli bir gelişme ortaya çıkacaktır.

5.2.2. Hukuki Açıdan Ortaya Çıkan Değişiklikler

Cumhuriyet döneminde en uzun süre uygulanan temel belediyeçilik kanunu, 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu'dur. Zaman içinde ihtiyaca göre yapılan çeşitli değişikliklerle birlikte bu kanun 1930'dan 2004 yılına kadar 74 yıl uygulanmıştır. 2004 yılında 5272 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiş ve 1580 sayılı eski Belediye Kanunu yürürlükten kaldırmıştır. 2005 yılında ise 5393 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girerek 5272 sayılı kanunun yerini almıştır.

Büyükşehir belediyesi yapılanması, ilk olarak 1984 yılında yürürlüğe giren 3030 sayılı Kanun ile uygulamaya girmiştir. Bu Kanun, çeşitli değişiklikler yapılarak ortaya çıkan bazı boşluklar Kanunun uygulama yönetmeliği ile doldurulmaya çalışılarak 1984'ten 2004 yılına kadar 20 yıl uygulanmıştır. 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmiş ve 3030 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeli konusunda İstanbul ve Kocaeli'nde 2004'ten bugüne kadar yaşanan deneyimler, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görevlerinde de bazı değişiklikler yapılması gerektiğini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, il sınırında büyükşehir modelinin tüm büyükşehir belediyelerine yaygınlaştırılmasına ilişkin düzenleme yapılırken söz konusu değişiklikler de 6360 sayılı Kanun kapsamına dahil edilmiştir.

6360 sayılı Kanunla, 5216 sayılı Büyükşehir ve 5393 sayılı Belediye Kanunlarında yapılan değişiklikleri; eski ve yeni durumu karşılaştırmaya elverişli bir şekilde aşağıdaki şekilde aktarmak uygun olacaktır.

6360 Sayılı Kanun ile 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler	
Eski	Yeni
<p>TANIMLAR</p> <p>Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında;</p> <p>a) Büyükşehir belediyesi: En az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idari ve mali özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini.</p> <p>b) Büyükşehir belediyesinin organları: Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanını.</p> <p>c) İlçe belediyesi: Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyesini.</p> <p>d) İlk kademe belediyesi: Büyükşehir belediye sınırları içinde ilçe kurulmaksızın oluşturulan ve büyükşehir ilçe belediyeleriyle aynı yetki, imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediyeyi. İfade eder.</p>	<p>TANIMLAR</p> <p>Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında;</p> <p>a) Büyükşehir belediyesi: Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idari ve mali özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini.</p> <p>b) Büyükşehir belediyesinin organları: Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanını.</p> <p>c) İlçe belediyesi: Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyesini.</p> <p>d) Mülga. İfade eder.</p>
<p>KURULUŞ</p> <p>Madde 4- Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyeleri, fiziki yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.</p>	<p>KURULUŞ</p> <p>Madde 4- Toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.</p>

<p>Büyükşehir belediyesinin sınırları</p> <p>Madde 5 - Büyükşehir belediyelerinin sınırları, adını aldıkları büyükşehirlerin belediye sınırlarıdır.</p> <p>İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin, büyükşehir belediyesi içinde kalan kısımlarının sınırlarıdır.</p> <p>İlk kademe belediyelerinin, büyükşehir belediye sınırları dışında belediye sınırı olamaz.</p>	<p>Büyükşehir belediyesinin sınırları</p> <p>Madde 5 - Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır.</p> <p>İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır.</p>
<p>Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumlulukları</p> <p>Madde 7 - Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:</p> <p>g) Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.</p>	<p>Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumlulukları</p> <p>Madde 7 - Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:</p> <p>g) Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve kirlilikle mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.</p>
<p>m) Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işletletmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek.</p>	<p>m) Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işletletmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine "nakdi yardım yapmak" malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara "teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere" belediye meclis kararıyla ödül vermek.</p>

<p>n) Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.</p>	<p>n) Gerektiğinde "mabetler ile" sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.</p>
<p>z) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları insandan tahliye etmek ve yıkmak.</p>	<p>z) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri hâlinde her türlü desteği sağlamak.</p>
<p>Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen yetkilerini, imar plânlarına uygun olarak kullanmak ve ilgili belediyeye bildirmek zorundadır. Büyükşehir belediyeleri bu görevlerden uygun gördüklerini belediye meclisi kararı ile ilçe ve ilk kademe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler.</p>	<p>Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen yetkilerini, imar plânlarına uygun olarak kullanmak ve ilgili belediyeye bildirmek zorundadır. Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (l), (s), (t) bentlerindeki görevleri ile temizlik hizmetleri ve adres ve numaralandırmaya ilişkin görevlerini belediye meclisi kararı ile ilçe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler.</p>
<p>İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:</p> <p>d) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden: 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihi dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak.</p>	<p>İlçe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:</p> <p>d) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden: 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihi dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak.</p> <p>3. Fıkra ek bent- f) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak.</p> <p>EK (5.) Fıkra- Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilirler.</p>

<p>Ulaşım hizmetleri</p> <p>Madde 9 - Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla, büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılacağı ulaşım koordinasyon merkezi kurulur. Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım koordinasyon merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun) temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.</p>	<p>Ulaşım hizmetleri</p> <p>Madde 9 - Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.</p>
<p>Büyükşehir belediyesinin giderleri</p> <p>Madde 24 - Büyükşehir belediyesinin giderleri şunlardır:</p> <p>n) İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 25/1/2007 tarihli ve E: 2004/79, K:2007/6 sayılı Kararı ile.</p> <p>Şirket kurulması</p> <p>Madde 26- Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir.</p>	<p>Büyükşehir belediyesinin giderleri</p> <p>Madde 24 - Büyükşehir belediyesinin giderleri şunlardır:</p> <p>n) Bu Kanunda büyükşehir belediyesine verilen görevlerle sınırlı olarak, yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kuruluşlar ve sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri. Ancak bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.</p>

<p>Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon</p> <p>Madde 27 - Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyon, büyükşehir belediyesi tarafından sağlanır. Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyeleri arasında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir.</p>	<p>Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon</p> <p>Madde 27 - (1) Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyon, büyükşehir belediyesi tarafından sağlanır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir.</p> <p>Ek Fıkra: (8) İmar mevzuatı uyarınca belediyelerin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirler tahsil tarihinden itibaren kırk beş gün içinde büyükşehir belediyesine aktarılır. Büyükşehir belediyeleri bu geliri tasdikli plan ve beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanır. Bu gelirler bu fıkra da belirtilen amaç dışında kullanılamaz.</p>
<p>Madde 13 - 5216 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin başlığı "Büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyelerinin yetkileri ve imtiyazları" şeklinde, aynı maddede yer alan " ilçe ve ilk kademe" ibaresi "ve ilçe" şeklinde, 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "büyükşehir kapsamındaki ilçe ve ilk kademe" ibaresi "ilçe" şeklinde, 19 ncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan " ilçe ve ilk kademe" ibaresi "ve ilçe" şeklinde, 25 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe" ibaresi "Büyükşehir ve ilçe" şeklinde, 28 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "büyükşehir" ibaresinden sonra gelen " , büyükşehir ilçe ve ilk kademe" ibaresi "ve ilçe" şeklinde değiştirilmiştir.</p>	<p>Madde 13 - 5216 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ile 18 nci maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmış; aynı Kanunun 7 nci maddesinin birinci ve üçüncü, 8 nci maddesinin birinci, 9 ncu maddesinin birinci, 11 nci maddesinin birinci, 12 nci maddesinin üçüncü, 14 ncü maddesinin son, 17 nci maddesinin ikinci, 23 ncü maddesinin birinci ve son, 25 nci maddesinin birinci, üçüncü ve dördüncü, 27 nci maddesinin üçüncü ve beşinci fıkralarındaki "ve ilk kademe" ibareleri ile 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendindeki "ve mücavir alan" ibaresi, 23 ncü maddesinin son, 27 nci maddesinin dördüncü fıkrasındaki "veya ilk kademe" ibareleri, 24 ncü maddesinin birinci fıkrasındaki " , ilk kademe" ibaresi, 27 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Yeni kurulan" ibaresi madde metinlerinden çıkarılmıştır.</p>

6360 Sayılı Kanun ile 5393 Sayılı Belediye Kanununda Yapılan Değişiklikler	
Eski	Yeni
<p>Birleşme ve katılma</p> <p>Madde 8 - Büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde ayrılma yoluyla yeni bir belde kurulması için belde nüfusunun 100.000'den aşağı düşmemesi ve yeni kurulacak beldenin nüfusunun 50.000'den az olmaması şarttır.</p>	<p>Birleşme ve katılma</p> <p>Madde 8 - Büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde ayrılma yoluyla yeni bir belde kurulması için belde nüfusunun 100.000'den aşağı düşmemesi ve yeni kurulacak beldenin nüfusunun 20.000'den az olmaması şarttır.</p>
<p>Mahalle ve yönetimi</p> <p>Madde 9 - Muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür.</p>	<p>Mahalle ve yönetimi</p> <p>Madde 9 - Ek Cümle: Belediye sınırları içinde nüfusu 500'ün altında mahalle kurulamaz.</p>
<p>Kararlarının uygulanması ve nüfus</p> <p>Madde 12 -</p>	<p>Kararlarının uygulanması ve nüfus</p> <p>Madde 12 - Ek Fıkra: Mevzuatla orman köyleri ve orman köylüsüne tanınan hak, sorumluluk ve imtiyazlar orman köyü iken mahalleye dönüşen yerler için devam eder. Bir belediyeye katılarak mahalleye dönüşen köy, köy bağımsız ve belediyelerce kullanılan mera, yaylak, kışlak gibi yerlerden bu mahalle sakinleri ve varsa diğer hak sahipleri 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu hükümleri çerçevesinde yararlanmaya devam eder.</p>

Belediyenin görev ve sorumlulukları	Belediyenin görev ve sorumlulukları
<p>Madde 14 - Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla:</p> <p>a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.</p>	<p>Madde 14 - Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla:</p> <p>a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açabilirler.</p>
<p>b) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerekliğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.</p>	<p>b) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir, kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerekliğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine aynı ve nakdi yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir.</p> <p>2. fıkranın yeni şekli: Belediyelerin birinci fıkranın (b) bendi uyarınca, sporu teşvik amacıyla yapacakları nakdi yardım bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeleri için tahakkuk eden miktardan binde yedisini geçemez.</p>

<p>Belediyenin yetkileri ve imtiyazları</p> <p>Madde 15 - Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:</p>	<p>Belediyenin yetkileri ve imtiyazları</p> <p>Madde 15 - Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:</p> <p>Ek Bent: r) Belediye mücavir alan sınırları içerisinde 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata göre kuruluş izni verilen alanda tesis edilecek elektronik haberleşme istasyonlarına kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmetinin gerekleri dikkate alınarak ücret karşılığında yer seçim belgesi vermek.</p> <p>Ek Fıkra: (r) bendine göre verilecek yer seçim belgesi karşılığında alınacak ücret Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca belirlenir. Ücreti yatırılmasına rağmen 20 gün içerisinde verilmeyen yer seçim belgesi verilmiş sayılır. Büyükşehir sınırları içerisinde yer seçim belgesi vermeye ve ücretini almaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir.”</p> <p>Dördüncü Fıkra Ek Cümle: Belediye ve bağlı idareler, meclis kararıyla mabatlere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.</p>
<p>Diğer kuruluşlarla ilişkiler</p> <p>Madde 75 - Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;</p> <p>c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, özürü dernek ve vakıfları, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir.</p>	<p>Diğer kuruluşlarla ilişkiler</p> <p>c) Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.</p> <p>Ek Fıkra: 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 ncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 ncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz.</p>

5.2.3. Mali Açıdan Ortaya Çıkan Değişiklikler

İl sınırında büyükşehir modelinin tüm büyükşehir belediyelerine yaygınlaştırılmasına yönelik olarak çıkarılan 6360 sayılı Kanun ile sadece büyükşehir ve ilçe belediyelerinin yetki alanları genişletilmekle kalınmamış, aynı zamanda yerel yönetimlerin mali imkanlarını artırmaya yönelik değişiklikler de yapılmıştır. Bu bölümde, kısaca bu değişikliklere yer verilecektir.

6360 sayılı Kanunla, Genel Bütçe Vergi Gelirleri (GBVG) paylarının dağıtım oranlarında meydana gelen değişikliklere bakıldığında, mahalli idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden alacakları pay oranları büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir ilçe belediyeleri kapsamında arttırılmıştır. 6360 sayılı Kanun öncesi ve sonrası GBVG paylarının dağıtım oranları Tablo 1’de aktarılmaktadır.

Tablo 1: 6360 sayılı Kanun Öncesi ve Sonrası Yerel Yönetimlere GBVG Paylarının Dağıtım Oranları

Yerel Yönetim	6360 Öncesi GBVG Pay Oranı (%)	6360 Sonrası GBVG Pay Oranı (%)
İl ve İlçe Belediyeleri	2,85	1,50
İl Özel İdareleri	1,15	0,50
Büyükşehir İlçe Belediyeleri	2,50	4,50
Büyükşehir Belediyeleri	5	6

(GBVG= Genel Bütçe Vergi Gelirleri)

Tablo 1'de de görüldüğü üzere, 6360 sayılı Kanunla, il ve ilçe belediyeleri ile il özel idarelerinin haricinde büyükşehir ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyelerinin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı paylar oransal olarak artmaktadır. Bu oran büyükşehir ilçe belediyeleri için %2,50'den %4,50'ye çıkarılırken, büyükşehir belediyeleri için %5'ten %6'ya çıkarılmaktadır. İl ve ilçe belediyeleri ile il özel idarelerinin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları pay oranları azalmış gibi görünse de; bu yerel yönetim birimleri sayıları ve nüfusları azalacağından genel bütçe vergi gelirlerinden alacakları kişi başı pay miktarlarında artış olmaktadır.

Tablo 2: 6360 Sayılı Kanun Öncesinde Genel Bütçeden Yerel Yönetimlere Aktarılan Kaynaklar (2011)

Yerel Yönetim	GGBVG Oranı (%)	Tutar	Kişi Başı Pay (Yıl/TL)
Büyükşehirler Payı	6,21	15.454.561.758	455
Büyükşehir Belediyeleri GBVG Payı (%2,5x%30)	0,75	1.865.175.470	55
Büyükşehir Belediye Payı (İVGB.x%5)	3,71	9.237.310.193	272
Büyükşehir İlçe Payı (%2,5x%60)	1,50	3.730.350.939	110
Bağlı İdare Payı (Su ve Kanal İdaresi) (%2,5x%10)	0,25	621.725.157	18
Diğer Belediye Payları	2,85	7.087.666.784	257
Denkleştirme Ödeneği	0,10	174.083.044	26
TOPLAM BELEDİYE PAYI	9,16	22.716.311.586	376
İl Özel İdaresi Payı	1,15	2.859.935.720	38
TOPLAM YEREL YÖNETİM PAYI	10,31	25.576.247.306	342

(**GBVG**= Genel Bütçe Vergi Gelirleri; **İVGB**= İlde Toplanan Vergi Geliri)

(Kaynak: Hayrettin Güngör, "Yeni Büyükşehir Yönetimi ve Geçiş Nedenleri," **T.B.B. İller ve Belediyeler Dergisi**, Sayı: 774-775, 2012, s. 26.)

Yerel yönetimlere 6360 sayılı Kanun öncesinde 2011 yılı itibariyle genel bütçeden aktarılan GBVG oran, tutar ve kişi başı payları ile Kanun sonrasında aktarılabacak GBVG oran, tutar ve kişi başı payları sırasıyla **Tablo 2** ve **Tablo 3**'te yansıtılmaktadır.

Tablo 3: 6360 Sayılı Kanun Sonrasında Genel Bütçeden Yerel Yönetimlere Aktarılabacak Kaynaklar

Yerel Yönetim	GGBVG Oranı (%)	Tutar	Kişi Başı Pay (Yıl/TL)
Büyükşehirler Payı	9,38	23.335.746.064	413
Büyükşehir Belediye GBVG Payı (%4,5x%30)	1,35	3.357.315.845	59
Büyükşehir Belediye Payı (İVGBx%6)	4,48	12.144.693.247	215
Büyükşehir İlçe Payı (%4,5x%60)	2,70	6.714.631.690	119
Bağlı İdare Payı (Su ve Kanal İdaresi) (%4,5x%10)	0,45	1.119.105.282	20
Diğer Belediye Payları	1,50	3.481.660.876	287
Denkleştirme Ödeneği	0,10	248.690.063	72
TOPLAM BELEDİYE PAYI	10,98	27.066.097.003	389
İl Özel İdaresi Payı	0,50	1.243.450.313	67
TOPLAM YEREL YÖNETİM PAYI	11,48	28.309.547.316	379

(GBVG= Genel Bütçe Vergi Gelirleri; İVGB= İlde Toplanan Vergi Geliri)

(Kaynak: Hayrettin Güngör, "Yeni Büyükşehir Yönetimi ve Geçiş Nedenleri," **T.B.B. İller ve Belediyeler Dergisi**, Sayı: 774-775, 2012, s. 27.)

Tablo 2 ve **Tablo 3**'te aktarılan verilerden de görüleceği üzere, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, ortalama olarak 376 TL olan kişi başına belediye payları, 6360 sayılı Kanun sonrasında %3,45 artarak 389 TL'ye yükselmektedir. İl özel idarelerinin de dahil edilmesi halinde; mahalli idarelerin kişi başı genel bütçe vergi geliri ortalama 342 TL'den, %10.81 artışla 379 TL'ye çıkmaktadır.

6360 sayılı Kanunla belediyelerin mali imkanlarını artırmaya yönelik diğer bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede, 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesinin son fıkrasında yazılı olan "büyükşehir belediye paylarındaki artış, bir önceki yılın aynı ayında tahakkuk eden tutarların yüzde 20'sinden fazla olamaz," hükmü 6360 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece, büyükşehir belediyelerinin il dahilinde gerçekleştirecek vergi tahsilatı artışından kısıtlama olmaksızın yararlanmasa sağlanacaktır.

6360 sayılı Kanunla, genel bütçe vergi paylarının dağıtım oranlarının değişmesi yanında, dağıtım esaslarında da değişikliğe gidilmiştir. Büyükşehir belediyelerinin %5 olan GBVG payı %6 olarak belirlenmesine rağmen, mevcut uygulamada bu payın %70'i doğrudan büyükhşehire aktarılma ve %30'u havuza alınma suretiyle diğer büyükşehirler arasında nüfuslarına göre dağıtılmaktadır. 6360 sayılı Kanun sonrası bu dağıtım şekli; %60'ı doğrudan büyükhşehire aktarım, %40'ı havuza alınma ve bunun %70'inin büyükşehirler arasında nüfus, kalan %30'unun ise yüzölçümü esasına göre dağıtım şeklinde olacaktır. Bu sayede, nüfusun belirleyiciliğinin yanına yüzölçümü faktörü de eklenerek daha adil bir dağıtım hedeflenmiştir.

6360 sayılı Kanunla, büyükşehir ilçe belediyelerinin %2.5 olan payı %4.5'e çıkarılmıştır. Mevcut yapıda bu pay; sadece nüfus esasına göre dağıtılmakta iken, değişiklik sonrası %10 yüzölçümüne, %90 nüfus esasına göre dağıtılacaktır.

İl özel idarelerinin GBVG pay oranı %1.15'den %0,5'e düşürülmüştür. Ancak, mevcut 16 büyükşehir belediyesi ve yeni kurulacak 13 büyükşehir belediyesinin bulunduğu illerde, il özel idareleri kapatılmaktadır. Kalan il özel idaresi adetinin yanında, hitap ettiği nüfus sayısının da düşmesi sonucunda kişi başı pay oranlarında herhangi bir düşme olmamakta, aksine kişi başı pay miktarı yıllık 38 TL'den 67 TL'ye yükselmektedir.

6360 sayılı Kanunla, imar mevzuatı gereğince alınması gereken “otopark gelirlerinin ilçe belediyeleri tarafından 45 gün içinde büyükşehir belediyesine aktarılacağı” hükmü 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 27. maddesine eklenmiştir. Bu Kanunla ayrıca, belediyelere Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca belirlenen ücret karşılığı baz istasyonlarına “Yer Seçim Belgesi” düzenleme yetkisi verilmiştir.

Büyükşehir belediyelerine, arasında gelir getirici özellik taşıyan hizmetlerin de bulunduğu; terminal ve otopark, mezarlık, mezbaha, hal, temizlik hizmetleri, adres ve numaralandırma hizmetlerini meclis kararı ile ilçe belediyelerine devri veya birlikte yapma yetkisi verilmiştir.

6360 sayılı Kanun, belediyelerin amatör spor kulüplerine aynı yardım yanında, tahakkuk eden bir önceki yılın GBVG payının binde 7’sini aşmamak şartıyla nakdi yardımda yapabilmesine imkan tanımıştır.

6360 sayılı Kanunla mali konularda getirilen tüm bu değişiklikler, yerel yönetimlerin mali yapısını güçlendirecektir. Böylece, sadece yerel yönetimlerin yetki alanı genişletilmekle kalmamakta aynı zamanda bu yetkiyle paralel bir mali destek de sağlanmaktadır. Daha sonraki yıllarda bu desteğin arttırılması, yerel yönetimleri mali konuda daha da güçlendirecektir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Hizmet Binası

KOCAELİ BÜYÜŞEHİR BELEDİYESİ DENEYİMİ

1993 yılından itibaren büyükşehir belediyesi olarak faaliyet gösteren İzmit Büyükşehir Belediyesi'nin ismi, 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Kanunla, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak değiştirilmiş ve aynı Kanun ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları il mülki sınırı olarak kabul edilmiştir. Yapılan bu değişiklik ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet alanı 32 km²'den 3505 km²'ye çıkararak, yaklaşık 110 kat genişlemiş; hizmet verdiği kişi sayısı ise 202.000'den, bugün itibarıyla 1.635.000'e çıkararak yaklaşık %800 oranında artmıştır.

2008 yılında kabul edilen 5747 sayılı Kanunla Kocaeli'nde belde ve alt kademe belediyeleri kapatılarak, belediyelerin birleşmesi ve bütünleşmesi sağlanmıştır. Yapılan bu düzenleme ile 44 olan belediye sayısı 13'e düşürülmüş; Derince, Gebze, Gölcük, Kandıra, Karamürsel ve Körfez olmak üzere 6 olan ilçe belediyesi sayısı; belde ve alt kademe belediyelerinin kapatılması ve birleştirilmesiyle oluşturulan Başiskele, Çayırova, Darıca, Dilovası, İzmit ve Kartepe ilçelerinin eklenmesiyle 12'ye çıkarılmıştır. Kocaeli halihazırda bir büyükşehir ve 12 ilçe belediyesiyle hizmet vermektedir.

6 Aralık 2012'de Resmi Gazete'de yayımlanan 6360 sayılı Kanunla tüm büyükşehir belediye sınırlarının daha önce sadece İstanbul ve Kocaeli'nde uygulandığı şekliyle il mülki sınırı haline getirilmesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesini yönetim, planlama ve koordinasyon açısından en uygun ölçekte hizmet üreten güçlü bir yerel yönetim modeli olarak ön plana çıkartmış ve oldukça önemli bir konuma getirmiştir.

Nitekim, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen Kanun'un Genel Gereğesi'nde Kocaeli'ne özel olarak atıfta bulunulmakta; Kocaeli pratiğinin önemi, etkin yönetimin başarılı bir örneği olarak vurgulanmakta ve 2004 yılından itibaren İstanbul ve Kocaeli illerinde yürürlükte olan belediye sınırlarının il mülki sınır olarak belirlenmesi uygulamasının "imar, planlama, ulaşım, itfaiye gibi geniş çerçevede eşgüdüm ve bütünlük içerisinde yürütülmesi gereken mahalli müşterek nitelikteki kamu hizmetlerinin sunumunda etkinlik sağladığı görülmüştür" denilmektedir.

Kanun'un genel gerekçesinde de işaret edildiği gibi 2004 yılından bu yana ortaya koyduğu hizmet, uygulama ve deneyimlerle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, hem merkezi yönetim açısından, hem de bu modele yeni geçecek olan eski ve yeni 27 yerel yönetim açısından, il sınırında büyükşehir belediye modeli olarak oldukça önemli bir konuma gelmiş ve yaşadığı bu deneyimlerin ilgili kesimlere aktarılması ihtiyacı hasıl olmuştur.

Bu çerçevede, bu bölümde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin il sınırında büyükşehir belediye modeline geçtiği 2004 yılından bugüne kadar ortaya koyduğu hizmet ve uygulamalar ile bu süreçte yaşadığı deneyimler tartışılacaktır. Bu bölümde aktarılacak bilgiler; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nde Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı ve Danışman olarak çalışan bu kitabın yazarlarının bilgi ve tecrübe-lerinin yanı sıra; 1-15 Aralık 2012 tarihleri arasında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki tüm daire başkanlıkları ve ilgili şube müdürlüklerinde yapılan saha araştırmasından elde edilen yazılı bilgi ve veriler ile Aralık 2012 ile Ocak 2013 aylarında tüm daire başkanları ve ilgili şube müdürleriyle yüz yüze yapılan derinlemesine görüşmelerden elde edilen bilgi ve verilere dayanmaktadır.

Bu bölümde, 2004 yılından bugüne kadar il sınırında büyükşehir belediye modeli olarak hizmet veren Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin ortaya koyduğu hizmet, uygulama ve deneyimler ortaya konulacak; modele geçiş sürecinde yaşanması muhtemel sorunlar ve bu sorunların aşılması için pratik öneriler yansıtılacak ve Kocaeli'ndeki hizmet ve uygulamaların il sınırında büyükşehir belediye modelinin rasyonellerini destekleyip desteklemediği tartışılacaktır. Bu çerçevede, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet, uygulama ve deneyimleri 10 ana başlık altında ele alınacaktır:

- 1. Kurumsal Kapasitenin Gelişmesi**
- 2. Kentsel Koordinasyon ve Yönetim Bilgi Sistemleri**
- 3. İmar, Emlak ve İstimlak Hizmetleri**
- 4. Ulaşım ve Toplu Taşıma Hizmetleri**
- 5. Su ve Kanalizasyon Hizmetleri**
- 6. Çevre Hizmetleri**
- 7. Köy Hizmetleri**
- 8. İtfaiye, Zabıta ve Güvenlik Hizmetleri**
- 9. Sağlık ve Sosyal Hizmetler**
- 10. Eğitim, Kültür-Sanat ve Spor Hizmetleri**

1. Kurumsal Kapasitenin Gelişmesi

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin kurumsal kapasitesi gelişmiştir. Bu çerçevede, bu bölümde il sınırında büyükşehir belediye modeline geçişle birlikte Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik plan, insan kaynakları ve planlaması, satın alma ve ihale işlemleri, halkla ilişkiler ve tanıtım, kentlilik bilinci ve kente aidiyet konularında hizmet, uygulama ve deneyimleri ortaya konulacaktır. Bu bölümde ayrıca insan kaynakları ve planlaması çerçevesinde geçiş sürecinde personel devir işlemleri ve bu süreçte yaşanabilecek muhtemel bazı sorunlar ve çözüm önerileri tartışılacaktır.

1.1. Stratejik Plan

İzmit Büyükşehir Belediyesi'nden Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne geçişle birlikte, şehrin nüfusu yaklaşık %800 artarken, hizmet alanı 110 kat büyümüştür. Bu çerçevede; 2004 yılından itibaren büyükşehir belediyesinin hizmet alanı, mevzuatı, organizasyon yapısı, kaynakları ve bütçesi değişmek durumunda kalmıştır. Bu durum kaynakları planlı, etkin ve verimli kullanmayı, dolayısıyla şeffaflığı ve hesap verilebilirliği zorunlu hale getirmiştir. Başka bir ifadeyle, il sınırında büyükşehir modeline geçişle birlikte, stratejik planlama dönemi de başlamıştır. Hizmet alanı 110 kat büyüyen Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, stratejik planlama aracılığı ile yönetilebilir hale gelmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunması, yapılan ve yapılacak yatırımların belirlenen bir hedefe, amaca ve nihai bir vizyona yönelik yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Sınırlı kaynakların planlı, verimli ve etkin bir şekilde kullanılması ve aynı zamanda halkın memnuniyetini kazanmak için büyükşehir belediyesinde stratejik planlama, diğer bir ifade ile, stratejik yönetim esas alınmıştır.

Stratejik planlamada en önemli husus, zihinsel dönüşüm ve olgunlaşmanın sağlanmasıdır. Stratejik planlamada profesyonel bir firmadan destek alınarak kağıt üzerinde bir rutini gerçekleştirmenin ötesinde, belediyenin en üst yöneticisinden en alttaki çalışanına kadar tüm çalışanlar bazında stratejik planlamanın anlaşılması önem arz etmektedir. Zihinsel olarak benimsenmeyen stratejik yönetim anlayışının uygulamaya geçilmesinin zor olacağı tespitinden hareketle, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte başta yöneticiler olmak üzere, tüm çalışanların planlı ve ölçülebilir yönetim ve iş yapma biçimine inanması ve benimsemesi için hassasiyet gösterilmiştir. Stratejik planlama çalışmalarına ilgili tüm çalışanların katılımı esas alınarak zihinsel dönüşüm ve olgunlaşmanın gerçekleşmesi sağlanmıştır. Bu çerçevede, öncelikle üst düzey yöneticilerden başlayarak yetişkin eğitime önem verilmiştir.

Stratejik planlamanın yapılmasında, belediyenin aynı zamanda bir siyasal kurum olduğu akılda tutularak, Büyükşehir Belediyesi'nin vizyonu ve misyonu belirlenmiştir. Belediye kanunlarında belirtilen görev, yetki ve sorumluluk alanları aynı zamanda yatırımların yoğunlaştırılacağı strateji alanları olarak belirlenmiştir. Stratejik planlamayla kurumun tüm süreçlerinin belirlenmesi, tanımlanması ve bunlara uygun sorumluların atanması, kurumda kişilere bağımlılığı ortadan kaldırarak kurumsallaşmayı sağlamıştır.

Stratejik planlamada önemli sac ayaklarından bir tanesi de kurumun stratejik planının bir yıllık dilime düşen çalışma programı olarak tanımlanan yıllık performans programlarının hazırlanmasıdır. Performans programları, stratejik planda yer alan amaç ve hedeflere ulaşmak için ilgili yılda gerçekleştirilmesi gereken performans hedeflerini, yürütülecek proje ve faaliyetleri ve ölçümü yapılacak göstergeleri içerir. Performans programlarında yer alan proje ve faaliyetlerin maliyetleri analitik bütçe hazırlığına altlık teşkil etmektedir. Bu anlamda proje ve faaliyetlerin maliyetlendirilmesi bütçe hazırlama, uygulama ve denetim süreçlerini güçlendirecektir. Bu beklentilerin gerçekleştirilmesi kaynak dağılımını stratejik önceliklere göre yapmayı dolayısı ile tasarrufu, saydamlığı, hesap verebilirliği sağlayacaktır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, performans programı hazırlama süreci her yılın Mayıs ayı sonunda üst yönetimin yapmış olduğu çağrı ile başlamakta ve daire başkanlıklarından birim performans programı çalışmalarını yapmaları istenmektedir. Her yıl, o yılın stratejik amaç ve hedefleri gözden geçirilmekte, önceki yılların verileri incelenmekte ve analizler yapılarak birimlerin performans programı taslakları oluşturulmaktadır. Tüm birimlerin taslak programları birleştirilerek kurumun performans programı, Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programı Hakkında Yönetmelik ve Performans Programı Hazırlama Rehberi'ndeki usul ve esaslara uygun bir biçimde hazırlanmaktadır. Tasarı performans programı meclis bütçe komisyonuna sevk edilmekte ve bütçe komisyonu görüşmeleri sonrasında nihai şeklini alan performans programı en geç Aralık ayı meclisinde onaylanmaktadır.

Performans programı onaylandıktan sonra birimlerin performans göstergeleri listelenmekte ve birimlerden bu göstergelerin ağırlık puanlarını, ölçüm periyotlarını ve periyot hedeflerini belirlemeleri istenmektedir. Yıl içerisinde birimlerin belirlemiş olduğu periyotlarda yapılan toplantılar sonucunda bu göstergelerin gerçekleşme verileri tutulan kayıtlar ile birlikte ilgili birimden istenmektedir. Alınan bu veriler elektronik ortama aktarılmakta ve böylece gösterge durum raporları oluşturulmaktadır. Bu kayıtlar her ay güncellenerek, faaliyet raporlarında Performans Sonuçları Tablosu ve Performans Programı Sonuçlarının Değerlendirilmesi başlığı altında kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

1.2. İnsan Kaynakları ve Planlaması

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte ortaya çıkan ve üzerinde hassasiyetle durulması gereken konulardan bir tanesi de insan kaynakları ve planlamasıdır. Bu konuda vurgulanması gereken en önemli husus, işbölümü ve uzmanlaşmadır. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, hem seçilmiş hem de atanmış mevkilerde iş bölümü ve uzmanlaşma açısından oldukça olumlu ve önemli gelişmeler ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte ciddi anlamda personel hareketliliği yaşanacağından personel devir işlemleri büyük önem arz etmektedir. Devir işlemleri sırasında personellerin hak kaybına uğramaması ve hukuki sorunların yaşanmaması için sürecin ciddiyet ve hassasiyetle yürütülmesi önemlidir.

1.2.1. İş Bölümü ve Uzmanlaşma

İlk kademe belediyelerinin kaldırılarak ilçe belediyelerinin kurulmasıyla birlikte nüfus artmış, ilçeler her ölçekte büyümüş, seçilmiş mevkilerde eğitim seviyesi yükselmiş ve tüm bu gelişmelere paralel olarak belediye meclislerinin kalite ve yetkinlikleri artmıştır. Bir örnekle açıklamamız gerekirse, önceki dönemde nüfusu 10.000'den az bir belde olan Acısu Belediyesi'nde, meclis 9 kişiden, ihtisas komisyonları ise 5 kişiden; nüfusu 10.000'den fazla bir belde olan Köseköy Belediyesi'nde ise meclis 11 kişiden, ihtisas komisyonları ise 5 kişiden oluşmaktaydı. Bu dönemde bu belediyelerde oluşturulan ihtisas komisyonlarında doğrusu herhangi bir "ihtisas"tan bahsetmek mümkün değildi. Örneğin, Acısu Belediyesi'nin İmar ve Bayındırlık Komisyonu'nda lisans mezunu hiçbir üye yer almazken, üyelerin 1'i ilkokul, 1'i ortaokul, 2'si lise ve 1'i de ön lisans diplomasına sahipti. Benzer şekilde, Köseköy Belediyesi'nin aynı komisyonunda lisans mezunu sadece bir üye bulunmakta; diğer üyelerden 2'si ortaokul, 2'si ise lise diplomasına sahipti.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, her ilçeden ilk sıralarda aday gösterilen meclis üyeleri mimar, mühendis, avukat, mali müşavir gibi kalifiye meslek sahibi kişilerden oluşmuş ve bu üyelerin ilçelerini temsilen büyükşehir belediye meclisini oluşturmasıyla nitelikli bir büyükşehir belediye meclisi ortaya çıkmıştır. Buna paralel olarak oluşturulan ihtisas komisyonları da gerçek anlamda alanlarında uzmanlaşmış ve komisyon çalışmalarına ciddi anlamda katkı sunan nitelikli belediye meclis üyelerinden oluşturulmaya başlanmıştır. Bir örnek vermek gerekirse, 2009 Yerel Seçimleri sonrasında oluşturulan Kocaeli Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 8 üyeli İmar ve Bayındırlık Komisyonu'nda, 2 üye yüksek lisans, 5 üye lisans ve sadece 1 üye lise mezunudur. Meslekleri itibarıyla de bu üyelerden 1'i yüksek mimar, 1'i harita yüksek mühendisi, 1'i mimar, 1'i inşaat mühendisi, 1'i harita mühendisi, 1'i jeoloji mühendisi, 1'i makina mühendisi ve 1'i de makina teknikeridir.

Görüldüğü üzere il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte seçilmiş mevkilerde hem eğitim seviyesi, hem de uzmanlaşma bakımından son derece nitelikli personelin görev alması mümkün olmuştur. Mesleki niteliği yüksek, kaliteli ve donanımlı meclis üyeleriyle oluşturulan Belediye Meclisi ve ihtisas komisyonlarının; belediyenin hizmet, uygulama ve çalışmalarına ciddi anlamda fayda sağladıkları ve belediye yönetimine siyasi açıdan olumlu yönlendirmelerle doğru ve yerinde kararlar almalarına ciddi anlamda katkı sundukları müşahede edilmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modelinin getirdiği ölçek büyümesi sayesinde atanmış mevkilerde de uzmanlaşmış, nitelikli ve donanımlı bir işgücünün istihdamı mümkün olmuştur. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde devir işlemleri için bir komisyon oluşturulmuş, bu komisyon tarafından daire başkanlıklarından gelen personel talep ve ihtiyaçları dikkate alınarak personel planlaması yapılmıştır. Bu çalışmalarda, uzmanlaşmaya büyük bir hassasiyet gösterilmiştir. İhtiyaç duyulan personelin statüleri, ihtisas alanları ve nitelikleri dikkate alınarak işbölümü yapılmış ve ilgili birimlerde istihdamları sağlanmıştır. Daha önce ilçe ve/veya belde belediyelerindeki personel uzmanlık alanı olmadığı halde birçok işi yaparken, Büyükşehir Belediye'sinde yapılan planlamalar neticesinde herkes ihtisas alanına göre birimlere dağıtılmıştır.

1.2.2. Personel Devir İşlemleri ve Norm Kadro Uygulaması

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, ciddi anlamda personel hareketliliği yaşanmıştır. Bu dönemde personel devir işlemleri Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde ve farklı uzmanlık alanlarındaki kişiler dahil edilerek oluşturulan bir komisyon tarafından yapılmıştır. Alt kademe belediyelerinden gelen personeller dairelerin ihtiyaç ve taleplerine göre farklı birimlere dağıtılmıştır. Devir işlemleri için, devralınan personelin sayı ve isim listeleri oluşturulmuş, ilgili kurumlarla yapılan protokoller çerçevesinde devir işlemleri gerçekleştirilmiştir.* Devralınan personel liyakat ve uzmanlık alanlarına göre ilgili daire ve müdürlüklerde görevlendirilmiş, Büyükşehir Belediyesi'ne mevzuatın öngörmediği birimlerden personel devrinin yapılmamasına özen gösterilmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü kaldırılmış ve tüm personeli ile tesis, araç ve gereçleri Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir. Alt yapı hizmetleri ile ilgili olan bu personel, araç, gereç ve malzemeler Belediye'nin bağlı kuruluşu olan İSU Genel Müdürlüğü'ne bir protokol ile devredilmiştir. Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü'nden devredilen işçi ve memur personelin Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü bünyesinde iken, hak edip alamadıkları veya mahkeme kararı ile hak kazandıkları alacakları, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından ödenmiştir. 6 Aralık 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 6360 sayılı Kanun'da bu konu ile ilgili özel bir madde konmuştur. Kanun'un G1/9d fıkrasına göre, "nakledilen personel bakımından nakil tarihinden önce doğmuş ve nakil tarihinde ödenmesi gereken borçlardan, nakledilen kurum sorumlu tutulamaz." Bu fıkra göre kıdem tazminatına ilişkin hükümler de saklı tutulmuştur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi devir işlemleri 2004 yılında yapılmıştır. Bu dönemde Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Yönetmeliği henüz hazırlanmamıştı. Yönetmeliğin 22 Nisan 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmasının ardından Kocaeli Büyükşehir Belediyesi de aynı yıl içinde norm kadrosunu A-3 grubu standartlarına göre gerekli değişiklik ve ihdaslarını hazırlayarak uygulamaya koymuştur. Diğer taraftan 5393 sayılı Kanun ile personel yönünden belediyelere tanınan haklardan istifade edilerek, Büyükşehir Belediyesi'ndeki üst yönetici eksilikleri, diğer kamu kurum ve kuruluşlarından kurumlarının da muvafakati alınarak yapılmıştır.

*Personel devir işlemlerinde yapılan örnek bir protokol, kitabın ekinde (EK-2) görülebilir.

Bu Kanun'un sağladığı haklarla müdür ve üstü yönetici kadrolarına geçici olarak yapılan görevlendirmeler, belediyelerin yönetici kadrolarındaki eksikliğini giderilmesine ciddi anlamda katkı sağlamıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne devirle gelen personelin özlük dosyaları incelendiğinde genel olarak hizmet içi eğitim almadıkları tespit edilmiş ve 2004 yılından itibaren bu personelin hizmet içi eğitimine büyük bir önem verilmiştir. Stratejik Planda ortalama kişi başına yıllık eğitim saati 10 saat olarak hedef alınmış ve bu hedefler doğrultusunda personel yaptıkları işler konusunda hizmet içi eğitime tabii tutulmuşlardır. 2006 yılından itibaren eğitim hizmetlerine önem verilmiş, 2007 yılında 133; 2008 yılında 161; 2009 yılında 205; 2010 yılında 190; 2011 yılında 190 ve 2012'nin ilk 10 ayında 97 olmak üzere bu dönemde toplam 976 hizmet içi eğitim semineri düzenlenmiş ve bu seminerlerde 40,000'in üzerinde katılımcının eğitim alması sağlanmıştır. Farklı belediye ve diğer kurumlardan devralınan personelin Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesine girmesi kurumsallık açısından fark yaratmış, verilen hizmet içi eğitimlerle ortak bir kurumsal kültürün oluşması sağlanmıştır.

1.2.3. Personel Devir İşlemlerine Yönelik Bazı Öneriler

Devir işlemleri sırasında çalışanların hak kaybına uğramaması ve hukuki sorunların yaşanmaması için sürecin ciddiyet ve hassasiyetle yürütülmesi önemlidir. Bu çerçevede, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin deneyimleri ışığında yaşanması muhtemel sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerin ortaya konulması faydalı olacaktır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra yapılan memur personel devir işlemlerinde bir kısım çalışanın özlük dosyalarında çeşitli evrak eksikliğine rastlanmıştır. Örneğin, 1993 yılında memuriyete başlayan bir kişinin 1993 yılından başlayarak devir tarihi olan 2005 yılına kadar hiçbir evrakının özlük dosyasında olmadığı ve dosyada hizmet belgesi ve dizi pusulasının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Benzer şekilde, devir olan memur personelin daha önce SSK ve/veya BAĞ-KUR'da geçen hizmetleriyle ilgili Sosyal Güvenlik Kurumu ile yazışma yapılmadığı, hizmet birleştirmelerinin ve askerliklerinin değerlendirilmediği görülmüştür. Bu personellerin gerekli hizmet değerlendirmeleri devir işleminden sonra Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılma durumunda kalmıştır. Ayrıca, devir aşamasında her personelin özlük dosyasında bulunması gereken güncel hizmet belgesinin birçok personelin dosyasında bulunmadığı görülmüş, hizmet belgeleri özlük dosyası tek tek incelenerek yeniden düzenlenmiş, evrakları olmayan personelde sıkıntılar yaşanmıştır.

Devir sırasında gelen işçi ve memur personelin özlük dosyalarındaki bilgi ve belgelerin tam olarak alınması ve eksikliklerin tamamlanması önemlidir. Bu bakımdan devir işlemleri yapılırken, memur personelin daha önce çalıştığı kurumundan ilişkiğini kesmeden, mutlaka hizmet belgelerini almaları istenmelidir. Bu hizmet belgesi Sosyal Güvenlik Kurumu'nun başlattığı ve zorunlu tuttuğu HİTAP (Hizmet Takip Projesi) kapsamındaki hizmet belgesi olarak istenirse çok daha faydalı olur.

Diğer taraftan, personel özlük dosyasında hizmet belgesindeki bilgileri teyit eden belgelerin olmasına dikkat edilmelidir. Daha sonra bu evrak, personelin mahkeme yoluna başvurması veya emeklilik işlemlerinde delil niteliği taşıdığından, dosyada bulunmaması sıkıntılar yaratabilmektedir. Dizi pusulalarında evrakın niteliği mutlaka belirtilmelidir. Devir yoluyla alınan personelin, özlük dosyasındaki eksiklikler giderilmeli ve ondan sonra dosyası teslim alınmalıdır.

Memur personelin hizmet belgeleri incelenmeli, eğer hizmet belgelerinde işçilikte geçen süreler var ise, bu süre bitiminde kendilerine tazminat ödenip ödenmediğine dair belge mutlaka istenmelidir. İntibak yapılırken ödenecek kesenekler varsa, devralan kurum bu kesenekleri emeklilik sırasında faizi ile birlikte ödeyeceğinden, işçilikte geçen sürenin memuriyete geçtikten sonra sigortalılık intibakının yapıp yapılmadığına mutlaka bakılmalıdır.

Mevzuatta devre konu olmayan birim personelinin devir alınmamasına özen gösterilmelidir. Memur personel devirlerinde ilgili Kanun'da büyükşehir belediye sınırlarına giren belediyelerin yürütmekte olduğu su, kanalizasyon, katı atık, ulaşım,

her çeşit yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetleri gibi hizmetlerde çalışanların büyükşehir belediyesine devredileceği belirtilmektedir. Devre konu olmayan, örneğin zabıta hizmetlerinde görev yapan, bir personelin devir alınması mevzuata aykırı bir devir olarak değerlendirilmektedir. Zira ilgili mevzuata göre sadece haller ve terminaller ile trafik zabıtasında kadrosu bulunan zabitanın devri mümkündür. Burada dikkat edilmesi gereken husus, devir işlemleri başladığı sırada kişilerin kadroları kendi istekleri dışında değiştirilirse, kişinin ve/veya devralan kurumun itirazı üzerine devir işlemi mahkemece iptal edilebilmektedir.

Ayrıca fazla mesai ödendiğinden dolayı itfaiye kadrolarına yüklüce talep gelmesi sebebiyle itfaiye yönetmeliğine ve görevde yükselme yönetmeliğine aykırı atama ve görevde yükselmelerin yapılması muhtemeldir. Bu tür atamaların önüne geçilmesi için azami özen gösterilmesi ve devirler esnasında dikkat edilmesi önemlidir. Her şeyden önce yapılan her işin yasal bir dayanağının olması gerektiği hususu akıldan çıkarılmamalıdır.

İşçi personel devir işlemleri ile ilgili uygulamalarda da dikkatli olunmalıdır. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, işçi personel devir işlemlerinde, özlük dosyalarında işe giriş belgelerinin olmadığı, aynı şekilde özlük dosyasında bulunması gereken diğer bazı evrağın eksik olduğu gözlenmiştir. Örneğin, sendikal ve özlük hakları gereği kişiye ödenecek olan çocuk ve aile yardımı gibi ödemelerin yapılması için özlük dosyasında aile bildirim ve eş çalışması beyanı gibi evrağın olması gerekirken, bu evrağın bazı özlük dosyalarında bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durum daha sonra fazla ya da eksik ödemeye sebebiyet vermekte ve bu ödemelerde ödemeyi yapan kişilere Sayıştay'ca zimmet çıkarılmaktadır.

Personelin eski kurumlarında kullandıkları senelik izin olurlarının veya izin formlarının, özlük dosyasına konulmadığı, bu sebeple işçi personel çalışırken veya kurumdan ayrıldıktan sonra, bu izinleri kullanmadığını ileri sürerek dava açıp bu yıllara ait izin ücretlerinin tahsili yoluna gittikleri de karşılaşılabilecek vakalardır. Bu itibarla bu hususun da akılda tutulması ve uygun tedbirlerin alınması önem arz etmektedir.

Köy Hizmetleri'nden devir gelen personelin özlük dosyaları ve devir işlemlerinde, Köy Hizmetleri'nin kurumsal bir yapıya sahip olması sebebiyle çok fazla bir sorun yaşanmamıştır. Ancak sadece Köy Hizmetleri'nde mevsimlik çalışan personelin özlük dosyalarında genel olarak sözleşmeleri bulunmadığı için bu personelin emeklilik ve diğer işlemlerinde sorunlar yaşanmıştır. İşçi devirlerinde, mevsimlik olarak çalışanların dosyalarında o döneme ait işe giriş bildirgeleri ile sözleşmelerinin bulunup bulunmadığına dikkat edilmesi gerekir. 6360 sayılı Kanun'un G1/9d fıkrasına göre, devredilen kurum borç ve alacakları ile devredileceğinden, açılacak mahkemelerde muhatabın devir alan kurum olacağı, muhtemel davaların devralan kuruma karşı açılacağı ve hak taleplerinin de bu kuruma yapılacağı dikkate alınmalıdır.

Şehir Tiyatroları'nda kadrolu personel istihdam edilmesi yerine, oluşturulacak sanat yönetim kurulu tarafından oyunların önceden belirlenerek buna uygun personelin hizmet alımı yoluyla temin edilmesi daha uygun bir yaklaşım olacaktır. Ayrıca şehirde faaliyet gösteren amatör tiyatroların desteklenmesinin büyükşehir belediyeleri açısından daha faydalı sonuçlar doğuracağı değerlendirilmektedir. Şehir Tiyatroları ve buralarda personel istihdamı ile ilgili Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nün bir çalışma içerisinde olduğu göz önünde bulundurularak, bu alanda yapılacak hizmetler için bu çalışmanın tamamlanmasının beklenmesi faydalı olacaktır.

1.3. Satın Alma ve İhale İşlemleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde tüm satın alma ve ihale işlemleri merkezileştirilerek il geneli için yapılan tüm ihalelerin tek elden, konularında uzman ekipler tarafından yapılması sağlanmıştır. Bu çerçevede doğrudan teminle yapılan satın almaların donanımı da tek çatı altında ve yetişmiş uzman personelle yapılmaktadır. Kültür merkezleri ve spor merkezlerinin bakım ve onarımları tek elden yapılmakta ve muhtarlar ile sivil toplum örgütleriyle ilişkiler yine tek elden yürütülmektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde ihale iş ve işlemlerini tek elden yapmak üzere Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı'na bağlı İhale Şube Müdürlüğü kurulmuş ve bu şubede alanlarında uzmanlaşmış yetkin personel istihdam edilmiştir. Bu şube müdürlüğünde ihtisas alanları oluşturulmuş ve mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleriyle alakalı alt bölümler oluşturulmuştur. İhale Şube Müdürlüğü, tüm daire başkanlıklarından gelen ihale talepleri doğrultusunda ihale onayının alınmasından sözleşmenin imzalanmasına kadar geçen tüm süreçleri yönetmek üzere yetkilendirilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi bünyesinde satın almaları tek elden yürütmek üzere Satın Alma Şube Müdürlüğü oluşturulmuştur. Bu sayede tüm dairelerin doğrudan teminlerinin tek elden, teknik bilgi ve becerisi olan yeterli sayıdaki uzmanlaşmış personel ile gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Bu sayede, alınmak istenen ürün ve hizmetin en uygun şekilde temin edilmesi sağlanmaktadır. Doğrudan teminlerin tek elden yapılmasıyla sayısı 1500'ü bulan çok sayıda şehir esnafına rekabet şartları oluşturularak, aynı kalitede ürünün daha uygun fiyatla alınması sağlanmaktadır.

Benzer şekilde, Büyükşehir Belediyesi'nin il genelinde tasarrufu altındaki tesislerin korunması, bakım ve onarımları için Tesisler Şube Müdürlüğü kurulmuştur. Bu çerçevede; tesislerin sahiplenilmesi, bakım ve onarımlarının tek elden yapılması sağlanarak maliyetler düşürülmüş ve hizmet kalitesi yükseltilmiştir. Diğer taraftan, muhtarlar ve sivil toplum örgütleriyle ilişkiler için ayrı bir şube müdürlüğü kurulmuş, bu sayede bu muhtarlıklar ve sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkiler, ihtiyaçlarının tespiti ve tedarikleri tek elden sağlanarak, hizmetlerde bir standart oluşturulup kayıt altına alınması sağlanmıştır.

Deniz Uçağı ile Havadan Denetim

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçiş sürecinde, kentin öncelikli ihtiyaçlarının tespit edilmesi, kaynakların bu çerçevede doğru ve yerinde kullanılması, öncelikle planlamanın yapılması, yapılan yatırımların optimum düzeyde toplumun büyük bir kısmına hitap etmesi, yapılan proje ve yatırımların atıl hale gelmemesi için önceden doğru adımlar atılması ve proje etüt çalışmalarının titizlikle yapılması önem arz etmektedir. Geçiş sürecinde, büyük ve doğru projelerin ivedilikle hayata geçirilmesine yönelik olarak uzman teknik bir kadroya ihtiyaç olacağından, en az iki yıllığına genel proje hizmet alım ihalesi ve uzman teknik personel için hizmet alım ihalesinin yapılması uygun değerlendirilmektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, satın alma ve ihale hizmetlerinin tek elden yürütülmesi bir taraftan kaynakların verimli kullanılmasını sağlarken, diğer taraftan şeffaflık ve hesap verebilirliği de üst seviyeye çıkarmıştır. İhale Müdürlüğü bünyesinde mal, hizmet ve yapım servislerinde yıllık ortalama 250 ihale talebi sonuçlandırılmaktadır. Servisler kendi aralarında karmaşık ve sık sık değişen mevzuatı ve Kamu İhale Kurulu kararlarını yakın bir şekilde takip etmekte ve ihale taleplerinin ilgili mevzuata uygun bir şekilde yapılmasını sağlamaktadır. Bu çerçevede, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yapılan ve Kamu İhale Kurulu tarafından iptal edilen ihale oranı sadece %1 nispetindedir.

1.4. Halkla İlişkiler ve Tanıtım

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesi, halkla ilişkiler ve tanıtım faaliyetlerinin il geneline yaygınlaştırılmasını beraberinde getirmiş, Kocaeli'nin marka bir şehir haline gelmesine katkı sunmuş, kozmopolit bir sosyolojik yapıya sahip olan Kocaeli'nde kurumsal bir kimliğin oluşması ve kentlilik bilincinin yaygınlaşması imkanı doğmuştur.

Küreselleşme ve teknolojinin etkisiyle birbirleriyle rekabet eden veya etmek durumunda olan mekânlar haline gelen şehirler, diğerlerinden öne geçmek için farklılaşma çabası içerisine girmişlerdir. Bunun için de şehrin tanınırlığı veya daha geniş bir ifadeyle markalaşması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede metropollerin kendi farklılıklarını pazarlamak ve sürekli akılda kalarak rekabet avantajı sağlamak, en önemli hedefler olarak ön plana çıkmıştır. Şehri oluşturan unsurların birbirleriyle ayrılmaz bir bütünü oluşturdukları dikkate alınır, şehrin markalaşmasında iç girişimciliğin oldukça önemli bir faktör olduğu şüphe götürmez.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle, organizasyonlar anlamında kentin tamamını kucaklayıcı, özgün ve sürdürülebilir etkinlikler hazırlanmasına ve bütüncül bakış açısı ile Kocaeli'nin marka değerinin güçlenmesine zemin oluşturmuştur. Bu çerçevede 2004 yılından bu yana yapılan çalışmalar sonucunda, daha önce gri havası olan bir sanayi kenti olarak algılanan Kocaeli, bugün artık yeşil ile mavinin buluştuğu, İzmit Körfezi'nde yunus balıklarının yüzüp mavi bayrağın dalgalandığı, kişi başına düşen yeşil alan miktarı dünya standartlarının üzerinde, bilişim yatırımlarıyla geleceğin Silikon Vadisi olmaya hazırlanan bir kent markası doğmuştur.

Kurumsal kimliğin pekiştirilmesi noktasında 'Kocaeli Büyükşehir Belediyesi' algısı güçlü bir şekilde işlenmiş ve kurgulanmış, kurumsal

algı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin öncülüğünde tek elden yönetilmiş ve Büyükşehir bünyesindeki daire başkanlıkları, bağlı iştirakleri, ilçe belediyeleri, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla eşgüdüm halinde bu algıyı güçlendirici adımlar atılmıştır. Bu çerçevede, tüm paydaşlarla birlikte kullanılan "**ÇALIŞINCA OLUYOR**" sloganı ile kurumsal kimlik algısı perçinlenmiş, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bu sloganla ulusal düzeyde anılır hale gelmiştir.

**Çalışınca
oluyor.**

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, daha önce büyükşehir belediye sınırları dışında kalan Kocaeli'ne ait pek çok değer, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin yetki ve sorumluluk alanı içerisine girmiş; bu değerlerin ulusal ve uluslararası çapta tanıtılması mümkün olmuştur. Örneğin mimari açıdan Türkiye'deki Mısır İslâm medeniyetinin etkisi açıkça görülen tek tarihi eser olan Gebze'deki Çoban Mustafa Paşa Camii ve Külliyesi bir taraftan tanınma imkanına sahip olurken, diğer taraftan Kocaeli'nin marka değeri olarak ön plana çıkmıştır. Benzer şekilde, dünya kültür literatüründe Kaplumbağa Terbiyecisi olarak bilinen büyük ressam, müzeci ve arkeolog Osman Hamdi Bey'in yaşadığı Gebze'deki tarihi köşk Büyükşehir Belediyesi tarafından restore edilmiş ve bu sayede Kocaeli'nin ve Türkiye'nin kültür hazinesi güçlendirilmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli'nin ulusal ve uluslararası düzeyde markalaşması çalışmalarının yapılması mümkün olmuş, bu çerçevede şehrin sadece sanayi sektöründe değil; aynı zamanda bilişim, ticaret ve turizm alanlarında da cazibe merkezi haline gelmesi için gerekli çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede, yurt dışında kent markalaşması konusunda öncü kentler incelenmiş, Amsterdam ile işbirliği protokolleri yapılmıştır. Amsterdam ile geliştirilen proje sonucu, Amsterdam'ın bu anlamdaki kazanımları ve Kocaeli örneğine aktarılması konusunda ciddi bir çalışma başlatılmış ve bu çalışmalar devam etmektedir.

Çalışmalar çerçevesinde Kocaeli'nin tanıtımına katkı sunmak amacıyla Büyükşehir Belediyesi'nin öncülüğünde kentin hafızası niteliğindeki kurum ve kişilerle temas kurularak geçmişten günümüze birçok alanda şehrin kültür envanteri niteliğindeki onlarca eserin hayata geçirilmesi sağlanmıştır. Bu yayınlar yabancı dillere çevrilererek Kocaeli'nin ulusal ve uluslararası tanıtımına ciddi anlamda katkı sunulmuştur. Açık Hava Müzesi Kocaeli, Kocaeli Turizm Rehberi, Zaman Aynasında Bir Ulu Şehir Kocaeli, Kocaeli Kültür Envanteri, Tarihi İzmit Kent Merkezi Geleneksel Konutları, Tarihi İzmit Kent Merkezi Mahalleler Sokaklar ve Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver'in Gebze-İzmit Gezgin Notları bu yayınlardan sadece birkaçıdır.

Kocaeli'nin tanıtım ve markalaşma çalışmalarında kentte yaşayan halkın bir bütün olarak çalışmalara katılımları önemsenmiştir. Bu çerçevede, marka şehir Kocaeli hedefi doğrultusunda kentin tüm paydaşlarıyla eşgüdümlü olarak; eğitim, bilgilendirme, bilinçlendirme ve tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu stratejiler doğrultusunda, özellikle AB Projeleri ile yurt içi ve yurt dışında çeşitli eğitici seminerler ve toplantılar düzenlenmekte, kente dair çeşitli etkinliklerle kentin potansiyeli ve performansı canlı tutulmaya çalışılmaktadır.

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2012 yılı verilerine göre son iki yılda Kocaeli'nin en çok göçü sırasıyla İstanbul, Sakarya, Ankara, Bursa ve İzmir gibi yaşam standartları açısından gelişmiş büyükşehirlerden aldığı anlaşılmaktadır. Beyaz yakalılar diye tanımladığımız belli bir yaşam standardında yaşayan kitlenin Kocaeli ilini tercih etmeleri, Kocaeli'nin yaşanabilir kentler sıralamasında standartlarının yüksek olduğunu ve marka değerinin her geçen gün arttığını göstermesi açısından kayda değerdir.

Seka Park

1.5. Kentlilik Bilinci ve Kente Aidiyet

Kocaeli yoğun göç sebebiyle Türkiye'nin 80 ilinden, Kafkaslardan ve Balkanlardan gelen farklı etnik ve kültürel zenginlikleri içinde barındıran kozmopolit bir yapıya sahiptir. Nüfusa kayıtlı olduğu yerler baz alındığında Kocaeli'nde yaşayan nüfusun sadece yaklaşık 1/3'lük kısmı Kocaeli, geriye kalan 2/3'lük kısmı ise Kocaeli dışındaki il nüfuslarına kayıtlıdır. Yoğun göçle Türkiye'nin her bölgesinden farklı grupları içinde barındıran Kocaeli, adeta minyatür bir Türkiye görünümündedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yapılan çalışmalarla ve farklılıkları zafiyet değil, zenginlik olarak gören bir anlayışla Kocaeli'nin farklı yörelerin kendi kültür ve kimliklerini özgür ve eşit bir şekilde ifade edebildiği, her yöreden gelen insanların kendisinden bir şeyler bulduğu ve dolayısıyla kendisininmiş gibi sahiplendiği bir yaşam merkezi haline getirilmesi ve kentlilik bilinci oluşturularak kente aidiyet hissinin güçlendirilmesi için çeşitli projelerin hayata geçirilmesi imkanı doğmuştur.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, Kocaeli'nde de, Anadolu'nun pek çok bölgesinde olduğu gibi, mikro yerel değerler ön plana çıkmış, İzmit Büyükşehir Belediyesi'nin sadece bir ilçeyi kapsamaması nedeniyle kentlilik bilinci oluşmamış ve insanlar kendilerini Kocaelili değil; Karamürselli, Kandıralı, Gebzeli veya gelmiş oldukları il veya bölgeyle tanıtmaktaydı. Örneğin, 2007 yılında SEKAPARK'ın açılışı ardından Gebze'den SEKAPARK'ı görmeye gelen vatandaşlara uygulanan bir ankette Gebzelilerin yaklaşık %40'ının kendilerini İstanbullu olarak tanıttıkları tespit edilmiştir. Daha sonra yapılan çalışma ve projelerle bu oran şu anda %10'un altına düşmüştür.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Türkiye'nin tüm illerinden vatandaşı barındıran Kocaeli'nin bu kozmopolit yapısının tek ve bütüncül bir yapıya kavuşturulması, Kocaeli'ne aidiyet duygusunun pekiştirilmesi ve kent insanının hafızasına Kocaelilik bilincinin doğru bir şekilde işlenmesi amacıyla Yöresel Kültürler Fuarı, Roman Festivali, Sevgide Buluşalım ve Kent Bayramlaşması gibi proje ve programlar hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda, Türkiye'de ilk olarak kentteki tüm sivil toplum kuruluşlarının ve hemşeri derneklerinin her türlü faaliyet ve toplantılarını yapabilecekleri tam donanımlı Sivil Toplum Merkezi faaliyete geçirilmiştir.

Kocaeli Yöresel Kültürler Fuarı, bu bağlamda, kapsayıcı bir kent kültürü ve buna uygun ortak bir kentsel mekân oluşturarak; Kocaelililerin karşılıklı anlayış, sevgi, hoşgörü, barış ve uyum içinde bir arada yaşama kültürünü pekiştirmelerini ve kültürel zenginliklerin kaynaşmasını amaçlayan önemli bir sosyal ve kültürel faaliyet olarak hayata geçirilmiştir. Aidiyet duygusu oluşturabilmek için hayata geçirilen bir diğer proje ise GEZ-GÖR Kocaeli Projesi'dir. Bu projeye tüm Kocaelilere kentin tamamındaki faaliyet ve yatırımlar konusunda yerinde bilgilendirme yapılmakta ve kent halkının zihninde Kocaeli algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu vesileyle örneğin sadece Kandıra'ya bağımlı olan bir vatandaşın Gebze'yi, Karamürsel'i veya Kartepe'yi görmesi sağlanmakta ve bu sayede ufku ve kente dair hisleri ve düşünceleri değişmektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli'nde kentlilik bilincinin pekişmesinde önemli bir aşama da Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde oluşturulan **Çözüm Masası** ve **Çağrı Merkezi**'dir. Bu sayede, Kocaeli'nin her bölgesinden 444 1 141 Çağrı Merkezi numarası ile tüm dilek, öneri ve şikâyetler Büyükşehir Belediyesi'nin Çözüm Masası'na ulaştırılabilmektedir. Çağrı Merkezi'yle Kocaeli'ndeki bütün ilçeler ve bu ilçelerden gelen talep, öneri ve şikâyetler koordinasyon altına alınmış, ilçe belediyeleri ile kurulan ortak online sistem ile tüm ilçelere yapılan başvurular büyükşehir çatısı altında yönetilebilir hale gelmiştir.

Çözüm Masası

Büyükşehir Belediyesi Çözüm Masası'na gelen tüm talep ve şikâyetlerin hızlı ve akıcı bir şekilde çözümlenmesi ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne olan güven ve bağlılık duygusu artmış, köyler de dahil olmak üzere tüm Kocaeliler talep ve şikâyetlerini doğrudan Büyükşehir Belediyesi'ne ulaştırarak çözüm bulmaya başlamışlardır. Bu kapsamda; internet, telefon, faks, sms, mobil ve sosyal medya gibi tüm iletişim platformları üzerinden vatandaşın kolayca ulaşabileceği bir altyapı hazırlanmış ve hemşeriler için ulaşılabilir bir büyükşehir belediyesi algısı oluşturulmuştur.

İlçe belediyeleri ile ilgili gelen şikâyetler de Çözüm Masası aracılığı ile ilgili belediyelere iletilmekte ve ilçe belediyelerinin vatandaş odaklı süreçlerinin takip ve analizi Büyükşehir Belediyesi'nin koordinasyonunda yapılmaktadır. Çözüm Masası'na iletilen her türlü dilek, öneri ve şikâyetler; il, ilçe, mahalle ve sokak bazında analiz edilip, bütün sorunlu alanlar tespit edilmekte ve sorunların çözümüne yönelik gerekli çalışmaların yapılması sağlanmaktadır.

Vatandaşların sorunlarını, istek ya da şikâyetlerini aktarabileceği ve çözüm bulabileceği bu ve benzeri hizmetler sayesinde Kocaelililerin kentli bir birey olduğu algısı güçlendirilmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Avrupa Birliği proje ve hibelerinden yararlanma imkanı daha da güçlenmiştir. Daha önceki dönemde, Kocaeli genelindeki birçok ilçe ve belde belediyeleri bu tür projelere müracaat etme bir tarafa, bünyelerinde bir AB ofisi dahi bulunmamakta, dolayısıyla bu kaynaklardan istifade edememekte ya da sınırlı düzeyde katkı alabilmekteydiler. Benzer şekilde, Metropolis gibi bazı uluslararası ödül programlarına nüfusu 1 milyondan büyük şehirler başvurabildiğinden, 2004 öncesi İzmit Büyükşehir Belediyesi'nin nüfusu iki yüz bin civarı olduğundan bu imkandan yararlanamamaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olduktan sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin bu ödül programlarına başvurabilme imkânı doğmuştur. Diğer taraftan Karadeniz Sınırötesi İşbirliği gibi bazı hibe programlarına Karadeniz'e sınırı olan belediyeler başvuru yapabildiklerinden, eski dönemde sadece Kandıra Belediyesi bu programa başvurabilirken, bugün Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bu programa başvurabilir hale gelmiş ve bu sayede Gebze ve Kartepe ilçelerindeki ekolojik arıtma tesisleri için fon alınabilmiştir.

Avrupa Birliği projelerinin hazırlanmasında il genelinin ihtiyaçları dikkate alınarak, projenin bütüncül bir çerçevede ele alınmasına çalışılmıştır. Bu çerçevede Kocaeli'nde Tarımsal Sulama Yöntemlerinin Modernizasyonu Projesi'ni örnek bir proje olarak değerlendirmek mümkündür. Proje hazırlık aşamasında Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Köye Hizmet Müdürlüğü'nden ziraat mühendisleri ile birlikte Kandıra köyleri ziyaret edilerek tarımsal kalkınmaya yönelik ihtiyaçlar tespit edilmiştir. Kandıra Belediyesi, Arıklar Göleti Sulama Birliği, Kocaeli İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü bir masa etrafında buluşturularak bölgenin ihtiyacı doğrultusunda damlama sulama ile ilgili bir AB projesi hazırlanmıştır. Projenin yazım ve sunumu, Büyükşehir Belediyesi'nin AB Ofisinde çalışan ve çok iyi düzeyde yabancı dil bilen uzmanların desteğiyle hazırlanmıştır. Projeye AB tarafından 172.000 Euro hibe sağlanmış ve örnek bir sera kurulması dahil bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda harcanmıştır

KBB Toplu Ulaşım Kontrol Merkezi

2. KENTSEL KOORDİNASYON VE BİLGİ SİSTEMLERİ

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli il sınırlarında koordinasyonun sağlanması ve bu süreçte yöneticilerin sağlıklı kararlar vermesine katkı sunacak bilgi sistemlerinin oluşturulması mümkün hale gelmiştir. Bu bölümde, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde koordinasyonun sağlanmasına yönelik yapılan çalışmalar ve bu çerçevede Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME), Alt Yapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME), bilgi sistemleri, bilişim alt yapısı ile Coğrafi ve Kent Bilgi Sistemleri konuları ele alınacaktır.

2.1. Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME)

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, il sınırları içerisinde trafik artışı, kentleşmenin getirdiği yoğunluk ve otopark yetersizliği, ulaşım açısından büyük sorunlar oluşturmaktaydı. Ulaşımın koordinasyonu İzmit Büyükşehir Belediyesi UKOME ve AYKOME Daire Başkanlığı bünyesinde sağlanmaya çalışılmakta, kararlar İzmit Büyükşehir Belediye başkanının başkanlığında ve Kocaeli'nin sadece bir kısmında faaliyet gösteren birinci kademe belediyelerinin temsilcileri ile birlikte 11 üyeli UKOME Komisyonu tarafından alınmaktaydı. Ulaştırma koordinasyon çalışmaları tali bir mesele olarak görülmekte, UKOME Komisyonu belirli bir takvime bağlı olmaksızın gündem maddelerinin birikmesi sonucu gerek duyulduğunda toplanmaktaydı. UKOME kararları, dosyalama sistemi ile arşivlenmekte, geriye dönük aramalarda ciddi sıkıntılar ve zaman kaybı oluşturmaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçmeden önce, Büyükşehir Belediyesi'nin trafik düzenleme yetkisi sadece 32 km²'lik bir alanla sınırlı olması farklı sorunlara yol açmaktaydı. Büyükşehir sınırları dışındaki alanlarda, trafiği düzenleme yetkisi ilçe ve il trafik komisyonlarındaydı. Bu durumda, ilçe ve il trafik komisyonları tarafından alınan kararlar, fiili bir durum yaratmakta ve zaten sınırlı olan trafiği düzenleme yetkisinin içi iyice boşalmaktaydı. Örneğin; Karamürsel, Gebze gibi ilçelerden şehir merkezine gelecek olan toplu taşıma araçlarının güzergahına ilişkin kararlar ilçe ve il trafik komisyonlarınca alındıktan sonra, şehir merkezinde ortaya çıkacak olan trafik yükünün düzenlenmesi konusunda UKOME'nin yapacağı bir şey kalmamaktaydı.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi coğrafi il sınırlarının tamamından sorumlu bir belediye haline dönuştükten sonra, ulaşım koordinasyon çalışmaları ciddiye ve titizlikle yapılmaya başlanmıştır. UKOME Kurulu kanunun verdiği yetkilerle ve belirlenen katılım sayısı sağlanarak düzenli bir şekilde üyeler tarafından belirlenen günde toplanmaya başlamıştır. UKOME kararları için bir yazılım programı geliştirilmiştir. Bu program sayesinde hem dijital ortamda arşiv sistemi hem de arama motoru oluşturularak, geriye dönük karar sorgulamaları hatasız ve hızlı bir şekilde yapılabilmektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildiği 2004 yılından itibaren, toplu taşıma, servis araçları, ticari taksiler, otopark ve parkomatlar ile çekici ve kurtarıcı faaliyetleri ile ilgili koordinasyon, kontrol ve denetimlerin sağlıklı ve planlı bir şekilde yürütülmesi için yönetmelik çalışmalarına öncelik verilmiştir. Bu çerçevede, meclis kararıyla Toplu Taşıma Yönetmeliği, Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği, Ticari Taksi Taşımacılığı Yönetmeliği, Otopark ve Parkomatlar Yönetmeliği ve Çekici-Kurtarıcılar Yönetmeliği çıkarılmıştır.

Ulaşım alanında koordinasyonun sağlanmasıyla 2004 yılından itibaren önemli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, il genelinde tüm ulaşım faaliyetleri Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde oluşturulan birimler tarafından kontrol ve denetim altına alınmıştır. Servis plakalarındaki dağınıklık giderilmiş, servis taşımacılığindeki keyfilik ve yoğunluk azaltılmaya çalışılmış ve harf karmaşıklığına son verilmiştir. Tahditli plaka uygulamasına geçilerek servis plakaları standart olarak 41 P uzantılı olacak şekilde oluşturulmuş ve bu alandaki keyfi uygulamalar ve dağınıklık giderilmiştir. Servis araçları tek tip hale getirilerek, araçlar beyaz renk, turuncu kuşak olacak şekilde standart hale sokulmuştur.

Toplu taşıma araçları tek tip hale getirilerek, hatlar belli bölgelere ayrılmıştır. Şehirlerarası taşımacılık yapan firmalara yönelik kontrol ve denetimler artırılmış, güzergahları, kalkış-duruş yerleri, durak yerleri belirlenmiş ve durak harici durmaların önüne geçilmiştir. Benzer şekilde taksiler için de sıkı kontrol ve denetim mekanizması oluşturulmuştur. Kocaeli ilindeki tüm taksi durakları belirli standartlara uygun hale getirilmiş, her taksinin belli bir durağa bağlı olarak çalışması sağlanmıştır.

Şehir içerisinde gerekli görülen cadde ve sokaklarda ücretli parkomat uygulamaları getirilerek, yoğunluk olan bölgelerde trafik ve park sorunlarının önüne geçilmiştir. Çekici ve kurtarıcılar için sıra sistemi getirilerek karmaşasının önüne geçilmiştir. Çekici ve kurtarıcı ücretleri standart olarak belirlenmiş ve vatandaşın mağdur olmasının önüne geçilmiştir. Otopark ve parkomatlar ile çekici ve kurtarıcılarının faaliyetlerine yönelik denetimler artırılarak kontrol altına alınmıştır.

Yeni yasanın getirmiş olduğu en önemi avantajlardan biri de özellikle toplu taşıma güzergahlarının tek bir merkezden ve ilin tamamını kapsayacak şekilde koordine edilebilir hale gelmesidir. Bu yolla, hem şehir içindeki toplu taşıma araçlarının yükünün azaltılması, hem bu araçlar arasındaki yolcu kapma yarışına son verilmesi hem de hatlar arasında entegrasyon sağlanması mümkün hale gelmiştir.

2.2. Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME)

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçmeden önce, altyapı ve üst yapı kurumları arasında kurumsal anlamda bir koordinasyon yapılamamakta, altyapıya ait konum bilgisinin olmaması sebebiyle ciddi anlamda kaynak israfı yaşanmakta, farklı altyapı faaliyetlerinde bulunan farklı kurumların birbirlerinin hatlarına zarar vermesi söz konusu olabilmekte, tekrarlı kazılar yapılmakta, araç ve yaya trafiğinde ciddi aksamlar oluşmakta, altyapı çalışmaları sırasında günlük yaşam olumsuz olarak etkilenmekte, iş kazaları daha fazla oluşmakta ve yapılan imalatların kalitesi ile ilgili ciddi sorunlar yaşanmaktaydı.

2004 yılında kabul edilen 5216 Sayılı Kanun gereğince, Kocaeli’nde il sınırlarının tamamında altyapı çalışmalarını koordine etmek ve denetlemekle sorumlu Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME) kurulmuştur. AYKOME’nin amacı; altyapı işlerinin yerinde ve zamanında yapılmasını sağlayarak kaynak israfının önüne geçmek, kentte yaşayan vatandaşlara rahatsızlık vermeden, yapılan çalışmaların güvenli bir şekilde yürütülmesi ve ulaşım akslarının sıkıntısız çalışmasını sağlamak ve üçüncü şahısların oluşabilecek kazalara karşı güvenliklerini temin etmektir.

İlgili Kanun'un 8. maddesine istinaden kurulan AYKOME Üst Kurulu, Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri başkanlığında tüm altyapı kurum ve kuruluşları ile tüm ilçe belediyelerinin temsilcilerinden oluşturulmuştur. Ayrıca, bu üst kurul tarafından alınan kararları uygulamak ve saha denetim çalışmalarını yürütmek amacıyla Fen İşleri Dairesi Başkanlığı'na bağlı AYKOME Şube Müdürlüğü kurulmuştur. İlçe belediyelerinde de AYKOME birimlerinin kurulması sağlanarak koordinasyon güçlendirilmiştir.

AYKOME'nin görev ve yetkileri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- 1. Yatırımcı kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlar tarafından büyükşehir dâhilinde yapılacak alt yapı yatırımları için kalkınma plan ve yıllık programlara uygun olarak yapılacak taslak programları birleştirerek kesin program haline getirmek.*
- 2. Alt yapı programlarının hazırlanmasında, taslaklarının birleştirilip kesinleştirilmesinde üst yapı program ve çalışmaları ile koordinasyonu sağlamak. Kesin programlarda birden fazla kurum ve kuruluşlar tarafından aynı anda yapılması gerekenleri ortak programa almak.*
- 3. Ortak programa alınan alt yapı hizmetlerinin amaca uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi için "Alt Yapı Yatırım Hesabı" adı altında bir hesap oluşturmak.*
- 4. Ortak programa alınmayan yatırımların her bakanlık ile ilgili büyükşehir ve ilçe belediyeleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca kendi bütçelerinden yapacakları harcamalarla yerine getirilmesini sağlamak üzere bir program tespit etmek ve bu programın uygulanıp uygulanmadığını kontrol etmek.*
- 5. İlgili kuruluşlarca imar planı olmayan alanlarda önceden yapılmış tesislerin, yeni imar durumuna uygun yol yapım çalışmaları bitmeden, mevcut tesislerin uygun hale getirilmesini sağlamak.*
- 6. Kazı yapılacak tarihleri tespit etmek, kazı yapmanın yasak olduğu tarihlerde acil durumlar için Büyükşehir Belediye Başkanı'na veya AYKOME birimi yöneticisine yetki vermek.*

7. *Alt yapı ile ilgili kazı yapacak gerçek ve tüzel kişilere izin ve kazı ruhsatı vermek ve buna ilişkin bedeli belirlemek.*
8. *AYKOME'ye katılan tüm kuruluşların kent içinde kullanacakları malzemelerle ilgili standartları belirlemek.*
9. *Gerekli görülen konularda UKOME ile işbirliği yapmak.*

Geçiş sürecinde, alt yapı ile ilgili kurum ve kuruluşlar ile ilçe belediyelerinin karar verilen yatırımları öncelikli yatırımlar arasında görmemesi veya bütçe yetersizliği gibi gerekçelerle bu faaliyetleri gerçekleştirmede isteksiz davranmaları gibi sorunların yaşanması muhtemeldir. Bu alanda hizmetlerin aksamaması ve vatandaşın mağdur olmaması için, faaliyetler ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla açık ve net müzakerelerle ortaya konulmalı, alınan kararlar bağlayıcı hale getirilerek gerektiğinde yaptırımlar uygulanmalıdır. Ayrıca, mevzuata AYKOME Üst Kurul Kararlarının bağlayıcılığı yönünde hükümler konulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Kocaeli Uydü Takip Sistemi (KUTAS)

2.3. Bilgi Sistemleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından bilgiyi yönetim anlayışı içerisinde etkin kılmak ve teknoloji ile birleştirmek amacıyla Yönetim Bilgi Sistemleri Projesi başlatılmıştır. Bu projeye, iş ve süreç odaklı bir bilgi ağının kurgulanması, işletilmesi ve kurumda gerçekleşen periyodik veya anlık iş akışlarının bilgisayar sistemleri üzerinden takibi ve ölçülmesi hedeflenmiştir. Bunu gerçekleştirmek için yeni bir anlayış ile iş süreci, doküman, arşiv ve varlık yönetiminin bir arada değerlendirileceği bütünlük, Coğrafi Bilgi Sistemi ile entegre çalışan, web tabanlı ve açık kaynak kodlu özel bir yazılım üretilmiştir.

Yönetim bilgi sistemleriyle daha iyi hizmet üretebilmek için gerekli bilgi ve verilerin toplanması, kullanılması, paylaşılması, bilgi üretiminin standart yöntemlerle gerçekleştirilmesi ve üretilen bilgiden en üst düzeyde fayda sağlanması hayata geçirilmiştir. Üretilen bu bilgi, yönetim kadrolarına etkin ve hızlı karar alabilme konusunda önemli bir fayda sağlamış kentin tamamının geleceğini ilgilendiren planlamalar yapılmıştır. Altyapı yatırımlarının koordinasyonunun dijital ortamda planlanması sağlanmış ve üstyapı tahribatı en aza indirgenmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildiği 2004 yılından itibaren, bilgi teknolojilerine ciddi anlamda önem verilmiş, bilişim altyapısı oluşturulmuş ve Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ve Kent Bilgi Sistemleri (KBS) kapsamında ve bu sistemlerle entegre bir şekilde, Alt Yapı Bilgi Sistemi (ABİS), Tapu Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS), Hafriyat Takip Sistemi, Mekânsal Adres Kayıt Sistemi (MAKS) ve Şehir Rehberi de dahil olmak üzere önemli bilgi sistemleri işletilmeye başlanmıştır.

2.3.1. Bilgi Teknolojileri ve Bilişim Altyapısı

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tek merkezli bilişim alt yapısını oluşturarak farklı mekanlarda hizmet veren yapılar bu merkeze bağlanmıştır. Tüm işlemlerin merkezden yönetilmesiyle her birimde ayrı ayrı güvenlik sistemlerinin kurulmasının önüne geçilmiş ve bu sayede mali ve teknik açıdan ciddi avantajlar sağlanmıştır. Belediyenin coğrafi alanı genişledikçe de bu avantajlar tedricen artmaktadır. Bilişim hizmetlerinin tek bir merkezden yönetilmesi; bilgi güvenliğini sağlama, verilere anında ulaşma ve bu verilerin kişilere bağlı olmadan kurum hafızasının oluşmasına katkı sağlamıştır.

Bilişim hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde, personel sayısının en yoğun olduğu, teknik destek ekibinin içinde bulunduğu ve dış birimlerle network bağlantısının en uygun şekilde sağlanabildiği yer, bilişim altyapı merkezi olarak belirlenmiştir. Dış birimler merkeze önce havai hatlarla, sonra da tedricen fiber hatlarla bağlanmıştır. Dış birimlerde daha önce kurulu olan tüm santral, server, güvenlik sistemleri ve internet hatları iptal edilip tek elde toplanmış ve bir sistem odası oluşturulmuştur. Dış birimlerde bulunan tüm ADSL internet hatları iptal edilmiş, merkezde kurulan sistem odasına alınan metro internet hizmeti tüm bu binalara dağıtılmıştır. Metro internet ile aynı bağlantı hızında tüm birimlere hizmet sunulmaya başlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, bilişim hizmetlerinin tek merkezden yürütülmesi sayesinde, hem bu alandaki hizmetlerde etkinlik sağlanmış, hem de sayısı 38'i bulan dış birimlerde kurulmuş dağınık haldeki internet sistemlerinin bakım, onarım ve güvenliği için ayrılan mekan ve personel masrafları azaltılarak ciddi anlamda tasarruf sağlanmıştır. Benzer şekilde Büyükşehir Belediyesi bünyesinde oluşturulan Merkezi Baskı Projesi ile belediye birimlerinde kullanılan tüm yazıcı, tarayıcı, fotokopi ve faks çıktılarının baskı maliyetleri azaltılmıştır. Bu sayede makine alımları, bakım onarım giderleri, kartuş toner değişimleri ve gereksiz kağıt tüketimleri gibi maliyetler ortadan kaldırılmış ve çok ciddi anlamda tasarruf sağlanmıştır.

Elektronik Haberleşme ve Geçiş Hakkı Yönetmeliği kapsamında, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bir taraftan kendi ihtiyacını karşılama, diğer taraftan şehir bilişim altyapısını oluşturmaya yönelik 400 km'lik bir fiber optik ağ kurulumu gerçekleştirmiştir. Özel firmaların bu alandaki taleplerinin onay ve planlama birimi de yine Büyükşehir Belediyesidir. Kazı yapılan bölgelerde yer altına boş boru hatlarının bırakılması ve bu hatların Büyükşehir Belediyesi tarafından kiraya verilmesi ile il geneline büyük katkılar sağlanmıştır. Bırakılan boş boru hatları içerisinde geçiren fiber optik ağlarla kent genelinde güvenlik kameraları da kurulabilmektedir.

2008 yılından itibaren kiraya verilen fiber optik hatlarla ciddi anlamda gelir elde edilmiştir. Farklı kurum ve kuruluşlarla protokol dahilinde hatların ortak kullanımı sağlanmıştır. Örneğin, Emniyet Müdürlüğü ile yapılan ortak çalışma neticesinde MOBESE sisteminin kurulumuna katkı sağlanmış, bu sayede Kocaeli'nde MOBESE kurulum maliyetlerinde ciddi azalmalar gerçekleşmiştir. MOBESE kapsamında yapılacak ek kazılardan da Kocaeli Büyükşehir Belediyesi istifade etmektedir. Kocaeli genelinde MOBESE sistemi için kullanılan hatların 80 kilometresinde Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin altyapısından yararlanılmaktadır. Diğer taraftan, İl Özel İdaresi'nin İzmit-Derince-Körfez ilçeleri arasında yaptığı MOBESE projesinde Büyükşehir Belediyesinin fiber optik ağ altyapısı kullanılmış ve bu sayede hem il genelinde ciddi anlamda tasarruf sağlanmış hem de önemli gelirler elde edilmiştir.

Bilişim altyapısının oluşturulması sayesinde, daha az kaynak ile daha çok ve kaliteli hizmet sunulmuş, yönetimin etkinliği açısından önemli gelişmeler sağlanmıştır. Büyükşehir belediyesinin yetki alanının il sınırı olması ile Kocaeli genelinde yapılacak alt yapı yatırımları tek merkezden yapılmaya başlanmıştır. Bu sayede alt yapı çalışması yapılırken her belediye ile özel protokollerin yapılması veya özel izinlerin alınması zorunluluğu ortadan kalkmıştır. Tüm sistemlerin tek merkezden yürütülmesiyle bakım onarım hizmetleri, güvenlik politikaları ve diğer tüm işlemler daha az personel ve daha az maliyetle gerçekleşmiştir.

Geçiş sürecinde, hizmet sınırının genişlemesine bağlı olarak yeni yatırımlar ve hizmet noktaları kurulması zorunluluğu oluşacaktır. Kurulacak hizmet binalarının haberleşme iletişim alt yapıları ve mevcut olan binaların bilişim alt yapılarının merkeze bağlı bir yapıya kavuşturulmak istenmesi ekstra maliyetler oluşturacaktır. Fakat merkeze bağlı bir iletişim ve haberleşme alt yapısı oluşturulduğunda ilk etapta büyük görünen bu maliyetlerin, gerek personel ve gerekse diğer giderler açısından kendisini kısa süre içerisinde amorti edebileceği görülmüştür.

Genişleyen yetki alanı ve hizmet binalarının artışları yeni sistem ihtiyaçlarını da beraberinde getirecektir. Bunların planlanması aşamasında ihtiyacın üzerinde bir sistem öngörüsü yapılmalıdır. Diğer taraftan tek merkezli bir bilgi teknolojileri ağı oluşturmak, kısa sürede ve tek seferde mümkün olamayabilir. Burada yapılması gereken, birbiri ile ilişkili yatırımları küçük parçalar halinde fakat ileriye dönük planlar çerçevesinde gerçekleştirmektir.

2.3.2. Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ve Kent Bilgi Sistemleri (KBS)

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, kent yönetimi için elzem bilgi ve veriler farklı kurum ve birimler tarafından derlenmekte, farklı birimlerce toplanan bu bilgi ve verilerin nasıl toplandığı, kaynağının ve güvenilirliğinin ne olduğu, güncel olup olmadığı ve nerede saklandığı net ve doğru bir şekilde bilinmemekteydi. Diğer taraftan, aynı veriler birden fazla birim tarafından üretildiğinden, ciddi anlamda iş gücü, zaman ve ekonomik kayıplar oluşmaktaydı.

2004 yılında kabul edilen 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'yla büyükşehir belediyeleri, coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmakla yükümlü hale getirilmiştir. Bu sistemlerin kurulmasıyla vatandaşa daha planlı ve etkin hizmet sunulması ve yerel yöneticilerin karar alma süreçlerinde bu sistemlerin sağladığı bilgileri kullanarak hizmet süreçlerini asgari zamanda ve doğru bir biçimde yönetmesi sağlanmıştır. Bu sistemle, yöneticilere yatırım kararları verme, şehir planlamasına yön verme ve istihdam alanlarının yerleşkelerini hazırlama gibi hususlarda gerekli veriler sağlanmaktadır. Ayrıca kent bilgi sistemleri sayesinde vatandaşların da kent hakkında bilgi edinme süreleri kısaltılarak yönetimde şeffaflık ve hesap verebilirlik güçlendirilmiştir. Şahsa dayalı bilgi anlayışı terk edilerek bilginin tekelleşmesi ortadan kaldırılmıştır.

Coğrafi Bilgi Sisteminin tasarımında ihtiyaç duyulan verilerin bir kısmı Büyükşehir Belediyesi bünyesinde mevcutken, geriye kalan kadastral haritalar, tapu kayıtları, altyapı haritaları gibi önemli bir kısım bilgi ve veri ise diğer belediyeler, tapu ve kadastro müdürlükleri, SEDAŞ ve Türk Telekom gibi kurumlardan yapılan protokoller çerçevesinde temin edilmiştir. Sistemin Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki tek merkezden tasarımının yapılması; kontrol, güvenlik ve yönetim açısından kolay ve sürdürülebilir olmasını beraberinde getirmiştir.

Sistemin sunucusu, kullanılan programların lisans maliyetleri, güncellemeler, programların geliştirilmesi ve bakımı için gerekli maliyetler sadece Büyükşehir Belediyesi tarafından sağlanmaktadır. Sistemi kullanması planlanan diğer paydaşların ayrıca sunucu ve program lisansları gibi hizmet alımları için harcama yapmalarına gerek yoktur. Proje paydaşlarının verilere ulaşmak için Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde oluşturulan ana sunucuya bağlanmaları yeterli olacaktır. Diğer paydaşların merkeze bağlantı sağlayan data hattı kirası ve kullanacakları bilgisayarlar dışında herhangi bir maliyetleri söz konusu olmadığından sistemin genel anlamda maliyetlerde ciddi bir tasarruf sağladığı müşahede edilmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçiş sürecinde, farklı birimlerin farklı veri altlığı olması sebebiyle merkezi veri tabanına geçişte entegrasyon sorunları yaşanması muhtemeldir. Ayrıca adres verilerindeki mükerrer kayıtlar ve yetki sınırları birleşim noktalarında veri kayıpları veya tekrarları söz konusu olabilir. CBS çalışmalarına başlamadan önce; imar planları, haritalar, güncel uydu fotoğrafları ve numarataj gibi çalışmaların tamamlanması beklenmelidir. Ayrıca, CBS kurulumundan önce gerekli alt yapının ve yeterli insan kaynağının hazır olması gerekir. Diğer taraftan, adres verisinin bir bileşeni olan yol verisinin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri (NVI) standartlarına uygun hale getirilerek merkezi veri tabanında güncel tutulması, yani verinin üretim ve güncelleme aşamalarında yer alan tüm birimlerin bu veriyi aktif olarak kullanmasının sağlanması önem arz etmektedir.

2.3.2.1. Alt Yapı Bilgi Sistemi (ABİS)

Coğrafi ve kent bilgi sistemleri kapsamında AYKOME'nin altyapı faaliyetlerini koordine etmek amacına yönelik oluşturulan ilk ürün, kısaca ABİS olarak bilinen Alt Yapı Bilgi Sistemi'dir. Bu sistem ile kazı ruhsatına başvurma, başvuruyu takip etme, kazı ruhsatı alma ve verilen kazı ruhsatı ile ilgili geriye dönük bilgilere ulaşma işleri tamamen internet ortamında online olarak ve CBS ile entegreli bir şekilde yapılmaktadır. Kazı ruhsatı ile ilgili adres, çalışma konusu, kurum ve metraj gibi tüm veriler ile altyapı ruhsatlandırma sürecine ilişkin coğrafi ve sözel tüm veriler bu program sayesinde kayıt altına alınmaktadır. İşlemlerin online yapılması, birimler arası iletişimi hızlandırarak ruhsat verme süresini 30 günden ortalama 3 güne kadar düşürmüştür.

ABİS; on bir altyapı kuruluşu, on iki ilçe ve büyükşehir belediyesi ile yaklaşık 200 diğer paydaş kullanıcısıyla kent yönetimine ciddi katkı sağlamıştır. Sistem sayesinde, adres bilgisinin harita üzerinden girilmesi ile verilerin doğruluğu artırılmış ve saha tespitlerinin hızlanması sağlanmıştır. Ayrıca bu verilerden çıkan raporlamalar yeni altyapı yatırımlarının yönlendirilmesine yardımcı olmaktadır. Sistem ayrıca kurumlar arası koordinasyonun da dijital ortamda yapılmasını sağlamıştır. Kurumlar tarafından yapılacak başvurular sırasında çalışma güzergâhlarındaki tüm altyapı verilerinin görülebilmesi sağlanmış ve buna bağlı olarak altyapı kazıları esnasında mevcut hatlara verilen hasarlar en aza indirilmiştir. CBS uygulaması ile sadece kent merkezinde değil tüm il sınırındaki alt yapılar bilinir hale getirilmiştir.

ABİS ile kent kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması sağlanmıştır. Tüm alt yapı verilerinin tek merkezde toplanıp arşivlenmesi, kent alt yapısına yönelik etkin yönetim imkânını sunmuştur. Sistem, CBS'ye entegre çalıştığı için birçok iş sahaya çıkmadan yapılabildiğinden maliyette ve iş gücünde önemli bir tasarruf sağlamıştır. Bu alanda çalışan fazla iş gücünün ihtiyaç duyulan farklı alanlara kaydırılması mümkün olmuştur. Kurumlar ise kısa sürede yaptıkları başvuru ve ruhsatlandırma süreçlerini sistem üzerinden takip edebilmekte ve dolayısıyla saha uygulamalarına daha hızlı geçebilmektedirler. Altyapı kuruluşları ve belediye, sistemin sağladığı raporlamalar sayesinde kendi performansını takip edip, zamanında önlem alabilmektedir.

Altyapı Bilgi Sistemi (ABİS)

2.3.2.2. Tapu Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS)

Coğrafi ve kent bilgi sistemleri kapsamında istifade edilen önemli bilgi sistemlerinden bir tanesi de kısaca TAKBİS olarak bilinen Tapu Kadastro Bilgi Sistemi'dir. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından kurulan ve işletilen TAKBİS; iş süreçleri, karşılaşılan durumlar ve çözüm yöntemleri, standart dışı kullanımın önlenmesine yönelik alınmış olan tedbirlerin listelendiği, yardım masası, yazılım, veri mühendisliği ve sistem unsurlarının çözüm paylaşımı yaptığı bir bilgi ve çözüm paylaşım aracıdır. TAKBİS'in kullanıcılarına sunduğu mülkiyet bilgileri ve buna bağlı sahiplik, haklar, mükellefiyetler çok hassas ve belediye çalışmalarında ciddi kolaylıklar sağlayan önemli bilgilerdir.

Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan web tabanlı TAKBİS servisleri ile sorgu yapabilen bir program sayesinde ada/parsel bilgisi ile özel/tüzel kimlik bilgisi üzerinden maliklere ve taşınmazlara güncel ve kolay bir şekilde ulaşabilmek mümkün hale gelmiştir. Bu bilgiler özellikle belediyenin kamulaştırma çalışmalarının sağlıklı ve hızlı bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. TAKBİS servislerinden; taşınmaz, malik, şerh, beyan, irtifak, ipotek, ipotek hareketleri, muhdesat ve teferruat bilgilerine ulaşılabilmekte ve bu bilgiler Büyükşehir Belediyesinin Park, Bahçe ve Yeşil Alanlar, Emlak ve İstimlak, İmar ve Şehircilik ile Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlıkları tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaktadır.

2.3.2.3. Hafriyat Takip Sistemi

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, il genelinde hafriyat döküm işini koordine etmek, denetim yapmak ve şehri kötü atıklardan korumak amacıyla hafriyat takip sistemini kurmuştur. Bu sistem, il içerisinde gerçekleşen tüm hafriyat işlemlerinin dijital ortamda gerçekleşmesi için tasarlanmış bir yazılım sistemi olup, Büyükşehir Belediyesi'yle birlikte ilçe belediyeleri ve hafriyat firmaları aracılığıyla binlerce kamyonun yer aldığı bir iş sürecini ifade eder. Sistem; merkez yönetim modülü, ilçe belediyeler modülü ve hafriyat sahası modülü ile web servislerinden oluşmaktadır.

2011 yılında faaliyete geçirilen hafriyat otomasyon sistemiyle, hafriyat işlerinin koordineli bir şekilde yönetilmesi ve denetlenmesi hedeflenmiş, bu hedefler doğrultusunda Kocaeli il sınırlarının tamamında hafriyat hareketleri kontrol altına alınmış, hafriyat araçlarına takılan GPS ile de hafriyat araçlarının hareketleri takip altına alınmıştır. Ayrıca il sınırları içerisinde takip edilen hafriyatın kullanılabilir nitelikte olanları özellikle park bahçeler ve fen işleri çalışmalarına ücretsiz olarak yönlendirilmiş ve bu sayede belediye bütçesine ciddi anlamda katkı sağlanmıştır.

2.3.2.4. Mekânsal Adres Kayıt Sistemi (MAKS)

Mekânsal Adres Kayıt Sistemi; adres, numaralama ve yapı belgelerine ilişkin mevcut metinsel verilerin ulusal ve uluslararası standartlar dikkate alınarak mekânsal ortama taşınması ve Türkiye genelinde emlak ve inşaat izinleri sürecinin CBS ortamında adres ve numarataj süreciyle bütünleştirilmesi amacıyla İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulmuş ve yürütülmekte olan bir projedir (<http://maks.nvi.gov.tr/>).

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Ulusal Adres Veri Tabanı'ndaki sözel adres kayıtlarını, Kocaeli Coğrafi Bilgi Sistemine aktarma noktasında başarılı çalışma ve uygulamalar gerçekleştirmiştir. Bu uygulama, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından MAKS Projesi'nde model olarak alınmış ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi pilot olarak seçilmiştir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde, veri entegrasyon çalışmaları devam etmektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, numarataj çalışmaları ve kontrol yetkisi Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne geçmiş, ilçe belediyelerinin inşaat ruhsatı ve iskan belgesinin verilebilmesi işlemi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin kontrolünde yapılmaya başlanmıştır. Bu hususta etkin bir yönetim ortaya koymak amacıyla 12 ilçe belediyesi ile koordinasyon sağlanmış, bu belediyelerin mevcut yapıları çıkarılmış ve web tabanlı bir program oluşturularak işlemlerin bu sistem üzerinden yürütülmesi sağlanmıştır. Bu programla; ilçe belediyelerine lisans ve kullanıcı maliyetleri de dahil olmak üzere ilave maliyet getirmeden, kullanımı son derece kolay ve her çizim programına uyumlu bir sistem oluşturulmuştur.

Bu program sayesinde tüm ilçe belediyelerinde yetkili kullanıcılar tarafından, inşaat ruhsatı verilecek alanın bina ve parsel köşe noktaları sözel adres verisiyle otomatik olarak ilişkilendirilmekte ve CBS sistemi güncellenmektedir. Böylelikle parsellerin son durumu (tevhit-ifraz sonrasındaki parselasyon durumu) ve inşaat ruhsatı alınacak binanın grafiksel durumu güncellenmektedir. İlçe belediyeleri Yapı Kullanım İzin Belgesi (İskân Belgesi) almak istediğinde, ruhsat sürecindeki işlem adımları tekrarlanmakta; böylelikle ruhsattan, iskân sürecine geçişte binanın grafiksel halinde bir değişme meydana gelip gelmediği gözlemlenebilmektedir. Ruhsata ilave olarak binanın tamamlanmış son fotoğrafı alınmakta ve böylelikle binaların güncel fotoğrafları sistemde tanımlanmaktadır.

2.3.2.5. Şehir Rehberi

Coğrafi ve kent bilgi sistemleri kapsamında Kocaeli’nde vatandaşlara sunulan hizmetlerden bir tanesi de Kocaeli Şehir Rehberi’dir. Bu Rehber, Kocaeli’ni ziyaret etmek ve gezmek isteyen, adres arayan, ulaşım güzergâhı belirlemek isteyen, gideceği yeri basılı harita olarak yanına almak isteyen, özetle Kocaeli ile ilgili mekânsal bilgiye ihtiyaç duyan vatandaşlara yönelik olarak hazırlanmıştır. Şehir Rehberi’nin il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce de yayımda olduğunu belirtmek gerekir. Ancak bu dönemde hazırlanan Kent Rehberi veri altlık içeriği bakımından oldukça yetersizdi. Bu Rehber’de sağlanan bilgiler il sınırlarını kapsamadığından bütünsellikten yoksundu. Ayrıca sorgulama ve uygulama geliştirmek için yeterli altyapı bulunmamaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, il genelinde tüm veriler bir araya getirilmiş ve bütünleşik yeni bir yapı kurulmuştur. İlçe belediyeleriyle de koordineli bir şekilde, sistemin tüm altyapı ve uygulamaları yeni yapıya uygun olarak güncellenmiştir. Bugün, Şehir Rehberi aracılığı ile dünyanın her yerindeki vatandaşlara kent envanteri sunulmaktadır. Bu uygulamada adres sorgulaması, kadastral veri görüntüleme (ada/parsel sorgu), imar planları görüntüleme, nöbetçi eczaneler, altyapı kazılarının yapılacağı alanların görüntülenmesi, ulaşım hatlarının görüntülenmesi gibi konularda hizmet sunulmaktadır. (http://cbs.kocaeli.bel.tr/sehirrehberi_silver/)

3. İMAR, EMLAK ve İSTİMLAK HİZMETLERİ

Bu bölümde, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yapılan imar, emlak ve istimlak hizmetleri önceki dönemle mukayeseli bir şekilde ele alınacaktır. Bu çerçevede, imar planlama, halihazır haritalar, ruhsat ve denetim, kentsel dönüşüm ve gelişim, tarihi mekanlar ve şehir estetiği, hafriyat ve rehabilitasyon ve numarataj çalışmaları ile emlak ve istimlak hizmetleri işlenecektir.

3.1. İmar Planlama

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yapılan imar planlama çalışmalarını, çevre düzeni planı ile nazım ve uygulama imar planları başlıkları altında ele almak mümkündür.

3.1.1. Çevre Düzeni Planı

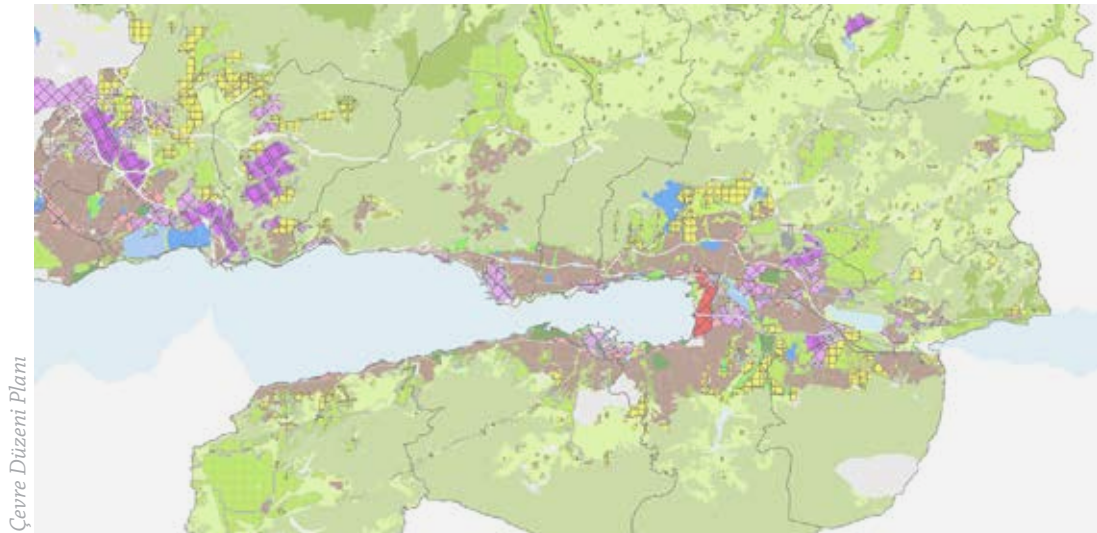
Büyükşehir belediyelerinin bulunduğu iller de dahil Türkiye'deki tüm illerin çevre düzeni planları gerek Belediye Kanunu gerekse İl Özel İdaresi Kanunu'nda yapılan düzenlemeler öncesi merkezi yönetim tarafından yapılmaktaydı. Ancak bu planları hazırlamakla sorumlu merkezi yönetim sahip olduğu kadronun yetersizliği ve iş yoğunluğu gibi gerekçeler sebebiyle gerçek anlamda kent bütününe kapsayan bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesi yönünde ve sürdürülebilir bir planlama çalışmasını yapmakta yetersiz kalmaktaydı. Bu dönemde, bazı planlama çalışmaları yapılmış ise de, bunlar parçacıl ve hiçbir öngörüsü olmayan planlar şeklinde sonlandırılmaktaydı.

Kocaeli'nde son düzenlemeler öncesi yapılan daha doğrusu yapılmaya çalışılan planlama çalışmaları bu durumun en çarpıcı örnekleri olarak ele alınabilir. Bu dönemde, Kocaeli dört ayrı planlama bölgesi olarak ele alınarak, Kocaeli'nin sadece bir kısmı yetkili Bakanlık tarafından planlanmaya çalışılmıştı. Ancak bu planların hazırlanması aşamasında yerel kurumların görüşleri alınmadığı, hiçbir analiz ve sentez çalışması yapılmadığı için yapılan planlar; üzerine sadece planlama çalışmaları yapılan alanlarda yer alan belediyelerin mevcut uygulama imar planlarının küçültülerek alınması ile oluşturulmuştu.

Ayrıca yapılan bu planlarda plan hükümleri ve plan açıklama raporlarının olmaması, bunlara gerek olmadığı şeklinde gerekçelerle savunulmaya çalışılmıştı. Şekil olarak hiçbir planlama kriterine uymayan söz konusu planların, içerik ve bütünlük açısından da son derece yetersiz planlar olduğu, bir planlama bölgesinden başlayıp diğer planlama bölgesinde devam etmeyen “Demiryolu Güzergah”ı örneğinde açık bir şekilde ortaya çıkmıştı.

2004 yılında il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, sınırlarının tamamını kapsayan bütüncül, kentin gelecek ile ilgili gelişme potansiyelini esas alan, Kocaeli halkının sağlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesine yönelik sürdürülebilir; sanayi, hizmet ve tarım sektörlerinin faaliyet alanlarında yaşama, çalışma ve dinlenme eylemlerini içeren mekanın sağlık ve çevre şartlarına uygun oluşması, ayrıca kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde korunması, kullanılması ve geliştirilmesi hedeflerine yönelik çevre düzeni planları oluşturmuştur. Bu planların çevreyi çok iyi tanıyan yerelde yapılması/yaptırılması, planların daha uygulanabilir olmasını beraberinde getirmiştir.

Kocaeli il sınırlarının tamamının büyükşehir belediye sınırı olmasından sonra, bu sınırların tamamını kapsayan alanda planlama çalışmaları başlatılmış ve bu çalışmalar sonucunda 2006 yılında 1/50.000 ölçekli çevre düzeni planları Büyükşehir Belediye Meclisi’nde onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek büyükşehir belediyelerinin süratle çevre düzeni planlarını yapmaya başlamaları büyük bir önem taşımaktadır. Ancak planlama çalışmalarına yön veren en önemli etmenin planlama çalışmalarını yönlendiren veriler olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu verilerin doğru ve zamanında elde edilmesi, planlama çalışmalarının sağlıklı olarak yürütülmesi için de son derece önemlidir. Planlama çalışmalarına altlık olacak verilerin sağlıklı olabilmesi için öncelikle bu verilerin hazırlanacağı güncel halihazır haritaların hazırlanması gerekir. Çevre düzeni planları çalışmalarında kullanılmak üzere, öncelikle il bütününde 1/5000 ölçekli hâlihazır haritaların oluşturulması önem arz etmektedir.

İl sınırında çevre düzeni planlarının tamamlanması ile bu alanda kamu hizmetlerinin daha plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesi sağlanmış ve ayrıca düzenleyici üst imar planları çerçevesinde il çapında uyumlu imar uygulamaları gerçekleştirilmiştir.

3.1.2. Nazım ve Uygulama İmar Planları

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçmeden önce, Kocaeli’nde sayısı 44’ü bulan ilçe ve belde belediyeleri imar yasasının ve diğer ilgili yasal düzenlemelerin belirlediği yetki alanları çerçevesinde kendi sınırları içinde nazım ve uygulama imar planları ile ilgili çalışmaları yapmaktaydı. Ancak bu planlama çalışmalarının; denetimden, bütüncül bir anlayıştan, bilimsellikten, uzmanlaşmış kadro ve yeterli teknik alt yapı donanımlarından yoksun bir şekilde yapılması sebepleriyle pek çok sorunu bünyesinde barındırmaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, üst ölçekli plan otoritesinden yoksun ve denetimsiz bir şekilde yürütülen nazım ve uygulama imar planı çalışmaları, denetim altına alınmış ve anlamlı bir planlama alanı bütünlüğü çerçevesinde bu alandaki sorun ve tereddütler en aza indirgenecek şekilde planlama çalışmalarının önü açılmıştır. 2004 yılından itibaren ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar planı ile ilgili aldığı kararlar, büyükşehir belediye meclisince nazım imar planına uygunluk açısından denetlenmekte ve aynen ya da tadil edilerek kabul edilebilmektedir.

Bu çerçevede 2006 yılında gönderilen 423 planın 102'si, 2007 yılında gönderilen 357 planın 125'i, 2008 yılında gönderilen 346 planın 114'ü, 2009 yılında gönderilen 270 planın 81'i, 2010 yılında gönderilen 362 planın 111'i, 2011 yılında gönderilen 384 planın 149'u ve 2012 yılında gönderilen 285 planın 86'sı Kocaeli Büyükşehir Belediye Meclisince değiştirilerek tadilen onaylanmıştır. Bu rakamlar bir üst ölçekli plan otoritesinin olmaması durumunda yapılacak yanlışlıkların ya da eksikliklerin boyutunu göstermesi açısından son derece çarpıcı rakamlardır.

Nazım İmar Planı

2004 yılında il sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra, Kocaeli'ndeki eski ilçe ve ilk kademe belediyelerden alınan planların incelenmesinde, birbirleriyle ortak sınırlara sahip belediyelerin planlarında ciddi anlamda uyumsuzluklar tespit edilmiştir. Örneğin, Saraybahçe Belediyesi'nin sınırlarında bir imar yolu 12.00 metre olarak belirlenirken, aynı imar yolunun devamı Kullar Belediyesi'nin sınırları içerisinde 7.00 metre olarak planlandığı görülmüştür. Benzer şekilde, bir belediyenin merkezine uzak olması dolayısıyla sanayi alanı olarak planlanmış alanın hemen yanında bir başka belediyenin konut alanlarının bulunduğu müşahede edilmiştir. Bu tespit ve uygulamalar, bir üst ölçekli plan otoritesinden yoksun ve denetimsiz bir şekilde yürütülen nazım ve uygulama imar planı planlama çalışmalarında ne tür olumsuzluklar yaşanabileceğini göstermesi açısından önem arz etmektedir.

2004 yılından itibaren il sınırında büyükşehir belediyesi modeline geçildikten sonra, Kocaeli'ndeki eski yeni tüm ilçe ve ilk kademe belediyelerinin tamamına ait nazım imar planları üst ölçekli plan çerçevesinde yeniden ele alınmış ve anlamlı bir planlama alanı bütünlüğü içerisinde söz konusu planlar kullanım kararı, ulaşım şeması, yoğunluk değeri gibi hususlarda uyumlu hale getirilmiştir. Bu kapsamda yapılan planlama çalışmaları 2008 yılında tamamlanmıştır.

Ancak yukarıda ifade edilen çalışmalara başlamadan yasa değişikliği öncesi yetkili olan belediyelerden temin edilmesi gereken ve o dönem yürürlükte olan planların temini konusunda ciddi zorluklar yaşanmıştır. Geçiş döneminde yasal anlamda hiç bir geçerliliği olmayan planlar yürürlükteki plan gibi sunulmaya çalışılmış ve bu konuda çeşitli yollardan zorlamalar yapılmıştır.

Bu çerçevede, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek belediyelerin daha dikkatli olmaları, geçiş sürecinde en son yürürlükte olan planların ıslak imzalı suretlerini almaları ve ıslak imzası bulunmayan planları geçersiz saymaları önem arz etmektedir.

3.2. Halihazır Haritalar

İl sınırında büyükşehir belediyesi modeline geçilmeden önce, Kocaeli'ndeki ilçe ve belde belediyeleri, planlama ve proje çalışmalarının en önemli sac ayaklarından biri olan hâlihazır haritaları yüksek maliyeti sebebiyle yaptıramamakta, her belediye merkezi idare tarafından yaptırılan hâlihazır haritaları planlama çalışmalarına esas almaktaydı. Ancak bu haritalar çoğunlukla güncelliğini kaybetmiş, yerel koordinat değerlerine sahip ve dolayısıyla kullanılamaz durumda olan haritalardı.

İl sınırında büyükşehir belediyesi modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tüm il sınırını kapsayacak şekilde uluslararası koordinat değerleri ile bütüncül çerçevede hâlihazır haritalar yaptırmıştır. Bu haritalar, ilçe ve belde belediyelerinin kendi sınırları içinde bağımsız olarak harita yaptırması durumunda ödeyeceği rakamın %40'ı gibi ciddi anlamda düşük bir maliyete yaptırılmıştır.

Bu çerçevede ilk iş olarak Kocaeli'nin fotoğromatik yöntemle 1/5000 ölçekli halihazır haritaları üretilmiş ve bu çalışmalar 2006 yılında sonuçlandırılmıştır. Yine ilçe belediyelerinin kullanımına sunulmak üzere aynı yöntemle 1/1000 ölçekli halihazır haritalar üretilmiş ve bu çalışmalar 2010 yılında tamamlanarak ilgili belediyelerin kullanımına sunulmuştur.

Halihazır harita yapım işi oldukça pahalı gibi görünse de, doğru zamanda yapılması durumunda daha düşük maliyetlerle yapılması mümkündür. Dolayısıyla söz konusu işe başlamadan önce Türkiye'de halihazır harita yapım işlerinin durumu hakkında basit bir araştırmanın yapılması, uygun maliyette bu işlerin tamamlanmasına ciddi anlamda katkı sunacaktır. Bu çerçevede akılda tutulması gereken diğer bir husus da, yersel harita üretiminin son derece pahalı olduğu dikkate alınarak halihazır harita üretiminde ucuz maliyeti sebebiyle dijital kamera ile çekim yaptırılmak suretiyle fotoğromatik yöntemle harita üretimi tercih edilmelidir.

Bu çerçevede Kocaeli'nde yapılan çalışmalarda, hizmetlerin tek merkezden yürütülmesi ile daha büyük ölçekli proje ve planlamaların yapılabilirdiği, tüm hizmetlerde ciddi anlamda etkinlik ve koordinasyonun sağlandığı, kalitenin yükseldiği, birim maliyetler ile kişi başına kamusal harcamaların azaldığı, yerel yönetim birimlerinin daha gelişmiş araç, gereç, ekipman ve teknolojilerle donatıldığı müşahede edilmiştir.

3.3. Ruhsat ve Denetim

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, Kocaeli'ndeki tüm ilçe ve belde belediyeleri kendi sınırları içerisindeki inşaat faaliyetlerini denetlemede tek yetkili kurum olarak faaliyet sürdürmüştür. Bu durum bazı belediyelerde ciddi anlamda istismlara yol açmış, teknik yetersizliklerden dolayı iyi işleyen bir denetim mekanizması kurulamamış ve neticede Kocaeli'nde önlenemez kaçak yapılaşma sorununu beraberinde getirmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, üst denetim otoritesinden yoksun ve denetimsiz bir şekilde yürütülen faaliyetler kontrol ve denetim altına alınarak kaçak, ruhsatsız veya ruhsatına aykırı şekilde yapılaşmanın ciddi anlamda önüne geçilmiştir.

Kocaeli il sınırlarının tamamının Büyükşehir Belediye sınırı olması sonrası bu sınırlar içerisinde yapılaşmanın genel seyrini takip edebilme ve il sınırları içerisinde yer alan yapıların tamamı ile ilgili bilgileri kayıt altına alma amacıyla Kocaeli Uydu Takip Sistemi (KUTAS) projesi hayata geçirilmiştir. Bu proje, 2006 yılından itibaren etkin hale getirilmiştir. Periyodik olarak yapılan uydu çekimleri ile yapılaşma sürekli olarak takip altına alınmıştır. Sistemin etkinliği halk nezdinde de caydırıcılığı sağlamış ve kaçak ve/veya ruhsatsız yapılaşma teşebbüslerinde %90'lara varan azalmalar görülmüştür.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçiş sürecinde, mevcut yapılaşma durumunun iyi etüt edilmesi, geçmişten gelen sorunlu yapıların ilk aşamada tespitinin yapılması ve bunlarla ilgili çözüm arayışlarına gidilmesi önem arz etmektedir. İlk yatırım maliyeti yüksek olsa da, KUTAS benzeri sistemlerin kurulması, hem yapılaşmanın takibi, hem de yasal anlamda kurulması zorunlu Coğrafi Bilgi Sistemi açısından elzemdir.

Bu çerçevede yapılan hizmetlerle çarpık yapılaşma ve görüntü kirliliğinin önüne geçilerek, vatandaş memnuniyetinin sağlandığı müşahede edilmiştir.

3.4. Kentsel Dönüşüm ve Gelişim

Kentsel dönüşüm; toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal amaçlarla kent parçalarının kullanım biçimine dışarıdan yapılan müdahale sonrasında kentsel alanların var olan durumundan başka bir biçime girmesi olarak tanımlanabilir. Bu alanlar genellikle; gecekondular, yüksek yoğunluklu kaçak yapıların bulunduğu alanlar, doğal afetlerde yıkım riski yüksek olan yerler, şehir merkezlerinde bulunan çöküntü alanlar, tarihi şehir merkezleri ve ekonomik ömrünü tamamlamış bulunan kentsel yapıların bulunduğu yerlerdir Söz konusu alanların risksiz ve daha yaşanılabilir hale getirilmesi için kentsel dönüşüm politikası önem kazanmaktadır.

Kentsel alanların çöküntü haline gelmesini önlemek, kentsel değişime uygun olarak fiziksel yapıyı yenilemek, kentsel refah ve yaşam kalitesini artırmak, kentsel alanların en etkin biçimde kullanımını sağlamak, gereksiz kentsel yayılmayı engellemek ve kentsel rantı yeniden dağıtmak gibi birçok nedenle ortaya çıkan kentsel dönüşüm süreci kentin tamamını ilgilendirmesi dolayısıyla kent bütünü ölçeğinde ele alınması gereken bir konudur. Dönüşümün tek elden ve şehir bütününde yapılamaması gerçek manada bir kentsel dönüşümün önünde en büyük engellerden biri olarak çıkacaktır.

Şehir bütününde bir kentsel dönüşüm çalışmasına başlanmadan önce, dönüşüm gereken alanların tespitinin doğru yapılması çalışmanın bütününe önemli ölçüde etkileyecek kriterler arasında yer almaktadır.

3.5. Tarihi Mekânlar ve Şehir Estetiği

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçmeden önce Kocaeli'ndeki ilçe ve belde belediyeleri ilgili yasal düzenlemelerin belirlediği yetki alanları ile kendi sınırları içinde yer alan taşınmaz kültür varlıkları ve sit alanları ile ilgili çalışmalar yapılmıyordu. Ancak kadro ve teknik alt yapı donanımlarının yetersizliği, bu tür işlerle uğraşabilecek maddi kaynaktan yoksunluk gibi sebeplerden dolayı her biri geçmişten gelen ve geleceğe taşınması zorunlu birer hazine olan eserler ve alanlar ile ilgili tatmin edici çalışmalar yapılamamıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra oluşturulan kadro ve sahip olunan teknik imkanlar sayesinde yıllarca ihmal edilen sit alanları ve taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili çalışmalar bütünsel koruma ve yaşatma politikası doğrultusunda ele alınmıştır. 2004 yılından itibaren Kocaeli sınırları içerisinde yer alan tüm taşınmaz kültür varlıkları ile sit alanlarına ait envanter hazırlanmış ve bu çalışmalar 2009 yılında tamamlanarak bir kitap halinde tüm paydaşlara dağıtılmıştır.

Bu alanda yapılacak çalışmalarda, envanter çalışmalarının ciddi zaman alacağı göz önünde bulundurularak, bu çalışmalara erken dönemde başlanması ve ayrıca şayet kurulu değilse, kısaca KUDEB olarak adlandırılan Koruma Uygulama ve Denetim Bürolarının muhakkak surette kurulması önem arz etmektedir.

Bu alanda hizmetlerin tek merkezden yürütülmesi ile ortaya çıkan ölçek ekonomileri sayesinde hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalitenin yükseldiği Kocaeli deneyiminde müşahade edilmiştir.

Sırrı Paşa Konağı

3.6. Hafriyat ve Rehabilitasyon

Büyükşehir Belediyesi sınırlarına alınmadan önce Kocaeli’nde yer alan ilçe ve belde belediyeleri ilgili yasal düzenlemelerin belirlediği yetki alanları ile kendi sınırları içinde hafriyat ve inşaat atıklarının bertarafı ile ilgili çalışmaları yapmaktaydı. Ancak kadro ve teknik alt yapı donanımlarının yetersizliği ve denetimsizlik gibi gerekçelerden dolayı çevresel anlamda ciddi sıkıntılar yaşanmış, özellikle ilgili yönetmelik gereği doldurulması yasak olan dere yatakları, deniz gibi yerler kontrolsüz bir şekilde doldurulmuştur.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli sınırlarının tamamında hazırlanan ve ilgili bakanlığa onaylatılan atık yönetim planı ile hafriyatların bertarafı konusunda Hafriyat Otomasyon Sistemi kurulmuş, ceza konusunda yetki alınmak suretiyle caydırıcılık sağlanmıştır. 2011 yılında faaliyete geçirilen hafriyat otomasyon sistemiyle, il sınırının tamamında hafriyat hareketleri kontrol altına alınmış, hafriyat araçlarına takılan GPS ile de hafriyat araçlarının hareketleri takip altına alınmıştır. Ayrıca il sınırları içerisinde takip edilen hafriyatın kullanılabilecek nitelikte olanları özellikle park bahçeler ve fen işleri çalışmalarına ücretsiz olarak yönlendirilmiş ve bu sayede belediye bütçesine ciddi anlamda katkı sağlanmıştır.

Bu konuda yaşanması muhtemel sorunların başında düzenli depolama alanı oluşturulması ve işletilmesi hususu gelmektedir. Düzenli depolama sahalarının işletmesinin muhakkak surette belediye ya da iştiraklerine verilmesi, özel şahıslara hiçbir şekilde düzenli depolama izni verilmemesi büyük önem arz etmektedir.

Bu alanda yapılan çalışmalarla hizmetlerin daha plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütüldüğü; ciddi anlamda tasarruf sağlandığı ve hafriyatla ilgili gelen şikayetlerin azalmasıyla vatandaş memnuniyetinin sağlandığı müşahede edilmiştir.

3.7. Numarataj Çalışmaları

Büyükşehir Belediyesi sınırlarına alınmadan önce, Kocaeli’nde yer alan ilçe ve belde belediyeleri ilgili yasal düzenlemelerin belirlediği yetki alanları ile kendi sınırları içinde numarataj çalışmalarını yapmaktaydı. Ancak coğrafi bilgi sistemine geçişte ve diğer pek çok işte elzem olan numarataj çalışmaları, ilgili mevzuat yeterince bilinmediği, uzman personel tarafından yapılmadığı, il tamamında bütüncül ve standartlaşma sağlanamadığı için pek çok yanlışlıklar içermektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli il sınırlarının tamamında mevcut yönetmelik çerçevesinde tüm numarataj çalışmaları gözden geçirilmiş ve tamamına yakını yenilenmiştir. Yenilenen numarataj çalışması sonrası sokak ve cadde isimleri ile kapı numaraları uygulamaları yapılarak, tüm çalışmalar 2006 yılında tamamlanmıştır.

Bu konuda ilçe belediyelerinde daha önce numarataj çalışmalarını yürüten personelin geçici olarak büyükşehir belediyesine görevlendirilmesinin istenilmesi ve bu personelin çalışmalar tamamlanıncaya kadar büyükşehir belediyesinde çalışmalarının sağlanması faydalı olacaktır. İlin tamamında düzen ve standardın sağlanması için numarataj çalışmalarının mutlaka büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda kalması sağlanmalı, bu hususta ilçe belediyelerine yetki verilmemesi hususunda hassasiyet gösterilmelidir. Aksi takdirde, coğrafi bilgi sisteminin kurulumunun da imkansız hale gelebileceği akılda tutulmalıdır.

Kocaeli’nde yapılan numarataj çalışmalarıyla birden fazla merkezden verilen hizmetlerin daha büyük ve ideal ölçekteki bir merkez tarafından verilmesiyle birim maliyetler ve kişi başına kamusal harcamaların azaldığı ve bu hizmetleri alan halkın memnuniyeti arttığı tespit edilmiştir.

Izmitkent 2. Etap

3.8. Emlak ve İstimlak Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, il genelinde emlak ve istimlak hizmet ve uygulamalarında yönetim, planlama ve koordinasyon açısından etkinlik sağlanmıştır. 5216 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle öncelikle kamunun ihtiyaç ve beklentileri yeniden tespit edilmiş, yeni bir misyon-vizyon belirlenmiş ve yönetim, planlama, koordinasyon, kamu menfaatine uygun hedefler ve etkin ve kaliteli hizmet anlayışına zemin oluşturacak şekilde bir kurumsal yapı oluşturulmuştur.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra başta idari yapılanma olmak üzere etkin yönetim için birçok yeni uygulamalara gidilmesi zorunlu hale gelmiştir. Önceki dönemde Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Emlak ve İstimlak Daire Başkanlığı bulunmasına rağmen, bu bünyede yapılan çalışmalar dağınık ve sınırlı bir şekilde yapılmak durumundaydı. İlgili daire başkanlığı, 2004 sonrası yeniden yapılandırılarak daha profesyonel bir hale getirilmiştir. Bu çerçevede, öncelikle 5216 sayılı Kanun'un emlak ve istimlak hizmetlerine yönelik verdiği yetki ve sorumluluklar tespit edilmiş, bu hizmet alanıyla ilgili talep ve ihtiyaçları uygulamaya sokacak yetki sınırları belirlenmiştir. Yapılacak tüm bürokratik iş ve işlemlerin yeniden tanımları yapılmış, bu işlemleri uygulamaya koyabilecek yetenek ve donanıma sahip personel tanımları ile bu tanımlara uygun personel ve personelin iş akışını kolaylaştıracak teknik donanımlar belirlenmiştir.

Emlak ve istimlak işlemleriyle ilgili yetki ve sorumluluklar 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15/b ve 18/m maddelerine dayalı olarak hazırlanan görev ve çalışma yönetmeliği kapsamında düzenlenmiş ve Büyükşehir Belediye Meclisince onaylanarak yetki ve sorumluluklar netleştirilmiştir. Belediyenin yetki ve sorumluluğunun il ölçeğine genişlemesi, Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Emlak ve İstimlak Daire Başkanlığının da yeniden yapılandırılmasını beraberinde getirmiş ve işlerin daha hızlı, verimli ve sağlıklı ilerlemesini sağlamak amacıyla bu dairede daha önce yer almayan üç adet yeni şube müdürlüğü kurulmuştur. Bu müdürlüklerin yetki ve sorumluluk alanları ile yapacakları işlerle ilgili personel durumları, 5216 sayılı Kanun'a dayalı olarak belirlenen yeni çalışmalar kapsamında düzenlenmiştir.

Emlak ve İstimlak Dairesi'nin yeniden yapılandırılmasıyla ilin her noktasına hızlı bir şekilde ulaşmanın yolu açılmıştır. Bu dairede oluşturulan ilgili müdürlükler kendi iş sahaları içinde tüm şehri ilçe ve mahalleler bazında tasnif etmiş ve ilçe boyutunda müdürlüklerin altında şeffikler oluşturulmuştur. Oluşturulan yeni birimlere işinde uzman, çalışma azmine haiz, etik çalışma prensiplerine uygun ve yeni teknolojileri kullanma kabiliyetine sahip yeni personelle desteklenmiştir. Yapılan bu çalışmalar neticesinde, emlak ve istimlak işlerinde kurumsallaşma sağlanmıştır. Yeniden yapılanmayla bir taraftan kamunun menfaatleri doğrudan ve yerinde tespit edilmekte, diğer taraftan vatandaşın taleplerine uzman teknik personelle teknolojik donanım imkânları sayesinde kaliteli ve müşteri memnuniyetine uygun hizmetler verilebilmektedir.

5216 sayılı Kanun'un 7. maddesinde sayılan kamusal hizmetlerde özellikle il genelinde mezbaha, hal, itfaiye, mezarlık ve terminal hizmetleri ve bu hizmetlere ilişkin tüm mülkiyet işlemleri büyükşehir belediyesinin uhdesine geçmiştir. Benzer şekilde, bu Kanun kapsamında yol, yeşil alanlar, kültür, sanat, spor merkezleri, ve hayvan barınakları gibi hizmetler de büyükşehir belediyesinin yetki ve sorumluluk alanına girmiştir. Bu hizmetlerin mülkiyet boyutu doğrudan Büyükşehir Belediyesi Emlak ve İstimlak Dairesi sorumluluğunda olduğundan, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'yle protokoller yapılmış ve bu kurumların uhdesinde yer alan TAKBİS ve MERNİS sistemleri bilgi amaçlı olarak Büyükşehir Belediyesi'ne açılmıştır. Bu bilgi sistemlerine erişim sayesinde, yapılan ve yapılacak işlemlerde uzun soluklu yazışmaların ömrü kısalmış, tapu kayıtlarına ve nüfus kaydı bilgilerine anında ulaşım sağlanmış ve işlem hızı ile Emlak ve İstimlak Dairesi'nde yıllık olarak yapılan işlem hacmi artmış, dolayısıyla vatandaş memnuniyeti sağlanmıştır.

Belediye sınırlarının il mülki sınırı olması sebebiyle, imar planlarının bir bütün olarak değerlendirilme imkânı ortaya çıkmıştır. Kamulaştırma işlemlerinin dayanağı imar planı olduğundan ve il genelinde yapılan imar planlarında kamu hizmetine ayrılan alanlar kamulaştırıldığından, kamulaştırma alanı genişlemiştir. Daha önce belediye sınırları dışında kamulaştırma yapabilmek için Valilik Makamı'ndan kamu yararı kararı alınması gerekmekte idi. İl sınırında büyükşehir belediyesi olunmasıyla birlikte, Valilikten kamu yararı kararı alınmasına gerek kalmamış ve işlemin hızı ile vatandaşın memnuniyeti sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, ilçe belediyeleri ile koordinasyon halinde yeniden yetki ve işbölümü düzenlemesi yapılabilmektedir. 5216 sayılı Kanun'un 7/f, g ve p bentleri ile verilen şehir içi ulaşım yetkisi nedeniyle şehrin tüm ulaşım planını yapabilmek mümkün olmuş ve daha önceleri belediyelerin sadece kendi yetki alanlarında kalan ulaşım yolları planlama ve inşaa sorunu ortadan kaldırılarak tek elden planlama sağlanmıştır. İl genelindeki yolların inşaa, bakım ve onarımına ilişkin yetki sınırları da bu çerçevede belirlenmiştir. Bu kapsamda 14,50 metreden daha geniş ana arterlerde tüm yetki ve sorumluluk Büyükşehir Belediyesi tarafından üstlenilmiştir. Bu sayede ilgili alanların kamulaştırma hizmetleri Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış, yolların ulaşımına açılmasıyla özellikle kent içi trafik akışına olumlu yönde katkı sağlanmıştır. İlçe belediyeleri ile yetki ve işbölümü çerçevesinde, 20.000,00 m²'den büyük park ve yeşil alanların aynı şekilde sorumluluğu ve dolayısıyla mülkiyetlerine ilişkin tüm çözümleri de Büyükşehir Belediyesi'ne intikal etmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, il genelinde kamuya ait birçok tesisin yıllardır süregelen mülkiyet sorunları çözüme ulaştırılmıştır. Bu çerçevede örnek olarak İzmit Şehirlerarası Otobüs Terminali verilebilir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi yeni dönemde yıllardır mülkiyet sorunu devam eden İzmit Şehirlerarası Otobüs Terminali'nin tüm mülkiyet sorunlarını çözmüş, kamulaştırmasını tamamlamış, işyerlerinin kiralanmasındaki hukuki sakıncaların tamamen önüne geçmiş ve terminalin tamamen Büyükşehir Belediye'sinin tasarrufuna geçmesini sağlamıştır.

5594 sayılı Kanun'la değişik 5216 sayılı Kanun; büyükşehir belediyesi sınırlarına giren belediyelerin yürütmekte olduğu su, kanalizasyon, katı atık, ulaşım, her çeşit yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerine ilişkin olmak üzere bina, tesis, araç, gereç, taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçların büyükşehir belediyesine veya ilgili bağlı kuruluşuna devredileceğini hüküm altına almasıyla, söz konusu alan ve tesislerin rızai ya da yargı marifetiyle Büyükşehir Belediyesi'ne devri gerçekleştirilmiş ve bu alanların kamu hizmeti vermesi sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra imar planlarının kamu yararına uygunlaştırılmasıyla kamu alanlarının kamulaştırılmasında hiçbir engel kalmamış ve Büyükşehir Belediyesi Emlak ve İstimlak Dairesi'ndeki tüm projelerin kamulaştırılması bu sayede hız kazanmıştır. Özellikle Gebze Güzeller Mahallesi, İzmit Yeni Mahalle, Derince ve Körfez ilçeleri arasında yer alan Yenikent Mahallesi, İzmit Karabaş Mahallesi Fuar Alanı ve Derince İlçesi Gişeler bölgesi gibi kentsel dönüşüm bölgelerinde yapılan kamulaştırmalar, bu tür işlemlere örnek olarak verilebilir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, ana ulaşım ağlarının sorumluluğunun Büyükşehir Belediyesi'ne geçmesi sebebiyle ana arterlerin kamulaştırmaları yapılabilmiş ve imatları da yapılarak hizmete açılmaları sağlanmıştır. Yaklaşık 50 bin öğrencisi ve günlük ortalama 17 bin yolcu nakli sebebiyle önemli bir sorun olan Kocaeli Üniversitesi Umuttepe Merkez Yerleşkesi yolu kamulaştırması yapılarak hizmete açılan ana arter örneklerinden sadece bir tanesidir.

Benzer şekilde 5216 sayılı Kanun'un 7. maddesinde sayılan hizmetlere ilişkin Emlak ve İstimlak Dairesi'ni doğrudan ilgilendiren tüm iş ve işlemler Büyükşehir Belediyesi'nin kurumsal yapısı içerisinde çözümlenmektedir. Kocaeli il genelinde spor tesisleri, mesire alanları, park ve yeşil alanlar, kültür ve sanat merkezleri ve diğer hizmetlere ait mülkiyet sorunları ile bunlara ilişkin emlak yönetimi işlemleri Büyükşehir Belediyesi Emlak ve İstimlak Daire Başkanlığı tarafından yapılmaktadır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçiş sürecinde, Kanun'un büyükşehir belediyelerine verdiği tüm hizmetlerin gerçekleşmesinde öncelikle mülkiyet sorununun çözülmesi büyük önem arz etmektedir. Mülkiyet işlemleri bitirilmeden veya bu konunun ön fizibilitesi yapılmadan gerçekleştirilecek bir projenin hayata geçirilmesi; zaman, mesai ve vatandaş memnuniyetsizliğine neden olmakta, özellikle de mali açıdan belediyelere büyük külfet getirmektedir. Benzer şekilde, mülkiyet sorunu çözülmeden başlanan işler, Kamu İhale Kanunu'na da aykırılık teşkil edeceğinden, ileride hukuksal sorunlara da yol açabilmektedir.

Yapılacak önemli bir proje uygulamasında, projenin işe başlamadan açıklanmaması ve proje alanındaki mülkiyetlere çok hızlı bir şekilde kısıtlayıcılık 'kamulaştırma' şerhinin verilmesi önemlidir. Aksi halde, projenin görsel boyutu kamuoyunda yanlış yorumlara ve gereksiz paniğe yol açabilmekte ve arazi mafyası ve serbest emlakçılar gibi illegal grupların iştahını kabartabilmektedir. Satılacak taşınmaz ile ilgili ihale öncesi bilgilerin paylaşılması durumunda da yine benzer sorunlar yaşanabileceğinden, bu süreçlerin hassasiyetle yönetilmesi önem arz etmektedir.

Emlak ve İstimlak Dairesi, teknik bir birim olduğundan bu dairede yapılacak iş ve işlemlerde özellikle Fen İşleri, İmar, Park ve Bahçeler, Çevre Koruma ve Zabıta gibi dairelerle koordinasyonun üst düzeyde ve sıkı şekilde yapılması gerekir. Örneğin kamulaştırma yapılan veya kültür merkezi ya da başka bir proje için kamuya ait bir taşınmazın, imar planındaki plan ilkesine göre kamulaştırılırken imar planının o zaman diliminde değişmesi, işleri olumsuz yönde etkileyecek ve zaman ile mesai kaybına neden olacaktır. Bu durumda, kamunun bu alandaki hizmeti alması gecikecek, bu da aynı zamanda siyasi bir kurum olan belediyeye memnuniyetsizlik olarak yansıtacaktır.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunmasıyla birlikte, bütün ilçelerde yıllardır çözülmemiş veya çözülemeyen kamulaştırma sorunları büyükşehir belediyelerine yönlendirileceğinden, fiili ve hukuki el atma davalarıyla karşılaşılması muhtemeldir. Bu sebeple geçiş sürecinde bu durumların hesaba katılması ve gerekli tedbirlerin önceden alınması önem arz etmektedir. Diğer taraftan, kamulaştırmalar yapılmadan önce emsal değerlere dikkat edilmeli, kıymet takdiri yapılırken bu değerler dikkate alınmalıdır. Emsal yakın noktadan alınmazsa, işin tezyidi bedel olarak yargıya intikal ettirilmesi durumunda çıkan bedeller anormal düzeyde olmakta ve belediye mali olarak büyük bir kayba uğrayabilmektedir.

Toplu Taşımada Kent Kart Uygulaması

4. ULAŞIM VE TOPLU TAŞIMA HİZMETLERİ

Bu bölümde, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde gerçekleştirilen ulaşım ve toplu taşıma hizmetleri, önceki dönemle karşılaştırmalı bir şekilde, irdelenecektir. Bu çerçevede, toplu taşıma hizmetleri, deniz ulaşımı, ulaşım planlama, koordinasyon ve denetim, ulaşım üstyapısı, şehir aydınlatma, trafik ve sinyalizasyon hizmetleri, terminaller ile açık ve kapalı otoparklar konuları ele alınacaktır.

4.1. Toplu Taşıma Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, Kocaeli genelinde ulaşım ve toplu taşıma konusunda ciddi bir karmaşa yaşanmaktaydı. Ulaşım hizmetleri il kapsamında sağlıklı bir şekilde planlanamadığından, il genelinde entegrasyon sorunları yaşanmakta ve sistem kontrolsüz ve denetimsiz bir şekilde işletilmeye çalışılmaktaydı. Farklı bölgelerde faaliyet gösteren farklı toplu taşıma esnaf grupları arasında haksız rekabet yaşanmakta, yolcu kapma konusunda sürekli karşı karşıya gelme gibi sorunlar yaşanmaktaydı. Günü kurtarmaya yönelik gelişigüzel yapılan ve farklı ilçe ve belde belediyelerindeki farklı toplu taşıma esnaflarıyla yürütülmeye çalışılan ulaşım ve toplu taşıma hizmetleri, bu alanda kronik sorunların ortaya çıkmasına ve vatandaş memnuniyetsizliğinin had safhaya ulaşmasına yol açmaktaydı.

Kocaeli’ndeki ilçe ve belde belediyeleri toplu taşıma konusunda sadece kendi sınırları içerisindeki ulaşım sorunlarına yönelik uygulamalar yapmakta, kendi bölgeleriyle sınırlı olmak kaydıyla ilçe trafik komisyonları kararları ile bu sorunlar aşılmaya çalışılmaktaydı. Toplu taşıma ücretleri her ilçede bulunan esnaf odaları tarafından herhangi bir bilimsel çalışma ve veriden yoksun bir şekilde tamamıyla keyfi olarak belirlenmekte; aynı mesafedeki farklı taşımacıların belirlediği farklı fiyat tarifeleri sürekli sorunlara yol açmaktaydı.

Çevre Dostu Otobüsler

Benzer şekilde, ilçe trafik komisyonlarınca verilen toplu taşıma haklarında taşımacılık güzergahlarının sadece başlangıç ve bitiş duraklarının belirlenmesi, taşımacıların kendileri için en uygun olan güzergahları keyfi olarak kullanmalarına imkan tanımaktaydı. Bu durum bir taraftan taşımacılık işi yapan farklı esnaf grupları arasında haksız rekabete yol açıp esnaf gruplarının sürekli karşı karşıya gelmelerine, diğer taraftan vatandaşın ciddi anlamda mağduriyetine sebebiyet vermekteydi.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, toplu taşıma araçları ile ilgili sağlıklı denetimler yapılamamakta, araç sürücüleri ile ilgili hiçbir kayıtlı bilgi bulunmamakta, toplu taşımada kullanılan araca uygun ehliyete sahip olan herkes toplu taşımacılık yapabilmekte ve araç sürücülerine yönelik herhangi bir eğitim verilmemekteydi. Tüm bu hususlar ve özellikle sürücülerden kaynaklı olumsuzluklar, hizmet alan vatandaşların mağduriyetine yol açmakta; ulaşım hizmetlerindeki çok başlılıktan dolayı vatandaşın mağduriyetinin giderilmesine yönelik şikayetlerini aktaracak çözüm mercii bulmakta zorluklar yaşanmaktaydı.

Toplu taşıma hat ve güzergahlarının bütüncül bir planlama olmaksızın belirlenmesi nedeniyle bir taraftan gereğinden fazla araç trafiğe çıkmakta iken diğer taraftan özellikle kent merkezinde yoğunlaşan bir trafik keşmekeşi yaşanmaktaydı. Gereğinden fazla aracın varlığı ve birbiriyle entegrasyonu sağlanmamış toplu taşıma sistemi aynı güzergahta birbiriyle kıyasıya rekabet eden toplu taşıma kooperatiflerini karşı karşıya getirmekteydi. Ayrıca bu durum, başta kent merkezi olmak üzere hava kirliliği problemini beraberinde getirmekteydi. Dolayısıyla, ne toplu taşıma hizmetinden yararlanan vatandaşlar memnun oluyor, ne de kaynaklar verimli bir şekilde kullanılabilirdi.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, ulaşımaya yönelik sorunlarla ilgili tüm paydaşlarla görüşülerek ve bilimsel verilere dayalı bir şekilde çözümler üretilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede, vatandaşlardan gelen talepler, işletmelerin belirlediği sorunlar ve yeni oluşan bölgelerin toplu taşıma ihtiyaçlarına yönelik ön inceleme raporları birlikte değerlendirilerek, sorunların sadece belli bir bölge veya odağa yönelik değil, tüm ili ve ulaşımın tüm paydaşlarını kapsayacak şekilde çözülmesi yoluna gidilmiştir.

2004 yılından itibaren Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na istinaden ulaşım ve toplu taşıma ile ilgili yönetmelik çalışmalarına derhal başlanmıştır. Toplu taşıma haklarından kaynaklı sorunların giderilmesi, esnaf arasında iş barışı ve huzurun sağlanması ve toplu taşımaya yönelik vatandaş memnuniyetinin en üst seviyeye çıkarılması amacıyla bu alanda uzman personelce Toplu Taşıma Araçları Çalışma Yönetmeliği ve ayrıca bütünleşik ve yasal dayanağı bulunan Seyahat Kartları Yönetmeliği çıkartılmıştır. Benzer şekilde, konuyla ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlar ile elektronik ortamda bilgi akışı sağlanmış ve vatandaş odaklı bir sistem kurulmuştur.

2004 yılından itibaren başlatılan çalışmalarla, tüm toplu taşıma araçlarının ücret tarifelerinin belirlenmesinde öncelikle bilimsel raporlar hazırlanmakta ve bu raporlara dayalı ücret tarifeleri belirlenmektedir. Böylelikle, Kocaeli'nin tamamında aynı mesafedeki taşıma ücretleri tek tip hale getirilerek, hem vatandaşın hem de esnafın memnun olacağı makul bir fiyat tarifesi belirlenmiştir. Bugün gelinen noktada, ruhsatları her ne şekilde alınmış olursa olsun Kocaeli'ndeki tüm toplu taşıma araçlarının kalkış ve varış noktaları, gidiş ve dönüş güzergahları ile güzergah üzerindeki tüm durakları net olarak belirlenerek sisteme işletilmiş ve bağlayıcı hale getirilmiştir. Böylelikle güzergah ihlalleri ve toplu taşıma esnafının karşı karşıya gelmesi gibi sorunlar asgariye indirilerek çalışma barışı ve huzuru büyük ölçüde sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, tüm toplu taşıma araçları elektronik ücret toplama ve araç takip sistemine alınmıştır. Bu sayede, tüm araçların 7 gün 24 saat elektronik ortamda denetlenmesi sağlanmıştır. Bu denetimler, oluşturulan uzman personel tarafından yapılan saha denetimleriyle de desteklenmektedir. Denetim personeline sürekli olarak hizmet içi eğitimler verilerek güncel bilgiyle donanımları sağlanmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan Alo Büyükşehir Çağrı Merkezi'ne gelen ulaşım dair şikayetlerin ilgili birimlere yönlendirilmesi sağlanmış ve bu birime ulaşım ve toplu taşıma konusunda donanımlı personel istihdam edilmesi sağlanmıştır. Bu Merkez'e ulaşan şikayetlerin ciddiyetle takip edilmesi sağlanmış, vatandaşların karşılaştıkları sorunların en kısa sürede çözümlenmesi, toplu taşıma konularında vatandaşın bilgilendirilmesi ve talep yönetimi konusunda yönlendirme yapılması mümkün olmuştur. Bütünleşik bu yapı sayesinde tüm toplu taşıma araçları gerek elektronik ortamda gerekse saha denetimleri ile sürekli olarak kontrol ve denetim altına alınarak vatandaş odaklı, sürdürülebilir ve denetlenebilir bir toplu taşıma sistemi kurulmuştur.

İl sınırında b y şehir belediye modeline geçildikten sonra, ulaşım alanında eēitim faaliyetlerine de büyük bir önem verilmiştir. Tüm toplu taşıma araç sürücüleri bir günlük genel eēitim programına tabii tutulmuş, bu eēitim sonrasında profesyonel eēitimciler tarafından üç günlük Toplu Taşıma Araçları alışma Y netmeliēi, Trafik Kuralları, Yolculara Karşı Davranış ve Pratik İngilizce gibi başlıklar altında toplu taşımada karşılaşılacak tüm konularla ilgili eēitimler verilmiştir. Bu eēitimler sırasında tüm sürücülere elektronik ücret toplama sistemleriyle entegreli şoför Kartı uygulamasına yönelik bilgiler aktarılmış ve ayrıca eēitimlere katılan tüm sürücüler kayıt altına alınarak kontrol ve denetim saēlanmıřtır. Sürücü eēitimleri sonrasında, şoförlerden kaynaklı şikayetlerde %50'lere varan azalma gerçekleşmiştir.

İl sınırında b y şehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, ulaşım ve toplu taşıma hizmetleri Kocaeli B y şehir Belediyesi'ne baēlı kalifiye personel ve son teknolojiyle donatılmış kaliteli ekipmanla çözülme yoluna gidilmiş, böylelikle Kocaeli il sınırındaki tüm vatandaşlara hizmetlerin adil, kaliteli, standart ve kesintisiz olarak sunulması saēlanmıřtır.

4.2. Deniz Ulaşımı

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesinden sonra, toplu taşımacılıkta büyükşehir belediyesinin il sınırlarının tamamından sorumlu hale gelmesi ve yetkilerinin artmasıyla birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin toplu taşımada daha hızlı karar almasını beraberinde getirmiş ve deniz ulaşımı ile toplu taşımacılığın gelişmesi ciddi anlamda ivme kazanmıştır. 2004 yılı öncesinde 5 iskele ve 2 yolcu vapuru ile verilen hizmet, 2004 yılı sonrasında 11 iskele, 2 yolcu vapuru, 4 deniz otobüsü ve 3 kiralık yolcu motoru ile yılda yaklaşık 1 milyon yolcu kapasitesine ulaşarak Kocaeli ilinin tamamını kapsayacak şekilde gelişmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunmasıyla birlikte, deniz ulaşım faaliyetlerinde ilin tamamını kapsayacak şekilde büyük gelişim sağlanmıştır. Deniz ulaşımında karşılaşılabilecek muhtemel en temel sorun Büyükşehir Kanunu ile alakalı olmayıp, maliyetlerle ilgilidir. Gerek denizcilik piyasasının genel olarak yüksek maliyetli olması ve gerekse yakıt maliyetlerinin artması nedeni ile yüksek hızlı çok yakıt harcayan deniz otobüsleri yerine, düşük hızlı az yakıt harcayan yolcu motorlarının tercih edilmesi önem arz etmektedir.

Deniz Otobüsü

4.3. Ulaşım Planlanma

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, ulaşım planlarının yapılmasında sadece İzmit Büyükşehir Belediyesi sınırları dahilindeki dar bir bölge dikkate alınmakta, bu bölgeyle ulaşım ve toplu taşıma ilişkilerinin mahiyetine bakılmaksızın belediye sınırları dışında kalan ilçeler ulaşım ana planlarında ayrıntılı olarak incelenmemekteydi. İl sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde tüm il sınırlarını kapsayacak şekilde iki büyük planlama çalışması yapılmıştır. (1) Ulaşım ana planı, (2) Lojistik ana planı.

4.3.1. Ulaşım Ana Planı

Şehir içi ulaşım ve toplu taşıma sistemlerinin verimli kullanılmasını arttırmak amacıyla başlatılan Kocaeli ulaşım ana planı çalışmaları kapsamında öncelikle yaklaşık 10.000 hanede 28.000 bireyle anket uygulaması yapılmıştır. İki yıl süren plan kapsamında Kocaeli içerisinde bireyler tarafından günlük olarak yapılan bütün yolculuklar modellenmiştir. Mevcut sistem ve nazım imar planı projeksiyon yılı baz alınarak gerçekleştirilen planda toplamda 456 trafik zonu oluşturulmuş ve yaklaşık 10.000 kilometrelik yol ağı, otopark alanları, transfer merkezleri, dolaşım planları, bisiklet yolları gibi ulaşım ile ilgili bir çok konu bütüncül olarak ele alınmıştır.

Bu çalışmalar neticesinde daha önce kısmi ve sağlıksız yapılan planlamaların önüne geçilerek şehrin tamamını kapsayacak bütüncül uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Örneğin, İzmit Büyükşehir Belediyesi sınırları dışında yer alan Körfez ilçesi merkezle yoğun bir toplu taşıma faaliyeti içerisinde olmasına rağmen, eski ulaşım ana planlarında tali olarak değerlendirilmeye alınmaktaydı. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesinin ardından, ulaşım ana planında Körfez ilçesi ile İzmit ilçesi arasındaki güçlü ilişki analiz ve tespit edilerek, bu iki ilçe arasında Batı'da Körfez'den başlayıp Doğu'da Cengiz Topel Hava Alanı'nda sona eren kitlesel bir toplu taşıma hattı planlanmıştır.

4.3.2. Lojistik Ana Planı

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, şehir içi ve şehir dışından gelip Kocaeli üzerinden yürütülen lojistik yük ve faaliyetlerin Kocaeli Büyükşehir Belediyesi yol ağı üzerinde oluşturduğu ağır vasıta trafiğinin modellenmesi amacı ile planlama çalışmaları başlatılmıştır. Kocaeli içerisinde lojistik faaliyette bulunan küçük büyük bütün firmaların lokasyon verileri elde edilmiş, bu firmaların büyük bir çoğunluğuyla yük anketleri yapılmıştır. Bugün itibari ile oluşturulan modellerde Kocaeli’nde kurulacak herhangi bir lojistik tesisin üreteceği ve çekeceği ağır vasıta trafiği bilgisayar programları ile simüle edilebilmektedir. Kocaeli içerisinde oluşturulacak tesislerin etkileri, deneme-yanılma yöntemi ile değil, bilimsel ve istatistikî yöntemler ile yapılabilmektedir.

4.4. Ulaşım Koordinasyon ve Denetim

İl sınırında büyükşehir modeline geçilmesiyle birlikte, tüm il genelinde vatandaşlara toplu taşıma hizmeti veren kooperatiflerin ortak paydada buluşmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, geçmişten gelen dağılık sistemlerin birbiri ile entegrasyonunu sağlamak amacıyla, Kocaeli Büyükşehir Belediyesince farklı çatı altında yönetilen kooperatiflerin birleştirilerek tek çatı altına toplanması ve gelir-gider havuzu ile ortak rotasyon sistemlerine geçilmesi için özel çaba harcanmıştır. Bu konuda hukuki mevzuata hakim ve vatandaş odaklı düşünen ekiplerin yoğun çabası neticesinde büyük oranda ilerleme sağlanmış ve toplu taşımada çalışma huzuru ve barışı büyük oranda sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, toplu taşımada koordinasyon sağlanması amacıyla hatlar, duraklar, ruhsat ve personel dahil olmak üzere tüm veriler derlenerek, bu veriler uzman personel tarafından dijital ortama aktarılmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde, özel ve resmi toplu taşımacılık hizmetlerinin yönetim sistemleri ile sistematik şekilde planlanması, yürütülmesi ve Büyükşehir Belediyesi'nin diğer bilişim sistemleri ile entegreli bir şekilde işlemesi sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, ulaşım ve toplu taşıma sisteminde yapılacak düzenlemelerde öncü olmak ve sağlıklı bir rekabet ortamının oluşmasına katkı sunmak amacıyla Büyükşehir Belediyesi otobüs filosu çevreye duyarlı doğalgazlı otobüslerle güçlendirilmiştir. Filoda görev alan sürücüler düzenli bir şekilde hizmet içi eğitim kurslarına tabii tutulmuş ve otobüs filosu son model teknolojilerle donatılmıştır. Böylelikle, hem sağlıklı bir rekabet ortamı oluşturulmuş hem de yeni oluşturulan belediye sınırlarının tamamında daha önce ruhsatlarını farklı ilçe ve belde belediyelerinden alarak, kazanılmış kanuni hakları nedeniyle farklı bölgelere yönlendirilemeyen özel toplu taşımacıların yerine ikame edilerek hizmet aksamalarının önüne geçilmesi ve il sınırının tamamına sağlıklı ve adil toplu taşıma hizmeti verilmesi sağlanmıştır.

Toplu taşıma sistemini daha rahat planlamak, yönetmek, denetlemek ve kontrol etmek ve ayrıca tüm bu hususlarda sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla Elektronik Ücret Toplama ve Araç Takip Sistemi kurulmuştur. Bugün itibariyle Kocaeli il sınırında toplu taşıma hizmeti sağlayan hemen hemen tüm resmi ve özel toplu taşıma araçlarının son teknolojik donanımlara ve yeni gelişmelere paralel bir şekilde güncellenebilme kabiliyetine sahip olan bu sisteme geçmesi sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle, toplu taşıma konusunda elektronik ortamda ve sahada yapılan denetimlerin; sistemin devamlılığı, kârlılığı ve vatandaş memnuniyeti açısından önemli unsurlar olduğu müşahade edilerek hem elektronik ortamda hem de fiili olarak sahada denetimler yapılmıştır. Toplu taşıma konusunda uzman, hizmet sahasına hakim, bilgisayar programlarını ve modern denetim ekipmanlarını kullanabilen personel aracılığıyla gerekli kontrol ve denetim mekanizmaları oluşturulmuştur.

Alo Büyükşehir Ulaşım Çağrı Merkezi ile İzmit ve Gebze Toplu Ulaşım Kontrol Merkezleri aracılığıyla toplu taşıma sistemi 7 gün 24 saat kontrol altına alınmıştır. Bu merkezlere ulaşan vatandaşların toplu taşıma konusunda yaşadıkları sorunlar ile ilgili anında çözümler üretilmekte, gelen talepler uzman ekipler tarafından yerinde incelenerek ulaşım master planı çerçevesinde değerlendirilmekte ve sorunların giderilmesi sağlanmaktadır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçiş sürecinde bazı hususların akılda tutulmasında fayda vardır. Öncelikle, toplu taşıma sistemi ile ilgili tüm bilgilerin dijital ortama alınması ve bu bilgilerin sürekli güncel tutulması önem arz etmektedir. Bu alanda istihdam edilecek personelin, hizmet sahasına hakim ve alanda uzman kişiler arasından seçilmesi, hizmet alanının gerektirdiği kaliteli ekipmanlar ile donatılması ve sürekli hizmet içi eğitimlere tabii tutulması önemlidir. Denetimlerin hem teknolojik programlar kullanılarak elektronik ortamda, hem de fiili olarak sahada yapılması sağlanmalıdır.

Yerindelik ilkesi akılda tutularak; ilçe, mahalle ve köylerde ulaşım ve toplu taşıma konusunda her kesimin sorunlarını aktarabilecekleri mekanizmalar kurulmalı ve bu birimlerden gelen öneriler titizlikle dikkate alınmalıdır. Benzer şekilde, kamu kurum yetkilileri, muhtarlar ve sivil toplum kuruluşları gibi paydaşların görüşleri alınarak, sorunlara vatandaş odaklı çözüm üretilmesi sağlanmalıdır. Toplu taşıma da ortak havuz oluşturulmasında, farklı toplu taşıma esnafı yerine uygun olanların gelir-gider havuzlarıyla birleştirilmesi ve ortak rotasyona sokulması; esnafın huzurlu, modern, sürdürülebilir, maddi gelir açısından tatminkar ve çalışma barışı içinde çalışmalarını kolaylaştırmak açısından önem arz etmektedir.

Master plan öncesi toplu taşımada köklü değişiklikler yapılmadan, sadece hat optimizasyonu konusunda çalışma yapılabilir. Ancak bunun dışında acil olmayan hat düzenlemelerinin master plan sonrasına bırakılması daha faydalı sonuçlar elde edilmesi açısından önemlidir.

4.5. Ulaşım Üstyapısı

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli'nin şehir içi ve şehirlerarası ulaşım ağında bulunan yollarında kesintisiz ulaşımı sağlamak amacıyla karayolları ve demiryollarının ilgili kurumlarıyla yapılan protokollerle çok sayıda yol, köprülü kavşak ve battı-çaktı projeleri hayata geçirilmiştir. Bu çerçevede, herhangi bir ilçe belediyesinin kendi imkanlarıyla tek başına yapamayacağı veya zorlanabileceği ölçekte Değirmendere D-130 Giriş Kavşağı, Derince Demiryolu Köprüsü, Gölcük 2 Kavşağı, Bahçecik Kavşağı, Suadiye Köprülü Kavşağı ve Bağlantı Yolu, Derince D-100 Karayolu Tüneli, SEKA Büyük Tüneli, Eskihisar Köprülü Kavşağı ve Gebze Tatlıkuyu Köprüsü gibi büyük projelerin yapımı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, benzer şekilde; modern, güvenli ve entegre bir ulaşım ağı oluşturmak ve ulaşım standartlarını yükseltmek amacıyla, yol konforunu artıran ulaşım yapı ve yol projeleri ile her ilçeye prestij kazandıran, kent görseline katkı sağlayan cadde ve bulvar düzenlemeleri gerçekleştirmiştir. Başiskele Kullar Atatürk Caddesi, Kandıra Cumhuriyet, Turan Güneş, Kışla, Doğu ve Ada Caddeleri, Körfez M. Akif Ersoy Caddesi, İzmit Miralay Mümtaz Caddesi, Karamürsel Kuzey-Güney yan yolları, Gebze Hükümet, Cumhuriyet, Hasan Tahsin ve Gençlik Caddeleri yol üst yapı projeleri, İzmit Umuttepe Üniversite Bağlantı Yolu, Derince - Çenesuyu Alternatif Yolu yapımları ve Darıca Atatürk ve İstasyon Caddeleri, Çayırova Muammer Aksoy ve Rahmi Dibek Caddeleri ve Dilovası Bağdat Caddesi düzenleme işleri gerçekleştirilen bu projelerden sadece bazılarını oluşturmaktadır.

Bu projelerin hayata geçirilmesi ile modern, güvenli, entegre ve kesintisiz bir ulaşım ağı oluşturulmasına katkı sağlanmış ve karayolları ile demiryolları ağında bulunan yolların, şehrin yaya ve araç trafiğine getirmiş olduğu sorunlar çözümlene yoluna gidilmiştir. Böylelikle bu yollar üzerindeki ölümlü ve yaralanmalı kazalarda ciddi oranlarda düşüşler sağlanmıştır.

Geçiş sürecinde, iletişim, koordinasyon ve işbölümü noktasında muhtemel sorunların yaşanabileceğini belirtmek gerekir. Şehir içi ve şehirlerarası yolları entegre hale getirmek için yapılan çalışmalarda özellikle Karayolları, Demiryolları ve ilçe belediyeleri ile Büyükşehir Belediyesi arasında iş bölümü ve yetki paylaşımı konusunda bir takım zorluklar yaşanmıştır.

Eskihisar Tünel Geçişi

Bu sorunların aşılması için projelerin gerçekleştirilmesi öncesi ve sırasında konu ile irtibatlı tüm kurum ve kuruluşların sıklıkla bir araya gelmeleri ve karşılıklı bilgi alışverişinde bulunarak eşgüdüm sağlamaları önem arz etmektedir. Bu çalışmalarda, ilgili tüm kurum ve kuruluşların yetki ve sorumluluklarının net ve doğru bir şekilde anlaşılması sağlanmalı, ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesinin hangi cadde ve sokaklardan sorumlu oldukları net bir şekilde belirlenmeli ve bu konuda vatandaş bilgilendirilmelidir.

Yine bu çerçevede il sınırında sorumluluk alınmasıyla birlikte artacak yol ağı göz önünde bulundurularak; yol bakım onarım ekiplerinin güçlendirilmesi sağlanmalıdır. Yol bakım ve onarım hizmetlerine hızlı bir şekilde ve zamanında müdahale edebilmek için gerekli makine ve ekipmanın sağlanması ve iş gücünün bölgesel olarak konuşlandırılması önem arz etmektedir. Bunun için şantiye binalarının bölgesel olarak kurulması ve her bir şantiye binası için ayrı işyeri numarası alınarak işçilerin mesaiye bu şantiyelerde başlamaları sağlanmalıdır.

İşbölümü ve yetki paylaşımı noktasında geçiş sürecinde bazı olumsuzlukların yaşanabileceği gerçeğine rağmen, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra Kocaeli’nde güvenli, konforlu ve ulaşım standardı yüksek yolların yapımı gerçekleştirilmiş ve hizmeti alan vatandaşın bu hususta memnuniyetinin net bir şekilde arttığı müşahede edilmiştir.

4.6. Şehir Aydınlatma Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediyesi olmadan önce, enerji ve aydınlatma hizmetleri; dağınık, kontrolsüz, plansız, standart dışı ve sürekliliği olmayan bir şekilde ve yeterli derecede donanımlı ve uzman ekipten yoksun personelle yürütülmekteydi.

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak değişen ve büyüyen kentlerde; estetiğin ve görselliğin öne çıkması, özellikle modern şehir aydınlatma sistemlerini yaygınlaştırmıştır. Aydınlatma mimarisi; son yıllarda şehirlerin imajını değiştiren en önemli unsur haline gelmiştir. Bu nedenle il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra; hızla büyüyen ve gelişen, doğası, denizi, yeşili ve sahilleri ile Körfez’i saran Kocaeli’nde de aydınlatma sistemlerinin sağlayacağı görselliği, daha donanımlı teknik ekip ve ekipmanla gerçekleştirmek mümkün olabilmiştir. Bu amaca

yönelik olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Enerji ve Aydınlatma Müdürlüğü oluşturulmuştur.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, şehir aydınlatmada daha verimli, etkin, planlı, standart ve düzenli hizmetler yürütülmeye başlanmıştır. Bu çerçevede; kaliteli ve standart projeler geliştirilmiş, enerji ve elektrifikasyon tesisleri merkezden kontrol ve kumanda edilebilir hale gelmiş, yenilenebilir ve doğal enerji kaynakları değerlendirilmiş, enerji sarfiyatı ve enerji tasarrufu merkezi bir sistemle yönetilmeye başlanmış ve artan enerji ihtiyacı “serbest tüketici” olarak indirimli tarife ile piyasadan temin etme yoluna gidilebilmiştir. Bu dönemde, elektrik ve doğalgaz abone ve tahakkuk hizmetleri tek merkezde toplanmış ve serbest tüketici belgesiyle indirimli enerji temini sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması yaygınlaştırılmıştır. Bu çerçevede Gebze Gaziler dağı mesire alanında rüzgâr tribünü, İzmit Doğu Kışla Parkı’nda güneş enerjisi sistemi kurulmuştur. Enerji verimliliği ve tasarrufu sağlamak amacıyla tasarruflu led armatürleri yaygınlaştırılmış; enerji tasarrufu ile ilgili bir kontrol, bilgilendirme ve etüt birimi oluşturulmuştur. Şehrin belirli noktalarında görsel ve dekoratif led aydınlatma uygulamaları yapılmıştır. Bu çerçevede, SEKA Park’ta ışık oyun sistemleri, yaya köprülerinde görsel aydınlatmalar, sahil ve parklarda ise renkli led uygulamaları yapılmıştır.

Geçiş sürecinde, aydınlatma hizmetleriyle ilgili ilçe belediyeleriyle işbölümü ve görev alanlarında ihtilaflar yaşanmaması için, ilgili belediyelerle koordinasyonun düzenli bir şekilde yapılması önem arz etmektedir. Benzer şekilde, elektrifikasyon yatırımlarında büyükşehir belediyesinin yatırım planları ile elektrik dağıtım şirketi, Kocaeli örneğinde SEDAŞ, arasında planlama, zamanlama ve projelendirme sorunları yaşanması muhtemeldir. Bu sorunların AYKOME veya UKOME gibi üst koordinasyon kurul toplantıları ve genelgelerle aşılması mümkündür.

4.7. Trafik ve Sinyalizasyon

Büyükşehir Belediyesi sınırlarının il sınırlarına genişlemesinden önce Kocaeli’nde tüm kentsel alanlarda ve köy yollarında yatay ve düşey işaretlemeler, trafik yönlendirme levhaları ve sinyalizasyon sistemleri, ilgili kurumlar ve ilçe/belde belediyelerinin ellerindeki kıt kaynaklarla ve yetersiz teknik elemanlarca yapılmakta, dolayısıyla uygulamada bir standart sağlanamamaktaydı. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte elde edilen teknolojik imkanlar ve yetişmiş kalifiye elemanlar ile il genelinde bütünsel bir planlama yapılmış, standart sağlanmış ve hizmet kalitesi arttırılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olduktan sonra, kendi içinde yerel olarak çalışan sinyalizasyon sistemlerinin bir merkezden daha etkin yönetilmesi konusunda çalışmalar yapılmıştır. Trafik dikkat ve güvenliğini sağlamak amacıyla, levha ve yol çizgi çalışmalarında geleneksel uygulamalar yerine görünürlüğü yüksek malzemeli ürünler uygulamaya konulmuştur. Klasik tümsek kasis uygulaması yerine araçlara zarar vermeyen ve hem araçların hızlarını yavaşlatan hem de yaya geçişi olarak değerlendirilebilen yol durultmaları uygulamaya konulmuştur.

4.7.1. Trafik İşaretleme Çalışmaları

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, ilçe ve belde belediyeleri tarafından gerçekleştirilen trafik işaretlemelerinde bir bütünlük sağlanamamış, ulusal veya uluslararası standartların çok uzağında uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan, il genelinde kamu ve özel kurumların kendi adreslerinin bulunması amacıyla farklı formlarda ve farklı kaynaklarca uygulanan yönlendirme tabela ve işaretlemelerinde keyfilikler had safhaya ulaşmış ve kent içinde ciddi bir görüntü kirliliğine yol açmıştı. Trafik seyri yavaşlatılması amacıyla yönelik farklı kasis formları uygulamaya konulmuş; yol, çizgi ve yaya geçişi gibi uygulamalarda yetersiz kalınmıştı.

İl sınırında büyükşehir modeline geçilmesiyle sahip olunan yetkinlik ve kalifiye insan gücü ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi planlı bir şekilde gerek kendi bünyesindeki imkanlar ve gerekse hizmet alımı yolu ile il sınırları dahilinde trafik işaretlemeleri uygulamalarını çok daha başarılı bir şekilde gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu bağlamda, il genelinde büyükşehir belediyesi sorumluluğunda yer alan ana ve bağlantı yolları ile kamu binalarını ilgilendiren yol çizgileri, standart trafik işaret ve bilgi, kaplama üstü, kavşak içi yön bilgi ve ön bilgi levhalarının imalat, montaj, bakım, onarım, yenileme ve demontaj işleri Büyükşehir bünyesinde yapılmaktadır.

4.7.2. Sinyalizasyon Çalışmaları

İl sınırında büyükşehir modeline geçilmeden önce, ilçe belediyelerinin kısıtlı imkanları ile sinyalize kavşak imalatı gerçekleştirilmesi mümkün olmamıştır. Bu dönemde sadece birkaç kavşakta yer alan sinyalizasyon sistemleri Karayolları Bölge Müdürlükleri tarafından yapılmış, ancak bu sistemlerin işletilmesinde ciddi aksaklık gözlenmiştir. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte ulaşılan yetkinlik ve kalifiye iş gücüyle birçok kavşakta sinyalizasyon sistemleri kurulmuş ve bugün itibarıyla sinyalize kavşak sayısı 120'ye ulaşmıştır. Uygulanan yeni ve modern sinyalizasyon kurulum ve yönetim teknikleri ile güvenli ve konforlu bir yaya ve araç geçişi sağlanmıştır.

Kavşak sinyalizasyon sistemlerinin kendi içinde yerel olarak çalışmaları, etkin kavşak yönetimine izin vermemekte, sinyalizasyon sisteminde oluşan bir kısım teknik aksaklıkların algılanması zaman alabilmektedir. Kocaeli genelinde yer alan sinyalize kavşakların bir taraftan yetersizliği diğer taraftan mevcut sinyalize kavşakların kendi içlerinde yerel çalışmaları etkin bir sinyalizasyon yönetimine imkan tanımamıştır. Sinyalize kavşakların bir merkezden uzaktan erişim ile yönetilmesini sağlamak amacı ile 2009 yılında Sinyalizasyon Kontrol Merkezi kurulmuştur. Bu merkezle sinyalize kavşaklarda yer alan mikroişlemci destekli kavşak kontrol sistemleri ve haberleşme sistemleri arasında iletişim sağlanarak mekanizmanın sağlıklı bir şekilde kontrol ve denetimi sağlanmıştır. Bu sayede sinyalize kavşaklarda oluşan sistem arızaları merkez tarafından anlık olarak tespit edilmekte ve soruna hızla müdahale edilebilmektedir.

Diğer taraftan, sinyal süre ve programları merkez tarafından anlık değiştirilerek trafik akışı esnek olarak sağlanabilmektedir. Sinyalize kavşaklarda uygulanan çalışma prensipleri kavşağın etkin çalışması ile doğrudan ilgili olabilmektedir. Daha önce yapımı gerçekleştirilen sinyalize kavşakların kendi içinde hem yerel çalışması hem de sabit süreli ve ana yol tali yol ayrımı yapılmaksızın bir diğer ifadeyle kollarda yer alan araç yüklerine bakılmaksızın aynı sabit süre ile işletilmesi, gereksiz araç ve yaya beklemelerine yol açmakta, bu durum insan psikolojisini ve çevreyi olumsuz etkilemekteydi.

Yapılan çalışmalarla sinyalizasyon sistemlerinin modern ve çevreci bir anlayış ile daha etkin olması sağlanmıştır. Bu amaçla bir kısım sinyalize kavşaklara akıllı sistem uygulaması getirilmiştir. Akıllı sinyalizasyon sistemi uygulaması ile sinyalize edilen kavşakların bir kısmı loop ve kamera detektör sistemleri ile desteklenmiştir. Kavşaklar aynı sabit ışıklenme süresine bağlı kalmadan esnek bir akışla yönetilmektedir. Bir diğer ifadeyle, ışıklenme sürelerinin o andaki araç yoğunluğuna göre otomatik olarak ayarlandığı bir sistem oluşturulmuştur. Bu uygulamayla bekleme süreleri yaklaşık %30 oranında azalmış ve böylelikle önemli ölçüde zaman ve yakıt tasarrufu sağlanmıştır.

4.7.3. Trafik Eğitim Çalışmaları

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, trafik eğitim ve ar-ge çalışmalarına da büyük önem verilmiştir. Daha önce ilçe ve belde belediyelerinin sahip olduğu kısıtlı imkanlarla yerel yönetimler tarafından verilemeyen trafik eğitim hizmetleri, büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra düzenli bir şekilde verilmeye başlanmıştır. Bugün Kocaeli genelinde merkez, ilçe ve köy okullarına trafik eğitimi götürülerek, yılda yaklaşık 10.000 civarında öğrenciye trafik eğitimi verilmesi sağlanmıştır. Diğer taraftan, bu alanda Ar-Ge faaliyetleri desteklenerek, etkili saha uygulamaları oturtulmaya başlanmıştır. Ulusal ve uluslararası konferans, kongre ve oturumlar takip edilerek, yurt içi ve yurt dışı uygulama örnekleri yerinde görülerek Kocaeli'ne uygun modeller sahaya uygulanmaya çalışılmıştır.

Daha önce kapsamlı ve planlı bir trafik eğitim programının uygulanamadığı gerçeğinden hareketle, Büyükşehir Belediyesi bünyesinde ilköğretim okullarında verilen trafik eğitimine destek olmak, öğrencilerin trafik görgü, kültür, bilgi ve becerilerini artırmak ve trafik kurallarına uymanın davranış haline getirilmesi amaçlarına yönelik olarak teorik ve uygulamalı trafik eğitimi verilmeye başlanmıştır. Bu amaçla 2009 yılında 2 adet otobüs satın alınmış ve modern derslik haline getirilmiştir.

Kocaeli İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile her yıl yapılan protokole göre, önceden belirlenen plan dahilinde, Büyükşehir Belediyesi Trafik Eğitim Şefliği ile İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığı trafik ekipleriyle birlikte ilköğretim okullarına gidilerek alanında uzman trafik eğitimcileri tarafından interaktif olarak trafik eğitimi gerçekleştirilmektedir. Bugüne kadar 23.582 öğrenciye trafik eğitimi verilmiş olup, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Kocaeli'ndeki tüm ilköğretim okullarında 20.000'in üzerinde dördüncü sınıf öğrencisine trafik eğitimi verilmesi planlanmıştır.

4.8. Açık ve Kapalı Otoparklar

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli genelinde tır parkları ve güvenli otoparklar da dahil olmak üzere açık ve kapalı otoparkların ruhsatlandırılması ve denetimleri tek çatı altında toplanmıştır. Bu sayede, özellikle trafik güvenliğini artırma ve imar planını uygulama hususlarında önemli gelişmeler sağlanmıştır. Hizmete yeni açılan otoparklar için, ilgili yönetmelikle birlikte belli bir standardizasyon oluşturulmuş, önceden ilçe ve ilk kademe belediyeleri ta-

2000 Araçlık Otopark

rafından ruhsatlandırılan otoparkların da bu standartları yakalaması sağlanmıştır. Ayrıca kamuoyunda yed-i emin otoparkları olarak bilinen, trafikten men edilen veya kazaya karışan araçların muhafaza altına alındığı otoparklarda da belli bir standart sağlanarak, daha ileri ve modern standartlara sahip güvenli otoparklar oluşturulmuştur.

Benzer şekilde, trafik güvenliğini korumak ve trafik yoğunluğunu azaltmak amacıyla şehrin canlı ve trafik sirkülasyonun yoğun olduğu cadde, sokak ve ana arterlerde parkomatlı park alanları düzenlenmiştir. Ayrıca il genelinde koordinasyonu sağlamak amacıyla, Büyükşehir Belediyesiyle birlikte açık ve kapalı otopark işletmeleri ile parkomatlı park yerlerini işleten firmalar ve çekici ve kurtarıcı işletmeleri, İl Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı, İl Vergi Dairesi Başkanlığı ve Karayolları Bölge Müdürlüğü denetim ekipleri tarafından bir komisyon oluşturularak, yılda bir defadan az olmamak şartıyla tüm açık ve kapalı otoparklarda denetlemeler yapılmaktadır.

4.9. Terminaller

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunmasıyla birlikte ilçe ve belde belediyeleri tarafından işletilen şehirlerarası otobüs terminalleri, yapılan protokoller çerçevesinde personel, malzeme, yapı ve arsalarıyla birlikte Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Devir işlemleri sonrasında etkin ve sürekli denetim sağlanması amacıyla terminal ihtisas zabıta birimi oluşturulmuştur. Ayrıca kapalı devre güvenlik kamera sistemi kurularak iç ve dış emniyet ve kontrol sağlanmıştır.

Tüm terminallerin temizliği özel sektörden hizmet satın alınması suretiyle yaptırılarak daha düşük maliyetle aynı hizmetin etkin ve verimli bir şekilde yapılması sağlanmıştır. Terminallerde etkin denetim ve yönetim becerisi ile bilgi teknolojilerinin kullanılması sonucunda, bütün otobüslerin terminallere giriş-çıkışları sağlanarak kayıt altına alınmış, kayıp ve kaçakların önlenmesi sayesinde bu alanda sağlanan gelirlerde yıllık ortalama %30 artış sağlanmıştır.

Geçiş sürecinde özellikle terminallerin ilçe ve belde belediyelerinden devralınması aşamasında, ilgili belediyelerin tesislerin üst yapılarını devretmeyi kabul etmelerine karşın, arsalarını Büyükşehir Belediyesi'ne devretme noktasında isteksiz davrandıklarını belirtmek gerekir. Bu duruma karşılık olarak, büyükşehir belediyesine mesafe olarak yakın olan terminallerin büyükşehir belediyeleri tarafından, uzak olanların ise ilçe belediyeleri tarafından işletilmesi makul bir çözüm olacaktır.

5. SU VE KANALİZASYON HİZMETLERİ

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, İSU Genel Müdürlüğü tarafından öncelikle 5216 sayılı Kanun'un su ve kanalizasyon hizmetlerine yönelik olarak Büyükşehir Belediyesi'ne verdiği görev ve yetkilerle ilgili tespitler yapılmıştır. İSU bünyesinde oluşturulan bir komisyon aracılığıyla belirlenen bu tespitlerin akabinde, öncelikler belirlenmiştir. Kocaeli'nin nüfusun çok yoğun olarak yaşadığı, sanayileşmenin çok hızlı yaşandığı, aşırı göç alan, Karadeniz, İzmit Körfezi ve Sapanca gölü ile çevrelenen hızlı sanayileşme ve çevre kirliliğinin çok önemli ve insan yaşamı için tehditler oluşturduğu bir il olduğu tespitinden hareketle; su temini, kanalizasyon hizmetleri, su havzalarının korunması, hızla gelişen sanayiye su temin edilmesi ve sanayicilerin alıcı ortamlara deşarjları nedeniyle verdikleri zararın en aza indirgenmesi hususları öncelikli olarak belirlenmiştir.

Kocaeli'nde sanayinin yoğun olması nedeniyle sanayiye su temini ve sanayinin kullandığı suların arıtılması çok büyük önem taşımaktadır. Yapılan tespitlerden sonra planlama ve proje aşamasına geçilmiştir. Daha önce Yuvacık Barajı ile ilgili spekülasyonlar ve propagandalar nedeniyle Kocaeli'nin çok fazla miktarda suyunun olduğu, hatta İstanbul'a dahi su verilebilecek miktarda su fazlasının olduğu düşünülürken, yapılan tetkiklerde tam tersine Kocaeli'nde yeterli miktarda su olmadığı anlaşılmıştır. Bu çerçevede planlama yapılarak Sapanca Gölü'nden su temin edilmiştir.

Kocaeli'nde öncelikle merkezi yerleşkelere yeterli miktarda su temin edildikten sonra en ufak yerleşim birimi olan köylere kadar su temin ve dağıtım çalışmaları başlatılmıştır. Bu çerçevede yeni barajların yapımına başlanmıştır. Kocaeli'nde su temini yanında sanayi ve sanayileşmenin çevre kirliliğine etkisi nedeniyle arıtma tesislerinin yapımı ve işletmeciliği öne çıkmıştır. Gebze gibi çok fazla nüfus alan yerlerde ise kanalizasyon sisteminin ihtiyaca cevap verecek şekilde inşası öncelikler arasında belirlenmiştir.

Kocaeli'nin coğrafi yapısı, kentleşme olgusu, aşırı yapılaşma ve betonlaşma nedeniyle yağışlar esnasında su baskınları meydana gelmekteydi. İl sınırında belediye modeline geçilmeden önce alt belediyelerin ekonomik güçlerinin yetersiz olmasından dolayı, dere ıslahları ve yağmur suyu şebekesi yapımına güçleri yetmemekteydi. Bu nedenle il sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra, dere ıslahları önemli bir problem olarak kabul edilerek, insan sağlığı ve yaşamı için tehdit oluşturan bu derelerin ıslahı gerçekleştirilmiştir.

Su ve kanalizasyon hizmetlerinin pahalı olması önemli maliyetler gerektirmesi sebebiyle su temini yanında temin edilen suların satışı ve yapılacak hizmetlerin bu yolla finansmanı büyük önem arz etmektedir. Su ve kanalizasyon idareleri yaptıkları hizmetlerin bedelini su satışlarından ve kanalizasyon hizmetlerinden elde ettikleri gelirlerle yapmak zorundadırlar. Bu sebeple de abone hizmetlerinin en iyi şekilde verilmesi gerekmektedir. Abone hizmetlerine ilişkin olarak yapılacak tahakkuk ve tahsilat işlemlerindeki başarı ile kayıp ve kaçakların azaltılması kurumun bütün faaliyetlerini etkilemektedir. Bu sebeple de su ve kanalizasyon hizmetlerinin sunulmasındaki başarı teşkilatlanma yapısına, tahakkuk ve tahsilatların artırılmasına ve verilen hizmetlerin bedellerinin tam olarak alınmasına bağlıdır.

Kocaeli'nde 2560 sayılı Kanun çerçevesinde tespit ve önceliklerin belirlenmesinden sonra bütüncül olarak düşünmek suretiyle hizmetler sunulmuş ve bütün Türkiye için örnek bir model oluşturulmuştur. Bugün itibarıyla, Sapanca Gölü ve İzmit Körfezi'nin temizlendiği, çevreyi kirleten her türlü tehditlere karşı güvence altına alındığı, Kandıra bölgesinde Karadeniz'i kirleten evsel atıkların arıtılmaya başlandığı, Atıksu SCADA sistemi ile atıksular nedeniyle oluşan çevresel tehditlerin 24 saat online olarak izlenebildiği bir sistem kurulmuştur. Yapılan çalışmalar sonucu su ve kanalizasyon hizmetlerinin sunulmasında bugünden Avrupa Birliği standartlarına ulaşılmıştır.

Bu bölümde, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yapılan su ve kanalizasyon hizmetleri önceki dönemle karşılaştırmalı olarak havza koruma; içmesuyu temini, arıtılması ve baraj yapımı; kanalizasyon, yağmursuyu şebekesi ve dere Islahları; arıtmalar; emlak ve kamulaştırma; abone hizmetleri ve mali hizmetler başlıkları altında ele alınacaktır. Bu bölümde ayrıca, geçiş sürecinde su ve kanalizasyon hizmetlerinde karşılaşılabilecek muhtemel sorunlar ve bu sorunların aşılmasına yönelik bazı öneriler tartışılacaktır.

Gebze Atıksu Arıtma Tesisi

5.1. Havza Koruma

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, İSU tarafından il sınırları içerisinde bulunan Sapanca Gölü'nün çevresi atıksu kuşaklama kolektörleri ile çepçevre tamamlanmış ve Sapanca Gölü havzası koruma altına alınmıştır. Ayrıca Sakarya Su ve Kanalizasyon İdaresi (SASKİ) Genel Müdürlüğü ile birlikte Sapanca Gölü havzası koruma çalışmaları devam etmektedir.

Kocaeli'nde tespit edilen bütün su kaynakları İSU Genel Kurulu tarafından içme ve kullanma suyu havzası ilan edilerek havza koruma yönetmeliği ekinde Orman ve Su Bakanlığı'na bildirilmiştir. Böylece bütün su kaynakları koruma altına alınmıştır. Özel mülkiyete konu olan arazilerden çıkan su kaynaklarının bulunduğu gayrimenkuller kamulaştırılmıştır.

Havzaların korunması amacıyla su havzalarında ağaçlandırma yapılmış ve özel güvenlik ekipleri kurularak havzalar sürekli denetim altına alınmıştır. Diğer taraftan, yeraltı suyu rezervlerinin tespiti, mevcut durumun belirlenmesi, yer altı sularının kirlilik durumunun belirlenmesi amacıyla Kocaeli Üniversitesi ile birlikte çalışmalar başlatılmıştır.

Su Havzaları Koruma Altında

5.2. İçmesuyu Temini, Arıtılması ve Baraj Yapımı

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, İSU Genel Müdürlüğü'nün yetki ve görev alanı çok dar olmasına rağmen elinde hiçbir teknik, idari şartname ve proje bulunmamakta idi. Mevcut durumu gösterir hiçbir çalışma mevcut değildi. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra 2004 yılından itibaren bir tarafta mevcut durumla ilgili tespitler yapılırken, diğer taraftan şartnameler ve projeler hazırlanmış ve ihtiyaçlar belirlenmiştir. Belirlenen ihtiyaçlara yönelik olarak yapılan ihaleler ve kurum ekiplerince yapılan çalışmalar sonucu Kocaeli'nin içmesuyu altyapısı büyük oranda yenilenmiştir. Daha önce içmesuyu şebekelerinde PVC ve asbest boru kullanılırken, bugün depreme dayanıklı polietilen borular kullanılmaktadır.

2004 öncesi sadece İzmit Plajyolu'nda 1 adet şantiye bulunurken, yeni yapılanma ile birlikte 12 ilçeye 12 adet şube müdürlüğü ve ayrıca her ilçeye birer adet şantiye binası tesis edilmiştir. Bu şantiye binaları ilçelerin en uygun merkezlerinde hizmetlerin yerinde, en kısa sürede ve en ekonomik şekilde verilebilmesini, malzeme ve ekipmanların güvenli ve sağlıklı ortamda muhafaza edilmesini sağlamıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, il genelinde bütün su kaynakları tespit edilerek ihtiyaca cevap verecek şekilde planlama yapılmıştır. SEKA tesislerine ait isale hatları çalışır hale getirilmiştir. Kandıra bölgesi, Körfez ve Derince'nin kuzeyinde kalan köylerin 100 yıllık su ihtiyacını karşılayacak Namazgah Barajı inşaatına başlanmış, Sapanca Gölü'nden ve yerel kaynaklardan temin edilen sularla Kartepe ve Kandıra köylerine su verilmiştir. Halihazırda, Kocaeli'nde susuz köy kalmamıştır. Gebze bölgesinde Denizli Göleti'nden su temin edilerek, sanayiye ve köylere su verilmiştir. İhsaniye ve Avcidere Barajlarının plan ve proje çalışmaları halen devam etmektedir. Mevcut çalışmalarla Kocaeli ilinin 2040 yılına kadar olan su ihtiyacı planlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, Kocaeli Yuvacık Barajı sürekli yolsuzluk ve usulsüzlük iddialarıyla anılmış, Yuvacık Barajı'ndan İstanbul ilinin neden su almadığı ile Yuvacık Barajı'nın yüksek maliyeti ve barajın Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne getirdiği yük uzun bir dönem tartışılmıştır. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra yapılan tespitlerle Kocaeli ilinin su ihtiyacına Yuvacık Barajı'nın cevap veremeyeceği anlaşıldığından, Sapanca Gölü'nden Yuvacık Barajı arıtma tesisine 21 kilometrelik isale hattı yapılarak, istenildiği anda 30 milyon m³ suyun Yuvacık Barajı arıtma tesisine terfi edilmesi imkanı sağlanmıştır. Sapanca Gölü'nden Yuvacık Barajı arıtma tesisine yapılan isale hattı ve 6 adet pompanın bulunduğu terfi merkezi, çok kısa bir sürede tamamlanarak faaliyete geçirilmiştir. Böylelikle; İSU, yedek bir baraj oluşturarak kendi kaynakları ve imkanları ile baraj yapabilen bir kurum haline getirilmiştir.

Köylerde ve beldelerdeki her türlü yerel su kaynakları değerlendirilmektedir. İçmesularının arıtılması için daha önce Yuvacık Barajı ve Avluburun'da bulunan arıtma tesislerine ek olarak 5 adet içmesuyu arıtma tesisi yapılmıştır. 4 adet içmesuyu arıtma tesisinin inşaatına da devam edilmektedir. İSU görev alanının engebeli ve dik olması nedeniyle, 114 adet terfi işletmeye alınmıştır. Temin edilen içmesuyunun sağlıklı ve hijyenik olması maksadıyla içmesuyu şebekesinin değişik noktalarında günlük numune alınarak, bu numunelerin İSU tarafından kurulan ve işletilen laboratuvarında tahlilleri düzenli olarak yapılmaktadır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, 32 adet su deposunun bağlı olduğu ve sadece su seviyesinin izlendiği bir sistem mevcut iken, bugün 96 adet su deposunun bağlı olduğu, PH, klor, bulanıklık gibi değişik parametrelerin, su seviye ve hacimlerinin, basıncı hat değerlerinin izlendiği ve müdahale edilebildiği, pompa ve vanaların otomatik olarak açılıp kapatılabildiği, kamera sistemi ile kontrol edilebilen son derece gelişmiş içmesuyu SCADA sistemi kurulmuştur. Yapılan bu çalışmalarla, daha önceki dönemde Büyükşehir Belediye sınırları dahilinde kayıp kaçak oranı %70'in üzerinde iken, bugün bu oran yapılan çalışmalara paralel olarak %33'e düşürülmüştür. Daha önemlisi, temin edilen her türlü su ölçülebilir ve kontrol edilebilir hale gelmiştir.

SCADA Sistemi

5.3. Kanalizasyon, Yağmursuyu Şebekesi ve Dere Islahları

Su ve kanalizasyon hizmetlerinin devir alındığı dönemde hiçbir alt belediye ve muhtarlığın atıksularının arıtılmadığı, belediyelerin kanalizasyon tesislerinin yeterli olmadığı, büyük bir kısmında kanalizasyon sisteminin çalışmayacak derecede eski olduğu, deprem nedeniyle hasarlı oldukları ve neredeyse hiçbir köyde kanalizasyon olmadığı, kanalizasyonu olan birkaç örnekte de kanalizasyonların sağlıklı bir yapıda olmadığı tespit edilmiştir. Bu dönemde, ayrıca İSU uhdesinde hiçbir teknik, idari şartname, proje veya mevcut durumu gösterir hiçbir çalışma mevcut değildi.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, bir taraftan mevcut durumla ilgili tespitler yapılırken, diğer taraftan şartname ve projeler hazırlanmış, ihtiyaçlar belirlenmiştir. Belirlenen ihtiyaçlara yönelik olarak yapılan ihaleler ve kurum ekiplerince yapılan çalışmalar sonucu kanalizasyon ve yağmursuyu altyapısı büyük oranda yenilenmiştir. Kocaeli ilinde yağmursuyu şebekesi ile dere ıslahı yok denecek kadar az iken 292 km yağmursuyu şebekesi yapılmış, 55 km dere ıslah edilmiştir. Bugün itibarıyla işletilen kanalizasyon ve yağmursuyu şebekesinin uzunluğu 5061 km'ye ulaşmıştır.

Önceki dönemde Kocaeli ilinin engebeli yapısı ve denize dik yamaçları bahane gösterilerek yağmursuları ve ıslah edilemeyen derelerin Kocaeli için çok büyük tehditler oluşturduğu tespit edilmişti. Diğer ilçelerde olduğu gibi, İzmit şehir merkezinde dahi her yağmur yağmasında sokak ve caddeler sularla kaplanmakta ve bu dönem kısıtlı imkanlarla faaliyet gösteren belediyeler maalesef çaresiz bir şekilde olaylara seyirci kalmaktaydı. Bu nedenle il sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra, dere ıslahlarına öncelik verilmiştir. Şehrin merkezinde bobketlerin içerisinde rahatlıkla dolaşabildiği yerin altında kutu menfezler yapılmak suretiyle bu sorun çok büyük bir oranda giderilmiştir. Kanalizasyon ve yağmursuyu şebekesinde daha önce beton boru malzemeler kullanılır iken bugün uzun yıllar kullanılacak ve depreme dayanıklı koruge borular kullanılmaktadır.

5.4. Arıtmalar

5216 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte İller Bankası tarafından yapılan arıtma tesisleri bitmiş olduğu halde; alt kademe belediyeleri tesisleri işletecek teknik donanım ve imkânlardan yoksun olmaları hasebiyle devirden imtina ederek devir işlemlerini yapmamışlardı. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, İzmit Körfezi'nin Atıklardan Arındırılması Projesi kapsamında İller Bankası tarafından yapılarak 2003 yılında İSU Genel Müdürlüğü'ne devredilen Kullar Arıtma Tesisi ile birlikte 2005 yılında Körfez, Gölcük-Yeniköy, Karamürsel ve Altınova atıksu arıtma tesisleri de dahil olmak üzere toplam 5 adet arıtma tesisi devir alınarak, İSU Genel Müdürlüğü tarafından tüm Kocaeli'ne hizmet verilmek üzere işletilmeye başlanmıştır.

Köylerdeki altyapı ve arıtma oranını yükseltmek amacıyla 2009 yılından itibaren ATV-126 normuna uygun bir şekilde, İSU personeli tarafından projelendirilen Bağıranlı, Valideköprü, Akmeşe, Hakkaniye ve Çavuşlu modüler atıksu arıtma tesisleri devreye alınmıştır. Benzer şekilde, İSU Genel Müdürlüğü ile TÜBİTAK işbirliğinde Gebze Cuma Köyü'nde Balçık Doğal Atıksu Arıtma tesisi kurularak işletilmeye başlanmıştır. İSU Genel Müdürlüğü'nün Cuma köyünde kurduğu bu doğal arıtma tesisi ile köylerde kurmuş olduğu arıtma tesisleri Orman ve Su Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından model atıksu arıtma tesisi olarak gösterilmektedir.

Kocaeli'nde atık suların arıtılması amacıyla Dilovası OSB ile işbirliğine gidilmiş, Dilovası OSB'nin yaptığı arıtma tesisine evsel atıksular verilmiştir. İSU Genel Müdürlüğü'ne ait arıtma tesisleri ile OSB ve büyük sanayi kuruluşlarının atık sularını kontrol amacıyla Türkiye'de ilk olarak dünyadaki en ileri teknolojiler kullanılarak Atıksu SCADA Sistemi kurulmuştur. Bu sistem kapsamında; 32 adet atıksu terfi merkezi, 6 adet yağmursuyu terfi merkezi, 10 adet atıksu arıtma tesisi, 28 adet kanalizasyon kolektör hattı, 5 adet yağmursuyu kolektör hattı, 25 adet sanayi tesisi çıkışı, 9 adet yağış ölçer olmak üzere, toplam 115 ayrı noktada atık suyun miktarı ve kirliliğine yönelik otomatik olarak gerçek zamanlı ölçüm yapılmakta ve elde edilen ölçüm değerleri atıksu scada merkezine aktarılmakta olup, buna göre Kocaeli il genelindeki atıksu ve yağmursuyu sistemi tek merkezden uzaktan kumanda edilebilir hale gelmiştir.

İSU Genel Müdürlüğü, 2009 yılında Plajyolu ve 2011 yılında Türkiye'nin en büyük arıtma tesislerinden biri olan Gebze İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi'ni devreye alarak Kocaeli genelinde arıtma oranını % 93 seviyesine çıkarmıştır. Kandıra ve Cebeci arıtma tesislerinin bu yıl içinde tamamlanması ile bu oran %99'a çıkacaktır. Bu sayede, Avrupa Birliği'nin Türkiye için 2022 yılına kadar hedef gösterdiği %70-90 rakamı 10 yıl önceden yakalanmış, hatta geçilmiş olacaktır.

5.5. Emlak ve Kamulaştırma

5216 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği dönemde İSU Genel Müdürlüğü'ne ait tek bir tapulu gayrimenkul bulunmamakta idi. Su depoları, terfiler, arıtma tesislerinin bulunduğu alanlar, hizmet binaları, isale hatlarının geçtiği hatlar, hatlarla ilgili irtifaklar ve su kaynaklarının çıktığı alanlarla ilgili tapu kaydı ve mülkiyete ilişkin hiçbir belge bulunmamaktaydı. İl sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra İSU Genel Müdürlüğü'nün menkul ve gayrimenkullerine ilişkin varlıkları kayıt altına alınmıştır. Su depolarının tapuları çıkarılmış, orman ve hazine arazisi üzerinde bulunan su depolarının tahsisleri alınmıştır.

Su şebekesi ve kanalizasyon ağlarının neredeyse şehrin tamamını kaplaması sebebiyle; dere ıslahları, yağmursuyu şebeke hatları, havza korunmasında mutlak koruma alanları, dere mutlaklar ve su kaynaklarının çıktığı alanların emlak ve kamulaştırma işlemlerini karmaşık hale getirmiştir. Bu çerçevede, coğrafi bilgi sisteminin kurulması için çalışmalar başlatılmış ve önemli bir aşamaya gelinmiştir. Coğrafi bilgi sisteminin tam anlamıyla oluşturulması ve işletilmesiyle emlak ve kamulaştırma hizmetlerinde ciddi bir rahatlama beraberinde getirecektir.

Nüfusun yoğunluğunun oldukça yüksek olduğu Kocaeli gibi şehirlerde, su havzalarının korunması ile mutlak koruma alanlarında su ve kanalizasyon şebekelerinin geçtiği alanlarda kamulaştırma ve irtifak tesisi işlemlerinde ortaya çıkan hukuki ihtilafların çözümünde, emlak ve kamulaştırma hizmetleri önem arz etmektedir. Bu hizmetlerin zamanında usulüne uygun yapılmaması, su temininde ve atık suların uzaklaştırılmasında aksamalara neden olabilmektedir. Bu sebeple, İSU Genel Müdürlüğü'nde emlak ve kamulaştırma hizmetlerine büyük bir önem verilmiştir.

5.6. Abone Hizmetleri

Sağlıklı abone hizmetleri verilmeksizin; tahakkuk oluşturulması, yatırımların finanse edilmesi ve projelerin gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bu tespitten hareketle, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, abone hizmetlerindeki etkinlik, verimlilik ve yapılan yatırımlarla kayıp kaçak oranları %72'den, %30'lar seviyesine düşürülmüştür.

Tahakkuk oranlarının artırılmasında su şebekesinin yenilenmesi kadar abonelere verilen bütün suların tahakkuk altına alınması da önemlidir. Bu sebeple il sınırında büyükşehir olunduktan sonra, öncelikle su sayaçları yenilenmiştir. Bazı bölgelerde radyo frekanslı sayaçlar hizmete konularak tahakkuk miktarı artırılmıştır. Daha önceki dönemde çok sayıda personelle 3 ayda bir endeks okunurken, yapılan tespit ve uygulamalar neticesinde; öncelikle endeks hizmetleri özelleştirilmiş ve aylık okumalara geçilmiştir. Bu suretle, tahakkuk artırılmış ve kayıp-kaçak oranları azaltılmıştır. Yüksek tüketimli abonelerin su tüketimini kontrol altına almak amacıyla özel çalışma yapılmış ve tahakkuk miktarı artırılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, 2003 yılında Yuvacık Barajı'ndan alınan suyun sadece %36'sı tahakkuk ettirilirken, 2004 yılından itibaren yapılan başarılı çalışmalar neticesinde bu miktar bugün %75'lere kadar çıkarılmıştır.

5.7. Mali Hizmetler

Su ve kanalizasyon idareleri için yatırım yapma, proje gerçekleştirme ve tahakkuk kadar, tahsilat da son derece önemlidir. Mali yapısı güçlü olmayan bir su ve kanalizasyon idaresinin yatırım yapması ve abonelerini memnun etmesi mümkün değildir. 2003 yılında Yuvacık Barajı'ndan alınan suyun %36'sı tahakkuk ettirilirken, yapılan tahsilat sadece %16 seviyesinde idi. Tahakkukun %36, tahsilatın %16 olduğu bir mali yapıda, sorunların çözülmesi, yeni yatırımların yapılması ve hizmet üretilmesi mümkün değildi. Bu amaçla, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, öncelikle İSU Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye'de ki en son sistem olan Bilgi İşlem Otomasyon Sistemi kurulmuştur. Bu sisteme tahakkuk, tahsilat ve icra ile ilgili işlemlerin yapılması için entegrasyon sağlanmıştır.

Büyükşehir Kanunu çıkmadan önce aylık tahsilat ve tahakkuk oranları çok düşük miktarda idi. Yuvacık Barajı'ndan 110 milyon m³ su alınmasına rağmen tahakkuk %36, tahsilat %16, aylık gelir ise 2.300.000 TL seviyesinde idi. Tahakkuk ve tahsilat oranlarının yükseltilmesi ve mali yapının güçlendirilmesi ile birlikte Yuvacık Barajı'ndan alınan su miktarı 110 milyon m³'den 120 milyon m³'e çıkarılmış olmasına ve su fiyatları düşük tutulmasına rağmen, tahsilat miktarı aylık 2.300.000 TL'den 35.000.000 TL'ye çıkarılmıştır. Yeni mali yapıya paralel olarak daha çok ve daha büyük yatırımlar yapılabilmektedir. Yapılan yatırımlarla kayıp kaçak oranı düşürülmüş, çevreye zarar veren bütün faktörler bertaraf edilerek engellenmiş, yeterli miktarda su temin edilmiş, uzun yıllar su probleminin yaşanmayacağı bir seviyeye ulaşılmış ve müşteri memnuniyeti azami seviyeye yükseltilmiştir.

5.8. Su ve Kanalizasyon Devir İşlemleri ve Bazı Öneriler

Büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idaresi genel müdürlükleri 2560 sayılı Kanun'a tabi genel müdürlükler olup, su ve kanalizasyon hizmetleri ile ilgili devir protokolleri de bu Kanun'un 26. maddesine göre yapılmaktadır. İSKİ Kanunu olarak da bilinen 2560 sayılı Kanun'un 26. maddesi, büyükşehir belediyesinin yetki ve görev alanına giren alt belediyelerin su ve kanalizasyon hizmetlerinin nasıl devir alınacağını düzenlemektedir:

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra, Kocaeli İSU Genel Müdürlüğü'ndeki devir işlemleri de bu maddeye göre yapılmıştır. Kanun'da belediye ve köylerin mevcut su, kanalizasyon tesisi ve bunlarla ilgili taşınır ve taşınmaz mallar, hak ve borçları ve personelin tüm özlük haklarıyla birlikte bir protokolle devredileceği belirtilmektedir. Bu sebeple, devir işlemleri bir protokol çerçevesinde yapılmıştır. Devir protokolleri hazırlanmadan önce İSU Genel Müdürlüğü bünyesinde bir komisyon oluşturulmuş ve bu komisyon Kanun'un 1. maddesindeki çalışmaları yapmıştır.

Devir çalışmalarında, en büyük sorunlar köylerin su ve kanalizasyon hizmetlerinin devir alınması esnasında ortaya çıkmıştır. Yeterli miktarda su temin edemeyen ve/veya sağlıklı suyu olmayan muhtarlıklar, su ve kanalizasyon hizmetlerini devretme

talebinde bulunurken yeterli suyu bulunan, su ve kanalizasyon hizmetlerinin yapılmasında sorunları olmayan ve/veya su temini ile köyüne gelir sağlayan muhtarlıklar, devirden imtina ederek devir işlemlerini geciktirmişlerdir.

Devir öncesi oluşturulan komisyon, öncelikle mevcut su kaynaklarını tespit etmiştir. Yeterli miktarda suyu olmayan belde ve köylerde kamulaştırmalar yapılarak en yakın bölgeye su verilmiştir. İçmesuyu tesisleri devralınan belediye ve köylerde içmesuyu ve kanalizasyon sisteminin yeterli olmadığı, içmesuyu ve kanalizasyon şebekesinin geçtiği alanlardan irtifak tesis edilmeksizin ve kamulaştırma yapılmadan hatların geçirildiği görülmüştür. İSU Genel Müdürlüğünce devir işlemleri yapıldıktan sonra, bazı vatandaşlar daha önce muvafakat vermelerine rağmen, kamulaştırmasız el atma davaları açmışlardır. Belediyeler su ve kanalizasyon şebekesi yaparken kamulaştırma ve irtifak hakkı tesis etmeden hat yaptıklarından veya İmar Kanunu'nun 18. maddesine göre yapılan düzenlemeler esnasında önceden kamuya ait olan alanların daha sonra özel mülkiyete geçirilmesi nedeniyle kamulaştırma davalarının açılması söz konusu olmuştur.

Diğer taraftan, devir esnasında devre konu olmayan ve protokolda yazılı olmayan hususlar nedeniyle davalar açılmıştır. Açılan davalarda mahkemeler Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre devir işlemlerini işyeri devri olarak görmelerinden dolayı devirden itibaren 2 yıllık süre içerisinde borçlar nedeniyle devreden ve devralanı birlikte sorumlu tutarken, 2 yıldan sonrası için ise sadece devralanı sorumlu tutmuşlardır. Bu nedenle ileride ihtilafların çıkmaması için devir esnasında devre konu olan her türlü hak ve borcun ayrıntılı olarak protokol konusu yapılması gerekir.

Devir esnasında her belediye, kendi mülahazalarına göre kendisine yakın veya yararlı görmediği elemanları devretmeye çalışmaktadır. Kendisine yakın veya yararlı bulduğu elemanları ise vermek istememektedir. Bazı belediye başkanları ise büyükşehir belediyesi ile su ve kanalizasyon idaresini güçlü bir kuruluş ve dolayısıyla daha fazla maddi imkân sağlayan birimler olarak düşündüklerinden, su ve kanalizasyon hizmeti yapmadığı halde kendisine yakın bulduğu elemanları devretmeye çalışmaktadır. Bu sebeple, personel devirleri esnasında mutlaka su ve kanalizasyon işini yapan, su ve kanalizasyon ile tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin yapılmasında uzmanlaşmış ve bizzat bu işleri yapan personellerin devir alınması için gerekli hassasiyet gösterilmelidir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçiş sürecinde, su ve kanalizasyon hizmetlerinde özellikle devir işlemlerine yönelik olarak aşağıdaki önerilerin de ortaya konulması faydalı olacaktır:

1. *Devir esnasında, devir alınacak menkul ve gayrimenkul durumlarının ve mevcut gayrimenkuller üzerinde ipotek ve haciz bulunup bulunmadığının tespiti ve tutanak altına alınması,*
2. *Belediyeler tarafından komisyona iletilen raporlamalarda araç, gereç, iş makinesi ve bilgisayar gibi sarf ve demirbaş malzemeleri için liste düzenlenerek kayıt ve tutanak altına alınması,*
3. *Belediyenin su, atıksu ve diğer aboneliklerine ait kayıtların tutulduğu defter, abone kartları, kalamoza defterleri, alacak ve borçları, depozito ve teminatları, tahakkuk senetleri, teminat mektupları gibi belgelerin raporlanarak tutanak altına alınması,*
4. *Abonelerin tahakkuka bağlanmış borçları, başka bir ifadeyle ilgili belediyenin abonedeki tüm alacakları, hak ve menfaatleri, varsa hacizli alacakları ve sarfiyatlarını gösteren belgelerin teslim alınması,*
5. *Belediyenin su ve kanalizasyon ünitelerine ait nakit para, çek, bono, tahvil ve teminat mektubu gibi maddi kıymetlerin incelenerek tutanak altına alınması,*
6. *Belediyenin su ve kanalizasyondan kaynaklanan dava ve icralarının listesinin düzenlenmesi,*
7. *Su ve kanalizasyon hizmetlerinde görevli personelin özlük ve sicil dosyalarının incelenerek rapor edilmesi,*

8. *Su ve kanalizasyon idarelerine geçen personelin, boş bulunan memur ve daimi işçi kadrolarına uygun atamaların yapılması; kadroları uymayanların kadro iptal ihdas işlemleri tamamlanıncaya kadar özlük haklarının mevzuat gereğince su ve kanalizasyon idarelerince ödenmesi; geçici işçilerin, valiliklerdeki işlemleri sonuçlandıktan sonra atama ve görevlendirmelerinin yapılması; bu personelin özlük haklarına ilişkin ödemelerin ve işlemlerin atamalar tamamlanıncaya kadar bağlı buldukları belediye tarafından, tamamlandıktan sonra su ve kanalizasyon idaresi tarafından yapılması,*
9. *Su ve kanalizasyon hizmetleri için ilan edilen ihalelerin devir alınması,*
10. *Su ve kanalizasyon alt yapılarına ait varsa inşaat ve işletme projelerinin teslim alınması,*
11. *Belediyelerin varsa su birlikleri ile yapmış oldukları protokollerden doğan tüm hak ve sorumluluklarının teslim alınması,*
12. *Yürürlük tarihi itibarıyla, su ve kanalizasyon hizmetleri devir alınacak belediyelerin, devir protokollerinde belirtilen elektrik, su birlikleri ve diğer aboneliklerinin endeks tespiti yapılarak tutanak altına alınması, hususları büyük önem arz etmektedir.*

Karamürsel Plajı, Mavi Bayrak Almaya Hak Kazandı

6. ÇEVRE HİZMETLERİ

Bu bölümde; il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yürütülen çevre hizmetleri önceki dönemle karşılaştırmalı bir şekilde ele alınacaktır. Bu çerçevede, çevre hizmetleri; atık yönetimi, ruhsat ve denetim, çevre koruma, park, bahçe ve yeşil alanlar ile rekreasyon başlıkları altında incelenecektir.

6.1. Atık Yönetimi

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, ilçe ve belde belediyeleri tarafından yürütülen atık yönetimi çalışmalarında çok ciddi sorunlar yaşanmaktaydı. Bu dönemde ilçe ve belde belediyeleri atıkları kaynağında ayrıştıramamakta, taşıma ve bertaraf maliyetlerinin yüksek olması sebebiyle evsel atıkları hiçbir önlem almadan kendi sınırları içinde oluşturdukları vahşi depolama alanlarına düzensiz bir şekilde aktarmaktaydı. Bu dönemde birçok vahşi depolama alanında sık sık yangınlar yaşanmaktaydı. Bu duruma örnek olarak basına da yansıyan Gebze vahşi çöp alanında 2004 yılının ilk çeyreğinde çıkan yangın ve çöp kayması gösterilebilir. İlçe ve belde belediyelerinin kontrol ve güvenlik konularında yetersiz kalması sebebiyle, kendi sınırları içerisinde yer alan vahşi depolama alanlarına izinsiz evsel atıkların yanı sıra yasal olmamasına rağmen her türlü tehlikeli endüstriyel atıklar da dökülmekte ve bu durum çok ciddi çevre kirliliği sorunlarına yol açmaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, 2004 ve 2005 yılları arasında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından ilin bütününe kapsayan atık yönetim çalışmaları yapılmış, mevcut vahşi depolama alanları kapatılmış, bu alanlarla ilgili rehabilitasyon çalışmaları yapılmış, yeni ve düzenli depolama sahaları oluşturulmuştur. Bu sahalarda bertarafı yapılan evsel atık miktarı yıllık 200.000 tondan 450.000 tona ulaşarak il genelinde oluşan evsel atıkların tamamının düzenli depolanması sağlanmıştır. Bu sayede, il genelinde vahşi depolama neticesinde toprakta, yeraltı ve yüzey sularında ve havada oluşan kirlilik ortadan kaldırılmıştır.

Gebze bölgesinde yeni bir düzenli depolama sahasının açılmasıyla, Kocaeli’nde iki büyük merkez olan İzmit ve Gebze bölgeleri birer adet düzenli depolama tesisine kavuşmuştur. Mevcut iki depolama sahası Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından işletilerek, ilçe belediyelerinin atık nakliye masrafları minimize edilebilmiş, trafik yükü ve buna bağlı olarak trafik kaynaklı hava kirliliği azaltılmıştır. Şehrin uygun yerlerine atık aktarma istasyonlarının inşa edilmesiyle, il genelinde atık taşınması ve bertarafı konusunda etkinlik sağlanmıştır. Düzenli depolama sahalarına sadece evsel nitelikli atıklar kabul edilmekte olup, 2004’ten önce vahşi depolama sahalarına kaçak olarak getirilen tehlikeli endüstriyel atıkların oluşturduğu çevresel tehdidin önüne geçilmiştir.

Atık yönetimi konusunda akademik kurumlarla işbirliği yapılarak çalışmalar bilimsel olarak üniversiteler tarafından desteklenmiştir. Bu çerçevede Kocaeli Entegre Katı Atık Yönetim Planı çalışmaları başlatılmış ve Kocaeli genelinde 2030 yılına kadar atık yönetimi planlaması yapılmıştır. Bu çalışmalarda ilçe belediyeleri tarafından yapılması öngörülen faaliyetler de planlanarak il genelinde atık yönetimi konusunda bütünlük sağlanması hedeflenmiştir.

Ülke geneline örnek olacak şekilde, Kocaeli genelinde değerlendirilebilir atıkların kaynağında ayrı toplanması projesi başlatılmıştır. Bu kapsamda ilçe belediyeleriyle birlikte ambalaj atıkları, atık piller, elektronik atıklar, kıyartmalık atık yağlar gibi hanelerden kaynaklanan atıkların ayrı toplanması konusunda bütünlük sağlanmış, önemli başarılar elde edilmiştir. Ayrıca hanelerden kaynaklanan iri hacimli atıklar, tehlikeli atıklar, atık yağlar, inşaat ve yıkıntı atıkları gibi atıkların toplanması ve uygun şekilde değerlendirilmesi veya bertarafının sağlanması için her ilçede en az bir Atık Getirme Merkezi oluşturulması hedeflenmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçiş sürecinde, il genelini içine alacak şekilde entegre katı atık yönetim planı çalışmalarına derhal başlanması önem arz etmektedir. Bu çalışma yürütülürken öncelikle varsa mevcut bertaraf tesisleri, kurulması gereken bertaraf tesisleri, aktarma istasyonları ve atık getirme merkezlerinin nerelere kurulabileceği de öngörülerek imar planlama çalışmalarında bu yerlerin belirlenmesi ve öncelikle planlara işlenmesi ve/veya planlama çalışmalarında söz konusu tesisler göz önüne alınarak çalışmaların yürütülmesi sağlanmalıdır.

Diğer taraftan, hanelerden kaynaklanan atıkların ayrı toplanması konusunda ilçe belediyeleriyle koordinasyon sağlanması büyük önem arz etmektedir. Eysel katı atıkların toplanması/taşınması ve bertarafına yönelik ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesi tarafından yapılan maliyetlerin, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda belirlendiği üzere "kirleten öder" prensibine göre atık üreticilerinden tahsil edilmesi gerekir. Zira bu maliyetler belediyelere önemli bir yük getirmektedir. Atık yönetimi hususunda farkındalık çalışmaları önemli olup, bu hususta hem bu alanda çalışan personelin hem de halkın bilgilendirilmesi ve eğitimi konusunda ayrı ayrı çalışmalar başlatılması faydalı olacaktır.

Atık Depolama Alanı

6.2. Ruhsat ve Denetim

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, Gayrı Sıhhi Müesseselerin (GSM) ruhsatlandırma ve denetleme iş ve işlemleri büyükşehir belediyelerinin yetki alanının dışında yer almaktaydı. Bu iş ve işlemler, birinci sınıf GSM'ler için Sağlık Bakanlığı, ikinci sınıf GSM'ler için valilikler ve üçüncü sınıf GSM'ler için ise kaymakamlıklar tarafından yapılmakta; sekretarya hizmetleri ise il sağlık müdürlükleri ile ilçe kaymakamlıklarına bağlı sağlık grup başkanlıkları tarafından yürütülmekteydi. Kocaeli'nin çok önemli bir sanayi kenti olması, plansız gelişme ve çevre sorunları gibi nedenlerle merkezi ve taşra teşkilatlarında farklı kurumlar tarafından yürütülen bu çalışmalarda bir bütünlük söz konusu değildi. Bu dönemde, GSM'lerin ruhsatlandırılması konusunda ilgili kurumlarda uzman olmayan ve sayıca yetersiz personel ile araç-gereç sıkıntısından dolayı başvurular zamanında sonuçlandırılmamakta ve denetleme konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, birinci sınıf GSM'ler büyükşehir belediyelerinin; ikinci ve üçüncü sınıf GSM'ler ise ilçe belediyelerinin yetki alanına girmiştir. Ruhsatlandırma ve denetleme ile birlikte imar planlama yetkisinin de Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne geçmesi ile birlikte, Kocaeli genelindeki mevcut sanayi tesislerinin sorunlarının çözümü çalışmalarına ivedilikle başlanmış, yeni kurulacak sanayi tesislerinin planlanması, ruhsatlandırılması ve denetlenmesi konusunda yetki karmaşası ortadan kalkarak işlemler tek elden yürütülmeye başlanmıştır.

Kocaeli'nde sanayi yoğunluğu ve çevre sorunları dikkate alınarak Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı ve bu başkanlığa bağlı Çevre Koruma, Atık Yönetimi ile Ruhsat ve Denetim Şube Müdürlükleri oluşturulmuştur. Bu birimlerde istihdam edilen uzman teknik personel, yeterli araç-gereç teçhizat donanımı ile iş ve işlemlerin planlı ve programlı bir şekilde yürütülmesi sağlanmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde, il genelinde 800'e yakın birinci sınıf GSM'nin ruhsatsız faaliyet gösterdiği tespit edilmiş ve bunlarla ilgili gerekli işlemler tesis edilmiştir.

İl genelindeki tüm GSM'ler kayıt altına alındıktan sonra bu kurumlar hızlı bir şekilde coğrafi bilgi sistemine aktarılmaya başlanmış ve Kocaeli'nin "sanayi haritası" oluşturulmasına yönelik çalışmalarda son aşamaya gelinmiştir. Ayrıca, ilgili genel sekreter yardımcısının başkanlığında Gayri Sıhhi İnceleme Kurulu oluşturulmuş, Kurul üyeliklerine de daire başkanı, il müdürü ve şube müdürü seviyesinde yetkililer seçilerek, bu Kurul'un çalışmaları ve sonuçları sağlıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulmuştur.

Geçiş sürecinde, ruhsatlandırma ve denetleme işlemlerine ivedilikle başlanması önem arz etmektedir. İl genelindeki mevcut sanayi tesisleri ve sanayi alanlarının önceden tespit edilerek, çevre ve toplum sağlığı da dikkate alınarak kentin gelişim planlamalarının yapılması ve buna göre iş ve işlemler yürütülmesi daha sağlıklı olacaktır. Ruhsatlandırma işlemleri imar planları ile doğrudan ilişkili olduğundan, il çapında uyumlu plan yapılması ruhsatlandırma işlemlerine de olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Diğer taraftan ruhsatlandırılacak tesis sayısının artması ve bunlara farklı faaliyette bulunan işletmelerin dahil olması, nitelikli teknik personel istihdamını zorunlu hale getirecektir.

6.3. Çevre Koruma

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, il genelinde hava, su, deniz ve gürültü kirliliğinin önlenmesi ya da çevrenin korunmasına yönelik tek bir kurum ya da bütüncül bir politikadan söz etmek mümkün değildi. Çevre kirliliğiyle ilgili yaşanan olumsuzluklar ya da halkın bu konudaki şikayet veya talepleri Çevre Bakanlığı ve taşra teşkilatları vasıtasıyla çözülmeye çalışılmaktaydı. Bu sorunların zamanında ve yerinde çözüme kavuşturulmasında ilgili kurumların personel, araç ve ekipman yetersizliklerinden dolayı ciddi anlamda aksamalar oluşmakta, bu da vatandaşların memnuniyeti açısından büyük bir sorun teşkil etmekteydi. Diğer taraftan, bu dönemde ilin sadece sınırlı bir alanında faaliyet gösteren İzmit Büyükşehir Belediyesi, söz konusu sorunlara sorumluluk sahasının sınırlı olmasından dolayı bütüncül olarak eğilememekteydi.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, İzmit Körfezi etrafında 6 ilçe ve 16 belde belediyesi yer almaktaydı. İlçe ve belde belediyelerinin çevre koruma birimlerinin olmaması, personel eksikliği ve konu hakkında bilgi ve çevre bilinci yetersizliğinden dolayı, çevre kirliliğine yönelik tedbirler alınamamakta ve halkın beklentileri karşılanamamaktaydı. Kocaeli'nin 2004 yılına kadar yaşamış olduğu plansız gelişme ve sanayileşme; beraberinde plansız yerleşim, altyapı sorunları ve çevre kirliliğini getirmişti. Bu durum özellikle İzmit Körfezi'nde ciddi anlamda pis koku ile deniz ve görüntü kirliliğine yol açmış, Körfez'de deniz canlı hayatı bitme noktasına gelmişti.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından ilin sosyal, ekonomik ve çevresel boyutta hayat damarı olan İzmit Körfezi öncelikle çevre sorunları, bu sorunların nedenleri ve sonuçları ile birlikte ciddi bir analize tabii tutulmuş; yapılması gerekenler öncelik sırasına göre planlı ve programlı bir şekilde tedricen hayata geçirilmiştir. Genelde Kocaeli'nin ve özelde İzmit Körfezi'nin maruz bırakıldığı olumsuz çevre sorunlarından kurtarılması için, öncelikle imar planı çalışmaları yapılmıştır. Bununla birlikte mevcut altyapı sorunlarının çözümüne gidilmiştir. İzmit Körfezi kıyısında bulunan atıksu arıtma tesisleri devralınarak düzenli işletilmesi sağlanmış, Körfez'e ulaşan derelelerin ıslahı gerçekleştirilmiştir.

Körfez'de kontrol ve denetimi etkin yürütmek amacıyla ilgili bakanlıktan gemi ve deniz araçlarından kaynaklanan kirliliğe ilişkin kontrol denetleme ve idari yaptırım kararı verme yetkisi alınmıştır. Bu yetkiye dayanarak Kocaeli Byşehir Belediyesi donanımlı personeliyle karadan, iki adet kontrol teknesiyle denizden ve bir deniz uçağıyla havadan olmak üzere üç koldan yaptığı yoğun kontrol çalışmalarını başarı ile gerçekleştirmeye devam etmektedir. 2007 yılından itibaren özellikle deniz uçağı ile gerçekleştiren kontrol ve denetim faaliyetleri sonucunda hem gemilerden hem de kıyı tesislerinden kaynaklı kirliliğin önlenmesinde anlamlı ve kayda değer sonuçlar alınmıştır. Kocaeli Byşehir Belediyesi'nin kullandığı bu yöntem, denizlere kıyısı bulunan byşehir belediyelerine örnek bir uygulama olarak kabul edilmiştir.

Körfezde Yeniden Hayat Başladı

İzmit Körfezi'nde gemi ve deniz araçlarından kaynaklanan atıklar iki adet atık alma gemisi ile toplanmakta ve uygun şekilde bertarafı sağlanmaktadır. Bu faaliyet sonucunda, bir taraftan muhtemel deniz kirliliği önlenirken diğer taraftan kayda değer bir maddi gelir sağlanmaktadır. Ayrıca deniz yüzeyinde biriken katı atıkların temizlenmesi çalışmaları üç adet deniz yüzeyi temizleme teknesi ile yürütülmektedir. TÜBİTAK MAM ile birlikte 2007 yılından itibaren deniz suyu kalitesinin izlenmesi ve buna yönelik güncel veri sağlanması amacıyla İzmit Körfezi İzleme Projesi yürütülmektedir. Bu proje kapsamında; evsel veya endüstriyel girdilerdeki değişimlerin Körfez su kalitesine ve ekosistemine etkileri sebep-sonuç ilişkisi içinde izlenmekte ve her yıl hazırlanan sonuç raporları sayesinde gerekli önlemlerin zamanında alınması sağlanmaktadır.

2004 öncesi kirliliği ve kötü görünümüyle ulusal ve yerel ölçekte sık sık gündeme gelen İzmit Körfezi, 2004 yılından sonra Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından; atıksu arıtma tesislerinin verimli bir şekilde çalıştırılması, gemi kaynaklı atıkların düzenli bir şekilde toplanması, değerlendirilmesi, deniz yüzeyi temizleme çalışmalarının yapılması, gemi ve kıyı tesisi kaynaklı oluşabilecek kirlilik tespit ve önleme çalışmalarının karadan, denizden ve havadan 7 gün 24 saat kesintisiz sürdürülmesi sonucunda su kalitesi, canlı hayatı ve rekreatif kullanılabilirliği ile ulusal ve uluslararası çapta örnek alınabilecek bir duruma gelmiştir.

Geçiş sürecinde, öncelikle il sınırlarındaki çevre sorunlarının neden sonuç ilişkisi ile etraflıca ve ayrıntılı bir şekilde tespit edilmesi; ilgili, sorumlu veya yetkili diğer tüm kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde çalışılması; tespit edilen sorunların ivedilikle üzerine gidilerek çözüme kavuşturulması; sorunların çözümüne yönelik işlemlerde öncelik sırasına göre planlama, altyapı, araç-gereç ve donanımlı personel temini şeklinde yaklaşılması önem arz etmektedir.

6.4. Park, Bahçe ve Yeşil Alanlar

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, park, bahçe ve yeşil alanlarla ilgili uygulamalar ilçe/belde belediyeleri tarafından koordinasyondan uzak dağınık bir şekilde yürütülmekteydi. Alt kademe belediyelerinde bu çalışmalarını yapmakla sorumlu birimlerde nitelikli personel yetersizliği ve iş yoğunluğu gibi sebeplerle planlı, estetik, engellilerin dâhil olduğu projeler üretilememekteydi. Bu alanda yapılan kısmi çalışmalarla sadece lokal çözümler üretilmeye çalışılmaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, 2004 yılından itibaren yetişmiş nitelikli teknik personeliyle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tek elden daha bütünleştirici, kentin geneline uygulanabilir, vatandaşın kullanmakta zorlanmadığı ve ileri teknolojilerin kullanıldığı hizmetler üretmeye başlamış, tüm Kocaeli'ni kapsayacak şekilde çok sayıda park, bahçe, yeşil alan, meydan, kavşak düzenlemesi ve engelli çocuk oyun grupları tasarlayarak uygulamaya sokmuştur. Bu çerçevede bugüne kadar SEKA Park, Doğu Kışla Gençlik Parkı, Barbaros Hayrettin Paşa Parkı, Eşref Bitlis Parkı, Denize Sevgi Parkı da dahil olmak üzere il genelinde toplam 61 adet kent parkı yapılmıştır. Kent parkları dışında, bu dönemde toplam 43 adet kavşakta yeşil alan düzenlemesi, 528 adet çevre düzenlemesi, 8 adet engelli parkı ve çok sayıda meydan düzenlemesi yapılmıştır.

Bu parklardan kamuoyunca da yakından bilinen en önemlisi Sekapark'tır. 1100 dönümlük arazi üzerine kurulan Sekapark'ta 15 metre yüksekliğinde ve 150 m çapında dev yapay çim tepe, Avrupa'nın en büyük beşinci tırmanma duvarı, yapay kum plajı, 10.000 kişilik konser ve performans platformu, yüz binlerce m²'lik çim alan, yürüyüş ve bisiklet yolu, 800 araçlık otopark ve silo kafeler bulunmaktadır. Sekapark arazisinin toplam 300.000 m²'lik bir bölümü yeşil alanlara ayrılmış ve bu alanda toplam 44.926 adet çeşitli boy ve türde ağaç ekilerek, Kocaeli'nin akciğeri haline getirilmiştir. Kocaeli gibi bir sanayi kentinin merkezinde oluşturulan Sekapark, maviyle yeşili birleştiren atmosferiyle bir cazibe merkezi ve başta İstanbul olmak üzere tüm il ve ilçelerden gelen insanların uğrak yeri haline gelmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte Kocaeli’nde eski döneme göre çok ciddi bir fark oluşmuştur. Bu çerçevede, dikilen fidan sayısı 2004 yılında 500.000 adet iken, 2012 yılında 5.434.357 adet olmuştur. Açık yeşil alan miktarı 2004 yılında 500.000 m² iken, 2012 yılında 15.329.872 m² olmuştur. Başka bir ifadeyle, kişi başına düşen yeşil alan miktarı 2004 yılında sadece 1 m² iken, 2012 yılında neredeyse on katı artarak 9.82 m² olmuştur.

Geçiş sürecinde tüm bu hizmetlerin yapılabilmesi için uyum ve koordinasyona ciddi anlamda önem vermek gerekir. Kent parklarının yapımında ilçe belediyeleri ile yetki ve sorumluluk karmaşası yaşanmaması için görev, yetki ve sorumlulukların önceden alan ölçeğinde belirlenmesi ve bu belediyelerle koordineli çalışılması önem arz etmektedir. Kavşak düzenlemeleri için Karayolları Bölge Müdürlüğü’nden izin ve onay alınmalıdır. Meydan düzenlemelerinde altyapı sorunları yaşanmaması için uygulamadan önce planlama yapılması ve ilgili diğer kurumlarla işbirliği içinde koordineli çalışılması önem arz etmektedir. Ağaçlandırmalarda iklim ve coğrafi yapıya uygun tür ve yaş seçimi göz önünde bulundurulmalıdır.

Başiskele Köprülü Kavşağı Çevre Düzenlemesi

6.5. Rekreasyon

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, ilçe veya büyükşehir bünyesinde rekreasyon alanında ciddi ve planlı bir çalışma yapıldığını söylemek mümkün değildir. İlçe ve belde belediyeleri tarafından yapılan kısmi çalışmalar koordinasyondan uzak dağınık bir şekilde yapılmaktaydı. Bunda da diğer birçok hizmet alanında olduğu gibi personel ve ekonomik yetersizlikler ile iş yoğunluğu en temel gerekçeler olarak ön plana çıkmaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, rekreasyon alanında da planlı, estetik, engelli vatandaşlara da hitap edecek şekilde projeler üretilmiş ve uygulamaya sokulmuştur. Büyükşehir Kanunu'nun verdiği yetkiler ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından sahip olduğu imkanlar ve nitelikli teknik personeliyle bütünleştirici, kentin geleceğine uyarlanmış, vatandaşın kullanmakta zorlanmadığı, ileri teknolojilerin kullanıldığı daha geniş perspektifte çeşitli sorunları daha hızlı giderecek hizmetler ortaya konulmuştur. Bu çerçevede il genelinde büyük mesire alanları planlanmış, uzun mesafeli yürüyüş ve bisiklet yolları uygulaması yapılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildiği 2004 yılından itibaren; Kartepe, Yahya Kaptan, Kandıra Sapağı, Derince Çenedere ve Körfez Kanal Boyu yürüyüş ve bisiklet yolları da dahil olmak üzere toplam 12 adet yürüyüş yolu ve 10 adet bisiklet yolu yapılmıştır. 2004 yılında 1,5 km olan yürüyüş yolu 2012'de neredeyse tüm İzmit Körfezi'ni çevreleyecek şekilde 65 km'ye, 1 km olan bisiklet yolu ise 20 km'ye çıkarılmıştır.

Yine bu dönemde, Çınarlıdere, Gaziler Dağı, Çayırova Çağdaşkent İplik Deresi, Dilovası Adatepe, Çenedere, Çayırova Kuştepe ve İzmit Kent Orman da dahil olmak üzere 12 adet mesire alanı oluşturulmuş; Değirmendere, Kavaklı, Ulaşlı, Karşıyaka Bahçecik, Eşme, İhsaniye, Derince 60 Evler ve Körfez Yarımca da dahil olmak üzere toplam 29 adet sahil düzenlemesi yapılmıştır. Bu dönemde köyler de ihmal edil-meyerek, il genelindeki köylerde toplam 1100 çocuk oyun grubu oluşturulmuştur.

Kuştepe Mesire Alanı

Bütün park ve yürüyüş yollarında toplam 241 adet spor kondisyon aletleri uygulanması yapılmış ve il genelinde gondol salıncak, kameriye, bank, piknik masası ve Osmanlı çeşmesi gibi toplam 32.651 adet donatının imalat ve dağıtımını yapılarak kullanıma sokulmuştur.

Tüm bu projelerin planlanması ve hayata geçirilmesinde; çevresel etik, sürdürülebilirlik, ekolojik uyum, bütünlük, çeşitlilik, estetik ve fonksiyonel peyzajların korunması gibi değerler dikkate alınmıştır. Mesire alanları, rekreasyon alanları, ilçeleri birbirine bağlayan bulvar, yürüyüş ve bisiklet yolları ile alakalı projeler oluşturulurken aynı zamanda ilçe sınırlarını ayıran dereler, hafriyat döküm alanları, taşocakları ve Orman Bakanlığı'ndan tahsisli büyük alanlar, sulak alanlar ve ormanlar gibi insanlar tarafından tahrip edilmiş veya edilmekte olan alanların ıslahı ve onarımını yapılmıştır.

Bu projelerde engelliler de dikkate alınarak, engelli oyun ve fitness grupları, hissedilebilir yüzeyli yürüyüş yolları ve kabartma haritalar engellilerin istifadesine sunulmuştur. Ayrıca, açık alanlar engellilere yönelik rehabilite edilmiş ve engellilerin plajlarda bulunan yüzme alanlarına ulaşmaları ve yararlanabilmeleri için çeşitli projeler hayata geçirilmiştir. Kocaeli bugün engellilerin hiç kimseye ihtiyaç duymadan kullanabilecekleri bir şehir yolunda hızla ilerlemektedir.

Geçiş sürecinde, yürüyüş ve bisiklet yollarının güzergahlarının belirlenmesinde ve ilçeler arasında geçişlerde sorun yaşanmaması için, tüm ilçe ve paydaşlarla koordineli bir şekilde planlamaların önceden yapıp bütünlük sağlanması önem arz etmektedir. Mesire alanlarının düzenlenmesinde uygulama esnasında alanın doğal yapısının bozulmaması ve özelliğini kaybetmemesi için dikkatli olunmalı, bu tür projelerde doğal malzemeler kullanılmalı ve iş makinelerinin bu alanlara girmesi önlenmelidir. Sahil düzenlemelerinde, onaylı dolgu imar planları netleşmeden planlamaya geçilmesi sorun oluşturacağından, onay sürecinin tamamlanmasından sonra işlemlerin yapılması önem arz etmektedir.

Develli Akcaova Köy Yolu

7. KÖY HİZMETLERİ

Bu bölümde; il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından köye götürülen hizmetler önceki dönemle karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Bu çerçevede bu dönemde köye götürülen hizmetleri imar planlaması, grup köy yolları, donatılar, temizlik ve atık yönetimi ile gıda, tarım ve hayvancılık başlıkları altında ele almak mümkündür. Bu bölümde ayrıca köye hizmet çalışmalarının daha etkin ve daha verimli yürütülmesi için bazı öneriler ortaya konulacaktır. 6360 sayılı Kanun'la köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesine rağmen, burada köye hizmetten kasıt daha ziyade kentsel alan dışında yer alan kırsal kesime götürülen hizmetlerdir.

7.1. İmar Planlaması

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, köylerin imarı ile ilgili yetki valiliklerde yer almakta; ancak Valilik yetersiz kadro ve iş yoğunluğu gibi gerekçelerle bu alanlarda yapılması gereken imar faaliyetlerini layıkıyla yerine getirememekteydi. Bu dönemde, orman köylerinde sadece Köy Kanunu çerçevesinde imar planlaması yapılabilmekteydi. Bu kanun çerçevesinde, köyün gelişimi için hazine arazilerinin köy gelişim planı adı altında planlanması dışında herhangi bir planlama ve çarpık yapılaşmayı engellemeye yönelik herhangi bir denetim yapılamamaktaydı. Bu durum, özellikle gelişme baskısı altındaki köylerde düzensiz yapılaşmanın önünü açmıştı. Birçok köyde kadastral duruma göre yapılaşmaya gidilmesi neticesinde, içinden bir aracın dahi geçemeyeceği yollar oluşmuş, köyün ihtiyacı olan cami ve köy konağı gibi sosyal donatı alanlarının yapılabileceği alan kalmamıştı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli sınırları içerisinde yer alan ve Büyükşehir Belediyesi'nin mücavir alanı haline gelen köylerde öncelikle merkez köy niteliğinde olan ve yerleşim yerlerinin hemen bitişiğinde yer alan köylerde uygulama imar planı ile ilgili çalışmalara başlanmıştır ve 2009 yılı itibarıyla bu çalışmaların önemli bir kısmı tamamlanmıştır.

Geçiş sürecinde, köylerde imar planı ile ilgili çalışmalara başlamadan önce köy yerleşik alanı ile gelişim alan sınırı belirlenmemiş olan köylerin tespit edilmesi ve sınırları belirlenmemiş olan köylerin bu sınırlarının belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu sayede, imar planı ile ilgili çalışmalar yapım aşamasında iken kontrolsüz yapılaşmayı denetim altına almak mümkün olabilecektir. Diğer taraftan planlama çalışmalarına merkez köylerden başlanması da ciddi anlamda faydalı olacaktır.

7.2. Grup Köy Yolları

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra, köylerdeki yaşam kalitesini artırmaya yönelik birden fazla köye hitap eden grup köy yolları yapılmış ve köylerin kendi aralarında ve şehir merkeziyle arasındaki ulaşım rahatlatılmıştır. Bu çerçevede, Orhaniye Kadriye Sapağı, Yukarı Mecidiye, Aşağı Mecidiye, Akmeşe arası grup köy yolu; Körfez ilçesi Belen grup yolu; Derince ilçesi İshakçılar, Turaş, Çakmaklar, Karamanlı sapağı arası grup köy yolu; Derince ilçesi Alacakese, Yağcılar, Pamuklar, Otmanlı ve Davulcular arası grup köy yolu; Gebze Eleşli Sapağı, Melemezler ve Kutluca arası grup köy yolu ve Kandıra ilçesi Kefken Devlet Yolu, Akçabeyli Ballar köyü arası grup yolu işleri yapılmıştır.

Geçiş sürecinde, grup yollarının standardının yüksek olmasından dolayı maliyetlerinin de benzer şekilde yüksek olacağı akılda tutulmalıdır. Yol yapım bakım ve onarım bütçesinin büyük bir kısmı bu yollara harcanmaktadır. Bu sebeple grup yollarının seçiminde yoğunluk ve öncelik tespitlerinin doğru yapılması önem arz etmektedir. Diğer taraftan, il sınırında büyükşehir belediyesi olunmasıyla artan yol ağı göz önünde bulundurularak; yol bakım ve onarım ekiplerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Yol bakım ve onarım hizmetlerine hızlı ve zamanında müdahale edebilmek amacıyla; makine, ekipman ve iş gücü bölgesel olarak konuşlandırılması, bunun için bölgesel şantiye binaları kurulmalıdır. Şantiye binaları için ayrı ayrı işyeri numarası alınarak, işçilerin mesaiye bu şantiyelerde başlamaları sağlanmalıdır. Ayrıca kaynakların verimli kullanılması amacıyla üretime katkı sağlayan agrega ocaklarının kurulması sağlanmalıdır.

Diğer taraftan, köy grup yollarının genelde kadastral yollar olması sebebiyle, genişlikleri ve doğrultuları değişkenlik göstermektedir. Bu sebeple, grup yollarının yapımına başlamadan önce, mülkiyet probleminin çözülmesi için imar uygulama çalışmalarının tamamlanması beklenmelidir.

7.3. Donatılar

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce; köy hizmetleri, merkezde Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, taşrada Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü tarafından yürütülmekte, bu dönemde yapılan çalışmalar sınırlı ve yetersiz kalmaktaydı. Benzer şekilde, köye götürülen hizmet çeşidi sınırlı olup köylerle ilgili sorunların tamamına, yerinde, bütüncül bir gözle bakılamamakta ve karar mekanizmasının hizmet alan köylere uzak olması sebebiyle etkin ve yerinde kararlar verilememekteydi.

Büyükşehir belediyesi sınırları il mülki sınırı haline geldikten sonra; bir taraftan köye götürülen hizmetlerde çeşitlilik sağlanmış, diğer taraftan köylülerin tarım ve hayvancılıktan yeterli ekonomik kazanç sağlamalarına yönelik tedbirler alınarak şehre göçün önüne geçilmeye çalışılmıştır. Küreselleşme ve sanayileşmenin köy hayatı üzerinde oluşturduğu olumsuzlukları gidermek, sosyal ve kültürel dokuyu muhafaza etmek ve sosyal dayanışmayı tekrar canlandırmak amacıyla, köylerdeki çalışmalar planlı bir şekilde ve sosyal ve kültürel faaliyetlerin yeniden canlandırılmasına yönelik, insanların bir araya gelebileceği sosyal tesisler, çocuk parkları, camiler, köy fırınları, köy konakları, köy meydanları, mezarlık çevre düzenlemeleri gibi birçok köy donatıları yapılmıştır. Köylerin estetik ve fonksiyonel bir yapıya kavuşturulması için, onarılması gereken mevcut yapılara malzeme desteği verilmiş ve bu sayede köyden kente olan göç tersine dönüştürülmüştür.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli genelindeki köylerin sorunları daha hızlı, etkin, yerinde ve zamanında tespit edilerek, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde oluşturulan ve köy hizmetleri konusunda iyi yetişmiş teknik donanımlı personelden oluşan bir ekiple bu sorunların temeline inilerek bütüncül projeler hazırlanmış ve bu projeler tedricen uygulamaya geçilmiştir.

Geçiş sürecinde, çalışmaların ve makul bir bütçenin stratejik plan çerçevesinde önce planlanıp, sonra uygulamaya geçilmesi; yetki sınırlarının önceden net bir şekilde belirlenerek daha sonra yaşanması muhtemel görev ve yetki çakışmalarının engellenmesi; teknik yeterliliğe sahip ekip ve uygun ekipmanla hizmetlerin götürülmesi ve yapılacak hizmetlerin hedef halkın geneline hitap edecek şekilde planlanması önem arz etmektedir.

Yuvacık Servetiye Köy Konağı ve Müzesi

7.4. Temizlik ve Atık Yönetimi

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, köylerdeki çöp toplama ve temizlik işleri ile atık yönetimi sadece sanayi ve turizm bölgesinde olan köylerle sınırlı olmak üzere valilikler tarafından yürütülmekte, ancak yetersiz personel ve ekipman sebebiyle ciddi kısıtlar oluşmakta ve bu hizmetlerden köylerin tamamı yararlanamamaktaydı. Ana arterlerde ve çevre yollarında yol temizliği yetersiz kalmakta, kaymakamlıkların uhdesinde verilmeye çalışılan sahil temizlik hizmetleri de benzer gerekçelerle kifayetsiz kalmaktaydı. Bu dönemde köylerde çıkan evsel, hayvansal ve bitkisel atıkların köye yakın alanlara dökülmesi sebebiyle çevre ve insan sağlığı açısından çok büyük tehlikeler oluşmaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi donanımlı personel ve ekipman kapasitesiyle il genelindeki tüm köylerin evsel ve bitkisel atıklarını tek elden toplayarak tek merkezde oluşturulan bertaraf tesisine taşımaya başlamıştır. Özellikle toplanan bitkisel atıklarla biyogaz üretilmeye başlanmış, işleminden geçen bitkisel atıkların çiftçilerin tarımsal üretim alanlarında değerlendirilmesiyle verimlilik ve tasarruf sağlanmıştır. Büyükşehir Belediyesinin sahip olduğu imkanlarla, bu dönemde benzer şekilde D-100 ve D-130 Karayollarında 14,5 metre üstü ana arterlerin yollarının süpürülmesi sağlanmış ve sahillerin temizliği kum temizleme makineleri ve mevkici personelle gerçekleştirilmiştir.

Sahil Temizliği

7.5. Gıda, Tarım ve Hayvancılık

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, Kocaeli’ndeki üretim faaliyetlerinin %70’i sanayi, %27’si diğer hizmetler ve sadece %3’ü tarım sektöründen oluşmakta, köydeki üretimin çok büyük bir kısmını oluşturan tarım ve hayvancılık hizmetleri, sadece Gıda Tarım ve Hayvancılık il müdürlüğü ve Ziraat Odaları tarafından doğrudan veya dolaylı olarak desteklenmekteydi. Kocaeli’ndeki köylerin neredeyse tamamını oluşturan 240 köy, orman köyü statüsünde olup, bu köylerde Orman-Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü ve orman işletme şeflikleri tarafından tarım ve hayvancılığa yönelik projeler yapılmaktaydı. Daha çok orman kesilmesini engellemeye yönelik olarak yapılan bu projelerle orman köylerinde tarım ve hayvancılığa büyük katkı sunulmakla birlikte, merkezi ve taşra teşkilatlarından farklı kurum ve kuruluşlar vasıtasıyla yapılan köye hizmet çalışmalarında bir bütünlük, etkinlik, yerindenlik ve verimlilikten bahsetmek mümkün değildi.

2005 yılında kabul edilen 5286 sayılı Kanun ile Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü kapatılarak yetkileri Kocaeli ve İstanbul’da büyükşehir belediyelerine devredilmiştir. Bu çerçevede 500 lt/sn debinin altındaki mevcut tarımsal sulama kanallarının kontrol edilmesi ve tarımsal sulama kaynaklarının değerlendirilmesi; tarımsal sulama suyu yönetimlerinin oluşturulması; tarımsal üretim alanlarının toprak analizlerinin takibi ve köylerdeki çiftçilerin tarımsal ve hayvansal üretim konusunda bilinçlendirilmesi gibi yetkiler de büyükşehir belediyelerine devredilmiştir.

Diğer taraftan, 5216 sayılı Kanun’un büyükşehir belediyelerine sağladığı halk sağlığı ve çevre koruma yetkilerine dayanarak köylerde tarım danışmanı unvanıyla ziraat mühendisleri ve veteriner hekimleri görevlendirilmiş ve bu danışmanların görevleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- 1. Bir sanayi kenti olan Kocaeli’nde tarım ve hayvancılık veri tabanı oluşturmak ve güncellemek,*
- 2. Tarımsal ve hayvansal verilerini harita üzerinde işlemek ve tarım tekstür haritası oluşturmak,*

3. Köylerdeki yaşam kalitesini arttırmak, kentten köye geri dönüşü sağlamak,
4. Tarım ve hayvancılık konularında, kurumların yaptığı uygulamalarda görüş bildirmek ve yeniden yapılandırılmasını sağlamak,
5. Köylerin ve çiftçilerin sorunlarına yönelik çözüm önerilerini raporlamak,
6. Tarım arazilerinin toplu kullanımına yönelik çalışmalara destek vermek,
7. Tarım ve hayvancılık ile ilgili çiftçi örgütlerinin kurulmasına destek sağlamak,
8. Tarım ve hayvancılık konularında örnek yayınlar hazırlamak ve çiftçilere dağıtmak,
9. Modern tarım ve hayvancılık konularında çiftçileri uygulamalı eğitim ve seminerler ile yerinde bilgilendirmek,
10. Çiftçilere uygulamalı eğitimler yapmak amacıyla eğitim merkezleri kurmak,
11. Çiftçilere ekonomik ve alternatif ürün gösterimi yaptırarak bilinçli üretime yönlendirmek,
12. Planlı ürün yetiştiriciliğini ve sözleşmeli pazar şartlarını belirlemek ve uygulamak,
13. Tarım danışmanlarının saha çalışmaları takibini Strateji Dairesi ile koordineli olarak yürütülmesini sağlamak,
14. Kandıra Gıda İhtisas Organize Sanayi bölgesi hammadde ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapmak,
15. Tarım İl Müdürlüğünün saha çalışmalarına destek vermek

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Köye Hizmet Şube Müdürlüğü oluşturulmuş ve bu birim ile Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve diğer paydaş birimlerle bu alandaki hizmetler il genelinde koordineli bir şekilde yürütülmeye başlanmıştır. Tarım ve hayvancılığın geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin yürütülmesinde, yetki sınırları ve görev tanımları saha çalışmaları sürdürülürken belirlenmiş; görevli personelin sayısı ve yeterliliği, uygulanacak projeler, köylerin yapısı ve çiftçilerin ihtiyacına göre faaliyetler geliştirilmiştir.

Kocaeli'nin tarım ve hayvancılık potansiyelini ölçmek ve veri tabanı oluşturmak amacıyla 2010 yılı Mayıs ayında Kocaeli'nin tüm köylerindeki muhtar ve azalarına köy bilgi anketi uygulanmıştır. Elde edilen bilgi ve veriler her yıl güncellenerek ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı TÜRKVET Veteriner Bilgi Sistemi ve Çiftçi Kayıt Sistemleriyle karşılaştırılmaktadır. Kocaeli köylerinde yapılan potansiyel tespit çalışmaları sonucunda Kocaeli Tarım ve Hayvancılık Haritası yapılmış olup, elde edilen bilgilere göre bu harita düzenli olarak güncellenmektedir. Diğer taraftan, tarım ve hayvancılık ile ilgili tüm faaliyetlere yönelik Strateji Daire Başkanlığı ile eşgüdüm içerisinde yıllık hedefler belirlenerek performans göstergeleri planlanmıştır. Bütün faaliyetler bu plan dâhilinde yürütülmekte olup, tespit edilen yeni uygulama konularına göre yeni performanslar belirlenmektedir.

Kocaeli'ndeki toplam 244 köy, coğrafi özellikleri ve ilçe sınırları esas alınarak 4 ayrı bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgelerdeki faaliyetleri ve projelerin takibini yürütmek üzere bölge sorumluları belirlenerek çalışmalar planlı bir şekilde yapılmaya özen gösterilmiştir. Danışmanlar; köylerin talepleri, uzmanlık alanları, ikamet ettikleri yerler ve sahanın büyüklüğü dikkate alınarak bu bölgelere dağıtılmıştır. Ziraat mühendislerinin bir kısmı tarımsal sulama konusunda proje tespitleri yapmak ve hazırlamak ve Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü'nden devralınan tarımsal sulama göleti ve tarımsal sulama kanallarının bakım ve takibini yapmak üzere Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki Sulama Göletler Birimi'nde görevlendirilmiştir.

7.5.1. Eğitim Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından gıda, tarım ve hayvancılık alanlarında eğitim hizmetlerine büyük bir önem verilmiştir. Bu çerçevede, il genelinde çiftçilerin tarımsal ve hayvansal yetiştiricilik konularında geleneksel alışkanlıklarını terk etmeleri, bilgilerini güncellemeleri ve modern yöntemleri benimsemeleri amacıyla; buldukları köylerin üretim yapıları ve talepleri de göz önünde bulundurularak uygulamalı eğitim ve seminerler düzenlenmiştir. Ayrıca modern uygulamaları yerinde göstermek için örnek işletmeler tespit edilerek buralara inceleme ziyaretleri gerçekleştirilmiş ve eğitim merkezlerinde sertifikalı eğitim programları düzenlenmiştir.

Köylerde danışmanlık hizmetleri veren Büyükşehir Belediyesi personeline yönelik; kamu hizmetleri, yasalar, belediyeçilik uygulamaları ile kişisel gelişim, iletişim, sunum teknikleri gibi konularda uzmanlar tarafından eğitimler vermeye başlanmıştır. Ayrıca bu alanda çalışan personelin bilgi ve tecrübelerini geliştirmek amacıyla yurt içi ve yurt dışı örnek tarımsal ve hayvansal işletmeler ile tarımsal ve hayvansal gelişmelerin güncel olarak sergilendiği fuarlara inceleme gezileri yapmaları sağlanmıştır.

Kocaeli genelinde köylerde tespit edilen atıl durumdaki binalar eğitim merkezlerine dönüştürülerek, bu merkezlerde köylülere yönelik yerinde eğitim programları uygulanmış ve bu programlarda örnek sera, bahçe ve benzeri üretim çeşitlerine yönelik uygulamalı eğitimler verilmiştir. Tarımsal ve hayvansal yetiştiricilik konularında bilgi eksikliklerini gidermek, Büyükşehir Belediyesi'nin tarım ve hayvancılık konusundaki faaliyetlerini tanıtmak ve toplumsal bilinci artırarak farkındalık oluşturmak amacıyla, Kocaeli genelinde köy ahalisi ve çiftçilere yönelik broşür, afiş ve kitapçıklar hazırlanmış ve tüm köylere dağıtılmıştır.

7.5.2. Veteriner Hekimlik Hizmetleri

Kocaeli genelindeki 244 köyün tamamında, hayvansal üretim yapan çiftçilerin sağlık koşullarına uygun üretim yapması için incelemeler başlatılmıştır. Bu kapsamda ahır işletmelerinin hijyen ve fiziki koşulları incelenerek, köylülerin yetiştirdikleri hayvanların verim ve sağlık durumları tespit edilmektedir. Diğer taraftan, koruyucu hekimlik uygulamaları kapsamında, süt işletmelerinin meme hastalıkları açısından cmt (california mastitis testi) uygulamalarının yaygınlaştırılması, sindirim sisteminde karşılaşılan yabancı cisim problemlerinin analizi ve mıknotis uygulamalarının yaygınlaştırılması gibi konularda çiftçilere yerinde bilgilendirme çalışmaları yapılmaya başlanmıştır.

Kocaeli’nde arıcılık faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla bölgeye adapte olabilecek verimli ırkların tespit edilerek bölgede denenmesi sağlanmıştır. Çiftçilerin gezici arıcılık modelinden sabit arıcılığa geçmelerine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Sabit arıcılığı desteklemek amacıyla orman bitki örtüsünü bilinçlendirme çalışmalarında, ballı polenli bitki türleri ve otsu bitkiler tespit edilmiş ve deneme uygulamaları başlatılmıştır. Arıcılık sorunlarının giderilmesine yönelik yeni modern uygulamalar tespit edilerek, kovan standartlarının yükseltilmesi sağlanmıştır. Modern kovanlar, bölgede mevcut arı türleri ve yeni arı ırkları ile karşılaştırma ve benimsetme amacıyla denenmiştir.

Hayvansal atıkların bertaraf ve değerlendirilmesi amacıyla örnek işletmeler tespit edilmiş, atıkların İZAYDAŞ tesislerinde biyogaz üretimi için toplanması sağlanmıştır. İşlenmiş hayvan atıkları tarımsal üretim alanlarında denenmek için belirlenen alanlara taşınmıştır. Ayrıca ahırlarda gübre çukurlarının yaygınlaşması amacıyla; ahır ruhsatı standartlarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Çiftçilerin hayvan besleme yöntemlerine desteklemek amacıyla örnek rasyon çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca kaba yem üretimini yaygınlaştırmak amacıyla daha ekonomik ve verimli yem bitkileri tespit edilerek çiftliklerde deneme çalışmaları yapılmıştır.

7.5.3. Ziraat Mühendisliği Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli'nin tüm köylerinde, tarımsal üretim yapan çiftçilerin sağlık koşullarına uygun üretim yapması için incelemeler yapılmıştır. Tarım çiftçisine yönelik eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiş; üretim sahalarının sulama suyu kalitesi ölçümü (ec-ph metre), sera içi ısı ve nem ölçümü, hastalıkların kontrolü ve mücadele yöntemleri ile uygulamaları, toprak nemi ölçümü, modern üretim teknikleri, uygulaması ve takibi gibi konularda çiftçilere yerinde bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır.

Köylerde yanlış gübre kullanımını engellemek, toprak ıslahını sağlamak ve tuzlaşmayı önlemek amacıyla toprak numunesi alınarak analiz çalışmaları yapılmıştır. Toprak analiz hizmetleri, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ile ortaklaşa kurulan toprak analiz laboratuvarında çiftçilere ücretsiz olarak verilmektedir. Toprak analizini yaygınlaştırmak amacıyla çiftçilere numune alma yöntemleri öğretilmiştir. Bu çerçevede numunelerin analiz sonuçları Büyükşehir Belediyesi personeli tarafından çiftçilere yüz yüze anlatılmakta, çiftçiler özellikle organik gübre kullanılmaları yönünde teşvik edilmektedir.

Çiftçilerimize Ürün Yetiştirme Eğitimleri

Köylerin ortak kullanıma ait alanlarda, köy ekonomisine katkıda bulunması amacıyla bölgeye uygun, ekonomik ve verimli meyve fidanı türleri dikilmektedir. Arıcılık faaliyetlerini desteklemek amacıyla özellikle ballı polenli bitki türleri dikilmektedir. Bu sayede hem köy ortak gelirine ve arıcılığa katkı sağlanmakta hem de çiftçilere örnek olabilecek modern bahçe ve sulama teknikleri öğretilmektedir. Ayrıca çiftçilerin fazla tercih etmediği, ancak ekonomik değeri yüksek ürün yetiştirme denemeleri yapılmaktadır.

Çiftçilerin en büyük sorunlarından olan bitki hastalıkları ve zararlılar ile mücadele çalışmalarına destek sağlanmaktadır. Kimyasal kirliliği önlemek amacıyla; biyolojik, biyoteknolojik ve organik mücadele ürünleri denenmekte ve yaygınlaştırmaya çalışılmaktadır. Hayvan besleme çalışmaları kapsamında kaba yem üretimine alternatif seçenekler sunulmaktadır. Bu kapsamda çiftçilerle birlikte en uygun türler seçilerek yem bitki karışımları denenmektedir. Ayrıca çiftçilerin kendi arazilerinde bilinçlendirilmiş otlaklar kurmaları teşvik edilmekte ve açık alanlarda yetiştiricilik uygulamaları yaygınlaştırılmaktadır.

Kandıra Sarısu Doğa Bilimleri Araştırma Merkezi'nde Marmara Üniversitesi ortaklığında üretim sahaları ve yüksek tünel tesis kurulmuştur. Bu alanda endemik bitki türleri denemeleri ve organik bitki türleri denemeleri yapılmıştır. Tohumdan üretilen fideler bölge çiftçilerine dağıtılarak üretimi teşvik edilmiştir. Ayrıca biyolojik mücadele yöntemleri arasından etkin mikroorganizma uygulamaları yapılmış, bitkisel ve hayvansal hastalık ve zararlılarına karşı denenmiştir. Çalışma sonuçları takip edilerek rapor edilmiştir. Diğer taraftan tıbbi ve aromatik bitki türlerinin, gerekli teknik cihazlar tedarik edilerek yağları ve ekstraktları çıkarılmış ve bitkisel ve hayvansal alanlarda denenmesi için çalışmalar başlatılmıştır.

7.5.4. Tarımsal Sulama Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli köylerinde tarıma uygun olup kullanılmayan veya kuru tarım uygulamaları yapılan sahaların sulu tarıma kazandırılması amacıyla köylerden gelen talepler ve yapılan fizibilite çalışmaları doğrultusunda arazinin durumuna göre kapalı ve açık sistem sulama kanalları yapılmıştır. Bu çerçevede Kandıra Arıklar Sulama Göleti havzasında AB hibe programları kapsamında örnek bir alan seçilmiş, modern sulama sistemleriyle birlikte bu alanda açıkta sebze ve meyve bahçeleri ve yüksek tünel tesisi kurulmuştur. Sahada bölgeye kazandırılacak alternatif ürünler ekilmiş ve dikilmiştir. Bu sayede köylülerin tarıma dayalı üretim kapasitelerinin artırılması hedeflenmiştir.

Köy merkezlerinde tarımsal ve hayvansal sulama amacıyla, köyün tarımsal ve hayvansal seviyeleri göz önünde bulundurularak sıvı veya sıvatsız su depoları yapılmıştır. Bu sayede hayvanlar için sulama imkânı oluşturulmuş; bahçe, sera ve tarlalarda ilaçlama ve benzeri faaliyetler için su teminine uygun imkânlar sağlanmıştır. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 1970'li yıllarda yapılan tarımsal sulama kanalları incelenmiş, kullanılmayan kanallar yıkılarak yerine arazi yapısına uygun açık ve kapalı sistem sulama kanalları yapılmıştır.

Modern Sulama Sistemleri

7.6. Köye Hizmet Çalışmalarına Yönelik Bazı Öneriler

Köylere yapılan hizmetlerin çok daha planlı, etkin ve verimli yürütülmesi özellikle il sınırında büyükşehir belediye modeline yeni geçecek ve çok sayıda mahalleye dönüştürülecek köy ve geniş bir coğrafi alana sahip büyükşehir belediyeleri açısından önem arz etmektedir. Bu çerçevede, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin yaşadığı deneyimler ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- 1. Çiftçilerin çeşitli konularda bilgilendirilmesi için ortak duyuru merkezi kurularak bütün tarım ve hayvancılık faaliyetleri telefon mesajları, görsel yayınlar ve anonslar gibi modern ulaşım araçlarından yararlanılarak köylülere ulaştırılmalıdır.*
- 2. Çiftçilerin uygulamalı eğitimleri için eğitim merkezleri kurulmalı ve bu merkezlerde örnek tesisler oluşturulmalıdır.*
- 3. Güncel tarım ve hayvancılık uygulamaları düzenli takip edilerek en güncel uygulamalar çiftçilere aktarılmalıdır. Alışlagelmiş yöntemler yerine modern yöntemlerin yaygınlaştırılmasına önem verilmelidir.*
- 4. Tarımsal ve hayvansal sulama yöntemlerine alternatif olarak, yağmur ve kar sularını değerlendirmek amacıyla hayvan içme suyu göleti ve çiftlik göleti projeleri geliştirilmelidir. Bu sayede içme suyunu tarımsal uygulamalarda kullanan çiftçilerin içme suyu sıkıntıları önemli ölçüde giderilmiş olacaktır.*
- 5. Modern hayvan besleme yöntemlerini desteklemek, hayvan yemi girdi maliyetlerini düşürmek amacıyla ortak kullanım özelliğine sahip yem kırma ve karma merkezleri kurulmalıdır. Bu merkezlerin yönetimi büyükşehir belediyelerinin personelleri ve kooperatiflerin kontrolü altında sürdürülebilir.*

6. *Hayvancılığın en büyük sorunlarından biri olan ahır şartlarının standardize edilmesi önem arz etmektedir. İşletmelerin %70'ini kapsayan aile tipi işletmelere kooperatif üyesi olmak şartıyla inşaat malzemesi yardımı yapılabilir. Yapılan yardım malzemeleri, görevlilerin gözetimi altında ahırların revize edilmesi amacıyla kullanılabilir. Bu sayede kooperatifçilik ayakta tutulabilir.*
7. *Köylerin evsel atıklarının bertaraf edilmesi amacıyla doğal su arıtma sistemleri kurulabilir. Doğal arıtma sistemleri su arıtıcı bitkiler kullanılarak atık suların tarımsal kullanıma uygun hale getirilmesini sağlamaktadır.*
8. *Hayvansal atıkların bertaraf edilmesi ve tarıma kazandırılması ile gübre çukurlarının cazipliğini artırmak amacıyla aile tipi biyogaz tesisleri özendirilebilir. Biyogaz üretildikten sonra kalan gübrenin tarıma faydaları anlatılarak değerlendirilmesi sağlanabilir. Bu sayede hem ekonomik girdi sağlanmış hem de çevre ve insan sağlığı koruma altına alınmış olacaktır.*
9. *Tarımsal üretimde gübrenin daha bilinçli kullanılmasını sağlamak amacıyla toprak analiz laboratuvarlarının kapsamı genişletilerek yaprak analizi yapılabilir. Bu sayede gübre kullanımı daha etkin hale getirilebilir.*
10. *Üniversite, araştırma merkezleri gibi kurumlarla ortak projeler uygulanarak çiftçilere daha fazla uygulamalı örnek tesisler sunulabilir.*

Köy Fırını

8. İTFAİYE, ZABITA VE GÜVENLİK HİZMETLERİ

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, il genelinde itfaiye, zabita ve güvenlik hizmetlerinde de ileri düzeyde etkinlik ve koordinasyon sağlanmıştır. Bu bölümde, bu alanda yapılan hizmetler itfaiye, afet yönetimi, zabita ve güvenlik hizmetleri başlıkları altında ele alınacaktır.

8.1. İtfaiye

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, Kocaeli’nde faaliyet gösteren 44 belediyenin bazılarında itfaiye teşkilatı dahi mevcut değildi ve itfai olaylara müdahalelere karşı çoğunlukla zafiyet söz konusuydu.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli dâhilinde bulunan itfaiye teşkilatlarının tamamı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanlığı bünyesine katılmıştır. Halihazırda, il genelinde itfaiye hizmetleri 478 personel ve 91 araç ile yürütülmektedir. Eğer eski sistemde devam edilmiş olsa ve her bir belediyede ideal ölçekte bir itfaiye teşkilatı kurulacak olsaydı yaklaşık 1000 kadar personele ihtiyaç duyulacaktı. Yeni yapılanma sayesinde, çok daha donanımlı ve kalifiye personelle çalışma imkanı doğmuş; yaklaşık 600 personel ve 40 araç tasarruf edilmiştir. Ayrıca eski dönemde 44 farklı belediyenin olduğu düşünülürse, her birine yönelik ayrı yerde itfaiye birimleri için yeni veya tadilat edilecek hizmet binası harcamalarına ihtiyaç kalmamıştır.

İtfaiye teşkilatının Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde birleştirilmesiyle birlikte, itfaiye personelinin eğitimine büyük bir önem verilmiş ve bu çerçevede, 2008 yılında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Eğitim Merkezi (KOBİTEM) kurulmuştur. Bu merkezde bir taraftan ilgili itfaiye personeli düzenli bir şekilde hizmet içi eğitimlere tabii tutulurken, diğer taraftan talepler doğrultusunda resmi ve özel kurumlara yönelik temel yangın güvenliği eğitimi verilmektedir. Ayrıca Türkiye Belediyeler Birliği ile ortaklaşa proje kapsamında Türkiye’nin farklı bölgelerindeki itfaiye teşkilatlarından ve ayrıca Türkî Cumhuriyetlerden ve komşu ülkelerden gelen itfaiyecilere eğitimler verilmektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, ilin coğrafi özellikleri de göz önünde bulundurularak il genelinde koordinasyonun sağlanmasına büyük bir özen gösterilmiştir. Bu çerçevede, 2004 yılından sonraki süreçte, İtfaiye Dairesi Başkanlığı'na bağlı Müdahale Şube Müdürlüğü bünyesinde 12 İtfaiye Grup Amirliği oluşturularak itfai olaylara müdahalede yeni bir yapılanmaya gidilmiştir.

İtfaiye hizmetlerindeki yapılanma, Kocaeli'nin 8 yıllık gelişim süreci dikkate alınarak her türlü itfai olayda etkin ve verimli hizmetler sunmak amacıyla, 2012 yılında revize edilerek İzmit Bölgesi, Gebze Bölgesi, Gölcük Bölgesi, Körfez Bölgesi ve Kandıra olmak üzere 5 Bölge İtfaiye Grup Amirliği oluşturulmuştur. Bu amirliklerden İzmit ve Gebze Bölgesi Grup Amirlikleri, kendi bölgelerindeki itfai hizmetleri yürütmekle birlikte, diğer bölge itfaiye grup amirliklerine büyük olaylarda personel ve araç desteği sağlamaktadır. Ayrıca personel görev yerleri esnek hale getirilmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, yapıların yangın güvenliği yönünden projelerinin incelenmesi ve yerinde denetimi için de çalışmalar daha etkin bir şekilde yapılmaya başlanmıştır. Önceki dönemde bu konuda gerekli teknik personel istihdam edilemediğinden, söz konusu çalışmalarda zorluklar yaşanmaktaydı. Çalışmaların tek elden yürütülmesiyle birlikte kalifiye personel istihdamı mümkün hale gelmiş ve çalışmalar daha verimli şekilde yürütülmüştür.

Yeni dönemde benzer şekilde Gönüllü İtfaiyecilik Projesi uygulanabilir hale gelmiş, il genelinde gönüllü itfaiye müfrezeleri kurularak gerekli teknik destek sağlanmıştır. Bu dönemde, Kocaeli'nde faaliyet gösteren ulusal veya yerel sivil toplum kuruluşları ile ortak çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, Arama Kurtarma Derneği (AKUT) Kocaeli Şubesi, Mahalle Afet Gönüllüleri (MAG) Kocaeli Şubesi ve benzeri sivil toplum kuruluşlarıyla, Kocaeli sahillerindeki can kurtarma faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

İtfaİye Ekibi

8.2. Afet Yönetimi

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli’nde meydana gelebilecek afet olaylarında görev alacak personel ile kullanılacak araç ve malzeme envanterinin organizasyonunu sağlamak üzere, 2005 yılında Kocaeli Afet Koordinasyon Merkezi (KAFKOM) kurulmuştur. Bu birim, muhtemel bir afet olayı durumunda, İtfaiye Daire Başkanlığı hizmet binasında yer alan Brifing Salonu’nda toplanıp gerekli organizasyon çalışmalarını gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda, İtfaiye Daire Başkanlığı bünyesinde yer alan 123 personelin, arama ve kurtarmaya yönelik gerekli eğitimleri yapılmış ve tamamlanmıştır.

Ayrıca, herhangi bir afet durumunda, ilgili personelin kullanacağı malzemeler Büyükşehir Belediyesi tarafından temin edilmiş ve muhafaza altına alınmıştır. Bu birimde görev yapan personelin, afet ve acil durumlarda üstlendiği görevler haricinde normal zamanlarda İtfaiye Daire Başkanlığı’na bağlı birimlerin her türlü idari işleri ile gönüllü itfaiyecilik çalışmalarını yürütmeleri sağlanarak, personel planlaması etkin ve verimli bir şekilde yapılmaya başlanmıştır.

Yine bu dönemde, il çapında projeler yapma imkânı elde edilerek, 2005 yılında Kocaeli ili Kandıra ilçesinde yer alan 2 sahilde cankurtaranlık hizmetleri verilmeye başlanmıştır. Bu çalışmalar, zaman içinde Kocaeli genelinde 8 bölgeye yayılmış, 2010 yılında Kocaeli Sahilleri Su Kazaları Engelleme Merkezi (KOSKEM) kurularak, bu alanda yapılan hizmetlerin bu çatı altında kurumsal olarak verilmesi sağlanmıştır. Kocaeli sahillerindeki cankurtaranlık hizmetleri bugün çok daha profesyonel ve etkin bir organizasyonla diğer mahalli resmi kurumlar ve gönüllü kuruluşların katkılarıyla eşgüdüm halinde verilmektedir.

Geçiş sürecinde, devir işlemleri bağlamında ilçe veya alt belediyelerin emekliliği dolmuş veya yaklaşmış, takım çalışmasına uyumsuz, iş gücü yönüyle verimsiz ve hukuki problemleri olan personelleri devir yapılacak birimlere aktarma girişimleri muhtemeldir. Dolayısıyla, devir işlemleri için yapılacak protokollerde, itfai hizmetlerinde yararlı olamayacak personelin 1 ay içinde ilgili belediyeye iadesine dair bir madde konulması faydalı olacaktır. Devralınacak personele, tam da geçiş sürecinde keyfi yapılmış ekstra maaş artışlarına dikkat edilmeli, sendikal haklar dışında keyfi yapılan bu tür artışlar kabul edilmemelidir.

Geçiş sürecinde, araç devir işlemlerinde de azami hassasiyet gösterilmeli, özellikle su tankerlerinin devriyle ilgili çalışmalar iyi takip edilmeli, gereken kontroller ve yazışmalar ivedi olarak yapılmalıdır. Devredilen araçların ruhsatlarının değişimi esnasında bu araçların hacizli olup olmadıkları veya trafikten men edilip edilmedikleri kontrol edilmeli, devir işlemleri yapılacak araçlarla ilgili bilgiler, ayrıntılı bir şekilde yazılmalı; ayrıca cezai yükümlülüklerle ilgili sorunların devreden belediye tarafından çözülmesi sağlanmalıdır. İlçe veya belde belediyelerine ait itfaiye teşkilatlarının kullandığı hizmet binası ve alanın tapu devir işlemlerinde sorunlarla karşılaşmamak için, devir işlemleri sırasında tapu devir işlemleri çözülmeli ve ilgili protokolde bu hususlar özellikle belirtilmelidir.

1999 Kocaeli Depremi

8.3. Zabıta

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, ilçe ve belde belediyeleri tarafından yürütülen zabıta hizmetlerinde özellikle küçük beldelerde halk ve belediye görevlileri birbirlerini yakından tanıdığından verim alınamamaktaydı. Bu dönemde zabıta görevlileri yalnız veya başka birimler ile denetime çıktığında denetim sırasında ya akrabası ya da çok yakın tanıdıklarını denetleme durumunda kalmaktaydı. Bu sorunlardan dolayı, bu dönemde çoğu zaman belde belediyeleri bu sorunu çözebilmek için merkezden zabıta hizmeti talep etme durumunda kalmaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bu sorunu bölgesel zabıta amirlikleri kurmak sureti ile çözüme yoluna gitmiştir. Böylece zabıta hizmetlerinde bireysel ilişkiler, yerini kurumsal bir kimliğe bırakmıştır. Bu sayede zabıta hizmetlerinde etkinlik ve verimlilik artışı sağlanmış ve vatandaşın zabıtaya bakışı olumlu yönde değişmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle ortaya çıkan coğrafi ve nüfus genişlemesi, zabıta hizmetlerinde uzmanlaşmayı zorunlu kılmıştır. Bu çerçevede; trafik, hal, terminal, gıda, hafriyat, imar, çevre ve deniz gibi zabıta hizmet alanları belirlenmiş ve bu alanlarda görev alan zabıta görevlilerinin alanlarıyla ilgili uzmanlaşmaları sağlanmıştır. Zabıtada uzmanlaşmayı destekleyecek şekilde Büyükşehir Belediyesi'nde kurumsal yapılaşmaya gidilmiş ve bu çerçevede İhtisas Zabıta Şube Müdürlüğü'nün yanı sıra Türkiye'de ilk kez Trafik Zabıta Şube Müdürlüğü oluşturulmuştur.

İhtisas Zabıta Şube Müdürlüğü altında terminal, hal, gıda, imar, hafriyat, çevre, deniz ve tüketici hakları amirlikleri kurulmuştur. Terminal ve hallerde görev yapan zabıtanın yerinden daha etkin görev yapabilmeleri için terminal ve hal müdürlükleri tarafından çalışmaları yönlendirilmeye başlanmıştır. İlgili birimler halkın bilinçlenmesinde de etkin olarak görevler üstlenmiş ve bu çerçevede Tüketici Hakları Büro Amirliği vatandaşlara ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilere tüketici hakları eğitimi vermeye başlamıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, şehir içi trafiğinde etkinliği arttırmak ve şehir içi trafiğinde görev yapan trafik zabıtaları ile emniyet trafik ekiplerinin koordineli bir şekilde görev yapabilmelerini sağlamak amacıyla Trafik Zabıta Şube Müdürlüğü kurulmuştur. Şehir içi trafiğinde daha etkin ve verimli hizmet yapabilmek amacıyla yaya, araçlı, motorize ve çekici trafik zabıta ekipleri oluşturulmuştur. Kocaeli Valiliği Emniyet Müdürlüğü ile yapılan protokol çerçevesinde şehir merkezlerinde trafik hizmetlerinin kalitesini arttırmaya yönelik olarak, Türkiye’de ilk kez Büyükşehir Trafik Zabıta ve Emniyet Trafik Polisleri tarafından koordineli bir şekilde trafik hizmetleri vermeye başlanmıştır. Bu uygulama şehir merkezlerinde şehir içi trafiğinin yönlendirilmesinde etkili olmuş ve vatandaş memnuniyetinin artması sağlanmıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ile Kocaeli Valiliği Emniyet Müdürlüğü arasında yapılan protokol çerçevesinde trafik zabıtaları, tek sıra araç parkına izin verilen caddelerde, uzun süreli park ve ikinci sıra parkı önlemek, park olması halinde çektirmek; trafiğin sıkışık olduğu durumlarda kavşaklardan trafiği çekmek, trafik akışını hızlandırmak; toplu taşıma araçlarının şehir içi trafiğinde durak harici yolcu alıp indirme ve bindirmelerini, duraklarda uzun süre beklemelerini önlemek ve toplu taşıma araçlarından faydalanan vatandaşlar için yapılan durak cepleri ile yaya geçitleri işgallerini veya parklarını önleme ve işgal park olması halinde çektirme görevlerini yerine getirmektedir.

8.4. Güvenlik

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, zabıta hizmetlerine yardımcı olunması amacıyla, özel güvenlik hizmetleri mevzuatı çerçevesinde hizmet alımı yoluyla özel güvenlik hizmet satın alımı gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede istihdam edilen 388 özel güvenlik personeli, il genelindeki belediye hizmet binaları, vapur iskeleleri, belediye parkları ve belediye piknik alanlarının korunmasında görevlendirilmiştir.

Diğer taraftan, belediyeye ait parklarda daha hızlı güvenlik hizmeti sunabilmek için bisikletli güvenlik ekipleri ve piknik alanlarında doğal ortama uygun işlerlik sağlanması amacıyla atlı güvenlik ekipleri kurulmuştur. Zabıta personeliyle birlikte tüm güvenlik personellerine yönelik şehir içi trafik uygulamaları, çevik kuvvet ve mevzuat gibi mesleki alanlar ile kişisel gelişim eğitimleri düzenli olarak verilmiştir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin il sınırlarından sorumlu belediye haline gelmesi, geniş bir coğrafyada kendi görev alanındaki büyük parkların ve tesislerin güvenlik ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede, en az maliyet ve güvenlik personeliyle en etkin güvenlik hizmeti vermeye çalışılmış, halkın huzuru ve güvenliğinin temini için azami özen gösterilerek gerekli koordinasyon sağlanmıştır. Bu çerçevede, önemli park ve tesisler güvenlik kamera sistemi ile elektronik izleme merkezinden takibe alınmıştır. Bu sayede, mobil güvenlik personeli kullanılarak hizmet alanına düşen güvenlik personeli sayısı azaltılmış ve minimum güvenlik personeli ile maksimum hizmet anlayışı sayesinde ciddi anlamda tasarruf sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle, güvenlik anlamında ilin diğer ilgili kurumlarıyla eşgüdüm halinde çalışılması da daha kolay hale gelmiştir. Bu çerçevede, Kocaeli Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü ile yapılan protokol gereği MOBESE kameraları ve Büyükşehir Belediyesinin kurduğu ve uhdesinde işlettiği güvenlik kameraları karşılıklı olarak izlenebilmektedir. Bu durum Emniyet ve Belediye güvenlik personellerinin olaylara müdahalesini hızlandırmış ve suçla mücadele ve failerin yakalanması hususlarında ciddi anlamda katkı sağlamıştır. Ayrıca bu uygulama güvenlik sistemlerinin bir bütün olarak maliyetini de ciddi ölçüde azaltmıştır.

Geçiş sürecinde, zabıta ve güvenlik personellerine yönelik eğitim verilmesi ve bu eğitimlerin düzenli ve sürekli bir şekilde yapılması önem arz etmektedir. Bu eğitimlerin Emniyet teşkilatı eğitmenleri ve müdürlerinden verilecek mesleki eğitimlerin kişisel gelişim eğitimleriyle desteklenmesi uygun olacaktır.

Diğer taraftan, motorize ve çekici ekipler oluşturularak güvenlik personelinin araç, gereç ve donanımlarının yıllar itibari ile arttırılması ve ekip otoları, telsiz, fotoğraf makinesi gibi teçhizatla donatılması önem arz etmektedir. İl sınırlarında daha etkin hizmet üretebilmek için zabıta memuru sayısının artırılması, bölgesel amirlikler kurulması, ilgili diğer kurum ve kuruluşlar ile alt belediye zabıta teşkilatları arasında düzenli toplantılarla eşgüdümün sağlanması akılda tutulması gereken diğer hususlardır.

9. SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER

Bu bölümde; il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde sağlık ve sosyal hizmetler alanında yapılan hizmet ve uygulamalar, önceki dönemle karşılaştırmalı bir şekilde işlenecektir. Bu çerçevede; sağlık hizmetleri, işçi sağlığı ve güvenliği, ilaçlama, sokak hayvanları, haller, mezbahalar ve sosyal hizmetler konuları ele alınacaktır.

9.1. Sağlık Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, il geneline yayılmış 6 ilçe ve 37 belde belediyesinin çoğunda ambulans ve hasta nakil hizmeti verilememekteydi. Bu hizmetin verildiği belediyelerde ise mevcut araçlar, ilgili yönetmeliğin öngördüğü yeterlilikten uzak olup çoğunlukla sağlık personeli olmaksızın hasta nakil işi için kullanılmaktaydı. Bu dönemde, ilçe belediyeleri tarafından halka yönelik olarak sağlık eğitimi neredeyse yok denecek kadar azdı. Nadir olarak bazı gün ve haftalarda belediyelerin girişimiyle üniversite ve hastane gibi kurumlardan uzmanlarla halka verilen sağlık eğitim ve hizmetleri genelde yetersiz ve herhangi bir planlamadan uzak gelişigüzel düzensiz yapılan eğitimlerden öte geçememekteydi.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra öncelikle halk sağlık hizmetleri ve eğitimi konusunda mevcut durum ve ihtiyaç tespiti yapılmıştır. Ardından, il düzeyinde coğrafi konum ve nüfus yoğunluğuna göre istasyonlar oluşturularak, bu istasyonlardaki tam donanımlı ambulanslarda acil tıp teknisyeni ve hemşire gibi sağlık görevlisi eşliğinde hizmet verilmeye başlanmıştır. Bu yapılanmada ilin 112 Acil Sağlık Hizmetleri ve hastaneler gibi konu ile ilgili diğer paydaşları ile iletişime geçilerek koordineli bir çalışma ve hizmet yapılmasına özen gösterilmiştir.

Bu çalışmalardaki önemli bir husus, yatalak ve yürüme güçlüğü çeken hastaların enjeksiyon, serum takma ve pansuman gibi ihtiyaçlarının bulunduğu yerde gerçekleştirilmesidir. Zira basit sağlık müdahaleleri olan bu hizmetler için hastanın hastaneye götürülmesi ve getirilmesi özellikle hasta için birçok sakınca taşımaktadır. Oluşturulan bu ekip, aynı zamanda Kocaeli’nde özellikle yaz aylarında sahillerde sıklıkla karşılaşılan boğulma vakalarına karşı önlem alınmasında da kullanılmakta olup, şehrin önemli bir ihtiyacını karşılamaları sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesinden sonra gerek kurumlarla işbirliği yapılarak gerekse halkın talebi doğrultusunda öğrencilere ve halka düzenli sağlık eğitimleri verilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede koruyucu sağlık hizmetlerine büyük bir önem verilmiş, bu doğrultuda yapılan sağlık eğitimleriyle halkın yaşam kalitesini artırmak, sağlıklı yaşam konusunda bilinçlendirmek ve sağlıklı nesillerin yetişmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmalar il geneline yaygınlaştırılarak özellikle sağlık hizmetlerinin ulaşamadığı kırsal bölgelerde gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, okullarda öğrenci ve velilere yönelik sigara ve sağlığa zararları konulu eğitim seminerleri her yıl düzenli bir şekilde verilmektedir. Bu çalışmalara paralel olarak gelen talepler doğrultusunda sağlık eğitimleriyle beraber; kan şekeri, kolesterol ve kemik yoğunluğu ölçümü gibi uygulamaları da kapsayan sağlık taramaları yapılmaktadır.

Sosyal ve ekonomik yoksunluk içindeki ailelerde gebelerin ve bebeklerin yeterince beslenemedikleri, bu durumun hem annenin hem de bebeğin sağlığını ve gelişimini olumsuz yönde etkilediği tespitinden hareketle, bu sorunsalın giderilmesine katkıda bulunmak amacıyla, 2005 yılından itibaren il genelinde annelere süt desteğinde bulunmaktadır. Bu destek, 2005-2012 yılları arasında doğumdan önce 3 ay doğumdan sonra 3 ay olmak üzere gebe ve annelere ayda 12 litre süt olarak sunulmaktaydı. Gebe anneler daha önce Aile Sağlık Merkezleri'nden aldıkları kuponlar

aracılığı ile süt yardımlarını alırken, 2012 yılından itibaren annelere süt desteği 41 Kart Projesi çerçevesinde anlaşmalı marketlerden sağlanmaktadır. Süt yardımlarının sürekliliği için her ay gebe ve annelerin doktorlarına gitmesinin zorunlu hale getirilmesiyle, il genelinde bebek ve anne izleme oranlarında artış sağlanmıştır. Ayrıca Kocaeli’nde dünyaya gelen 0-1 yaş arası bebeklerin zihinsel, fiziksel ve duygusal gelişimlerine destek vermek ve bebek bakımı ile ilgili önemli bilgileri ailelere aktarmak amacıyla Hoş Geldin Bebek Projesi hayata geçirilmiştir.

9.2. İşçi Sağlığı ve Güvenliği

İş sağlığı ve güvenliği geçmişte ve günümüzde iş hayatının en önemli konularından olup belediye çalışanlarının bu ihtiyacının giderilmesi de en önemli görevlerden biridir. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçmeden önce, farklı birimler iş yeri hekimi istihdamı ile bu sorunu bir şekilde çözmeye çalışmış olmakla birlikte bugünkü anlamda iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının gerektirdiği kapsam ve nitelikten çok uzak ve yetersizdi. Bu sebeple yasal yükümlülükler tam anlamıyla yerine getirilmediği için çalışanlar ve kurum maddi ve manevi kayıplara uğramaktaydı.

İl sınırında büyükşehir olduktan sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin iştirakleri ve İSU’yu da içine alan bir yapılanmaya geçilerek Sosyal Güvenlik Kurumu’ndan yetki alınmıştır. Bu yetki doğrultusunda kapsam dahilindeki tüm birimlere tek çatı altında işçi sağlığı ve güvenliği hizmeti verilmeye başlanmıştır. Hizmetin tek çatı altında olması tüm bilgilerin bir yere akmasına, istatistiksel bilgilerin oluşmasına ve bu veriler doğrultusunda çözümler üretilmesine yol açmış, dolayısıyla verimliliğin artmasını ve iş gücü kayıpları ile maddi ve manevi kayıpların önüne geçilmesi sağlanmıştır. Sonraki aşamada, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’ndan OSGB yetkisi alan ilk ve tek belediye olmuş ve çalışanlarına daha planlı ve programlı bir sağlık hizmeti sunulmaya başlanmıştır.

Verilen eğitimler, yapılan risk analizleri ve oluşturulan iş sağlığı ve güvenliği kurullarının almış olduğu kararlar doğrultusunda alınan önlem ve tedbirlerle birçok meslek hastalığının ve iş kazasının önüne geçilmesi sağlanmıştır. İşçi sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin tek merkezden yürütülmesi ile her birimin ayrı ayrı benzer yapılanma ihtiyacı ortadan kaldırılmış, hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalite yükselmiş, girdi maliyeti ile personel giderleri azalmıştır.

9.3. İlaçlama

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçmeden önce, ilçe veya belde belediyeleri tarafından yapılan ilaçlama hizmetlerinde yetersiz teknik personel ve ekipman sebebiyle tam ve etkili mücadelenin yapıldığını söylemek mümkün değildir. Bu dönemde, kısmi ve ayrı ayrı yapılmaya çalışılan ilaçlama hizmetlerinde etkinlik sağlanamamaktaydı. Bazen bir ilçe veya beldede yapılan ilaçlama çalışması, son tahlilde işe yaramamakta kısa süre sonra diğer bölgelerin ilaçlama yapmamasından dolayı yapılan ilçedeki çalışmaların da boşa gitmesini beraberinde getirmekteydi. Bu dönemde yapılan çalışmalar il bütününde sivrisinek ve haşereyle mücadeleyi zorunlu kılmaktaydı.

2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunması konusunda büyükşehir belediyelerini yetkili kılmış ve bu amaçla yapılacak sivrisinek ve haşere ile mücadele çalışmasının niteliği gereği büyükşehir belediyesinin sınırlarını kapsayacak şekilde tek elden yürütülmesini zorunlu kılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ilgili mevzuatın da bir gereği olarak sürdürülebilir yaşam ilkelerini koruma ve çevre sağlığının daha az zarar görmesini sağlayacak şekilde il genelinde ilaçlama faaliyetlerine başlamıştır. İl genelinde planlama ile daha nitelikli personel, araç, gereç ve teçhizatla Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, bir taraftan asıl amaç olan karasinek ve sivrisinekle mücadeleyi yürütürken, diğer taraftan mücadele yöntemini geliştirerek kullanılan ilaçların insanlar ile diğer canlılar ve çevreyi olumsuz yönde etkilememesine büyük bir özen göstermiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, her ilçe belediyesi kendi sınırları içerisinde ilaçlama çalışmalarını yürütmekteydi. Bazı belediyelerin teknik kadrolarının hiç olmaması veya yeterli olmaması nedeniyle, ehil olmayan birimlerin ilaçlama çalışması bu dönemde çevrenin çok fazla kimyasala maruz kalmasına sebep olmaktaydı. Bu durum, ekolojik dengenin bozulmasına yol açmakta, sürdürülebilir yaşamı olumsuz etkileyerek canlı yaşam alanlarının tahrip edilmesine ve birçok canlı türünün yok olmasını beraberinde getirmekteydi. Bilinçsizce kullanılan bu ürünler, çevrenin bileşenlerinden olan hava, toprak, su ve bitkilerde birikmelere neden olmaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, larva mücadelesinin tek elden bilinçli bir şekilde uygulanması sayesinde ilin genelinde karasinek ve sivrisinek üremesi kontrol altına alınmıştır. Bu mücadelede, ilçe belediyeleri, İSU ve Fen İşleri dairesi gibi belediye içi kurumların yanı sıra diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla da gerekli koordinasyon ve destek sağlanmıştır. Daha önceki dönemde yılda 40 tona yakın uçkun ilacı kullanılarak yapılan bu mücadele, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, çok sınırlı ve lokal bölgelerde yapılmak kaydıyla yılda 1 tona kadar düşürülmüştür. Bu sayede, önceki dönemde her ilçe belediyesinin farklı kimyasal ilaç kullanımı nedeniyle direnç gelişimine neden olan durum ortadan kaldırılmıştır.

Daha planlı, koordineli ve bilimsel metot ve yöntemlerle yapılan ilaçlama çalışmaları sayesinde bu mücadelenin yalnızca ilaç kullanılarak yapılmasının yeterli olmadığı, çevrenin fiziksel yönden ıslahının da aynı derecede önemli olduğu müşahade edilmiştir. Bu tespitten hareketle, dere ıslahları, kanal ve kanalet dip çamurlarının alınması, çöplerin düzenli toplanması, bodrum sularının tahliye edilmesi ve köylerde gübre yönetimi gibi hususlarla çevrenin fiziksel ıslahı sağlanarak bu mücadelenin daha etkin hale getirilmesi sağlanmıştır. Bu çerçevede vatandaşlar, köy muhtarları, ilçe belediyeleri, İSU ve Büyükşehir Belediyesi koordineli bir çalışma gerçekleştirmişlerdir.

Doğruya Saygılı İlaçlama

Sinek ve haşereyle mücadelenin tek bir merkezden entegre olarak yönetilmesinde bütçe istikrarlı kullanılmış, insan ve çevre sağlığının kimyasala maruz kalması önlenmiş, hedef dışı canlıların ekolojik dengedeki yeri korunmuş, hizmetlerin kalitesi ve standardı artmış ve kentte sürdürülebilir yaşam ilkesine uygun projeler üretilmiştir. İlgili tüm kurum ve kuruluşlarla koordineli yürütülen çalışmalar neticesinde, daha az ürün kullanılarak daha az iş gücüyle verimli bir mücadele yürütülmüş ve il genelinde Kırım Kongo Kanamalı Ateşi ve Batı Nil Virüsü gibi epidemiyolojisi yüksek hastalıkların görülme insidansı düşürülmüştür.

9.4. Sokak Hayvanları

Belediyelerin önemli görevlerinden biri de sokak hayvanlarının rehabilitasyonudur. Bu görev, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile bu kanuna bağlı çıkarılan yönetmelikle belediyelere verilmiştir. İl sınırında büyükşehir belediyesi olmadan önce sokak hayvanlarıyla ilgili yapılan çalışmalar sorunun çözümü ve nihai hedefe ulaşma noktasında yetersiz kalmaktaydı. Sorunu çözmeye yönelik ilçe ve belde belediyelerinde ne teknik personel, ne araç gereç, ne de bilgi birikimi yeterli değildi. Çoğu zaman, bir ilçe veya belde belediyesi kendi sınırları içerisindeki sokak hayvanlarını toplayarak, diğer komşu ilçe ya da belde belediyesi sınırlarına bırakmak kaydıyla çözüm yoluna gitmekte, bu durum da son tahlilde sadece lokal bir çözüm olup il bütününde sokak hayvanlarıyla ilgili bütüncül bir çözüm sunulamamasını beraberinde getirmekteydi.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, sokak hayvanları ile ilgili sorunun çözümünün en önemli bileşeninin il genelinde yaşayan başıboş hayvan nüfusunun yönetimi ile olabileceği öngörüsüyle yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu çerçevede, iki adet sokak hayvanları rehabilitasyon merkezi oluşturulmuş ve bir adet mobil kısırlaştırma aracı faaliyete geçirilmiştir. İlçe belediyeleri ile koordineli çalışmalar ve yapılan görev paylaşımı gereği sokak hayvanları toplama ve nakil hizmetleri ilçe belediyelerince yerine getirilirken, sahipsiz hayvanların bakım ve tedavi hizmetleri ile kısırlaştırılmaları rehabilitasyon merkezlerindeki uzman personelce yürütülmeye başlanmıştır.

Çok hızlı üreme kabiliyetine sahip olan sokak hayvanları, ancak bu yöntem sayesinde kontrol altına alınabilmiştir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yürütülen başarılı çalışmalarla, hayvanlardan insanlara bulaşan özellikle kuduz ve kisthidatik gibi birçok hastalığın önüne geçilmiştir. Ayrıca ilçe belediyelerinin sokak hayvanı yakalama ekiplerine, gönüllü bakıcılara ve il sınırında faaliyet gösteren ev ve süs hayvanı satış yeri işletmelerine her yıl düzenli eğitimler verilmektedir.

Geçiş sürecinde, sokak hayvanlarıyla ilgilenen farklı görüşlere sahip hayvan sever dernekleri ve bazı duyarsız yöneticiler sorunun çözümü noktasında bazen gereksiz hassasiyetler gösterebilmekte, bu durum da bu alanda yapılan çalışmaları olumsuz etkileyebilmektedir. Bunun aşılabilmesi için yaşanan kentin tüm bileşenleri olan insan, çevre ve hayvan sağlığının korunması bütüncül bir strateji içerisinde tüm paydaşlarla ortak ve tek merkezden yönetilecek şekilde yürütülmelidir. Bu sorunun aşılmasında büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının aynı sorumluluk ve özenle yapılan rehabilitasyon çalışmalarına desteklerinin sağlanması büyük bir önem arz etmektedir.

Sokak Hayvanı Barnakları

9.5. Haller

2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun, belediyenin görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyen 7. maddesinde terminal ve hallerin, yeni kurulan büyükşehir belediyeleri tarafından devralınması ve büyükşehir belediyeleri tarafından işletilmeleri zorunluluk arz etmekte iken, 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun'un Geçici 1/8. maddesinde bu konuda esneklik getirilmiştir. Diğer bir ifadeyle, yeni Kanun'la bu hizmetler büyükşehir belediyelerince yapılabileceği gibi, ilçe belediyesine devredilmesi veya birlikte işletilmesi de mümkün kılınmıştır. 2004 yılında il sınırında büyükşehir belediye modeline geçen Kocaeli Büyükşehir Belediyesi uygulamasında büyükşehir sınırları içerisindeki hal ve terminallerin tamamı personel, menkul, gayrimenkul ve müştemilatlarıyla birlikte devralınmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, yeni bir idari yapılanmaya gidilmiş, haller ve terminallerin tamamı büyükşehir bünyesinde şube müdürlüğü bazında tek merkezden idare edilirken ilçelerdeki işletme birimleri amirlik olarak yürütülmeye başlanmıştır. Bu idari yapılanma karar mekanizması ve işlevsellik bakımından son derece pratik olmuş, hizmetlerin önceki dönemlere göre çok daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini beraberinde getirmiştir. Ayrıca bu dönemde daha az personelle aynı hizmetin yürütülmesi mümkün olmuş, denetimlerin tek elden ve etkin bir şekilde yapılması sağlanmış ve dolayısıyla işletme maliyetleri devralma öncesine göre azalmış ve gelirler artmıştır.

Kocaeli örneğinde haller ve terminaller Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmek kaydıyla etkin bir yönetim sergilenmiştir. Ancak 6360 sayılı yeni Kanun'da haller ve terminallerle ilgili esnek hükümler göz önüne alındığında; işletme ekonomisi ve hizmet kalitesi bakımından büyükşehir belediyelerinin bu hizmetleri devralmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek illerin coğrafi konumları dikkate alınarak, bazı ilçe belediyelerinin de müstakil işletmeler oluşturmaları değerlendirilebilir. İdari ve mali bakımdan bazı sorun ve karmaşalara yol açabileceği ihtimali dikkate alındığında, büyükşehir ve ilçe belediyelerinin müşterek işletmeler oluşturmalarının olumsuz sonuçları doğurması muhtemeldir.

9.6. Mezbahaneler

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, tüm ilçe belediyeleri ile bazı belde belediyeleri kanun gereği kendi imkanları ölçüsünde açtıkları mezbahalarda kentin kesim ihtiyacını karşılamaya çalışmaktaydı. İl sınırında büyükşehir belediyesi olduktan sonra, ilçe belediyelerindeki mevcut mezbahalar ve personeli karşılıklı imzalanan protokollerle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir.

Günümüzde AB uyum yasaları çerçevesinde yeni çıkan gıda ile ilgili düzenlemeler çok daha modern ve kontrol edilebilir, denetlenebilir, çevre ile uyumlu ve arıtması olan mezbaha modelini zorunlu kılmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin devraldığı mezbahalardan 5 tanesi yeni yapılanma ve günün şartları göz önünde bulundurularak, yetersiz ve ruhsat şartlarını sağlamadıkları tespit edilmiş ve kapatılmıştır. Geriye kalan 5 mezbahanın revizyon ve modernizasyonu yapılarak halka daha kaliteli hizmet vermesi sağlanmıştır. Halihazırda gelen talebin yüzde yüzü veteriner kontrolündeki usta kesiciler tarafından kesilerek, vatandaşların et ihtiyacı daha sağlıklı ve hijyenik ortamlarda temin edilmektedir. Ayrıca Kurban Bayramı'nda vatandaşların daha sağlıklı ortamlarda kesim yapabilmeleri için şehrin birçok noktasında örnek kesim yerleri oluşturulmuştur.

Mezbaha hizmetlerinin tek merkezden yürütülmesi sonucu tüm mezbahalarda verilen kesim hizmetleri standart hale getirilmiş ve hizmet kalitesi artmıştır. Mezbahalarda yapılan koordinasyon çalışmaları, kaynakların ve iş gücünün daha verimli kullanılmasını sağlamıştır.

Mezbaha

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek belediyelerin, ilin coğrafi konumunu, ulaşım şartlarını, mesafeleri ve bölgedeki hayvan sayısını göz önünde bulundurarak bir kaç ilçenin ihtiyaçlarına cevap verebilecek ölçekte ve günümüz şartlarına uygun mezbahalar yapmaları önem arz etmektedir.

9.7. Sosyal Hizmetler

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce faaliyette olan İzmit Büyükşehir Belediyesi çatısı altında kurumsal bir sosyal hizmet faaliyeti yapılmamakta idi. Bu dönemde Kocaeli il sınırları içerisinde, farklı kurum ve kuruluşlar tarafından sosyal yardımlar yapılmaktaydı. Bu durum bir taraftan mükerrer yardımların yapılmasını, diğer taraftan yardımların gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaşmaması sorununu beraberinde getirmekteydi. Zira, vatandaş ihtiyacı paralelinde talebini yöneltebileceği mercileri tam olarak bilememekte ya da kurumların hizmet alanlarına yönelik sınırları, vatandaşa bu hizmetleri götürmeye elverişli olamamaktaydı.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal hizmet anlayışında kapsam, nitelik ve nicelik yönünden çok büyük gelişmeler olmuş, sayısız proje hayata geçirilebilmiştir. Bu dönemde ihtiyaçlar ve halktan gelen talepler doğrultusunda öncelikle bilimsel ve sistematik bir çalışma başlatılmıştır. Sosyal hizmetlerin etkin, verimli ve zamanında ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması için çaba sarf edilmiş, bu alanda uzmanlaşmış nitelikli personel temini sağlanmış, bilgi sistemleri gibi teknolojik gelişmeler sisteme entegre edilmiştir. Bir taraftan bu çalışmalar geliştirilirken diğer taraftan uygulama süreçleri başlatılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olduktan sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde sosyal yardım başvurularını kabul eden ve sadece bu iş ile meşgul olan ayrı bir birim oluşturulmuştur. Başvuruları yerinde değerlendiren, sosyolog ve sosyal hizmet uzmanlarının da dahil olduğu mesleki açıdan uzman personelden oluşmuş ve il genelindeki ihtiyaç sahiplerini yaşam alanları içerisinde inceleyen bir saha ekibi oluşturulmuştur. Yardımların köyler de dahil olmak üzere il geneline

yaygınlaştırılması için ihtiyaçlar dikkate alınarak ekiplerin sayısı arttırılmıştır. Bu ekiplerin saha çalışmalarını sağlıklı ve hızlı yapmasını sağlamak amacıyla diz üstü bilgisayar kullanmaları sağlanmıştır. Benzer şekilde, sürece hız kazandırmak ve raporlamalara imkan tanımak amacıyla özel yazılımlar hazırlanmıştır. Sosyal hizmetlerde bilişim alanında yapılan başarılı hizmetler ülke genelinde birçok ödüle layık görülmüştür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nde yürütülen sosyal hizmet anlayışında ortak akılla standardizasyona gidilmiş, il bütününde saha hakimiyeti sağlanarak sosyal yardımların il genelinde belli kriterler çerçevesinde yapılması sağlanmıştır. Etkin bir koordinasyon ve bilişim teknolojisinin etkin kullanımı, yapılan sorgulamalar ile planlı ve sistematik çalışma sayesinde mükerrer kayıtların önüne geçilmiştir.

İl genelinde sosyal hizmetleri daha koordineli ve etkin bir şekilde yürütmek için geliştirilen projelerden bir tanesi Sosyal Doku Projesi'dir. Bu proje çerçevesinde, bilgi teknolojileri etkin bir şekilde kullanılarak bir "sosyal doku" programı oluşturulmuş ve hizmet götürülen vatandaşlara sosyal yardımın ulaştırılmasında geçen her süreç bu programa işlenmeye başlanmıştır. Programın içerisinde her kullanıcı sadece kendi görevi ile ilgili bilgi ve bölümleri kullanabilmekte, böylece vatandaşların bilgileri gizli tutulmaktadır. Bu sistem vasıtasıyla, vatandaşlara yardımların ulaştırılmasında geçen tüm süreçler takip edilebilmekte ve aksaklıklar anında tespit edilebilmektedir.

Sosyal doku programının 5 farklı başlıktan oluşan rapor bölümünde; yapılan işler ve yardımlar ile ilgili her türlü istatistik alınabilmektedir. Bu program sayesinde vatandaşa yardımın ulaşma süreci kısılırken, mükerrer yardımlar engellenmektedir. Program aracılığı ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal alanda yapmış olduğu tüm işlemler adım adım kayıt altına alınmaktadır. Bu sayede Kocaeli'nin sosyal doku haritası ile gerçekleşecek tüm sosyal projeler için bir alt yapı ve veri tabanı oluşturulmaktadır.

İhtiyaçların farklılaşması ve çeşitlenmesi, sosyal yardım ve hizmetlerde de değişim ve gelişimi beraberinde getirmiştir. İlin tamamına sosyal yardımların ulaştırılması kabiliyetine ulaşılması, tüm çalışmaların hazırlanan özel bir yazılımla desteklenmesi ve il genelinde raporlamaların yapılması, Kocaeli'nin risk haritasının çıkarılmasına da imkan tanımıştır. Bu sayede klasik yöntemlerle yapılan sosyal yardımlar sorgulanarak, bu alanda yapılan hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi sağlanmıştır. Bu çerçevede il genelinde; gıda, donuk gıda, giyim ve ev eşyası gibi sosyal yardımların yanı sıra, afet mağdurlarına yönelik nakdi yardım, köye dönüşe yönelik nakliye yardımı, tedavi, ilaç ve medikal malzemeleri de kapsayan sağlık yardımı, annelere yönelik mama, süt ve çocuk bezi yardımı ile ulaşım, su borcu ve konteyner yardımı gibi sosyal yardım hizmetleri geliştirilmiştir.

Kocaeli'nin risk haritasının yorumlanması ile birlikte, nokta tayinli ihtiyaç ve sorunlar daha belirgin hale gelmiş ve bu sorunlara müdahale edilerek çözüm odaklı projeler geliştirilmesi sağlanmıştır. Örneğin, Kandıra İlçesi Akçakayran Mevkii'nde yaşayan Romanların elverişsiz yaşam koşullarına sahip oldukları ve toplumsal dışlanmaya maruz kaldıkları tespit edilen durumlardan bir tanesidir. Yapılan çalışmalarla elde edilen veriler, bu bölgede yaşayan Romanların oldukça olumsuz şartlar altında yaşadıklarını göstererek, bu bölgeye özel bir eğilim gösterilmesi ve çalışmaların buralarda yoğunlaştırılmasını sağlamıştır. Bölgede yapılan sosyal yardım ve çalışmalarla hem Roman vatandaşların, hem de bölgede yaşayan diğer vatandaşların memnuniyeti sağlanmıştır. Ayrıca il genelinde Romanlar gibi toplumun dezavantajlı gruplarının sosyo-ekonomik durumlarının tespiti ve çözüm önerilerine yönelik olarak akademik çalışmalar teşvik edilmiştir.

Değişen koşullara uygun yeni ve gelişmiş sosyal yardımlara Kocaeli örneğinde ve-rilecek önemli örneklerden bir tanesi de yapılan gıda yardımlarıdır. Sosyal yardımların en temel kalemlerinden bir tanesi olan gıda yardımları, uzun bir süre ihtiyaç sahiplerine kolilenmiş kuru gıda şeklinde yapılmakta idi. Alınan raporlamalar ve yapılan değerlendirmeler neticesinde, hizmet kalitesinin artırılması noktasında bu uygulamada değişime ihtiyaç duyulmuş ve 41 Kart Projesi geliştirilmiştir. İhti-

yaç sahibi vatandaşlara, kendilerine en yakın anlaşmalı marketlerden alışveriş imkanı tanıyan bu uygulama, hem vatandaş hem de Büyükşehir Belediyesi açısından birçok önemli ve olumlu çıktının elde edilmesini sağlamıştır. Bu çıktıları şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. *Vatandaşların gıda yardımı olarak sadece kuru gıda değil, aynı zamanda ekmekek, peynir, yumurta, balık, tavuk gibi günlük tüketilecek ihtiyaçlarını da karşılayabilmeleri sağlanmıştır.*
2. *Vatandaşlar gıda tanımlı kart sayesinde sadece gıda alışverişi yapabildiklerinden gereksiz harcamaların önüne geçilmiştir.*
3. *Vatandaşların mesai saatine bağlı kalmaksızın istediği saatte gıda ihtiyacını marketten alabilmeleri sağlanmıştır.*
4. *Projeyle ihale, depolama, yardım teslimi gibi süreçler sora ermiş; işgücünden tasarruf edilmiştir.*
5. *Vatandaşların gıda yardımını almak için dağıtım merkezlerine gitmek yerine ikamet ettikleri yerlere en yakın marketten gıda yardımını temin etmeleri mümkün olduğundan, yol masrafı ve zaman kaybı ortadan kaldırılarak tasarruf sağlanmış ve vatandaşların bu hizmete erişimi kolaylaştırılmıştır.*
6. *Projeyle gerekli donanıma sahip marketler ticari açıdan desteklenerek şehir ekonomisine ve şehir esnafına katkı sağlanmıştır.*
7. *Yapılan gıda yardımlarının insan onurunu rencide etmeyecek şekilde yapılması, yerel yönetimlerdeki sosyal belediyecilik ve sosyal yardım etiğini güçlendiren örnek bir uygulamanın hayata geçirilmesini sağlamıştır.*

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra sosyal hizmetler alanında geliştirilen projelerden bir tanesi de Gönül Kazan Donuk Gıda Projesi'dir. Bu projenin hedef kitlesi il genelinde yemek pişirme imkanı bulamayan yaşlı, kimsesiz, özürlü ve bakıma muhtaç vatandaşlar olarak belirlenmiştir. 41 Kart Projesi'nde gıda yardımı ile desteklenemeyen ve hastalık, özürlülük veya yaşlılık gibi nedenlerle yemek pişirme imkânı bulunmayan bu hedef kitleye yönelik olarak 2011 yılından itibaren donuk gıda hizmeti verilmeye başlanmıştır. Bu proje kapsamında, ailelere günlük iki öğün olacak şekilde hazır yemek ulaştırılmaktadır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından il genelinde engelliler, kimsesiz, dul ve yetimler gibi toplumun dezavantajlı gruplarına yönelik sosyal hizmetlerde de daha bütüncül, etkin ve verimli çalışmalar yürütülmüştür. Bu çerçevede, Kocaeli’nde yaşamakta olan sosyal ve ekonomik açıdan yetersiz, kimsesiz, dul, yetim, öksüz, sokak çocukları, sokakta kalmış her yaşta insanları durumlarındaki aciliyet ortadan kalkıncaya kadar himaye ederek barınma sorununun çözümlenmesine yönelik olarak Barınma ve Sosyal Yardım Merkezi kurulmuştur. Bu merkezde ihtiyacı olan vatandaşlara sağlık yardımı, tedavi, sosyal incelemelerine bağlı ayni ve nakdi yardımlar, aileleri ile irtibat kurularak aile birlikteliklerini sağlama, sosyal güvenlik ve nüfus işlemlerini takip etme gibi sosyal hizmetler sunulmaktadır.

Engellilere yönelik olarak, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından verilen hizmetlerden yararlanmak, düzenlenen kurs ve seminerlere katılmak, organizasyonlardan haberdar etmek için il genelinde özrümlülere ait bilgilerin yer aldığı bir veri tabanı oluşturulmuştur. İl genelindeki tüm engelliler bu veri tabanına kayıtlarını yaptırarak hizmetlerden yararlanabilmektedir. Diğer taraftan, Kocaeli genelinde ikamet etmekte olan vatandaşların erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik sorunlarını giderme ve ulaşımına özel donanımlı araçlarla destek verme amacıyla Alo Özürlüyüm Destek Hattı oluşturulmuştur. Ayrıca, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde özürmlülerin hakları ve özürmlülere yönelik hizmetler için danışmanlık, bilgilendirme, yönlendirme ve aracılık hizmetleri verilmektedir.

Gelinen noktada bugün Kocaeli Büyükşehir Belediyesi il sınırları içerisinde tüm köyler de dahil olmak üzere sosyal yardım ve hizmetleri tüm ihtiyaç sahiplerine aynı kalitede ulaştırabilmektedir. Bu standardın yakalanabilmesi noktasında, çalışmalar belirli bir sisteme oturtulmuş, planlı ve programlı bir hale getirilerek etkinliği ve verimliliği sağlanmıştır. Yeni sistem ile birlikte, artık Kocaeli halkı genelde sosyal hizmet çalışmalarının özelde ise sosyal yardımların nasıl ve kim tarafından yapıldığını, bu yardımlardan kimlerin yararlanabildiğini ve ihtiyaç nasıl olduğunda nereye ve nasıl başvurabileceklerini bilmektedirler. Sürecin şeffaflığı ve bilinirliği sayesinde vatandaşlar sosyal hizmet çalışmalarına daha kolay erişebilme imkanına sahip olmuşlardır.

Kartepe Köseköy Necip Fazıl Kültür Merkezi

10. EĞİTİM, KÜLTÜR-SANAT VE SPOR HİZMETLERİ

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesi; eğitim, kültür ve sanat hizmetlerinde de etkin, ekonomik ve ölçek optimizasyonu dinamikleri doğrultusunda işleyişe imkân tanımıştır. 2004 yılında çıkarılan Büyükşehir Belediye Kanunu, il genelinde bu hizmetlerin planlanması, uygulanması ve sürdürülebilmesi açısından büyükşehir belediyelerini oldukça kapsamlı yetkilerle donatmıştır. Gerek genel bütçe gelirlerinden aktarılan mali gelirler ve gerekse Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin oldukça gelişmiş imkanları ile yaratmış olduğu öz kaynakları; bu alanlarda kapsamlı, büyük ve nitelikli projelerin uygulanmasına imkan tanımıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçişi sağlayan Kanun, aynı zamanda bu projeleri uygulayabilecek nitelikte teknik bilgi ile donanıma sahip uzman personelin istihdamını kolaylaştırmıştır. Bu Kanun, sorumluluk alanını il geneli olarak tanımladığından, gerçekleştirilen her türden proje ve etkinliklerin tüm ile yaygınlaştırılması ve geniş bir hedef kitlesinin bu hizmetlerden yararlanmasını beraberinde getirmiştir.

Bu bölümde, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından eğitim, kültür, sanat, gençlik ve spor alanlarında gerçekleştirdiği hizmet ve uygulamalar ele alınacaktır.

10.1. Eğitim Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesinden sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi hayat boyu öğrenme çerçevesinde yetişkin eğitimi de dahil olmak üzere, il genelinde eğitim hizmetlerine büyük bir önem vererek, eğitime ciddi anlamda katkı sağlamıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, halk eğitim merkezleri ile ilçe belediyelerinin verdiği eğitim kurslarına ilave olarak ve çok daha kapsamlı bir şekilde, meslek ve sanat eğitimi kursları düzenlemeye başlamıştır. Bu kurslarda, Kocaeli'ne özgü aktif işkollarının ihtiyaç duyduğu insan kaynaklarının yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Kocaeli Mesleki Eğitim Kursları (KOMEK) olarak adlandırılan proje çerçevesinde, Kocaeli'nin 12 ilçesinde, 41 farklı kurs merkezinde, 135 ayrı branşta kurslar düzenlenmiştir.

Yetişkin eğitime yönelik yapılan bu çalışmalar, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü adına Kocaeli Valiliği ile yapılan işbirliği protokolü ile iş kollarından ve vatandaşlardan gelen talepler doğrultusundaki alan ve dallarda gerçekleştirilmektedir. “Halk Üniversitesi” olarak da adlandırılan KOMEK kurslarında bugüne kadar toplam 264.308 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Yetişkin eğitime yönelik yapılan bu eğitimler 2004 yılı öncesinde İzmit merkezde sadece belli bölgelerde ve birkaç branşta verilmekteyken; bugün kentin tamamında çok daha kapsamlı ve nitelikli bir şekilde verilmektedir. Bu kurslar sayesinde gençler meslek yaşamlarına daha donanımlı hazırlanmakta, yetişkinler bilgilerini tazelemekte veya serbest zamanlarını daha verimli geçirebilmektedirler.

Diğer taraftan, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçtikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi konservatuvar aracılığıyla Kocaelililere, özel sanat merkezleri aracılığıyla gerçekleştirilemeyecek sayıda ve 40 farklı branşta eğitim hizmetleri vermeye başlamıştır. Bu çerçevede verilen kurslarda Türk sanat müziği, Türk halk müziği, tasavvuf musikisi ve Batı müziği çalgıları, bale, geleneksel sanatlar ve halk oyunları da olmak üzere çok farklı alanlarda eğitimler verilmektedir. Bu kurslarda temel amaç, öğrencilerin Güzel Sanatlar Lisesi ve Devlet Konservatuvarı sınavlarına hazırlanması ile hayat boyu öğrenme çerçevesinde akademik bir eğitim almalarıdır.

2004 yılı öncesi belediye faaliyetleri içerisinde yer almayıp büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra hayata geçirilen projelerden bir tanesi de Bilgi Evleri'dir. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, ilk ve ortaokul çağındaki öğrencilere yönelik olarak; internet ve kütüphane hizmetlerinin yanı sıra, Türkçe, matematik, fen bilgisi, İngilizce destek dersleriyle birlikte değerler eğitimi ve kendilerini yetiştirebilecekleri kulüp faaliyetleri imkanlarının sunulduğu Bilgi Evleri kurulmuştur. Kocaeli'nin 12 farklı merkezinde kurulan 12 Bilgievi'nde halihazırda toplam 23 bin öğrenci hizmet almaktadır. Bilgievleri, aileler için çocuklarını güvenle gönderebilecekleri bir eğitim yuvası olmuştur. Bilgievleri Büyükşehir Belediyesi'nin güvencesinde ve il genelinde ortaya koyduğu faaliyetlerle örnek bir hizmet olarak gösterilmektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından eğitim kurumlarına ve öğrencilere yönelik daha farklı ve kapsamlı destekler söz konusu olabilmektedir. Bu çerçevede, ilköğretim okullarında okuyan öğrencilere yönelik dizüstü bilgisayar dağıtımı yapılabilmektedir. Son üç yılda Kocaeli'ndeki tüm altıncı sınıf öğrencilerine 80.000 dizüstü bilgisayar dağıtılmıştır.

Diğer taraftan, kentsel yaşam kalitesini yükseltmek ve öğrencileri geleceğe hazırlamak amacıyla Potasız Okul Kalmasın Projesi başlatılmış ve bu çerçevede Kocaeli genelindeki tüm okulların ve bu okulların bulunduğu semtteki çocukların voleybol ve basketbol oynayabilecekleri alanlar kazandırılmış ve okul çağındaki çocukların kaliteli ve güvenli bir alanda spor yapmaları sağlanmıştır. Bu proje kapsamında bugüne kadar 221 okul için proje uygulaması yapılmıştır.

10.2. Kültür ve Sanat Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, il genelinde eğitim, kültür ve sanat alanında hizmetlerin modern yapılarda verilmesi amacıyla üç veya dört ilçeye hitap edecek şekilde çok amaçlı modern mimariye sahip kültür merkezleri yapılmıştır. Gebze Kültür Merkezi, Köseköy Necip Fazıl Kısakürek Kültür Merkezi, İzmit Tepeköy Kültür Merkezi, Karşıyaka Kültür Merkezi, Bahçecik Kültür Sarayı, Körfez Kültür Merkezi ve Değirmendere Kültür Merkezi il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra yapılan bu türden kültür merkezlerinden sadece bazılarıdır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyeleri tarafından organize edilen seminer, konferans, konser, tiyatro ve sinema gibi etkinliklerin merkezi haline gelen bu yapılar sayesinde, kültür ve sanat faaliyetlerinin tüm Kocaeli geneline yaygınlaştırılması sağlanmıştır. Önümüzdeki süreçte, her ilçede aynı amaca hizmet eden kültür binalarının yapılması hedeflenmektedir. 2004 öncesi Kocaelililer kısıtlı kültür ve sanat faaliyetleri için genelde İzmit merkeze gelmek zorunda iken, yapılan çalışmalarla bugün her vatandaş kendi bölgesinde daha kapsamlı kültür ve sanat faaliyetlerini takip etme imkanına kavuşmuştur.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından tarihi dokunun korunmasına yönelik olarak, kent tarihi bakımından önem taşıyan binaların restorasyonunun yapılması da mümkün olabilmiştir. Bu çerçevede, Sekapark Kağıt Fabrikası Bilim Merkezi ve Kağıt Müzesinin yapım işiyle birlikte, Sırrıpaşa Konağı, Süleyman Paşa Hamamı, Portakal Mescidi, Tavşancıl Çarşı Cami, Böcekhanne Binası ve Yumurtacı Mescidi gibi yapıların restorasyonları yapılabilmektedir. Bu sayede, Kocaeli kent tarihi bakımından önemli binalar korunarak gelecek nesillere aktarılması sağlanmış, kent ve ülke kültür ve turizmine katkı sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılması planlanan ve kentin imajını yükseltecek olan önemli projelerden biri de Bilim Merkezi ve Kağıt Müzesi'dir. Müzeler gerek kuruluşları ve gerekse işleyişleri bakımından uzman personel ve yüksek bütçe gerek-

tiren faaliyetler olduğundan, ilçe belediyeleri bazında hayata geçirilmesi zor bir hizmettir. Bu bakımdan, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sahip olduğu ekonomik ve yasal gücü ve diğer kurumlarla işbirliği yeteneği sayesinde, müze için SEKA Kağıt Fabrikası alanında arsa tahsisi sağlayabilmiş ve Bilim Merkezi ve Kağıt Müzesi için tüm planlamaları yapabilmiştir. Bu iki projenin sadece Kocaeli değil, Marmara Bölgesi'ne hatta tüm Türkiye'ye hitap edecek kapsamda projeler olması için gerekli planlamalar yapılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin kültür ve sanat alanında hayata geçirdiği önemli etkinliklerden bir tanesi de Kocaeli Kitap Fuarı'dır. Yılda bir defa gerçekleştirilen Kocaeli Kitap Fuarı, Kocaeli'nde düzenlenen en büyük ve kapsamlı kültürel etkinliklerden biri olup, kısa süre içerisinde Türkiye'de söz sahibi fuarlardan biri haline gelmiştir. Her yıl, 350 yayınevinin katıldığı ve 450 kültürel etkinliğin yapıldığı Kitap Fuarı'nı, yaklaşık 300.000 vatandaş ziyaret etmekte ve Türkiye'de faaliyet gösteren çok sayıda yayınevi, yazar ve eserleri ile buluşma imkanına sahip olmaktadır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin kültür ve sanat alanlarındaki vizyon ve misyonu doğrultusunda ortaya koyduğu faaliyetlerden biri de şehir tiyatrolarıdır. Şehir tiyatroları, özel tiyatrolar aracılığıyla gerçekleştirilemeyecek büyüklükteki başta klasik tiyatro oyunları olmak üzere diğer tiyatro oyunlarının seyirci ile buluşturulması ve toplum genelinde tiyatro konusunda ilgi, bilgi ve farkındalık yaratmaya yönelik

Kocaeli Kitap Fuarı

faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çerçevede, ilçelerde yapılan kültür merkezi salonlarında da oyunlar sahnelenerek tiyatronun il geneline yaygınlaşması sağlanmıştır. Hatta, tır tiyatrosuyla kültür merkezi veya sahne imkânı olmayan köylere dahi tiyatro hizmeti sunulmaktadır.

Geçiş sürecinde, özellikle restorasyon projelerinin uygulanması sırasında sürecin uzayabileceği akılda tutulmalıdır. Bu sebeple, özgün veriler ışığında projenin revize edilmesi gerektiğinde Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na giren projelerin kurulda hızlı bir şekilde görüşülememesi sebebiyle, proje yapım sürecinin uzun tutulması faydalı olacaktır. Ayrıca restorasyon projelerinin, keşiflerinin, ihale dosyalarının ve uygulama aşamasında teknik kontrollerinin uzmanlık gerektiren alanlar olması sebebiyle, yeteri uzman teknik kadronun elde bulundurulması gerekir.

Benzer şekilde, kültür ve sanat faaliyetlerinin icra edileceği kültür merkezleri gibi hizmet alanlarının belirlenmesine özen gösterilmeli, seçilecek alanların özellikle otopark ihtiyacı da göz önünde bulundurulularak belirlenmesi sağlanmalıdır. Bu tesislerin plan tadilat işlemleri planlama aşamasında yapılmalı ve tesisler tamamlandıktan sonra işletme, bakım ve onarım işlerinin ehil kişilerce yapılması sağlanmalıdır. Diğer taraftan, tiyatronun kentin imajı için önemli bir unsur olduğu akılda tutulmakla birlikte, devlet tiyatrolarının olduğu yerlerde ayrıca bir şehir tiyatrosunun kurulup kurulmayacağı konusunda ciddi değerlendirme ve istişareler yapılmalıdır. Şehir tiyatroları yerine, yerel amatör tiyatroların desteklenmesi de bir alternatif olarak değerlendirilmelidir.

Şehir Tiyatroları

10.3. Gençlik ve Spor Hizmetleri

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi; sporu tabana yaymayı amaçlayan proje ve faaliyetler gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda spor tesisi yapımlarına ve spor okulları vasıtasıyla spor eğitimine öncelik verilmiş, amatör spor kulüpleri özellikle malzeme yardımı noktasında desteklenmiş ve yapılan başarılı çalışmalar neticesinde ulusal ve uluslararası çapta birçok başarılı sporcunun yetişmesine katkı sunulmuştur.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sahip olduğu bütçe imkanları ve insan kaynağı ile Kocaeli genelinde spor tesisleri ile ilgili birçok proje ve faaliyeti hayata geçirmiştir. Bu dönemde bir taraftan mevcut tesislerin aktif kullanımı sağlanırken, diğer taraftan ilçeler bazında ihtiyaç duyulan spor tesislerinin planlanması, yapılması ve işletilmesi sağlanmıştır. Bu tesislerden bugün itibarıyla Kocaeli’nde faaliyet gösteren yaklaşık 400 kulüp ile Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki yaklaşık 6.000 sporcu yararlanmaktadır.

Benzer şekilde, kentteki spor alanlarını artırmak amacıyla tüm toplum kesimlerinin ve özellikle amatör spor kulüplerinin yararlanacağı semt sahaları Kocaeli’ne kazandırılmıştır. Bu çerçevede, birçok semte minyatür futbol sahaları ve Gebze Beylikbağı Futbol Sahası gibi standart futbol sahalarının yapımı gerçekleştirilmiştir. Böylece kentin her kesimindeki vatandaşın kaliteli ve güvenli bir alanda spor yapmalarına imkan sağlanmış, yetersiz imkanlara sahip amatör spor kulüplerine destek verilmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, sporu tabanda desteklemeye yönelik olarak spor okulları projesi başlatılmıştır. Bu proje; Valilik, Büyükşehir Belediyesi, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kocaeli Üniversitesi arasında yapılan bir protokol çerçevesinde yürütülmektedir. Proje çerçevesinde, Kocaeli’nde sekiz yaşına gelmiş çocukların spor ile tanıştırılması, çocuklara spor kültürünün kazandırılması ve yetenekleri doğrultusunda iki yıl süreyle spor eğitimi almaları sağlanmaktadır. Proje ilk yılında Kocaeli’nin köylerindeki okullarda okuyan öğrenciler de dahil olmak üzere toplam 8 bin çocuğun 100 eğitmenle 69 salonda 8 branşta spor eğitimi almaları sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, amatör sporlara ciddi anlamda yardım ve destek mümkün olabildiği görülmüştür. Bu çerçevede Kocaeli genelinde yaklaşık 400 spor kulübüne spor malzemesi yardımı yapılarak sporun tabanda desteklenmesi ve gelişmesi sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyespor'un 2004 yılında SEKA Kağıtspor Kulübü'nün bünyesine dahil olması sağlanmış ve Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor Kulübü adı altında yeniden yapılanması sağlanmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin amatör spor branşlarına verdiği destek doğrultusunda Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor Kulübü 2004 yılından günümüze; 7 olan branş sayısını 30'a, 30 olan sporcu sayısını ise 6387'e çıkararak, amatör branşlarda Türkiye'nin en büyük spor kulüplerinden biri haline gelmiştir.

Olimpiyat, Dünya, Avrupa ve Türkiye'de birçok şampiyonluklara ve derecelere imza atan Kağıtspor Kulübü, 2004 yılından bugüne 3 Olimpiyat, 54 Dünya, 1 Dünya Takım, 134 Avrupa Ferdi, 11 Avrupa Takım, 139 Uluslararası, 83 Türkiye Kulüpler arası ve 727 Türkiye Ferdi dereceleri olmak üzere toplam 1152 derece elde etmiştir. Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor Kulübü'nde yer alan 265 sporcu, milli forma altında uluslararası arenada Türkiye'yi temsil etmeye devam etmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Küreselleşme süreci dünyada hızlı bir değişim ve dönüşüm sürecinin yaşanmasına yol açmıştır. Küreselleşme ile bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişim dalgalarının etkisini son derece güçlü hissettirdiği alanların başında siyasi ve idari yapılar gelmektedir. Bu değişim dalgası; kurumsal yapısı, hizmet anlayışı ve iş yapış biçimiyle kamu yönetiminde topyekun bir değişim ihtiyacı doğurmuş ve gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde yeniden bir yapılanma sürecini beraberinde getirmiştir. Küreselleşme sürecinde, idari sorunları çözmek ve gelişmelere ayak uydurmak amacıyla yönetim sisteminde reform yapmak, bir ihtiyacın ötesinde bir zorunluluk haline gelmiştir.

Yeni kamu yönetimi anlayışı, devletin rolü; hükümet, bürokrasi ve vatandaşlar arasındaki ilişkiler; hizmet sunum ve değerlendirme standartları ve hizmetlerin finansmanına dair yeni bir yaklaşım getirmektedir. Bu yeni yaklaşım çerçevesinde, nicel olarak küçük fakat nitel olarak etkin ve verimli bir devlet; hizmetlerde etkinlik, ekonomiklik ve verimlilik; yönetim değil yönetişim; katılımcı, şeffaf ve hesap veren bir yönetim anlayışı gibi temel ilkeler ön plana çıkmıştır.

Gelişmiş ülkelerin tamamında ve gelişmekte olan ülkelerin bazılarında yaşanan deneyimler, bu yeni modelin değişim dalgasının hızlı ve artan ihtiyaçlarına cevap vermede daha etkili olduğunu göstermektedir.

Dünya'daki gelişmelere paralel bir şekilde, Türkiye'de de yönetim paradigması değişmektedir. Bu değişim, yeni değerleri ve yönetim modellerini beraberinde getirmiştir. Etkin, verimli, vatandaş odaklı, hesap verebilen, katılımcı, şeffaf ve yerinden yönetim anlayışı pek çok gelişmiş ülke gibi, Türkiye'de de kamu yönetimi reformları için temel ilke ve değerler olarak ön plana çıkmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemleri ve tüm Cumhuriyet tarihi, idari sistemin yenilenmesi ve gelişen şartlara ayak uydurması çerçevesinde çok sayıda girişime sahne olmuştur. 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Kanunla, il sınırında büyükşehir belediye modelinin getirilmesi; 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı Kanunla bu modelin güçlendirilmesi ve 6 Aralık 2012'de çıkarılan 6360 sayılı Kanunla 2004 yılından itibaren sadece Kocaeli ve İstanbul'da uygulamaya konulan bu modelin tüm büyükşehir belediyelerine yaygınlaştırılması, Türkiye özelinde, bu değişim dalgasının son halkaları olarak değerlendirilmelidir.

6360 sayılı Kanun'la Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş ve İstanbul ile Kocaeli'ne benzer biçimde bu illere ek olarak Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun illerindeki büyükşehir belediyeleri de yapılacak il yerel seçimlerle birlikte il sınırında büyükşehir belediye modeline dönüştürülmektedir.

Bu Kanunla, büyükşehir sınırları içindeki belde belediyeleri kapatılmakta; orman köyleri de dahil köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmakta; büyükşehir dönüşürülecek illerde en az bir ilçe kurulmakta; 29 il özel idaresi, 1591 belde belediyesi ile 16.082 köyün tüzel kişiliği sona erdirilmekte; büyükşehir sınırlarındaki beldeler mahalleleri ile, köyler ise mahalle olarak ilçe belediyelerine katılmaktadır. Bu Kanun'la ayrıca yeni büyükşehir belediyelerinin daha etkin hizmet sunmalarını sağlamak amacıyla merkezi yönetim tarafından gönderilen ödeneklerinde artış sağlanmaktadır.

6360 sayılı Kanun kapsamında büyükşehir belediyesi kurulan illerde, il özel idareleriyle birlikte köylerin de tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesi, yerel yönetimlerin il sınırında büyükşehir belediye modeline geçecek illerde bundan sonra belediyeler tarafından tek elden yürütüleceği anlamına gelmektedir.

Başka bir ifadeyle, yeni düzenleme ile birlikte bu modelin uygulanacağı illerde köy idaresi ve il özel idaresi kaldırılarak, yerel yönetimler üçlü düzeyden tekli düzeye indirilmektedir. Türkiye nüfusunun 4'te 3'lük kısmını ilgilendiren bu dönüşüm, Türkiye yönetim tarihi açısından devrim niteliğinde bir değişikliktir.

6360 sayılı Kanunla, büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir ilçe belediyelerinin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı paylar oransal olarak artmaktadır. Bu oran büyükşehir ilçe belediyeleri için %2,50'den %4,50'ye çıkarılırken, büyükşehir belediyeleri için %5'ten %6'ya çıkarılmaktadır. Bunun dışında da bazı kalemlerde büyükşehir belediyelerinin gelirlerinin artacağını söylemek mümkündür. Genel bütçe vergi paylarının dağıtım oranlarının değişmesi yanında, dağıtım esaslarında da değişikliğe gidilmiştir. Nüfusun belirleyiciliğinin yanına yüzölçümü faktörü de eklenerek daha adil bir dağıtım hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Büyükşehirler dışındaki, il ve ilçe belediyeleri ile il özel idarelerinin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları pay oranları azalmış gibi görünse de; sayıları ve nüfusları azalacağından genel bütçe vergi gelirlerinden alacakları kişi başı pay miktarlarında artış olmaktadır. Dolayısıyla, yerel yönetimler genel anlamda mali açıdan güçlendirilmektedir.

İl sınırında büyükşehir modelinin yerel yönetim sisteminde ölçek optimizasyonuna yönelik bir yeniden yapılandırma girişimi olduğu anlaşılmaktadır. Bu değişiklik, bir yandan merkezden sunulması optimal olmayan kamu hizmetleri yerel yönetimlere devredilirken, diğer yandan optimal ölçeğin altında olmaları nedeniyle bazı yerel yönetim birimleri kapatılarak ve/veya birleştirilerek yerel yönetimlerde optimal ölçek düzeyine ulaşılması hedeflenmektedir.

Bu çalışmada, 6360 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde belirtilen hususlar da dikkate alınarak, ölçek optimizasyonu sayesinde il sınırında büyükşehir belediye modelinin aşağıdaki olumlu gelişmeleri ortaya çıkaracağı öngörüldü:

1. Hizmet sunum kapasitesi büyürken, birim başına hizmet maliyetleri azalacak ve kaynaklar daha etkin kullanılacaktır.
2. İnsan kaynakları kapasitesi niteliksel ve niceliksel olarak artacaktır.
3. Karar organlarında görev alan seçilmiş temsilcilerin çeşitliliği artacak, daha uzmanlaşmış komisyonlar kurulabilecektir.
4. Araç, gereç ve ekipman parkı niceliksel ve niteliksel yönden gelişecek, verimlilik artacak ve israf azalacaktır.
5. Hizmetlerin sunumunda daha ileri teknolojilerden yararlanma mümkün olacaktır.
6. İşbölümü ve uzmanlaşma artacak; verimlilik yükselirken maliyetler düşecek ve kaynaklar daha etkin kullanılacaktır.
7. Kentin bütününe kapsayan imar planlarının yapılması mümkün hale gelecektir.
8. Daha büyük ölçekli projelerin hayata geçirilmesi mümkün olacaktır.
9. Koordinasyon eksiklikleri ortadan kalkacak; hizmetler daha hızlı ve etkili bir şekilde sunulacaktır.
10. Kaynakların kullanımında il genelinde daha adil bir dağılım olacaktır.
11. Hizmetlerden yararlanan halkın memnuniyeti artacaktır.

Bu çalışmayla 2004 yılından bu yana il sınırında büyükşehir belediye modeli olarak işleyen Kocaeli örneği üzerinde yapılan saha araştırmasından elde edilen bulgular, yukarıda öngörülen rasyonelleri desteklemektedir. Kocaeli örneğinde incelenen tüm hizmet alanları ve uygulamalarda, il sınırında büyükşehir belediye modelinin kamu hizmetlerinin çok daha plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde sunulduğunu ve bu hizmetleri alan vatandaşların memnuniyetinin sağlandığını göstermektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin kurumsal kapasitesi genişlemiş ve ölçek optimasyonu sağlanmıştır. Bu çerçevede, ilin tamamını kapsayacak şekilde uzun dönemli stratejik planların yapılması ve uygulanması mümkün hale gelmiştir. Yıllık performans programlarıyla stratejik planda yer alan amaç ve hedeflere ulaşmak için ilgili yılda gerçekleştirilmesi gereken performans hedefleri ile yürütülecek proje ve faaliyetlerin ölçümü ve takibi titizlikle yapılmaya başlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte insan kaynakları ve planlamasında, iş bölümü ve uzmanlaşma açısından olumlu yönde gelişmeler sağlanmıştır. Bu dönemde; hem seçilmiş hem de atanmış mevkilerde eğitim seviyesi yüksek, alanında uzmanlaşmış, son derece nitelikli ve donanımlı personelin görev alması mümkün olmuş ve bu sayede üretilen hizmetin kalitesi ve verimlilik artmıştır.

Yine bu dönemde, Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yapılan tüm satın alma ve ihale işlemleri merkezleştirilerek tek elden ve alanlarında uzman ekipler tarafından yapılması sağlanmış ve bu sayede bir taraftan kaynakların verimli kullanılması sağlanırken, diğer taraftan şeffaflık ve hesap verebilirlik üst seviyeye çıkarılmıştır.

Halkla ilişkiler ve tanıtım faaliyetlerinin il geneline yaygınlaştırılması, Kocaeli'nin marka bir şehir haline gelmesine katkı sunmuş, kozmopolit bir sosyolojik yapıya sahip olan Kocaeli'nde kurumsal bir kimliğin oluşması ve kentlilik bilincinin yaygınlaşmasına yönelik projelerin hayata geçirilmesini mümkün hale getirmiştir. Yine bu dönemde, kozmopolit bir yapıya sahip olan Kocaeli'nin tek ve bütüncül bir yapıya kavuşturulması ve kente aidiyet duygusunun pekiştirilmesi amacıyla birçok proje ve programın hayata geçirilmesi mümkün olabilmektedir.

Bu dönemde, Kocaeli'nin il genelindeki değerlerinin ortaya çıkarılması ile ulusal ve uluslararası düzeyde markalaşması çalışmalarının yapılması mümkün olmuş, bu sayede şehrin sadece sanayi sektöründe değil; aynı zamanda bilişim, ticaret ve turizm alanlarında da cazibe merkezi haline gelmesi için gerekli çalışmalar yapılabilmektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, başta Avrupa Birliği hibeleri olmak üzere uluslararası fon ve ödül programlarından yararlanma imkanı daha da güçlenmiştir. Bu dönemde, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ndeki Avrupa Birliği Ofisi ve çok iyi düzeyde yabancı dil bilen uzmanlarının desteğiyle il geneline hitap edecek projeler hazırlanmış ve bu sayede önemli oranda hibe ve destek alınarak ilin ihtiyaçları doğrultusunda harcanmıştır.

Yönetim ve koordinasyon bağlamında, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesi, herhangi bir zafiyete yol açmamıştır. Bilakis, koordinasyon merkezleri ve yönetim bilgi sistemleri sayesinde il genelini kapsayacak şekilde geniş ve üst düzeyde eşgüdüm sağlanması mümkün olmuştur.

Bu dönemde, yöneticilerin sağlıklı kararlar vermesine katkı sunacak bilgi sistemleri oluşturulmuş; bu çerçevede, bir taraftan özellikle ulaşım ve alt yapı konularında il genelinde koordinasyonu sağlamaya yönelik olarak Ulaşım Koordinasyon Merkezi ve Alt Yapı Koordinasyon Merkezi kurulurken, diğer taraftan üst düzey yöneticilerin sağlıklı karar vermelerine katkı sunma; sözel, sayısal ve mekânsal bilginin anlık teminini sağlama; geleceğe projeksiyon tutma ve yatırımları yönlendirme amacıyla çok sayıda bilgi sistemi oluşturularak hayata geçirilmesi mümkün hale gelmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, bilgi teknolojilerine ciddi anlamda önem verilmiş ve kent genelinde hitap edecek şekilde bilişim altyapısı oluşturulmuştur. Coğrafi Bilgi Sistemi ve Kent Bilgi Sistemleri kapsamında ve bu sistemlerle entegre bir şekilde, Alt Yapı Bilgi Sistemi, Tapu Kadastro Bilgi Sistemi, Hafriyat Takip Sistemi, Mekânsal Adres Kayıt Sistemi ve Şehir Rehberi de dahil olmak üzere önemli bilgi sistemleri oluşturulmuştur.

Bu sistemler, yönetim kadrolarına etkin ve hızlı karar alabilme konusunda önemli katkı sağlamış, kentin tamamını ilgilendiren planlamalar yapılabilmektedir. Altyapı yatırımlarının koordinasyonun dijital ortamda planlanması sağlanmış ve bu sayede hem altyapı hem de üstyapı tahribatı en aza indirgenmiştir. Bu dönemde, bilişim hizmetlerinin tek merkezden yürütülmesi sayesinde hem koordinasyon anlamında etkinlik sağlanmış hem de internet sistemlerinin bakım, onarım ve güvenliği için ayrılan mekan ve personel masrafları azaltılarak ciddi anlamda tasarruf sağlanmıştır.

İmar, emlak ve istimlak hizmetlerinde il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra ciddi anlamda olumlu gelişmeler kaydedilmiştir. Bu dönemde, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, sınırlarının tamamını kapsayan bütüncül, sürdürülebilir, kentin gelecek ile ilgili gelişme potansiyelini esas alan; sanayi, hizmet ve tarım sektörlerinin faaliyet alanlarında yaşama, çalışma ve dinlenme eylemlerini içeren; sağlık ve çevre şartlarına uygun 1/50.000 ölçekli çevre düzeni planlarını yapmış ve tamamlamıştır. Bu planların yerelde yapılması, planların daha uygulanabilir planlar olmasını beraberinde getirmiştir.

Daha önceki dönemde üst ölçekli plan otoritesinden yoksun ve denetimsiz bir şekilde yürütülen nazım ve uygulama imar planı çalışmaları, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra denetim altına alınmış ve anlamlı bir planlama bütünlüğü çerçevesinde sorun ve tereddütler giderilmiştir. Fotoğromatik yöntemle Kocaeli'nin 1/1000 ölçekli halihazır haritaları üretilmiş ve ilgili birimler ile ilçe belediyelerinin kullanımına sunulmuştur.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, il genelinde kontrol ve denetim üst seviyeye çıkarılarak kaçak, ruhsatsız veya ruhsatına aykırı şekilde yapılaşmanın ciddi anlamda önüne geçilmiştir. Sahip olunan imkanlarla kurulan Uydu Takip Sistemi sayesinde, kaçak veya ruhsatsız yapılaşma teşebbüslerinde caydırıcılık sağlanmış ve bu teşebbüslerde önceki döneme oranla %90'lara varan azalmalar görülmüştür.

Bu dönemde oluşturulan uzman kadro ve sahip olunan teknik imkanlar sayesinde, yıllarca ihmal edilen sit alanları ve taşınmaz kültür varlıklarına ait envanter çıkarılmış, bunların korunması ve yaşatılması için gerekli tedbirler alınmıştır.

Kocaeli sınırlarının tamamında atık yönetimi ve hafriyatların bertarafı konusunda hafriyat otomasyon sistemi kurulmuş, ceza konusunda yetki alınmak suretiyle caydırıcılık sağlanmıştır. Bu sistem sayesinde, hafriyat araçlarına takılan GPS ile bu araçların hareketleri takip edilerek il genelinde hafriyat hareketleri kontrol altına alınmıştır. Kullanılabilecek nitelikte olan hafriyatın park, bahçe ve fen işlerinde kullanılması sağlanarak belediye bütçesine ciddi anlamda katkı sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli il sınırlarının tamamında numarataj çalışmaları gözden geçirilmiş, sokak ve cadde isimleri ile kapı numaraları uygulamaları yapılarak tamamına yakını yenilenmiş ve standartlaştırılmıştır.

Yeni modele geçilmesiyle birlikte, il genelinde emlak ve istimlak hizmet ve uygulamalarında da yönetim, planlama ve koordinasyon açısından etkinlik sağlanmıştır. Bu dönemde, il genelinde kamuya ait birçok tesisin yıllardır süregelen mülkiyet sorunları çözüme ulaştırılmış, kamulaştırmaları tamamlanmış, kullanım ve işletmeleri önündeki hukuki sakıncaların önüne geçilmiş, Büyükşehir Belediyesi'nin ve dolayısıyla kamununun hizmet ve tasarrufuna geçmesi sağlanmıştır.

TAKBİS ve MERNİS gibi bilgi sistemlerine erişim sağlanmış; bu sayede, emlak ve istimlak işlemlerinde yapılan ve yapılacak uzun soluklu yazışmaların ömrü kısaltılmış, tapu kayıtlarına ve nüfus kaydı bilgilerine anında ulaşım sağlanmış ve işlem hızı ile emlak ve istimlak hizmetlerinde yıllık olarak yapılan işlem hacmi artmış, dolayısıyla vatandaş memnuniyeti sağlanmıştır.

Ulaşım ve toplu taşıma hizmetleri, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra daha bütüncül, planlı, etkin ve verimli bir şekilde verilmeye başlanmıştır. Bu dönemde, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından vatandaşlardan gelen talepler, işletmelerin belirlediği sorunlar ve yeni oluşan bölgelerin toplu taşıma ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek, sadece belli bir bölge veya odağa yönelik değil, tüm ili ve ulaşımın tüm paydaşlarını kapsayacak şekilde çözümler üretilmeye başlanmıştır.

Bu dönemde, Kocaeli'nin tamamında aynı mesafedeki taşıma ücretleri tek tip hale getirilerek, hem vatandaşın hem de esnafın memnun olacağı makul ve standart bir fiyat tarifesi belirlenmiştir. Kocaeli'ndeki tüm toplu taşıma araçlarının kalkış ve varış noktaları, gidiş ve dönüş güzergahları ile güzergah üzerindeki tüm duraklar net olarak belirlenerek güzergah ihlalleri ve toplu taşıma esnafının karşı karşıya gelmesi gibi sorunlar asgariye indirilerek çalışma barışı ve huzuru sağlanmıştır.

Ulaşım alanında eğitim faaliyetlerine büyük bir önem verilmiş, tüm toplu taşıma araç sürücülerine, trafik ve görgü kuralları ile yolculara karşı davranış da dahil olmak üzere toplu taşımada karşılaşılabilecek tüm konularla ilgili eğitimler verilmiştir. Sürücü eğitimleri sonrasında, şoförlerden kaynaklı şikayetlerde %50'lere varan azalma gerçekleşmiştir.

Deniz ulaşım hizmeti, ilin tamamını kapsayacak şekilde geliştirilmiş ve alternatif bir toplu taşıma yöntemi olarak deniz yoluyla toplu taşımada yolcu sayısı artırılmıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde tüm il sınırlarını kapsayacak şekilde ulaşım ana planı ve lojistik ana planı çalışmaları yapılmıştır. Ulaşım ana planı çerçevesinde, Kocaeli içerisinde günlük olarak yapılan bütün yolculuklar modellenmiş, 456 trafik zonu oluşturulmuş ve yaklaşık 10.000 kilometrelik yol ağı, otopark alanları, transfer merkezleri, dolaşım planları, bisiklet yolları gibi ulaşım ile ilgili bir çok konu bütüncül olarak ele alınmıştır.

Lojistik ana planıyla, şehir içi ve şehir dışından gelip Kocaeli üzerinden yürütülen tüm lojistik yük ve faaliyetler modellenerek gelecek için projeksiyon ve planlamalar yapılmıştır.

Toplu taşımada koordinasyon sağlanması amacıyla hatlar, duraklar, ruhsat ve personel dahil olmak üzere tüm veriler derlenerek dijital ortama aktarılmıştır. Toplu taşıma sistemini planlamak, yönetmek, denetlemek ve kontrol etmek amacıyla Elektronik Ücret Toplama ve Araç Takip Sistemi kurulmuş; Kocaeli il sınırında toplu taşıma hizmeti sağlayan tüm resmi ve özel toplu taşıma araçlarının son teknolojik donanımlara ve yeni gelişmelere paralel bir şekilde güncellenebilme kabiliyetine sahip olan bu sisteme geçmesi sağlanmıştır. Bu sayede, tüm araçların 7 gün 24 saat elektronik ortamda denetlenmesi mümkün hale gelmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Büyükşehir Belediyesi otobüs filosunun güçlendirilmesi mümkün olmuştur. Otobüs filosu son model teknolojilerle donatılmış ve filoda görev alan sürücüler düzenli bir şekilde hizmet içi eğitim kurslarına tabii tutulmuştur. Bu sayede, hem sağlıklı bir rekabet ortamı oluşturulmuş hem de yeni oluşturulan belediye sınırlarının tamamında hizmet aksamalarının önüne geçilerek, sağlıklı ve adil bir şekilde toplu taşıma hizmeti verilmesi sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, herhangi bir il veya ilçe belediyesinin kendi imkanlarıyla tek başına yapamayacağı ölçekte çok sayıda yol, cadde, sokak, köprü, kavşak ve battı-çıkta gibi ulaşım altyapı projeleri hayata geçirilmiştir. Bu dönemde; şehir aydınlatmada da daha verimli, etkin, planlı, standart, modern ve düzenli hizmetler yürütülmeye başlanmıştır.

Ulaşım alanında gerçekleştirilen projeler sayesinde; Kocaeli’nde modern, güvenli, entegre ve kesintisiz bir ulaşım ağı oluşturulmuş ve karayolları ile demiryolları arasında bulunan yolların, şehrin yaya ve araç trafiğine getirmiş olduğu sorunlar çözülme yoluna gidilmiş ve bu yollar üzerindeki ölümlü ve yaralanmalı kazalarda ciddi oranlarda düşüşler sağlanmıştır.

Modele geçilmesiyle elde edilen teknolojik imkanlar ve yetişmiş kalifiye elemanlar ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi köy yolları da dahil olmak üzere il genelinde bütünsel bir anlayışla yatay ve düşey işaretlemeler, trafik yönlendirme levhaları ve sinyalizasyon sistemlerinde standart sağlamıştır. Bu dönemde, trafik dikkat ve güvenliğini sağlamak amacıyla, levha ve yol çizgi çalışmalarında geleneksel uygulamalar yerine görünürlüğü yüksek malzemeli ürünler uygulamaya konulmuştur.

Yine bu dönemde, sinyalizasyon kavşakların bir merkezden uzaktan erişim ile yönetilmesini sağlamak amacı ile Sinyalizasyon Kontrol Merkezi kurulmuştur. Bu sayede sinyalizasyon kavşaklarında oluşan sistem arızaları merkez tarafından anlık olarak tespit edilmekte, sinyal süresi ve programları merkez tarafından anlık değiştirilerek trafik akışı esnek olarak sağlanabilmektedir. Bu uygulamayla bekleme süreleri yaklaşık %30 oranında azalmış ve böylelikle önemli ölçüde zaman ve yakıt tasarrufu sağlanmıştır.

Kocaeli genelinde tır parkları ve güvenli otoparklar da dahil olmak üzere açık ve kapalı otoparkların ruhsatlandırılması ve denetimleri tek çatı altında toplanarak, il genelindeki otoparklara bir standart getirilmiştir. Trafikten men edilen veya kazaya karışan araçların muhafaza altına alındığı otoparklarda da belli bir standart sağlanarak, güvenli otoparklar oluşturulmuştur. Benzer şekilde, şehrin canlı ve trafik sirkülasyonunun yoğun olduğu cadde, sokak ve ana arterlerinde parkomatlı park alanları düzenlenmiş, bu sayede trafik güvenliği korunarak trafik yoğunluğu azaltılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunmasıyla birlikte ilçe ve belde belediyeleri tarafından işletilen şehirlerarası otobüs terminalleri, yapılan protokoller çerçevesinde personel, malzeme, yapı ve arsalarıyla birlikte Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir. Terminallerde etkin ve sürekli denetim sağlanması amacıyla terminal ihtisas zabıta birimi oluşturulmuş, kapalı devre güvenlik kamera sistemi kurularak iç ve dış emniyet ve kontrol sağlanmıştır.

Su ve kanalizasyon hizmetlerinde de, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesi, il genelinde yönetim, koordinasyon, verimlilik ve halk memnuniyeti bağlamında ciddi anlamda olumlu gelişmeleri beraberinde getirmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından il genelinde tespit edilen bütün su kaynakları içme ve kullanma suyu havzası ilan edilerek koruma altına alınmıştır. Bu dönemde, özel mülkiyete konu olan arazilerden çıkan su kaynaklarının bulunduğu gayrimenkuller kamulaştırılmıştır. Su havzalarında ağaçlandırma yapılmış ve özel güvenlik ekipleri kurularak il genelindeki su havzaları sürekli denetim altına alınmıştır.

Bu dönemde Kocaeli'nin içmesuyu altyapısı büyük oranda yenilenmiştir. Daha önce içmesuyu şebekelerinde PVC ve asbest boru kullanılırken, bugün depreme dayanıklı polietilen borular kullanılmaya başlanmıştır.

Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek üzere, 12 ilçeye 12 adet şube müdürlüğü ve ayrıca her ilçeye ilçelerin en uygun merkezlerinde olacak şekilde birer adet şantiye binası tesis edilmiştir. Bu sayede, hizmetlerin yerinde, en kısa sürede ve en ekonomik şekilde verilmesi; malzeme ve ekipmanların güvenli ve sağlıklı ortamlarda muhafaza edilmesi sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, il genelinde bütün su kaynakları tespit edilerek ihtiyaca cevap verecek şekilde planlama yapılmıştır. Halihazırda, Kocaeli'nde susuz köy kalmamıştır. Bu dönemde yapılan çalışmalarla Kocaeli'nin 2040 yılına kadar olan su ihtiyacı planlanmıştır.

Sapanca Gölü'nden Yuvacık Barajı arıtma tesisine 21 kilometrelik isale hattı yapılarak, istenildiği anda 30 milyon m³ suyun Yuvacık Barajı arıtma tesisine terfi edilmesi imkanı sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, 32 adet su deposunun bağlı olduğu ve sadece su seviyesinin izlendiği bir sistem mevcut iken, bugün 96 adet su deposunun bağlı olduğu, PH, klor, bulanıklık gibi değişik parametrelerin, su seviye ve hacimlerinin, basıncı hat değerlerinin izlendiği ve müdahale edilebildiği, pompa ve vanaların otomatik olarak açılıp kapatılabildiği, kamera sistemi ile kontrol edilebilen son derece gelişmiş içmesuyu SCADA sistemi kurulmuştur.

Yapılan bu çalışmalarla, daha önceki dönemde büyükşehir belediye sınırları dahilinde kayıp kaçak oranı %70'in üzerinde iken, bugün bu oran %33'e düşürülmüştür. Daha önemlisi, temin edilen her türlü su ölçülebilir ve kontrol edilebilir hale gelmiştir.

Yeni modele geçildikten sonra, kanalizasyon ve yağmursuyu altyapısı büyük oranda yenilenebilmiştir. Bu dönemde 292 km yağmursuyu şebekesi yapılmış, 55 km dere ıslah edilmiştir. Bugün itibarıyla işletilen kanalizasyon ve yağmursuyu şebekesinin uzunluğu 5061 km'ye ulaşmıştır.

Köylerdeki altyapı ve arıtma oranını yükseltmek amacıyla ATV-126 normuna uygun çok sayıda arıtma tesisi faaliyete geçirilmiş: doğal arıtma tesisi ile köylerde kurulan arıtma tesisleri Orman ve Su Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından model atıksu arıtma tesisi olarak gösterilmektedir.

Arıtma tesisleri ile OSB ve büyük sanayi kuruluşlarının atık sularını kontrol amacıyla Türkiye’de ilk olarak dünyadaki en ileri teknolojiler kullanılarak Atıksu SCADA Sistemi kurulmuştur. Bu sistem kapsamında; toplam 115 ayrı noktada atık suyun miktarı ve kirliliğine yönelik otomatik olarak gerçek zamanlı ölçüm yapılmakta ve elde edilen ölçüm değerleri Atıksu Scada Merkezi’ne aktarılmaktadır. Bu sayede, Kocaeli il genelindeki atıksu ve yağmursuyu sistemi tek merkezden uzaktan kumanda edilebilir hale gelmiştir.

Plajyolu ve Türkiye’nin en büyük arıtma tesislerinden biri olan Gebze İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisleri’nin devreye girmesiyle Kocaeli genelinde arıtma oranı %93 seviyesine çıkarılmıştır. Kandıra ve Cebeci arıtma tesislerinin tamamlanması ile bu oran %99’a ulaşmıştır. Bu sayede, Avrupa Birliği’nin 2022 yılına kadar hedef gösterdiği %70-90 oranı 10 yıl önceden yakalanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediyesi olunduktan sonra, Kocaeli’nin tüm su depoları, terfiler, arıtma tesislerinin bulunduğu alanlar, hizmet binaları, isale hatlarının geçtiği hatlar, hatlarla ilgili irtifaklar ve su kaynaklarının çıktığı alanlar gibi tüm menkul ve gayrimenkulleri kayıt altına alınmıştır. Su depolarının tapuları çıkarılmış, orman ve hazine arazisi üzerinde bulunan su depolarının tahsisleri alınmıştır.

Abone hizmetlerindeki etkinlik, verimlilik ve yapılan yatırımlarla kayıp kaçak oranları %72’den, %30’lar seviyesine düşürülmüştür. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, Yuvacık Barajı’ndan alınan suyun sadece %36’sı tahakkuk ettirilirken, bu miktar bugün %75’lere kadar çıkarılmıştır.

Su ve kanalizasyon hizmetlerinde gerçekleştirilen uygulama ve yatırımlarla kayıp kaçak oranı düşürülmüş, çevreye zarar veren bütün faktörler bertaraf edilerek engellenmiş, yeterli miktarda su temin edilmiş, uzun yıllar su probleminin yaşanmayacağı bir seviyeye ulaşılmış ve müşteri memnuniyeti azami seviyeye yükseltilmiştir.

Çevre konusunda da il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesi ciddi anlamda olumlu gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Bu dönemde, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından ilin bütününe kapsayan atık yönetim çalışmaları yapılmış, mevcut vahşi depolama alanları kapatılmış, bu alanlarla ilgili rehabilitasyon çalışmaları yapılmış, il genelinde en uygun alanlarda yeni ve düzenli depolama sahaları oluşturulmuştur.

Bu dönemde, Kocaeli genelinde değerlendirilebilir atıkların kaynağında ayrı toplanmasına başlanılmış, bu kapsamda ambalaj atıkları, atık piller, elektronik atıklar, kırtarımlık atık yağlar gibi atıkların ayrı toplanması konusunda bütünlük sağlanmıştır. Etkin ve başarılı atık yönetimi sayesinde, il genelinde daha önceki dönemlerde yapılan vahşi depolamalar yüzünden toprakta, yeraltı ve yüzey sularında ve havada oluşan kirlilik yeni dönemde ortadan kaldırılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, birinci sınıf Gayri Sıhhi Müesseselerin ruhsatlandırılması, denetlenmesi ile birlikte imar planlama çalışmalarının da büyükşehir belediyelerinin yetki alanına girmesiyle, Kocaeli genelindeki mevcut sanayi tesislerinin sorunları yerelde çözülmeye başlanmıştır. Yine bu dönemde kurulan yeni sanayi tesislerinin planlanması, ruhsatlandırılması ve denetlenmesi konusunda yetki karmaşası ortadan kalkarak, işlemler tek elden yürütülmeye başlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce, kirliliği ve kötü görünümüyle ulusal ve yerel ölçekte sık sık gündeme gelen İzmit Körfezi, yeni dönemde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından; atıksu arıtma tesislerinin verimli bir şekilde çalıştırılması, gemi kaynaklı atıkların düzenli bir şekilde toplanması, deniz yüzeyi temizleme çalışmaları, gemi ve kıyı tesisi kaynaklı kirliliğin karadan, denizden ve havadan 7 gün 24 saat kesintisiz denetlenmesi sonucunda kirlilikten arındırılmıştır. Bu sayede İzmit Körfezi; su kalitesi, canlı hayatı ve rekreatif kullanılabilirliği ile ulusal ve uluslararası çapta örnek gösterilen bir konuma gelmiştir.

Yeni modele geçilmesiyle birlikte, sahip olduğu imkan ve nitelikli teknik personeliyle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tüm Kocaeli'ni kapsayacak şekilde çok sayıda park, bahçe, yeşil alan, meydan, kavşak düzenlemesi ve oyun grupları tasarlayarak uygulamaya sokmuştur. Bu projelerde engelliler de dikkate alınarak, engelli oyun ve fitness grupları, hissedilebilir yüzeyli yürüyüş yolları ve kabartma haritalar engellilerin istifadesine sunulmuştur.

Bu sayede dikilen fidan sayısı, 500.000'den 5.434.357'a; açık yeşil alan miktarı 500.000 m²'den 5.329.872 m²'ye ulaşmıştır. Başka bir ifadeyle, kişi başına düşen yeşil alan miktarı 2004 yılında sadece 1 m² iken, 2012 yılında neredeyse on katı artarak 9.82 m²'ye ulaşmıştır.

Rekreasyon alanında da planlı, estetik, engelli vatandaşlara da hitap edecek şekilde projeler üretilmiş ve uygulamaya sokulmuştur. Bu çerçevede il genelinde büyük mesire alanları planlanmış, uzun mesafeli yürüyüş ve bisiklet yolları uygulaması yapılmıştır. 2004 yılında sadece 1,5 km olan yürüyüş yolu 2012'de neredeyse tüm Körfezi çevreleyecek şekilde 65 km'ye; sadece 1 km olan bisiklet yolu ise 20 km'ye çıkarılmıştır.

Köye götürülen hizmetler; il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin sahip olduğu teknik ve personel kapasiteyle, önceki döneme oranla çok daha planlı, bütüncül, yerinden, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmeye başlanmıştır. Bu dönemde, kentsel alanda yapılan hizmetler, köylere de götürülmeye başlanmış; yapılan başarılı çalışmalarla köylere tersine göç başlamıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Köye Hizmet Şube Müdürlüğü oluşturulmuş ve bu birim ile Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla, köye hizmetler il genelinde koordineli bir şekilde yürütülmeye başlanmıştır. Kocaeli'ndeki toplam 244 köy, coğrafi özellikleri ve ilçe sınırları esas alınarak 4 ayrı bölgeye ayrılmış, bu bölgelerdeki faaliyetler ve projelerin takibini yürütmek üzere bölge sorumluları belirlenerek çalışmalar planlı bir şekilde yürütülmeye başlanmıştır.

Kocaeli sınırları içerisinde yer alan ve Büyükşehir Belediyesi'nin mücavir alanı haline gelen köylerde öncelikle merkez köy niteliğinde olan ve yerleşim yerlerinin hemen bitişiğinde yer alan köylerden başlanmak üzere uygulama imar planı ile ilgili çalışmalar çok büyük oranda tamamlanmıştır. Bu dönemde, birden fazla köye hitap eden çok sayıda grup köy yolu yapılmış ve köylerin kendi aralarında ve şehir merkeziyle arasındaki ulaşım rahatlatılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra; köye götürülen hizmetlerde çeşitlilik sağlanmıştır. Bu çerçevede köylere sosyal tesis, çocuk parkı, cami, köy fırını, köy konağı, köy meydanı ve mezarlık çevre düzenlemesi gibi çok sayıda köy donatıları yapılmış; köylerin estetik ve fonksiyonel bir yapıya kavuşturulması için, onarılması gereken mevcut yapılara malzeme desteği sağlanmıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi donanımlı personel ve ekipman kapasitesiyle il genelindeki tüm köylerin ana arterlerinde yol temizliği yapmış, sahillerin temizliğini üstlenmiş, tüm evsel ve bitkisel atıklarını tek elden toplayarak bertaraf tesisine taşımaya başlamıştır. Toplanan bitkisel atıklarla biyogaz üretilmeye başlanmış, işlemden geçen bitkisel atıkların çiftçilerin tarımsal üretim alanlarında değerlendirilmesiyle verimlilik ve tasarruf sağlanmıştır.

2005 yılında Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü'nün kapatılarak yetkilerinin Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmesiyle; tarımsal sulama kanalları daha etkin şekilde kontrol edilmeye başlanmış ve tarımsal sulama kaynakları değerlendirilmiştir. Yine bu dönemde, köylere yönelik olarak tarımsal sulama suyu yönetimlerinin oluşturulması, toprak analizlerinin takibi ve çiftçilerin tarımsal ve hayvansal üretim konusunda bilinçlendirilmesi çalışmaları yapılmış ve tarım danışmanı unvanıyla ziraat mühendisleri ve veteriner hekimleri görevlendirilmiştir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle birlikte köylere yönelik gıda, tarım ve hayvancılık alanlarında eğitim hizmetleri yaygınlaştırılmıştır. Kocaeli genelinde köylerde tespit edilen atıl durumdaki binalar eğitim merkezlerine dönüştürülerek, bu merkezlerde köylülere yönelik yerinde eğitim programları uygulanmıştır.

Köylerde yanlış gübre kullanımını engellemek, toprak ıslahını sağlamak ve tuzlaşmayı önlemek amacıyla toprak numunesi alınarak analiz çalışmaları yapılmıştır. Çiftçilerin en büyük sorunlarından olan bitki hastalıkları ve zararlılar ile mücadele çalışmalarına destek sağlanmıştır. Köylerin ortak kullanıma ait alanlarda, bölgeye uygun, ekonomik ve verimli meyve fidanı türleri dikilmeye başlanmıştır.

Kocaeli köylerinde tarıma uygun olup kullanılmayan veya kuru tarım uygulamaları yapılan sahaların sulu tarıma kazandırılması amacıyla kapalı ve açık sistem sulama kanalları yapılmıştır. Kandıra Sarısu Doğa Bilimleri Araştırma Merkezi'nde Marmara Üniversitesi ortaklığında üretim sahaları ve yüksek tünel tesis kurulmuştur. Bu alanda endemik bitki türleri denemeleri ve organik bitki türleri denemeleri yapılmıştır.

İtfaiye, afet yönetimi, trafik ve güvenlik hizmetlerinde de, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından il genelini kapsayacak şekilde etkin ve verimli hizmet ve uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

Bu dönemde, Kocaeli dâhilinde bulunan itfaiye teşkilatlarının tamamı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanlığı bünyesine katılmıştır. Yeni bir idari yapılanmaya gidilerek, personel, araç ve tesislerde tasarruf sağlanmıştır.

İtfaiye teşkilatının birleştirilmesiyle birlikte, itfaiye personelinin eğitimine büyük bir önem verilmiş ve KOBİTEM kurulmuştur. Merkezde bir taraftan ilgili itfaiye personeli düzenli bir şekilde hizmet içi eğitimlere tabii tutulurken, diğer taraftan ulusal ve uluslararası düzeyde itfaiye teşkilatlarına eğitimler verilmeye başlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, ilin coğrafi özellikleri de göz önünde bulundurularak il genelinde koordinasyon sağlanmış, itfai hizmetlerinde aksamalara mahal vermeyecek tedbirler alınabilmiştir. Bu çerçevede, Müdahale Şube Müdürlüğü bünyesinde 5 Bölge İtfaiye Grup Amirliği ve her ilçede olmak üzere 12 İtfaiye Grup Amirliği oluşturularak itfai olaylara müdahalede il genelinde koordinasyon sağlanmıştır.

Afet Koordinasyon Merkezi (KAFKOM) kurulmuş; bu birimin, muhtemel bir afet olayı durumunda, İtfaiye Daire Başkanlığı ile personel, araç, gereç ve tesisleri ortak kullanması noktasında eşgüdüm içinde birlikte çalışması planlanmıştır. Bu birimde görev yapan personelin, afet ve acil durumlarda üstlendiği görevler haricinde normal zamanlarda İtfaiye Daire Başkanlığı'na bağlı birimlerde çalışmalarını sağlanarak, insan kaynakları planlaması etkin ve verimli bir şekilde yapılmaya başlanmıştır.

Kocaeli Sahilleri Su Kazaları Engelleme Merkezi (KOSKEM) kurularak, bu alanda yapılan hizmetlerin bir çatı altında kurumsal olarak verilmesi sağlanmıştır. Kocaeli sahillerindeki cankurtaranlık hizmetleri bugün çok daha profesyonel ve etkin bir organizasyonla diğer yerel resmi kurumlar ve gönüllü kuruluşların katkılarıyla eşgüdüm halinde verilmektedir.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmeden önce kangren haline dönüşen zabıta hizmetleri, modele geçildikten sonra bölgesel zabıta amirlikleri kurulmak sureti ile çözüm yoluna gidilmiştir. Böylece zabıta hizmetlerinde bireysel ilişkiler, yerini kurumsal bir yapılanmaya bırakmıştır. Bu sayede, zabıta hizmetlerinde etkinlik ve verimlilik artışı sağlanmış ve vatandaşın memnuniyeti artmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesiyle ortaya çıkan alan ve nüfus genişlemesi, zabıta hizmetlerinde uzmanlaşmayı da beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede; trafik, hal, terminal, gıda, hafriyat, imar, çevre ve deniz gibi zabıta hizmet alanları belirlenmiş, bu paralelde yeni bir kurumsal yapılanmaya gidilmiştir. İhtisas Zabıta Şube Müdürlüğü'nün yanı sıra Türkiye'de ilk kez Trafik Zabıta Şube Müdürlüğü oluşturulmuştur.

Zabıta hizmetlerine yardımcı olunması amacıyla, özel güvenlik hizmetleri mevzuatı çerçevesinde hizmet alımı yoluyla özel güvenlikten de yararlanma mümkün hale gelmiştir. Bu çerçevede istihdam edilen personel; il genelindeki belediye hizmet binaları, vapur iskeleleri, belediye parkları ve belediye piknik alanlarının korunmasında görevlendirilmiştir.

Yeni modele geçilmesi, güvenlik anlamında ilin diğer ilgili kurumlarıyla eşgüdüm halinde çalışılmayı da daha kolay hale getirmiştir. Bu çerçevede, MOBESE kameraları ve Büyükşehir Belediyesi'nin kurduğu ve uhdesinde işlettiği güvenlik kameraları karşılıklı olarak izlenebilir hale getirilmiştir. Bu sayede olaylara müdahale hızlanmış, suçla mücadele ve failerin yakalanması kolaylaşmıştır.

Sağlık ve sosyal hizmet ve uygulamaları da, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, il genelini kapsayacak şekilde önceki döneme oranla çok daha kapsamlı, standart, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmeye başlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, halk sağlık hizmetleri ve eğitimi konusunda mevcut durum ve ihtiyaç tespiti yapılmış; ihtiyaç ve talepler doğrultusunda il düzeyinde sağlık istasyonları oluşturulmuştur. Bu istasyonlarda, acil tıp teknisyeni ve hemşire gibi sağlık görevlisi eşliğinde tam donanımlı ambulanslarla sağlık hizmeti verilmeye başlanmıştır. Yine bu dönemde, yatalak ve yürüme güçlüğü çeken hastaların enjeksiyon, serum takma ve pansuman gibi ihtiyaçları, bulunduğu yerlerde karşılanmaya başlanmıştır.

Yeni modele geçildikten sonra, öğrencilere ve halka yönelik özellikle koruyucu sağlık eğitimleri, köyler de dahil olmak üzere, il geneline düzenli bir şekilde yaygınlaştırılmıştır. Bu çerçevede, okullarda öğrenci ve velilere yönelik özellikle sigara ve sağlığa zararları konularında eğitim seminerleri her yıl düzenli bir şekilde verilme-ye başlanmıştır.

Diğer taraftan; kan şekeri, kolesterol ve kemik yoğunluğu ölçümü gibi uygulamaları da kapsayan sağlık taramaları kapsamlı ve düzenli bir şekilde yapılmaya başlanmıştır. Yine bu dönemde, ulusal alanda örnek gösterilen doğumdan önce ve doğumdan sonra 3 ay olmak üzere gebe ve annelere süt desteği projesi başlatılmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, tüm belediye işçi ve personeline iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının gerektirdiği kapsam ve nitelikte hizmet verilmeye başlanmıştır.

Kocaeli'nin tamamını kapsayacak şekilde larva mücadelesi tek elden bilinçli bir şekilde uygulanmaya başlanmış, bu sayede ilin genelinde karasinek ve sivrisinek üremesi kontrol altına alınmıştır. Haşereyle mücadelede farklı yöntemler geliştirilmiş, insan ve çevre sağlığının kimyasala maruz kalmaması için gerekli tedbirler alınmış ve hedef dışı canlıların ekolojik dengedeki yerleri korunmuştur. Daha az ürün ve daha az iş gücüyle yürütülen verimli mücadele sayesinde, il genelinde epidemiyolojisi yüksek hastalıkların görülme insidansı düşürülmüştür.

Yeni modele geçilmesiyle birlikte, sokak hayvanları ile ilgili sorunun çözümüne yönelik yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu çerçevede, iki adet sokak hayvanları rehabilitasyon merkezi ve bir adet mobil kısırlaştırma aracı faaliyete geçirilmiştir. İlçe belediyeleri ile koordineli çalışmalar yürütülmüş; sokak hayvanları toplama ve nakil hizmetleri ilçe belediyelerince yerine getirilirken, sahipsiz hayvanların bakım ve tedavi hizmetleri ile kısırlaştırılmaları rehabilitasyon merkezlerindeki uzman personelce yürütülmeye başlanmıştır.

Yeni dönemde, Kocaeli'ndeki tüm hal ve terminaller personel, menkul, gayrimenkul ve müştemilatlarıyla birlikte Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından devralınmıştır. Hal ve terminallerde yeni bir idari yapılanmaya gidilmiş, haller ve terminallerin tamamı büyükşehir bünyesinde şube müdürlüğü bazında tek merkezden idare edilirken ilçelerdeki işletme birimleri amirlik olarak yürütülmeye başlanmıştır. Bu sayede, hizmetler çok daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmüş, daha az personelle aynı hizmetin yürütülmesi mümkün olmuş, denetimler tek elden ve etkin bir şekilde yapılmış ve dolayısıyla işletme maliyetleri azalırken gelirler artmıştır.

Yeni modelde, mezbahalar ve gıda ile ilgili hizmetler AB standartlarında, çok daha modern, standart, denetlenebilir, çevre ile uyumlu ve arıtması olan tesislerde yürütülmeye başlanmıştır. Bu dönemde Kocaeli genelindeki mezbahaların revizyon ve modernizasyonu yapılmış, kesimlerin veteriner kontrolündeki usta kesiciler tarafından yapılması ve vatandaşların et ihtiyacının daha sağlıklı ve hijyenik ortamlarda temin edilmesi sağlanarak, halka daha kaliteli hizmet verilmeye başlanmıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal hizmet anlayışında da kapsam, nitelik ve nicelik yönünden çok büyük gelişmeler olmuş, sayısız proje hayata geçirilebilmiştir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde sadece sosyal yardım işleriyle ilgilenen bir birim oluşturulmuştur. Sosyolog ve sosyal hizmet uzmanlarının da dahil olduğu mesleki açıdan uzman personelden oluşan ve il genelindeki ihtiyaç sahiplerini yaşam alanları içerisinde inceleyen bir saha ekibi oluşturulmuş, bu sayede sosyal hizmetler de etkinlik ve verimlilik sağlanmıştır.

Bu dönemde, sosyal yardımların köyler de dahil olmak üzere il geneline belli kriterler çerçevesinde yaygınlaştırılması sağlanmıştır. Sosyal hizmetlerde bilişim teknolojisi etkin bir şekilde kullanılarak planlı ve sistematik bir çalışma yürütülmüş, bu sayede mükerrer kayıt ve yardımların önüne geçilmiştir.

Sosyal hizmetler alanında geliştirilen 41 Kart Projesiyle; ihtiyaç sahibi vatandaşlara, kendilerine en yakın anlaşmalı marketlerden alışveriş imkanı tanınmıştır. Bu uygulamayla, köyler de dahil olmak üzere il genelindeki vatandaşların insan onurunu rencide etmeyecek şekilde ve sadece kuru gıda değil, aynı zamanda günlük tüketilecek ihtiyaçlarının da karşılanması sağlanmıştır. Benzer şekilde, Gönül Kazan Donuk Gıda Projesi'yle il genelinde yemek pişirme imkanı bulamayan yaşlı, kimsesiz, özürlü ve bakıma muhtaç vatandaşlara günlük iki öğün olacak şekilde hazır yemek vermeye başlanmıştır.

Eğitim, kültür, sanat ve spor alanlarında da, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçilmesinin sağladığı ölçek optimasyonu; etkin ve verimli hizmetlerin gerçekleştirilmesine imkan tanımıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi hayat boyu öğrenme çerçevesinde yetişkin eğitimi de dahil olmak üzere, il genelinde eğitime ciddi anlamda katkı sağlamıştır. Kapsamlı meslek ve sanat eğitimi kursları düzenlenmiş, KOMEK vasıtasıyla Kocaeli'nin 12 ilçesinde, yüzbinlerce öğrenciye, 135 ayrı branşta meslek ve sanat eğitimi vermeye başlanmıştır.

Bu dönemde, il geneline yaygınlaştırılan Bilgi Evleri vasıtasıyla ilk ve ortaokul çağındaki öğrencilere yönelik olarak sosyal ortamlar oluşturulmuş; internet ve kütüphane hizmetlerinin yanı sıra destek dersleri verilmiştir. Diğer taraftan, Potasız Okul Kalmasın Projesiyle Kocaeli genelindeki tüm okulların ve bu okulların bulunduğu semtteki çocukların voleybol ve basketbol oynayabilecekleri alanlar oluşturulmuştur.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra, modern mimariye sahip çok sayıda kültür merkezinin yapımı mümkün olmuş, büyük ölçekli Bilim Merkezi ve Kağıt Müzesi yapılmaya başlanmıştır. İlçelerde yapılan kültür merkezlerinde, kültür ve sanat faaliyetleri ile Şehir Tiyatroları'nın çok sayıda oyunu sahnelenerek, sanat ve tiyatrunun il geneline yaygınlaşması sağlanmıştır. "Tır Tiyatrosu"yla kültür merkezi veya sahne imkânı olmayan köylere dahi tiyatro hizmeti sunulabilmektedir.

Tarihi dokunun korunmasına yönelik olarak, kent tarihi bakımından önem taşıyan çok sayıda yapının restorasyonu yine bu dönemde yapılabilmektedir. Bu sayede, Kocaeli kent tarihi bakımından önemli yapıların korunarak gelecek nesillere aktarılması sağlanmış, kent ve ülke kültür ve turizmine katkı sağlanmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra hayata geçirilen Kocaeli Kitap Fuarı, kısa süre içerisinde Türkiye'de ilk üç arasına girmiş; Kocaelililer her yıl, yüzlerce yayınevi, yazar ve eserleri ile buluşma imkanına sahip olabilmektedir.

Bu dönemde, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, sporu tabana yaymayı amaçlayan çok sayıda proje ve faaliyet gerçekleştirebilmiştir. Bu kapsamda spor tesisi yapımlarına ve spor okulları vasıtasıyla spor eğitimine öncelik verilmiş; amatör spor kulüpleri, özellikle malzeme yardımı noktasında desteklenmiş ve yapılan çalışmalar neticesinde ulusal ve uluslararası çapta birçok başarılı sporcunun yetişmesine katkı sunulmuştur.

İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra kurulan Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kağıtspor, kısa sürede amatör branşlarda Türkiye'nin en büyük spor kulüplerinden biri haline gelmiştir. Yüzlerce milli sporcu yetiştiren Kağıtspor; Olimpiyat, Dünya, Avrupa ve Türkiye şampiyonlukları da dahil olmak üzere ferdi ve takım oyunlarında çok sayıda madalya çıkarmıştır.

İl sınırında büyükşehir belediye modelinde, özellikle modele geçiş sürecinde; imar, altyapı, ulaşım ve toplu taşıma gibi bazı alanlarda iletişim, koordinasyon, işbölümü ve yetki paylaşımı noktasında büyükşehir belediyeleri ile ilgili kurum, kuruluş ve ilçe belediyeleri arasında bazı sorunların yaşanması muhtemeldir. Herhangi bir yönetim biriminde de yaşanabilecek bu tür sorunların; UKOME ve AYKOME gibi üst koordinasyon mekanizmalarının sağlıklı bir şekilde işletilmesi, ilgili alanlarda hizmet ve projelerin gerçekleştirilmesi öncesi ve sırasında konu ile irtibatlı tüm kurum ve kuruluşların sıklıkla ve düzenli bir şekilde bir araya gelmeleri, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmaları, tüm ilgili birimlerin yetki ve sorumluluklarının önceden net ve doğru bir şekilde belirlenmesi ve tüm bu hususların şeffaf bir şekilde vatandaşla paylaşılması sayesinde aşılması mümkündür.

İl sınırında büyükşehir belediye modeli, Türkiye'de küreselleşme ve bilgi çağının kamu yönetiminde zorunlu kıldığı reform çalışmalarının devrim niteliğindeki son halkasıdır. Ancak bu modelin, daha iyi ve daha etkili yönetim arayışlarının sonucusu olduğu söylenemez. Yönetim sistemlerinin yeni gelişme ve ihtiyaçlar çerçevesinde kendini sürekli olarak yenilemesi kaçınılmazdır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Makale ve Kitaplar

ALICI, Orhan Veli. **Büyükşehir Belediyesi ile İlçe Belediyeleri Arasındaki İlişkiler: İstanbul Örneği**. İstanbul: Beta Yayınları, 2012.

BİNGÖL, Yılmaz ve Tahir BÜYÜKAKIN. "A Socio-Economic Survey on Gypsies in Kocaeli, Turkey," **PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal**, Vol: 8, No: 2, July 2012, pp. 5-23.

DİNÇER, Ömer ve Cevdet YILMAZ. **Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: Değişimin Yönetimi İçin Yönetimde Değişim**. T. C. Başbakanlık, Ankara, 2003.

European Charter of Local Self-Government and Explanatory Report. (http://www.coe.int/t/congress/sessions/18/Source/CharteEuropeenne_en.pdf Erişim Tarihi: 15 Şubat 2013)

GÜNGÖR, Hayrettin. "Yeni Büyükşehir Yönetimi ve Geçiş Nedenleri," **T.B.B. İller ve Belediyeler Dergisi**, Sayı: 774-775, 2012, ss. 19-31.

MEMİŞOĞLU, Dilek. **Yeni Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetimler Reformu**. (Basilmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Isparta, 2006.

ŞENGÜL, Ramazan. **Yerel Yönetimler**. 2. Baskı, Kocaeli: Umuttepe Yayınları, 2011.

Kanunlar

2464 sayılı **Belediye Gelirleri Kanunu**, 1981.

2560 sayılı **İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun**, 1981.

3030 sayılı **Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun**, 1984.

5216 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Kanunu**, 2004.

5286 sayılı **Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**, 2005.

5393 sayılı **Belediye Kanunu**, 2005.

5594 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Belediye Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunu ve Mahalli İdare Birlikleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**, 2007.

5747 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**, 2008.

5779 sayılı **İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun**, 2008.

6360 sayılı **On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (ve Genel Gereğesi)** 2012.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yönetmelikleri

- Açık ve Kapalı Otoparklar ile Parkomatlı Park Yerleri Yönetmeliği
- AYKOME Uygulama Yönetmeliği
- Çekiciler ve Kurtarıcıların Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik
- Elektronik Haberleşme ve Geçiş Hakkı Yönetmeliği
- Estetik Kurulu Oluşumu ve Çalışma Esasları Yönetmeliği
- Gönüllü İtfaiyecilik Yönetmeliği
- İmar Yönetmeliği
- Orman Köylerinde Uygulanacak İmar Yönetmeliği
- Özel Halk Otobüs Minibüs ve Dolmuş Taksileri (Toplu Taşıma Araçları) Çalışma Yönetmeliği
- Şehirlerarası Otobüs Terminalleri Yönetmeliği
- Sosyal Hizmetler ve Yardım Esasları Yönetmeliği
- Taksi Durakları ve Ticari Taksi Taşımacılık Esasları Yönetmeliği
- Toplu Taşıma Araçları Seyahat Kartları Yönetmeliği

İnternet Siteleri

- www.kocaeli.bel.tr
- www.resmigazete.gov.tr

EKLER**EK-1:**

İL SINIRINDA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MODELİ: KOCAELİ DENEYİMİ ÇALIŞMA FORMU	
Hizmet Alanı:	
Hizmet Alanının İlgili Olduğu Daire/Şube:	
Çalışmayı Yapan/Formu Dolduran Personelin Adı, Soyadı, Unvanı:	
İlgili Daire Başkanının Adı, Soyadı, İletişim Bilgisi	
1. Daire başkanlığınız/şube müdürlüğünüz bünyesinde eskiden yapılamayıp, il sınırında büyükşehir belediye modeline geçildikten sonra yapılabilen hizmetler nelerdir?	
2. Bu hizmetlerle ilgili Kocaeli'nde gerçekleştirilen örnek uygulamalarınız nelerdir?	
3. İl sınırında büyükşehir belediye modeline geçiş sürecinde, hizmet alanınızla ilgili yaşanması muhtemel sorunlar nelerdir? Bu sorunların aşılmasına yönelik pratik önerileriniz nelerdir?	
4. Daire başkanlığınız/şube müdürlüğünüz bünyesindeki hizmet, uygulama ve deneyimler, büyükşehir belediye modeli için öngörülen aşağıdaki unsurları desteklemekte midir? Hangilerini desteklemekte/niçin desteklememektedir?	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hizmet sunum kapasitesi büyürken, birim başına hizmet maliyetleri azalacak ve kaynaklar daha etkin kullanılacaktır. 2. İnsan kaynakları kapasitesi niteliksel ve niceliksel olarak artacaktır. 3. Karar organlarında görev alan seçilmiş temsilcilerin çeşitliliği artacak, daha uzmanlaşmış komisyonlar kurulabilecektir. 4. Araç, gereç ve ekipman parkı niceliksel ve niteliksel yönden gelişecek, verimlilik artacak ve israf azalacaktır. 5. Hizmetlerin sunumunda daha ileri teknolojilerden yararlanma mümkün olacaktır. 6. İşbölümü ve uzmanlaşma artacak; verimlilik yükselirken maliyetler düşecek ve kaynaklar daha etkin kullanılacaktır. 7. Kentin bütününe kapsayan imar planlarının yapılması mümkün hale gelecektir. 8. Daha büyük ölçekli projelerin hayata geçirilmesi mümkün olacaktır. 9. Koordinasyon eksiklikleri ortadan kalkacak; hizmetler daha hızlı ve etkili bir şekilde sunulacaktır. 10. Kaynakların kullanımında il genelinde daha adil bir dağılım olacaktır. 11. Hizmetleri alan halkın memnuniyeti artacaktır 	

EK-2: DEVİR ALINAN PERSONEL İŞLEMLERİNDE YAPILAN ÖRNEK BİR PROTOKOL

MADDE 1-) TARAFLAR: İş bu protokolün tarafı olan ARSLANBEY Belediyesi, BELEDİYE olarak, Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı ise Büyükşehir Belediyesi olarak anılacaktır.

MADDE 2-) KONU: 27.07.2004 tarih ve 5216 nolu Büyükşehir Belediye Kanunu gereğince Büyükşehir Belediyelerinin yetki ve görev alanına verilen hizmetlerinin devir işlemlerinin yürütülmesi işbu protokolle tanzim edilmiştir. ARSLANBEY Belediyesinin ulaşım, mezarlık, sağlık ve itfaiye ile diğer kanun kapsamına giren hizmetlerinin Büyükşehir devrini kapsamaktadır.

MADDE 3-) YÜKÜMLÜLÜKLER: Taraflar 5216 no'lu Kanun gereği devre konu teşkil eden hususlarla ilgili evrakı en geç 10 gün içerisinde Büyükşehir belediyesi devir komisyonuna teslim edeceklerdir. ARSLANBEY Belediyesinde 1 (bir) adet münhal itfaiye eri kadro, 1 (bir) adet münhal itfaiye onbaşısı, 1 (bir) adet itfaiye şoförü, mezarlık işlerinde çalışan 1 (bir) adet işçi, sağlık işlerinde çalışan 1 (bir) adet şoför, ulaşım işlerinde çalışan 3 (üç) adet şoför personel hak ve borçları ile devir alınacaktır. Devir olunacak personellerin isimleri kadrolarını gösterir bir liste halinde verilecektir.

Devredilecek işçi personellerin vize işlemi Valilikten tamamlanıncaya kadar hizmetler ARSLANBEY Belediyesi tarafından yürütülecektir. ARSLANBEY Belediyesince sağlık hizmetlerinin yürütüldüğü 1 (bir) adet ambulans, itfaiye hizmetlerinde kullanılan 1 (adet) arasöz, ulaşım hizmetlerinde kullanılan 3 (üç) adet otobüs, protokolün yürürlük tarihinden itibaren Büyükşehir Belediyesine teslim edilecektir. Söz konusu hizmetlerin yürütümü için hizmet alanları bedelsiz ve sürekli olarak Büyükşehir Belediyesine tahsis edilecektir. Halen hizmetlerin yürütümünde kullanılan bilgisayar ve diğer demirbaşlar Büyükşehir Belediyesine teslim edilecektir.

MADDE 4-) Kanun gereği devredilecek unsurlara ilişkin her türlü doküman ve haklar, personel listeleri, tesis ve mahal listeleri, menkul ve gayrimenkul listeleri en geç 10 gün içerisinde Büyükşehir Belediyesi devir komisyonuna sunulacaktır.

MADDE 5-) Protokol eklerinin ve listelerinin Büyükşehir Belediyesine teslim esnasında devir edilecek konular ile ilgili borç listesi sunulacaktır. Büyükşehir Belediyesine geçecek olan personelin ARSLANBEY Belediyesinden alacakları liste halinde verilecektir. Protokolün yürürlük tarihinden sonra bildirilecek olan borçlardan dolayı Büyükşehir Belediyesinin herhangi bir sorumluluğu olmayacaktır.

MADDE 6-) Taraflar gerek görürlerse ek protokol yapabilirler.

MADDE 7-) İşbu protokol 7 maddeden ibaret olup, karşılıklı iki nüsha olarak 26/08/2004 tarihinde imzalandıktan sonra 10.09.2004 tarihinde yürürlüğe girecektir. (Yeni Kanunda, Bu protokol Valilikteki komisyonca yapılacaktır.) İmza kısmında protokolda yer alanların ismi açılacaktır.

Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı

İbrahim KARAOSMANOĞLU

Arslanbey Belediye Başkanı

Fahrettin YILMAZ

YAZARLAR HAKKINDA

Prof. Dr. Yılmaz BİNGÖL

1970 yılında Bingöl'de doğan Yılmaz BİNGÖL; lisans eğitimini Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi'nde 1990 yılında tamamladı. 1990-1994 yılları arasında Düzce'de öğretmenlik görevinden sonra, 1995 yılından itibaren Amerika'da lisansüstü eğitim çalışmalarında bulundu. Tamamı Indiana Üniversitesi Bloomington'dan olmak üzere, Merkez Avrasya Çalışmaları ve Siyaset Bilimi alanlarında iki yüksek lisans ve aynı alanlarda doktorasını 2002 yılında tamamladı. 2006 yılında Siyasal Hayat ve Kurumlar alanında doçentlik ve 2011 yılında Siyaset ve Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'nda profesörlük unvan-

larını aldı. 2000-2002 yılları arasında Indiana Üniversitesi, Siyaset Bilimi Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak dersler verdi. 2002-2011 yılları arasında Kocaeli Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde yardımcı doçent ve doçent unvanıyla öğretim üyesi olarak çalıştı. Eş zamanlı olarak, 2008-2011 yılları arasında Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nda stratejik yönetim ve kurumsal gelişim danışmanlığı görevlerinde bulundu. 2011 yılında profesör unvanıyla atandığı Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyeliği görevine halen devam etmektedir. Siyasal kurumlar, yerel yönetimler, demokrasi, kimlik, kültür ve dil politikaları; araştırma ve çalışmalarının, ulusal ve uluslararası düzeyde yayımlanan kitap, makale ve bildirilerinin başlıca konularını oluşturmaktadır. Çok iyi derecede İngilizce bilen BİNGÖL, evli ve bir çocuk babasıdır. (ybingol@yahoo.com, ybingol@ybu.edu.tr)

Ersin YAZICI

1969 yılında Düzce’de doğan Ersin YAZICI; lisans eğitimini, İstanbul Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü’nde 1990 yılında tamamladı. 1992 yılında Kaymakam Adayı olarak meslek hayatına başladı. Bolu Kaymakam Adaylığı görevinden sonra, İngiltere’de staj yaptı. 1995-1997 yılları arasında Burdur Karamanlı Kaymakamlığı, 1997-1999 yılları arasında Artvin Ardanuç Kaymakamlığı, 1999-2001 yılları arasında Muş Vali Yardımcılığı, 2001-2003 yılları arasında Nevşehir Vali Yardımcılığı görevlerinde bulundu. 2003-2005 yılları arasında İçişleri Bakanlığı İdari Mali İşler

Dairesi Başkan Yardımcılığı, 2005-2007 yılları arasında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcılığı ve 2007-2009 yılları arasında İçişleri Bakanlığı İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı görevlerinin ardından, 2009 yılında atandığı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreterlik görevine halen devam etmektedir. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’nda 2011 yılında başladığı lisansüstü eğitim çalışmalarını sürdürmektedir. İyi derecede İngilizce bilen YAZICI, evli ve dört çocuk babasıdır. (ersinyazici@kocaeli.bel.tr)

Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

1969 yılında Kocaeli’nde doğan Tahir BÜYÜKAKIN; lisans eğitimini, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü’nde 1992 yılında tamamladı. Yüksek lisans ve doktora derecelerini sırasıyla 1995 ve 2001 yıllarında İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı’ndan aldı. Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü, İktisat Politikası Anabilim Dalı’nda 1993-2002 yılları arasında araştırma görevlisi ve 2002-2007 yılları arasında yardımcı doçent unvanıyla öğretim üyesi olarak çalıştı. Eş zamanlı olarak 2005-2007 yılları arasında Kocaeli Büyükşehir

Belediye Başkanlığı’nda kurumsal gelişim ve stratejik yönetim danışmanlığı görevlerinde bulundu. 2007 yılında atandığı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Genel Sekreter Yardımcılığı görevine halen devam etmektedir. Ekonomik krizler ve istikrar politikaları konularında ulusal ve uluslararası düzeyde yayımlanmış çok sayıda çalışması bulunmaktadır. İyi derecede İngilizce bilen BÜYÜKAKIN, evli ve üç çocuk babasıdır. (tahirbuyukakin@kocaeli.bel.tr)

İL SINIRINDA
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MODELİ
KOCAELİ DENEYİMİ

Prof. Dr. Yılmaz BİNGÖL / Ersin YAZICI / Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

**Çalışınca
oluyor.**

